

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 01.03.2001
KOM(2001) 98 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET,
EUROPA-PARLAMENTET, DET ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

**Udvikling af et europæisk iværksættersamfund
Unionens foranstaltninger til fordel for de små og mellemstore virksomheder (SMV'er)**

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET,
EUROPA-PARLAMENTET, DET ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

**Udvikling af et europæisk iværksættersamfund
Unionens foranstaltninger til fordel for de små og mellemstore virksomheder (SMV'er)**

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUMÉ	7
RESUMÉ AF STØTTEN TIL SMV'ER	11
INDLEDNING	12
Rapportens mål og struktur	13
Definition af SMV'er.....	14
KAPITEL I: FORBEDRING AF SMV'ernes RAMMEBETINGELSER	15
1. <u>Forbedrede data og større viden om SMV'er</u>	15
1.1. Statistik	15
1.2. Det Europæiske Observatorium for SMV'er.....	18
2. <u>Information af virksomhederne</u>	18
2.1. Nettet af Euro Info Centre	18
2.2. Dialog med Erhvervslivet: information, rådgivning og tilbagemelding.....	20
3. <u>Forbedring af erhvervsklimaet</u>	21
3.1. Task force for forenkling af erhvervsklimaet (BEST)	21
3.2. Udveksling af bedste praksis: samordnede aktioner	22
3.3. Overdragelse af virksomheder	25
3.4. Benchmarking	25
3.5. Lovforslags kvalitet, subsidiaritet og proportionalitet	26
3.6. Forenkling af lovgivningen om det indre marked: SLIM.....	28

3.7.	Betalingsforsinkelser i handelsforhold	29
3.8.	Adgang til informationssamfundet og til elektronisk handel.....	30
3.9.	Fremme af innovation.....	33
3.10.	Forbedring af konkurrenceevnen: handel, erhvervsdrivende foreninger og turisme	39
3.11.	Regler for retligt samarbejde på det civile og kommercielle område	42
4.	<u> Lovgivningsmæssige rammer for SMV'er</u>	43
4.1.	Det indre marked	43
4.2.	Konkurrencepolitik.....	46
4.3.	Skatte- og toldbestemmelser	49
4.3.1.	<i>Beskatning af virksomheder</i>	50
4.3.2.	<i>Indirekte beskatning: Moms</i>	50
4.3.3.	<i>Told</i>	53
5.	<u> De finansielle rammebetingelser</u>	53
5.1.	Forberedelse af SMV'er på indførelsen af euroen.....	54
5.2.	Grænseoverskridende pengeoverførsler	55
5.3.	Handlingsplan for de finansielle tjenester	56
5.4.	3. rundbordsdrøftelse mellem bankdirektører og SMV'er.....	57
5.5.	Uformelle investorer.....	57
5.6.	Vejledning i selvvurdering for SMV'er, der skal børsnoteres	57
5.7.	Gensidig sikkerhedsstillelse.....	58
6.	<u> Forbindelse mellem erhvervspolitikken og de andre politikker</u>	58
6.1.	Sociale rammebetingelser og beskæftigelse	58
6.1.1.	<i>Den europæiske beskæftigelsesstrategi og søjlen vedrørende..... iværksætterkultur</i>	58
6.1.2.	<i>Social dialog</i>	60

6.1.3.	<i>Konsultation af erhvervslivet</i>	61
6.1.4.	<i>Lokal udvikling og beskæftigelse</i>	62
6.2.	Miljølovgivning og -foranstaltninger	63
6.2.1.	<i>Det femte miljøhandlingsprogram</i>	63
6.2.2.	<i>Miljøstyring og miljørevision.....</i>	63
6.2.2.1.	<i>Vejledning om miljøstyring</i>	64
6.2.2.2.	<i>Resultaterne af pilotaktionen Euromanagement-miljø</i>	64
6.2.3.	<i>EF-ordning for tildeling af et miljømærke.....</i>	65
6.3.	Infrastrukturer inden for energi, transport og telekommunikation.....	65
KAPITEL II: PROGRAMMER OG FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL.....		
FORDEL FOR SMV'er.....		68
7.	<u>Adgang til finansiering og kredit</u>	68
7.1.	Lån.....	68
7.1.1.	<i>EIB's globallån.....</i>	68
7.1.2.	<i>SMV-faciliteten: rentegodtgørelser til jobskabende SMV'er</i>	69
7.2.	Sikkerhedsstillelse	69
7.2.1.	<i>Sikkerhedsstillelse for SMV'er baseret på EIF's egne ressourcer.....</i>	69
7.2.2.	<i>Pilotprojektet "vækst og miljø"</i>	70
7.2.3.	<i>SMV-garantifaciliteten</i>	71
7.3.	Risikokapital	72
7.3.1.	<i>Den Europæiske Teknologifacilitet (ETF).....</i>	72
7.3.2.	<i>ETF-iværksætterfaciliteten</i>	73
7.3.3.	<i>CREA</i>	74
7.3.4.	<i>Finansiering af innovation: I-TEC.....</i>	75
7.3.5.	<i>Aktionen Eurotech Capital</i>	75
7.4.	Joint ventures i EU: JEV-initiativet.....	76

8.	<u>Støtte til SMV'er via regionalpolitikkerne</u>	76
8.1.	Støtte til SMV'er i programmeringen 1994-1999	77
8.1.1.	<i>Nationale initiativprogrammer</i>	77
8.1.1.1.	<i>Finansiering til SMV'er i de regionale målsætninger</i>	77
8.1.1.2.	<i>Skøn over aktionernes og foranstaltningernes indvirkning</i>	79
8.1.2.	<i>Fællesskabsinitiativprogrammer</i>	81
8.1.2.1.	<i>SMV-fællesskabsinitiativet</i>	82
8.1.2.2.	<i>Fællesskabsinitiativet Leader II</i>	84
8.1.3.	<i>Pilotprojekter og innovative aktioner</i>	85
8.1.3.1.	<i>Pilotprojekter</i>	85
8.1.3.2.	<i>Regionale og lokale beskæftigelsespakter</i>	85
8.2.	Den fremtidige samhørighedspolitik og SMV'er	(programmering 2000-2006)..... 86
8.2.1.	<i>De nye forordninger og budgetter</i>	86
8.2.2.	<i>Kommissionens retningslinjer</i>	87
9.	<u>Interventioner til fordel for SMV'er i landbruget</u>	89
10.	<u>Samarbejde mellem virksomhederne</u>	90
10.1.	Juridisk instrument til fremme af tværnationalt samarbejde: EØFG	90
10.2.	Virksomhedernes europæisering	90
10.2.1.	<i>Europartenariat- og Interprise-programmerne</i>	90
10.2.2.	<i>Tværnational underleverandørvirksomhed</i>	92
11.	<u>Fremme af iværksætterånden og støtte til særlige målgrupper</u>	94
11.1.	Håndværk, små virksomheder og mikrovirksomheder	94
11.2.	Kvindelige iværksættere og medhjælpende ægtefæller.....	99
12.	<u>Adgang til Forskning og Teknologisk Udvikling</u>	101
12.1.	De europæiske FTU-programmer som katalysator for innovation	og internationalisering
		102

12.2.	Særforanstaltninger for SMV'er under fjerde rammeprogram.....	103
12.3.	SMV'ers deltagelse i EU's FTU-programmer	105
12.3.1.	<i>SMV'ers øgede deltagelse i EU's FTU-programmer</i>	106
12.3.2.	<i>Særforanstaltninger for SMV'er – nye deltagere og øget deltagelse.....</i>	108
12.3.3.	<i>Andre foranstaltninger under fjerde rammeprogram med relevans</i> <i>for SMV'er</i>	109
12.4.	EU's FTU-politik's betydning for SMV'erne	110
12.5.	Femte rammeprogram for FTU og SMV-særforanstaltningerne I..... tilknytning hertil.....	113
12.5.1.	<i>Aktiviteterne under de enkelte temaprogrammer</i>	113
12.5.2.	<i>Støtte til SMV'ers deltagelse.....</i>	114
12.5.3.	<i>SMV'ers deltagelse i femte rammeprogram – første resultater.....</i>	114
12.5.4.	<i>Cordis.....</i>	116
13.	<u>Erhvervsuddannelse</u>	117
13.1.	Den Europæiske Socialfond.....	117
13.1.1.	<i>ADAPT- og EMPLOYMENT-initiativerne.....</i>	119
13.2.	Leonardo da Vinci-programmet.....	120
13.3.	BENE – Business Education Network for Europe.....	122
14.	<u>Andre støtteprogrammer</u>	122
KAPITEL III: UDVIDELSEN AF EU, FØRTILTRÆDELSESAKTIVITETERNE.....		
OG SAMARBEJDET MED TREDJELANDE		124
15.	<u>Udvidelsen af EU og førtiltrædelsesaktiviteterne</u>	124
15.1.	Deltagelse i det tredje flerårige program for SMV'er.....	124
15.2.	Joint Venture-programmet (JOP).....	125
15.3.	PHARE: program for teknisk bistand på nationalt plan.....	126
15.4.	SMV-finansieringsfaciliteten.....	126

15.5.	PHARE's erhvervsstøtteprogram	128
16.	<u>Internationalisering af virksomhederne: samarbejde med tredjelande</u>	128
16.1.	Handelspolitik	128
16.2.	Samarbejdet med USA og Canada	130
16.3.	Samarbejdet med Japan	132
16.4.	Samarbejdet med landene i Middelhavsområdet, Latinamerika og Asien ..	133
16.5.	Samarbejdet med de nye uafhængige stater.....	136
16.6.	Udviklingssamarbejde (AVS-landene).....	137
16.7.	Samarbejdet med Sydafrika	138
KONKLUSION	139

RESUMÉ

Denne rapport om Unionens foranstaltninger til fordel for de små og mellemstore virksomheder (SMV'er) er udarbejdet i overensstemmelse med Rådets afgørelse om det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder. I denne afgørelse bestemmes det, at Kommissionen hvert andet år forelægger Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget en rapport med en vurdering af de fremskridt, der er gjort med hensyn til at tilgodese SMV-dimensionen i alle fællesskabspolitikker og -programmer som følge af dens samordningsindsats. Dette er den femte rapport af denne art. Heri gøres rede for den seneste udvikling siden vedtagelsen af den forrige rapport i slutningen af 1997 samtidig med, at der gøres rede for fremtidsperspektiverne.

Rapporten er inddelt i tre overordnede kapitler: det første vedrører forbedring af SMV'ernes rammebetingelser, det andet omhandler de programmer og instrumenter, der har en særlig økonomisk indvirkning på støtten til SMV'er, mens det tredje kapitel vedrører udvidelse, førtiltrædelsesaktiviteter og samarbejde med tredjelande. I konklusionen gøres der rede for, hvordan der er blevet taget hensyn til SMV'er i fællesskabspolitikkerne og -programmerne.

Det interessante ved denne rapport er, at den indeholder en oversigt over Unionens foranstaltninger til fordel for SMV'er. Den omhandler målene i det integrerede program for små og mellemstore virksomheder, der danner rammer om samordningen af Unionens aktioner uanset, om de gennemføres i forbindelse med erhvervspolitikken eller i forbindelse med andre fællesskabspolitikker, der kan tænkes at berøre de små og mellemstore virksomheder.

Den indgår ligeledes i opfølgningen til **Det Europæiske Råds møde i Lissabon** (den 23.-24. marts 2000), hvor der blev slået til lyd for, at der indføres et klima, der er favorabelt for oprettelse og udvikling af innovative virksomheder, navnlig SMV'er. Ved denne lejlighed skønnede Det Europæiske Råd, at det ville være hensigtsmæssigt at anvende en åben samordningsmetode, der gør det muligt at udbrede bedste praksis og sikre en større overensstemmelse med Unionens vigtigste målsætninger. Kommissionen blev opfordret til at fremlægge sit forslag til det kommende flerårige program for virksomheder og iværksætterånd for 2001-2005, which Rådet vedtog i slutning af 2000. Det Europæiske Råd opfordrede Rådet og Kommissionen til dels at gennemføre en benchmarkingundersøgelse af virksomhedsoprettelse (omkostninger, varighed) og risikokapital, dels at udarbejde en rapport om omlægningen af BEI's og FEI's instrumenter for at dirigere finansieringen mod virksomheder i opstartsfasen eller mod højteknologiske virksomheder. Rådet vedtog i juni 2000 det europæiske charter for små virksomheder, som Det Europæiske Råd havde krævet indført, og det blev godkendt af Det Europæiske Råd på topmødet i Feira i juni 2000.

I Lissabon fastsatte Unionens femten medlemsstater et strategisk mål for de kommende ti år: at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnøkonomi i verden. For at nå dette mål må Europa i højere grad blive et iværksættersamfund og et innovativt samfund. **eEurope initiativet**, som blev præsenteret ved denne lejlighed, og hvis mål er at indføre den enkelte borger, den enkelte skole og den enkelte virksomhed i den digitale alder, har resulteret i en handlingsplan, der navnlig indebærer foranstaltninger, som kan øge virksomhedernes anvendelse af elektronisk handel og af internettet.

Denne rapport omhandler prioriteringen af de små og mellemstore virksomheder inden for de bredere politiske rammer, som udgøres af de samordningsinstrumenter, der blev indført som

en del af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, Luxembourg-processen vedrørende den europæiske beskæftigelsesstrategi og Cardiff-processen, der sigter mod at udvikle lovgivningsmæssige rammer, der er mere favorable for SMV'er, opfølgningen af BEST-handlingsplanen, den samordnede aktion med medlemsstaterne eller benchmarking-undersøgelserne af resultaterne.

I denne rapport gøres der status over politikkerne til fordel for SMV'er på det tidspunkt, hvor det flerårige program for virksomhederne og iværksætterkulturen i Europa fornyes. Den bidrager til at skabe transparens og synlighed i Unionens aktioner til fordel for SMV'er. Den vil blive formidlet bredt til de økonomiske kredse.

Der er i årenes løb gradvist blevet udviklet en konvergens mellem Unionens politikker for SMV'er både for at forbedre erhvervsklimaet og for at øge støtten til virksomhederne via de forskellige instrumenter og finansielle programmer.

Forbedring af erhvervsklimaet og af rammebetingelserne vedrører administrativ forenkling samt det lovgivningsmæssige, juridiske, fiskale, finansielle og sociale klima. BEST-handlingsplanen, som Kommissionen har gennemført i samarbejde med medlemsstaterne, omfatter alle de aktioner, der er gennemført for at forbedre og forenkle erhvervsklimaet. Forbedringen af erhvervsklimaet indebærer ligeledes et bedre kendskab til virksomhederne og deres udvikling samt til deres adgang til information på fællesskabsplan. Nettet af Euro Info Centre og de øvrige fællesskabsinformationsnet samt dialogen med erhvervslivet stiller information og rådgivning om Fællesskabets retsakter og programmer samt en tilbagemeldingsmekanisme til rådighed for virksomhederne. Som eksempel på nogle af de seneste foranstaltninger, der er truffet for at forbedre erhvervsklimaet, kan nævnes direktivet om betalingsforsinkelser af 29. juni 2000, forslaget til forordning om et EF-patent fra juli 2000 samt forslagene til forenkling af lovgivningen om offentlige indkøb.

De programmer og finansielle instrumenter til fordel for SMV'er, som Unionen har indført, antager form af direkte eller indirekte støtte. De sigter hovedsageligt mod at forbedre SMV'ernes adgang til finansiering og kredit (lån, garantier og risikokapital), til regional støtte, til samarbejde mellem virksomheder, til forskning samt til erhvervsuddannelse.

Da adgang til finansiering er af afgørende betydning for SMV'er, har Den Europæiske Union i de senere år styrket bestemmelserne om støtte til finansieringen af SMV'er, navnlig fra Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Investeringsfond, for at fremme udviklingen af risikokapital og garantier til SMV'erne. De nye finansieringsmekanismer er blevet indført med det særlige Amsterdam-aktionsprogram ligesom den europæiske teknologifacilitet (med et budget på 125 mio. euro) og initiativet "vækst og beskæftigelse", der er resultatet af et initiativ truffet af Europa-Parlamentet og det særlige europæiske beskæftigelsestopmøde i Luxembourg. Der er således blevet udformet tre nye programmer, nemlig den europæiske teknologifacilitet – iværksætter (ETF-iværksætter med et budget på 168 mio. euro), SMV-garantifaciliteten (med et budget på 168 mio. euro) og "Joint European Venture" programmet (JEV med et budget på 84 mio. euro) med et rammebeløb på 420 mio. euro. Andre initiativer fremmer startkapital (CREA) eller oprettelsen af net af uformelle investorer ("Business angels"). EIB's globallån er i de seneste fem år kommet 49 000 SMV'er til gode, hvoraf 85 % er små virksomheder. For så vidt angår Den Europæiske Investeringsfond har 33 % af dens samlede aktiviteter været garantistillelse over for SMV'er svarende til et beløb på 879 mio. euro. BEI's og EIF's instrumenter til fordel for SMV er nu ved at blive evalueret, så de i højere grad kan rettes mod nystartede, højteknologiske virksomheder og andre risikokapitalinitiativer.

Strukturfondene, som er de vigtigste finansieringsinstrumenter, der står til rådighed for regional udvikling og beskæftigelse, yder ligeledes en betydelig støtte til SMV'er i de støtteberettigede regioner. En tematisk evaluering af strukturfondenes betydning har vist, at 21,3 mia. euro eller 18 % af fondenes budget er kommet over 800 000 SMV'er til gode i perioden 1994-1999. Kommissionen understregede i sine retningslinjer til medlemsstaterne i forbindelse med programmerne 2000-2006 SMV'ernes betydning for den regionale konkurrenceevne og beskæftigelsen i Unionen. Den mener således, at oprettelse eller udvikling af konkurrencedygtige virksomheder er en forudsætning for, at der kan skabes varige arbejdspladser, og dermed for regional økonomisk udvikling. Servicesektorens voksende rolle blev understreget.

SMV'ernes deltagelse i **programmerne for forskning og teknologisk udvikling** er vokset kraftigt. I det fjerde rammeprogram var SMV'ernes deltagelse over dobbelt så stor som i det foregående program. Således deltog der 14 754 SMV'er i perioden 1994-1998 mod 5 424 i perioden 1990-1994. De 14 754 SMV'er, der deltog, repræsenterer 28,5 % af projekterne og har modtaget over 20 % af det samlede budget. Oprettelsen af et enkelt kontaktpunkt for SMV'er, en forenkling af indsendelsesprocedurerne for SMV'er og de specifikke foranstaltninger for SMV'er (forundersøgelingspræmier og CRAFT-projekter) har fremmet deres deltagelse. Denne deltagelse skulle vokse endnu mere i løbet af det nuværende femte rammeprogram takket være det horisontale program "Fremme af innovation og tilskyndelse til SMV'ers deltagelse".

Det er hovedsageligt Den Europæiske Socialfond og Leonardo-programmet, der yder fællesskabsstøtte til **erhvervsuddannelse** i SMV'er. Selv om de tilgængelige oplysninger endnu er unøjagtige, tyder de dog på, at SMV'ernes andel i de projekter, der modtager støtte under Den Europæiske Socialfonds mål 4, er overvældende, og at den ligger på mellem 40 og 90 % i programmerne i perioden 1994-1999. I ADAPT-initiativet anslås den til 15 % af projekterne. SMV'ernes andel i projekter under Leonardo-programmet er gennemsnitligt på 20 %. Den søjle, der er helliget udvikling af iværksætterkulturen inden for den europæiske beskæftigelsesstrategi, er en anerkendelse af den afgørende rolle, som SMV'erne spiller i beskæftigelsespolitikkerne. Den skulle dog komme mere konkret til udtryk i medlemsstaternes nationale beskæftigelseshandlingsplaner.

Det **internationale samarbejde** er et af de områder, der ligeledes berører SMV'erne. For det første forbereder Kommissionen Unionens udvidelse, hvilket har resulteret i åbningen af det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder i ansøgerlandene inden for rammerne af førtiltrædelsesstrategien. For det andet fremmer Kommissionen oprettelsen af fælles virksomheder (JOP) og direkte investeringer navnlig via SMV-faciliteten i samarbejde med Den Europæiske Bank for Økonomisk Genopbygning og Udvikling. For det tredje har samarbejdet med tredjelande til formål at fremme internationaliseringen af virksomhederne i en global økonomi. Internationaliseringen vedrører dels handelspolitikken dels det økonomiske samarbejde med mange lande.

Det fremgår af rapportens konklusioner, at den politiske prioritering af SMV'erne og af udviklingen af et europæisk iværksættersamfund konsolideres. Der er i de senere år i stigende omfang blevet taget hensyn til SMV'erne, og deres deltagelse i fællesskabsprogrammerne er vokset. Der må imidlertid gøres en indsats for at evaluere de forskellige politikkers indvirkning på SMV'ernes udvikling. Denne rapport vil bidrage til at udbrede kendskabet til Unionens aktioner blandt de organisationer, der støtter SMV'erne. Fællesskabsbidraget til udviklingen af et europæisk iværksættersamfund er stort, men medlemsstaternes indsats spiller dog en afgørende rolle for optimering af mulighederne for øget konkurrenceevne, vækst, innovation og beskæftigelse i SMV'erne. Det fremgår klart af rapporten, at

erhvervspolitikken og navnlig støtten til SMV'erne i løbet af det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder er blevet en integrerende del af og integreret i Unionens store politikker. En lignende positiv udvikling er blevet observeret i medlemsstaterne. Kommissionens og medlemsstaternes fælles indsats på dette område vil gøre det muligt at realisere Unionens ambition, som Det Europæiske Råd fastlagde på topmødet i Lissabon, nemlig at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske økonomi i verden.

RESUMÉ AF STØTTEN TIL SMV'ER

DE FINANSIELLE INSTRUMENTER, FÆLLESSKABSPROGRAMMERNE OG SMV'erne				
Fællesskabsinterventioner	Beløb tildelt til SMV'er i euro	Antal SMV'er	SMV-deltagelse i % af	
			det samlede antal projekter	det samlede budget
FINANSIELLE INSTRUMENTER				
EIB – Lån ydet af globallån - 1994-1998 - i 1998 - i 1999	2,4 mia. 2,8 mia.	49.000 8.464 11.500		
SMV-faciliteten – Globallån med rentegodtgørelse siden 1994	1 mia.	4.336 (54.000 oprettede arbejdspladser)	100 %	100 %
EIF (garantier) (1994-99) - heraf "Vækst og miljø" SMV-garantifaciliteten (98-2002) EIF (risikokapitalfondes deltagelse) Egenkapital 96-98	879 mio. 671 mio. 168 mio. 58,5 mio.		100 % 100 % (<100 ansatte) 100 %	33 % af EIF's samlede aktivitet 100 % 100 %
ETF lanceret i 1997 ETF-iværksætter (1998-2002)	125 mio. 168 mio.		100% (Investeringsfonde) 100% (Investeringsfonde)	
JEV (1997-2000)	84 mio.		100 %	100 %
Startkapital	35 mio. (investeringer)	207 (3.000 arbejdspladser)	100 %	100 %
CREA (1999-2000) I-TEC siden 1997	10 mio. 11 mio.		100% (Investeringsfonde) 100% (Investeringsfonde)	100 % 100 %
STRUKTURFONDENE (1994 - 1999)				
Operationelle programmer	21,3 mia.	800.000		18,2 % i gennemsnit 14,5 % til mål 1 35,0 % til mål 2 31,5 % til mål 5b 25,0 % til mål 6
Fællesskabsinitiativer (1995-99) SMV Leader II Biotech-NOW	1,1 mia.		100 % 20 % 50 %	100 %
FORSKNING OG UDVIKLING				
IV FTU-rammeprogram (94-98) - heraf specifikke SMV-foranstaltninger	1.427 mio. 323 mio.	14.754 6.864	28,5 %** 100 %	20,4 %** 100 %
ERHVERVSUDDANNELSE				
Mål 4 under ESF ADAPT Leonardo da Vinci(1995-99)	20 mio. (SMV-kontrakter)		40 - 90 % 15 % direkte 45 % indirekte 4,8 % SMV-projekter 25 % som partnere	5,2 % SMV-projekter
INTERNATIONALT SAMARBEJDE				
JOP (1991-99)	164,5 mio.	300 virksomheder i fællesskab	100 % til Phare-delen	
SMV-finansieringsfaciliteten (99-BERD-EU)	125 mio.		100 %	100 %
Al-Invest (1996-2000)	41 mio.	6 500	100 %	100 %
ECIP (1995-99) 1988-1998	250 mio.	42 000 facilitet 1	Rettet mod SMV 92 %	
Asia-Invest (1997-2002)	45 mio.			
MILJØ				
Det finansielle instrument LIFE (1993-97)	156 mio.	400 projekter	>40 %	40 %

NB: Denne tabel viser fællesskabsinterventioner af forskellig art (støtte, lån, garantier), dækkende forskellige perioder, hvorfor beløbene ikke kan lægges sammen.

* Skøn over SMV'ernes forventede deltagelse baseret på en evaluering foretaget af Ernst & Young for Kommissionen i 1999.

** projekter med omkostningsdeling.

INDLEDNING

I Den Europæiske Union er der bred enighed om den centrale rolle, som de små og mellemstore virksomheder (SMV'er) spiller i forbindelse med vækst, konkurrenceevne, innovation og beskæftigelse. Der har i de seneste år været en politisk vilje til at fremme et Europa med en mere udbredt iværksætterkultur, hvilket bekræftes af konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000, som understreger, at der bør skabes et klima, som er favorabelt for oprettelse og udvikling af innovative virksomheder, navnlig SMV'er, samt det europæiske charter om SMV'er, som Rådet vedtog den 13. juni, og som blev positivt modtaget af Det Europæiske Råd i Feira den 19.-20. juni 2000.

Fællesskabets politikker og programmer bidrager i forskellig grad til udviklingen af en dynamisk, europæisk iværksætterkultur, som kan fremme oprettelse, vækst og udvikling af virksomheder og deres kapacitet til at innovere, opnå adgang til nye markeder og tilpasse sig den nye økonomi.

Denne rapport bidrager til at gøre Unionens indsats mere synlig, idet den indeholder en samlet oversigt over Unionens foranstaltninger til fordel for virksomhederne, navnlig SMV'er.

Denne rapport om Unionens foranstaltninger til fordel for SMV'er er udarbejdet i henhold til artikel 5, stk. 2, i Rådets afgørelse om det tredje flerårige program til fordel for små og mellemstore virksomheder¹. I artikel 5, stk. 2, bestemmes det, at "*Kommissionen forelægger hvert andet år Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg samt Regionsudvalget en rapport med en vurdering af de fremskridt, der er gjort med hensyn til at tilgodese SMV-dimensionen i alle fællesskabspolitikker og -programmer som følge af dens samordningsindsats*".

Der er tale om den femte rapport, idet de fire øvrige rapporter blev udarbejdet i henholdsvis 1992, 1994, 1995 og 1997². Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer (OPOCE) har offentliggjort de seneste to rapporter i en mere brugervenlig form, og rapporten fra 1997 er tilgængelig på Internettet³ på de elleve officielle fællesskabssprog, og den er blevet udgivet i over 70 000 eksemplarer, som er udsendt til de økonomiske kredse. Denne rapport vil ligeledes blive offentliggjort på Internettet, så snart den er godkendt. I denne rapport gøres der rede for udviklingen siden slutningen af 1997, og den vedrører således årene 1998, 1999 og en del af 2000. Det er den sidste rapport, der udarbejdes under det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder⁴, som udløb ved udgangen af 2000. Efterfølgeren til dette program blev det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd for perioden 2001-2005⁵.

¹ Rådets afgørelse 97/15/EF af 9.12.1996, EFT L 6 af 10.1.1997, s.25.

² SEK(1992) 704 af 26.5.1992, KOM(1994) 221 af 7.9.1994, KOM(1995) 362 af 8.9.1995 og KOM(1997) 610 endelig udgave af 25.11.1997.

³ Publikation fra Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer CT-08-97-759-FR-C ISBN 92-828-2854-9. Præsentationen på Internettet indeholder talrige hyperlinks til andre nyttige sider: http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/promoting_entrepreneurship/index.htm

⁴ Hjemmeside for GD Enterprise http://europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm

⁵ Rådets beslutning 2000/819/EF af 20.12.2000, EFT L 333 af 29.12.2000, s. 84
http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/index.htm

Medlemsstaternes repræsentanter i forvaltningskomitéerne for det flerårige program for små og mellemstore virksomheder stillede sig meget positivt til rapporten fra november 1997, som de anså for at være både nyttig og af god kvalitet.

Europa-Parlamentets har vist sin interesse for rapporten fra 1997 ved at vedtage en initiativbeslutning af 5. november 1998⁶. Parlamentet glæder sig over offentliggørelsen af en sådan rapport, men det har benyttet sig af lejligheden til at fremhæve de områder, hvor der kan gennemføres forbedringer. Parlamentet slår til lyd for en øget samordning af fællesskabspolitikkerne til fordel for SMV'er, navnlig i forbindelse med strukturfondene. Det understreger nødvendigheden af, at man anvender fællesskabsdefinitionen på SMV'er i de programmer, der vedrører disse virksomheder. Parlamentet lægger vægt på, at der ved udarbejdelsen af lovforslag, som berører virksomhederne, skal gennemføres en systematisk høring af de organisationer, der repræsenterer SMV'er, og på, at SMV'erne er repræsenteret i den sociale dialog på europæisk plan. Parlamentet kræver endvidere, at støtten til SMV'er fortsat prioriteres højt i forbindelse med strukturfondenes udformning af programmer (2000-2006), og at der fastsættes kvantificerbare og kontrollerbare mål for SMV'ernes deltagelse. Endelig understreger Parlamentet behovet for at indarbejde SMV-dimensionen i uddannelsesprogrammerne.

RAPPORTENS MÅL OG STRUKTUR

Målet med denne rapport er at gøre rede for, hvordan SMV-dimensionen er blevet integreret i Fællesskabets politikker og programmer.

Rapportens opbygning svarer til de store målsætninger i det flerårige program for små og mellemstore virksomheder (1997-2000), nemlig **forbedring af SMV'ernes rammebetingelser** (kapitel I) og støtte til virksomhederne gennem forskellige **støtteprogrammer og finansielle instrumenter til fordel for SMV'er** (kapitel II). Kapitel III er helliget **udvidelse, førtiltrædelse og samarbejde med tredjelande**. Rapporten gør rede for, hvordan der er blevet taget større hensyn til SMV'ernes karakteristika i fællesskabsprogrammerne og -politikkerne samtidig med, at det erkendes, at der kan gennemføres forbedringer for at øge SMV'ernes deltagelse i fællesskabsprogrammerne.

I en sammenfattende tabel præsenteres støtten til SMV'er samt SMV'ernes deltagelsesprocent i støtteprogrammer og -foranstaltninger både i antal og i forhold til budgettet.

De nyfremkommende kommunikationsredskaber såsom Internettet udgør meget magtfulde instrumenter, når der skal leveres tidstro information for dermed at sikre Unionens aktiviteter en øget transparens og synlighed blandt det størst mulige publikum. Derfor indeholder denne rapport oplysninger om et stort antal Internetsider vedrørende fællesskabsanliggender, hvor læseren kan finde yderligere oplysninger på meget specifikke områder samt en til stadighed ajourført information. I de seneste år har Kommissionen således anvendt Internettet som et prioriteret redskab til fra dag til dag at formidle oplysninger om udviklingen i dens politikker. Alligevel vil denne rapport blive offentliggjort i papirudgave, idet anvendelsen af Internettet ikke er generelt udbredt, og en papirudgave af referencedokumenter er fortsat nyttig og praktisk.

⁶ A4-0359/98.

DEFINITION AF SMV'ER

Forkortelsen SMV, der anvendes i hele denne rapport, henviser til fællesskabsdefinitionen på små og mellemstore virksomheder (SMV) i Kommissionens henstilling af 3. april 1996⁷, som er rettet til medlemsstaterne og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) samt Den Europæiske Investeringsfond (EIF). Definitionen af SMV'er er opsummeret i nedenstående skema. Denne definition af SMV'er skal anvendes i alle fællesskabsprogrammer og nationale programmer vedrørende disse virksomheder. Selv om definitionen af SMV'er gradvist anvendes mere og mere, kan man dog konstatere, at ikke alle kriterier anvendes systematisk. En større disciplin ved anvendelsen af fællesskabsdefinitionen af SMV'er er derfor ønskelig.

DEFINITION AF EN LILLE ELLER MELLEMSTOR VIRKSOMHED (SMV'ER)			
Kriterier	Mikro	Lille	Mellemstor
Antal arbejdstagere	< 10	< 50	< 250
Årlig omsætning eller samlet balance	---	< 7 mio. € < 5 mio. €	< 40 mio. € < 27 mio. €
Uafhængighed	---	Højest 25 % af kapitalen eller stemmerettighederne ejes af en eller flere virksomheder, der ikke selv er små eller mellemstore virksomheder	

⁷ EFT L 107 af 30.4.1996, s.4.

KAPITEL I:

FORBEDRING AF SMV'ernes RAMMEBETINGELSER

Hovedformålet med erhvervspolitikken er at skabe et klima, der er fordelagtigt for oprettelse og udvikling af virksomheder. Forbedringen af erhvervsklimaet vedrører rammebetingelserne, den administrative og lovgivningsmæssige forenkling samt de finansielle, skattemæssige, sociale og miljømæssige betingelser, de fungerer under. En bedre adgang for SMV'er til informationssamfundet, navnlig til elektronisk handel, og til innovation er ligeledes vigtige forudsætninger for deres konkurrenceevne.

En af betingelserne for, at der kan etableres et klima, der er gunstigt for virksomhederne, er at der indhentes statistisk oplysninger om SMV'er, og at der stilles informationsnet og mekanismer til returnering af information til rådighed, så der kan tages større hensyn til deres behov ved fastlæggelsen af de politikker, der berører dem.

1. FORBEDREDE DATA OG STØRRE VIDEN OM SMV'ER

1.1. Statistik

Over 99 % af de 18 mio. virksomheder i EU, der ikke henhører under landbrugssektoren, er SMV'er. De beskæftiger 66 % af arbejdsstyrken og frembringer 55 % af den samlede omsætning.

Den femte udgave af publikationen "Enterprises in Europe"⁸, der blev offentliggjort i 1999, indeholder data fra 1994-1995 om de europæiske virksomheder opdelt efter størrelsesklasse (på grundlag af deres antal, beskæftigelse og omsætning), en mere detaljeret analyse af aktivitetssektorerne (31 sektorer er undersøgt) og af landestrukturen (alle EU-landene plus Norge, Island og Schweiz). Endvidere indeholder den tematiske analyser af f.eks. virksomhedsstrukturen i de centraleuropæiske lande, virksomhedsdemografi (oprettelser og lukninger), arbejdsstyrkens struktur i små virksomheder (køn, uddannelse, jobtype), regionale analyser af SMV'er og sammenligninger med USA og Japan. SMV-databasen blev ajourført i første halvdel af 2000, og Eurostat har udgivet en række "Statistics in Focus" vedrørende SMV'er (tema 4 nr. 11/2000, 8/2000, 27/1999, 16/1999)⁹. Der foretages løbende ajourføring af denne SMV-database. Den sjette udgave af "Enterprises in Europe" forventes udgivet i foråret 2001.

Nedenstående skemaer giver et billede af de europæiske virksomheder opdelt på antal ansatte, aktivitetssektor og deres bidrag til beskæftigelsen og omsætningen i Unionen.

⁸ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-12-98-174-**-C.

⁹ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-NP-00-011-**-C, CA-NP-00-008-**-C, CA-NP-99-027-**-C og CA-NP-99-016-**-C.

Virksomheder i Den Europæiske Union – fordelt på størrelsesklasse på grundlag af antallet af ansatte oplysninger fra 1997

Klassificering af virksomheder på grundlag af antallet af ansatte i % af det samlede antal						
Størrelsesklasse	0	1-9	10-49	50-249	> 250	I alt
Antal virksomheder	49 %	44,1 %	5,9 %	0,8 %	0,2 %	18 802 000
Samlet beskæftigelse	9,8 %	24,4 %	18,8 %	13 %	34 %	112 720 000
Omsætning	3,8 %	14 %	17,1 %	18 %	47,1 %	18 395 i alt udtrykt i mia. €

Virksomheder i Den Europæiske Union – fordelt på aktivitetssektorer oplysninger fra 1997

Aktivitetssektorer	Virksomheder		Beskæftigelse		Omsætning i €		Beskæftigelse i SMV'er
	Tusind	%	Mio.	%	Mia.	%	%
Industri og energi	2 048	10,9	30,78	27,3	5 047	27,4	54,6
Byggeri	2 504	13,3	10,1	6,9	942	5,1	88,8
Handel og HoReCa (Hoteller, restauranter og caféer)	6 622	35,2	30,54	27,1	5 264	28,6	76,6
Transport og kommunikation	997	5,3	8,4	7,5	847	4,7	47,5
Finansiel mægling	320	1,7	4,68	4,2	4 380	23,8	26,8
Andre virksomheds- aktiviteter	2 401	12,8	12,01	10,6	793	4,3	63,6
Andre tjenesteydelser	3 910	20,8	16,21	16,21	1 126	6,1	77,3
I alt for alle sektorer	18 802	100	112,72	100	18 399	100	66

Kommissionen (Eurostat) bestræber sig fortsat på at forbedre det europæiske, statistiske system, navnlig vedrørende virksomhedsstatistikker vedrørende SMV'er. Ved at begrænse byrden på virksomhederne frembringer medlemsstaterne flere og flere nøgledata opdelt på størrelsesklasse i overensstemmelse med Rådets forordning 58/97 om statistikker over erhvervsstrukturer.

EU's statistikker over erhvervsstrukturer med særlig henvisning til SMV'er

EU's statistikker over erhvervsstrukturer er blevet bedre i de senere år. Rådets forordning (EF) 58/97 om statistik over erhvervsstrukturer danner fælles rammer for indsamling, kompilering,

fremsendelse og evaluering af Fællesskabets statistikker om virksomhedernes struktur, aktiviteter, konkurrenceevne og resultater med særlig henvisning til SMV'er (artikel 2). I artikel 6 bestemmes det, at medlemsstaterne kan tilvejebringe de nødvendige data ved at kombinere forskellige kilder: obligatoriske rundspørger, administrative kilder eller skøn. Denne bestemmelse tager hensyn til behovet for at begrænse den statistiske byrde på virksomhederne, navnlig på SMV'er.

Kommissionens forordning (EF) 2701/98 om de datarækker, der skal tilvejebringes til brug for udarbejdelse af statistik over erhvervsstrukturer, indeholder en række grundlæggende variabler (antal virksomheder, omsætning, merværdi, bruttoinvestering i materielle goder, antal ansatte) fordelt på sektorer og størrelsesklasser i henhold til Kommissionens henstilling om definition af SMV'er¹⁰. I Kommissionens forordning (EF) nr. 1618/1999 fastsættes visse kvalitetsstandarder for de statistikker, som medlemsstaterne skal udarbejde.

Et af hovedmålene med iværksætterpolitikkerne er at øge antallet af virksomhedsopstarter og etableringen af net mellem virksomhederne. Eurostat har i flere år arbejdet med virksomhedsdemografi. Et større udviklingsprojekt er blevet indledt i samarbejde med medlemsstaterne for at nå frem til harmoniserede virksomhedsstatistikker på dette område. De første resultater baseret på et harmoniseret grundlag skulle foreligge i begyndelsen af 2002. Indikatorer om virksomhedsdemografi er allerede blevet indarbejdet i BEST-indikatorerne.

Publikationer om specifikke sektorer, der omfatter oplysninger om SMV'er

Publikationen "**Services in Europe**"¹¹ blev udarbejdet første gang i 1998 sammen med adskillige udgaver af de korte rapporter med titlen "Statistics in Focus", der er helliget tjenesteydelser.

Vedrørende handel og distribution blev de nye publikationer "**Retailing in the EEA 1997**"¹² og "**Wholesale Trade in the EEA 1997**"¹³ lanceret på et seminar i 1998¹⁴. "**Distributive Trades in Europe**" blev ligeledes offentliggjort i 1999¹⁵.

Efter offentliggørelsen af undersøgelsen "**The Co-operative, Mutual and Non-profit Sector in the European Union**"¹⁶ er der blevet udviklet en ny metodebeskrivelse for udarbejdelse af fremtidige rapporter inden for socialøkonomi.

BACH-databasen

Kommissionen har ligeledes længe deltaget i tilsynet med de europæiske virksomheders økonomiske og finansielle situation, og her er SMV'erne af særlig interesse¹⁷. Der blev i 1987

¹⁰ EFT L 107, af 30.4.1996, s.4.

¹¹ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-17-98-742-**-C.

¹² Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-11-98-738-**-C.

¹³ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-06-97-618-**-C.

¹⁴ Resultaterne offentliggøres af Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer katalog nr. CA-16-98-594 -EN-S.

¹⁵ n° CA-24-99-154-**-C

¹⁶ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, nr. CA-82-94-642-**-C.

oprettet en specifik database med dette formål for øje - BACH¹⁸, der indeholder harmoniserede årlige regnskabsstatistikker for 11 europæiske lande, Japan og USA. Databasen blev oprettet som supplement til allerede eksisterende informationskilder på europæisk plan og er blevet udviklet i samarbejde med European Committee of Central Balance Sheet Data Offices (ECCB). BACH har dannet grundlag for en række sammenlignende økonomiske analyser udført af Kommissionen og de nationale dataleverandører. Informationen i databasen anvendes ligeledes af et voksende antal forskere, universiteter og private og offentlige organer. Eventuelle anvendelser kan omfatte komparative sektorielle analyser, sektorielle referencesystemer og sammenligninger af europæiske, amerikanske og japanske virksomheders resultater.

1.2. Det Europæiske Observatorium for SMV'er

Den femte rapport fra Det Europæiske Observatorium for SMV'er blev offentliggjort i 1997. Den indeholdt både kvantitativ og kvalitativ information om SMV'er i EØS-området og Schweiz. Den beskæftigede sig navnlig med spørgsmål omkring beskæftigelse og arbejdsvilkår samt SMV'ernes reaktioner på de udfordringer, som globaliseringen og den øgede konkurrence medfører. Den indeholdt ligeledes detaljerede tematiske undersøgelser af SMV'er og miljøet og SMV'er og turistsektoren. Rapporten konkluderede, at **mikrovirksomheder med mindre end ti ansatte har det største vækstpotentiale**.

Resultaterne af den femte rapport og ligeledes af den fjerde rapport blev præsenteret på to konferencer i 1997. Disse arrangementer trådte i stedet for Kommissionens meddelelse om observatoriets rapport.

Den sjette rapport fra Det Europæiske Observatorium for SMV'er blev offentliggjort i 2000¹⁹.

2. INFORMATION AF VIRKSOMHEDERNE

2.1. Nettet af Euro Info Centre

Nettet af Euro Info Centre (EIC), der er en privilegeret forbindelse mellem Europa og SMV'er, har 273 medlemmer i 38 lande og 14 korrespondancecentre²⁰.

I maj 1998 blev der gennemført en delvis omstrukturering af nettet med det formål at øge de kvalitative og kvantitative resultater af nettet af Euro Info Centre. Antallet af Euro Info Centre blev i den forbindelse sat til 233, heraf 17 "**netværksledere**". "Netværkslederne" er Euro Info Centre, der selv råder over et net på nationalt plan. Denne nye status sikrer nettet af Euro Info Centre en større gennemslagskraft i de europæiske virksomhedskredse.

I 1998 indgik Kommissionen ligeledes aftaler med 42 nationale, transnationale eller europæiske organisationer, der repræsenterer SMV'er. Disse organisationer har en status som "**associerede medlemmer**", der er baseret på udvekslinger af merværdi og information.

¹⁷ Jf. Financial situation of European enterprises in 1996. EUROPEAN ECONOMY. Supplement A. Economic trends. Nr. 11/12. November/december 1998. Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer. Luxembourg.

¹⁸ http://europa.eu.int/comm/economy_finance/databases/bach_en.htm

¹⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory.htm

²⁰ <http://Europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html>

I september 1999 fik nettet af Euro Info Centre efter en indkaldelse af bud 44 nye medlemmer beliggende i Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Polen, Rumænien og Slovakiet. Denne udvidelse af nettet vil bidrage til en vellykket udvidelse af Unionen, idet det kan bistå virksomhederne.

Der er nu 273 Euro Info Centre i 38 lande, hvortil kommer 14 korrespondancecentre beliggende i middelhavsområdet samt i Schweiz, Litauen, Letland og Slovenien.

Nettet af Euro Info Centre er på grund af dets geografiske dækning et enestående net. Det er integreret i de offentlige, private og blandede organisationer, der har direkte forbindelse til SMV'er (handelskamre, lokale udviklingskontorer eller banker). Euro Info Centrene, der udelukkende koncentrerer sig om virksomhederne, er polyvalente. De informerer, vejleder og rådgiver virksomhederne og bistår på dem med alle spørgsmål i tilknytning til de områder, der henhører under EU's programmer og -politikker.

Euro Info Centrene er det centrale element i fællesskabsordningen for små og mellemstore virksomheder

De europæiske SMV'er skal have enkel, klar og effektiv adgang til Den Europæiske Union: til dens lovgivning, dens programmer og dens muligheder.

SMV'erne har i deres lokale Info Center en nær samarbejdspartner, der kan give et enkelt og pragmatisk svar på deres forespørgsler enten direkte eller indirekte ved at henvise virksomhederne til kompetente, specialiserede strukturer og/eller formidlere, der kan gå mere ind i deres sag.

Denne centrale rolle forudsætter, at der etableres et tæt samarbejde med de andre SMV-formidlere, heriblandt de andre fællesskabsnet såsom innovationsformidlingscentre, nettet af nationale kontaktcentre for SMV'er eller de europæiske erhvervs- og innovationscentre. Kommissionen agter at rationalisere disse net ud fra et ønske om at skabe synergi mellem dem og styrke deres samarbejde med de nationale net.

Euro Info Centrene udvikler partnerskaber med andre organer med kontakt til SMV'er (værtsorganisationer, lokale, regionale, nationale parter og partnere inden for særlige fagområder og kategorier) for dermed at fremme synergien og undgå overlappning af funktioner og kompetenceområder under hensyntagen til subsidiaritetsprincippet.

For at sikre kvaliteten af Euro Info Centrene's tjenester, er de underlagt en permanent uafhængig kontrol.

I 1999 fremsatte firmaet Deloitte & Touche i en evaluering følgende udtalelse:

"Euro Info Centrene evalueres positivt. De har en stor kvalitativ og kvantitativ indvirkning. De vidner ligeledes om en øget "netværks"-indsats, og deres bidrag til SMV'ernes merværdi går langt videre end deres traditionelle rolle som leverandører af information om europæiske anliggender. Tilsynet med Euro Info Centrene's aktivitetsniveauer og opretholdelsen af en kvalitetskontrol er blevet forbedret i løbet af det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder".

Tjenesteydelser fra Euro Info Centrene:

Infotjenesten

I deres egenskab af informationsformidlere stiller Euro Info Centrene en lang række dokumenter til rådighed for virksomhederne. Som arrangører af seminarer og konferencer, deltager de aktivt i store arrangementer om prioriterede emner i EU-landene, de central- og østeuropæiske lande og middelhavslandene. I forbindelse med informationskampagnen om euroen 1999-2000, tilrettelægger Euro Info Centrene over 270 aktioner henvendt til SMV'er. I 1998 videreførte Euro Info Centrene bevidstgørelseskampagnen om arbejdsmiljø i SMV'er, som blev lanceret i 1997. Euro Info Centrene tilskyndes til at deltage i bevidstgørelsesaktioner inden for rammerne af initiativet eEurope ("go digital"), der sigter mod at give det størst mulige antal SMV'er adgang til elektronisk handel.

Bistand og rådgivning

Euro Info Centrene tilbyder støtte i de forskellige faser af virksomhedernes udvikling. De rådgiver om den EU-finansiering, der står til rådighed for virksomhederne såsom fællesskabsprogrammerne for forskning og teknologisk udvikling og strukturfondene, om den europæiske politik for kvalitet, standardisering og certificering og om miljøpolitikken.

Endvidere støtter Euro Info Centrene bevarelsen og konsolideringen af nye markeder. Dette område dækker Euro Info Centrenes aktiviteter på områder vedrørende europæisering og globalisering af virksomhederne gennem en bedre information om samtlige markeder i tredjelande og de EU-programmer, der er relevante i den sammenhæng. Det dækker ligeledes fremme af samarbejdet mellem virksomhederne både inden for EU og med virksomheder i tredjelande ved hjælp af de øvrige fællesskabsnet og -instrumenter.

På disse forskellige områder er nettets samlede ekspertise baseret på Euro Info Centrenes ekspertgrupper, der udvikler produkter og tjenesteydelser. De vigtigste områder, som disse grupper dækker, er miljø, euroen, eksterne forbindelser, informationssamfundet, de offentlige indkøb og standardisering.

Øget tilbagemelding fra SMV'erne

Kommissionens tjenestegrene er klar over den privilegerede stilling, som Euro Info Centrene indtager, når SMV'erne ønsker at gøre dem opmærksomme på de særlige problemer, som de er stødt på i forbindelse med gennemførelse af lovgivningen eller deltagelse i visse fællesskabsprogrammer. Denne tilbagemelding tager form af en direkte konsultering af Euro Info Centrene eller gennemføres i form af undersøgelser blandt SMV'er i deres region. Euro Info Centrene viderefører det arbejde, der blev indledt i 1994, vedrørende det indre marked gennem en tilbagemeldingsprocedure, der nu er veletableret, og gennem indsamling af "success stories". Euro Info Centrene deltager ligeledes i de høringer, der åbnes i forbindelse med en række grønbøger: i 1999 bidrog Euro Info Centrene således til udarbejdelsen af grønbogen om information af den offentlige sektor i informationssamfundet.

2.2. Dialog med Erhvervslivet: information, rådgivning og tilbagemelding

I tilknytning til Euro Info Centrene, er dialogen med erhvervslivet blevet udviklet som en tovejskommunikation til støtte for SMV'er på en direkte og interaktiv måde for at hjælpe dem til drage fordel af de muligheder, som det indre marked åbner, og for at gøre det muligt for alle operatører (virksomheder, medlemsstater og europæiske institutioner) at få gavn af de praktiske erfaringer, som virksomheder, der fungerer på det indre marked, har indhøstet.

Dialogen med erhvervslivet består af to hovedelementer:

- **Webstedet for Dialog med Erhvervslivet** (internetadresse: <http://europa.eu.int/business>) er en veletableret flersproglig kilde til data, information og rådgivning fra mange eksisterende kilder. Den er et praktisk og gratis redskab, der hjælper virksomhederne til at vinde nye markedsandele på det indre marked og til at overvinde potentielle hindringer gennem et bedre kendskab til dets funktion. Flere tusinde virksomheder anvender hver dag adressen for at få adgang til støttetjenester på europæisk, nationalt og lokalt plan.
- **Tilbagemeldingsmekanismen for virksomhederne** (lanceret i april 2000) vil gøre det muligt for medlemsstaterne og Europa-Kommissionen at drage de politiske konklusioner, der *bl.a.* skal indgå som et prioriterede aktioner i den årlige gennemgang af Strategien for det indre marked²¹. Dette vil ske på grundlag af en dybtgående analyse af omfattende tilbagemeldinger fra 20 000 virksomheder om året via 41 repræsentative Euro Info Centre i de 15 medlemsstater. I forbindelse med omstruktureringen af Kommissionen – og ligeledes med direkte relevans for det efterfølgende regeringsinitiativ – undersøger Kommissionen i øjeblikket mulighederne for at udvide tilbagemeldingsmekanismen for virksomheder til at omfatte en bredere række af Kommissionens politiske områder. Den mere systematiske brug af tilbagemelding ville gøre det muligt for Kommissionen at reagere bedre på virksomhedernes behov og gøre den politiske beslutningstagning mere omfattende.

3. FORBEDRING AF ERHVERVSKLIMAET

3.1. Task force for forenkling af erhvervsklimaet (BEST)

Kommissionen oprettede i erkendelse af behovet for yderligere behandling og vurdering af spørgsmål i tilknytning til iværksætterkultur og konkurrenceevne og i henhold til et mandat fra Det Europæiske Råd i Amsterdam Task Force for forenkling af erhvervsklimaet (BEST) i september 1997. Der er tale om en gruppe af iværksættere, offentlige administratorer og akademiske eksperter, der har mandat til at se på de virkninger, som lovgivningen og den administrative praksis har på virksomhederne, og til at fremsætte konkrete forslag til nedbringelse af de byrder, der begrænser virksomhedernes vækst og jobskabespotentialer. BEST fremlagde sin endelige rapport, der var opdelt i to dele, i maj 1998²².

Som reaktion på de prioriterede henstillinger fra BEST fremsatte Kommissionen et forslag til en handlingsplan om "Fremme af iværksætterånden og konkurrenceevne"²³, som Rådet (industri) godkendte den 29. april 1999²⁴. Kommissionen har for nylig iværksat gennemførelsesprocessen og samarbejder med medlemsstaterne for at sikre en aktiv opfølgning. Den fremlagde en første beretning om gennemførelsen af handlingsplanen i anden halvdel af 2000.

Denne handlingsplan samlede for første gang alle de politiske aspekter, der har indvirkning på virksomhederne. Den ligger i forlængelse af andre fællesskabspolitikker, særlig Luxembourg-processen og de strukturelle reformer af produktmarkederne, arbejdsmarkederne og de finansielle markeder, der blev påbegyndt af Det Europæiske Råd i

²¹ KOM (2000) 257 endelig udgave af 3.5.2000 og KOM (1999) 624 endelig udgave af 24.11.1999.

²² Rapport fra Task force for forenkling af erhvervsklimaet, del I og II, 1998, tilgængelig på webstedet: http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/index.htm

²³ KOM(1998) 550 endelig udgave af 30.9.1998.

²⁴ Rådets (industri) konklusioner af 29.4.1999, ref. 7422/99.

Cardiff. Det vigtigste punkt i handlingsplanen er fremme af iværksætterånd og –kultur som middel til forbedring af konkurrenceevnen og en bæredygtig vækst. Den er koncentreret omkring de aspekter, der er vigtigst for SMV'er, dvs. nye metoder inden for uddannelse, erhvervsuddannelse og på arbejdspladsen, lettere adgang til finansiering og innovation og bedre offentlig administration.

3.2. Udveksling af bedste praksis: samordnede aktioner

Det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene²⁵ var et vigtigt skridt i udviklingen af en europæisk erhvervs politik, idet det skabte fælles rammer for alle aktioner til støtte for SMV'er, hvorved både disse aktioners profil og deres effektivitet blev øget. Der blev i første omgang skabt grundlag for koordinering mellem erhvervs politikken og andre fællesskabs politikker eller –programmer, der berører SMV'er, og dernæst for en koordinering af medlemsstaternes politikker via en række samordnede aktioner.

Det karakteristiske træk ved de samordnede aktioner er, at Kommissionen har til opgave at hjælpe medlemsstaterne med at forbedre deres politikker og programmer ved at fremme identifikation og udveksling af bedste praksis. Tanken er, at effektiviteten af medlemsstaternes aktioner kan øges gennem en systematisk sammenligning med andre medlemsstaters praksis.

Da de samordnede aktioner blev lanceret, fokuserede de på det lovgivningsmæssige og administrative erhvervs klima. Kommissionens henstilling om forbedring og forenkling af erhvervs klimaet i forbindelse med virksomhedsetablering²⁶, der blev offentliggjort i 1997, og meddelelsen om overdragelse af små og mellemstore virksomheder²⁷, der blev offentliggjort i 1998, omfattede nogle af de tidlige resultater. På det seneste er der i stigende grad blevet lagt vægt på støtteforanstaltninger og forbedring af støtteordningernes synlighed og anvendelse.

Indgangsvinklen til samordnede aktioner er at præsentere god praksis på en række fora, hvortil indbydes offentlige myndigheder, kontorer for virksomhedsstøtte og andre dele af erhvervslivet. Disse fora har fundet sted med regelmæssige mellemrum, siden støtteinitiativerne for oprettelse af nye virksomheder første gang blev behandlet i Madrid i 1995. På et forum i Baden i 1998 lancerede man undersøgelsen af støttetjenesterne for virksomheder i vækst. Denne undersøgelse blev fulgt op af en mere intensiv undersøgelse af støtten til virksomheder i hastig vækst i Helsinki i 1999. Temaet "Increasing the visibility and effectiveness of support services for SMEs" blev behandlet på et forum i Dublin i 1996.

Opfølgningen heraf har antaget forskellige former. I forbindelse med støtteforanstaltninger er der behov for en løbende undersøgelse af de operationelle parametre. Der er derfor blevet afholdt en række opfølgningseminarer. Disse fokuserer på mere specifikke spørgsmål end foraene og omfatter et mindre antal eksperter, der kan yde ekspertvejledning vedrørende identifikation af god praksis. Resultatet har været, at omkring 20 tilfælde af god praksis i forbindelse med hjælp til opstart på områderne finansiering, uddannelse og direkte støtte i form af kuvøsevirksomheder er blevet identificeret og offentliggjort. Analysen af støtten til virksomheder i vækst gennemføres på tilsvarende vis. Det er nu hensigten at gennemføre denne debat via elektroniske fora, som eventuelt kan inddrage en meget større del af de fagfolk, som yder støtte til virksomhederne i forbindelse med identifikation af bedste praksis.

²⁵ KOM(1994) 207 endelig udgave af 3.6.1994 og KOM(1996) 329 endelig udgave af 10.7.1996.

²⁶ EFT L 145 af 5.6.1997, s. 29.

²⁷ EFT C93 af 28.3.1998, s. 2.

Endelig har Kommissionen taget en række andre skridt til at fremme de samordnede aktioner. Der er blevet indgået aftaler med kontrahenter om oprettelse af "støtte"-databasen om hjælpeforanstaltninger til fordel for SMV'er, der befinder sig i opstartsfasen, og om udvikling af internetredskaber til centralisering af information og formidling af god praksis. Mere grundlæggende gennemføres der undersøgelser af arten og kvaliteten af tjenesteydelserne til SMV'er med det formål i sidste ende at fremme større sammenhæng og kvalitet i støtten til virksomhederne i Europa.

En rapport om erhvervspolitiske aktioner samordnet medlemsstaterne imellem blev vedtaget den 9. november 1999²⁸ og blev meget positivt modtaget af Rådet. Alle dokumenter vedrørende samordnede aktioner og yderligere information findes på internetsiden²⁹.

²⁸ KOM(1999) 569 endelig udgave af 9.11.1999

²⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/concerted_actions/index.htm.

RESUMÉ AF DE VIGTIGSTE AKTIVITETER UNDER PROGRAMMET FOR SAMORDNEDE AKTIONER SIDEN DEN FOREGÅENDE RAPPORT

Vigtigste fora og seminarer		Resultater og opfølgende aktiviteter
	Oprettelseer	Vækstfase
Virksomhedsstøtte- foranstaltninger	Madrid-forummet 1995: støtteinitiativer for nye virksomheder	Baden-forummet 1998: nøglefaktorer i forbindelse med forbedring af konkurrenceevnen Helsinki forummet 1999: hurtig vækst og konkurrenceevne gennem teknologi
	Stockholm-seminaret 1998: uddannelse af iværksættere	Paris-seminaret 1999: brug af Internettet
	Madrid-seminaret 1998: finansiering af nye virksomheder	København-seminaret 2000: støttetjenester til SMV'er i lyset af globaliseringen
	Helsinki-seminaret 1998: kuvøseinfrastruktur og støtte til innovation	Athen-seminaret 2000: strategiske støttetjenester til SMV'er
Tjenesternes synlighed og udnyttelse	Rom-seminaret 1998: Kvalitetscertificering af støttetjenester til virksomhederne	
Uddannelse i iværksætterkultur	Nice-forummet: oktober 2000	

3.3. Overdragelse af virksomheder

Efter forummet i Lille om overdragelse af SMV'er vedtog Kommissionen den 28. Marts 1998³⁰ en meddelelse for at præsentere evalueringen af de fremskridt, som medlemsstaterne har gjort i forlængelse af henstillingen fra 1994³¹.

Kommissionens aktiviteter har øget alle de involverede parter kendskab til betydningen af overdragelse af virksomheder, og der er sket visse fremskridt i form af konkrete foranstaltninger, som medlemsstaterne har truffet for at lette overdragelse af virksomheder. For eksempel har Spanien ændret sin lovgivning om arve- og gaveafgift. Nu gives der 95 % fritagelse fra arveafgiften, når virksomheder overdrages inden for familien. Der er dog stadig behov for en yderligere indsats på dette område, idet der i de fleste medlemsstater ikke findes en effektiv skatnedsættelse og tilstrækkelig let adgang til finansiering i forbindelse med virksomhedsoverdragelse.

I forbindelse med en indkaldelse af forslag i 1998³² støttede Kommissionen aktioner inden for uddannelse af iværksættere og formidlere for at give dem praktiske færdigheder vedrørende de forskellige metoder til overdragelse eller overtagelse af virksomheder og for at fremme støttetjenester inden for virksomhedsoverdragelse.

3.4. Benchmarking

Benchmarking er et instrument til at forbedre indsatsen ved at tage ved lære af bedste praksis. Benchmarking er i stigende grad blevet anvendt inden for erhvervspolitikken siden 1997³³. Benchmarking anvendes i forbindelse med samordnede aktioner og derudover anvendes den nu til at styrke erhvervslivets konkurrencesituation og i handlingsplanen vedrørende innovation.

Styrkelse af erhvervslivets konkurrencesituation

Rammebetingelser: i 1997 blev der gennemført et pilotinitiativ vedrørende benchmarking af centrale områder inden for rammebetingelserne, der indvirker på konkurrenceevnen. Fire projekter, der blev gennemført i samarbejde med medlemsstaterne og afsluttet i 1998, omfattede benchmarking af finansiering af innovation, informations- og kommunikationsteknologi og organisatoriske ændringer, færdigheder og logistik. Pilotprojekterne demonstrerede de potentielle fordele ved benchmarking som et instrument til at effektivisere gennemførelsen af politikker³⁴.

Rådet hilste disse initiativer velkommen og stillede sig positivt til dem³⁵. Det anmodede Kommissionen og medlemsstaterne om at identificere de praktiske skridt, der skal tages for at sikre en løbende udvikling af benchmarking og for at nedsætte en speciel **Benchmarking**

³⁰ EFT C 93, 28.3.1998, s. 2.

³¹ Henstilling vedrørende overdragelse af små og mellemstore virksomheder af 7.12.1994, offentliggjort i EFT L385 af 31.12.1994, s. 14 og C 400 af 31.12.1994, s. 1.

³² EFT C 263, af 20.8.1998, s. 13.

³³ Benchmarking: Iværksættelse af en foranstaltning, som stilles til rådighed for operatører og offentlige myndigheder, KOM(1997) 153 af 16.4.1997.

³⁴ Benchmarking af det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne: vurdering af initiativerne SEK(1999) 523 af 12.4.1999.

³⁵ Rådets konklusioner om benchmarking af 16. november 1998.

Competitiveness Group med dette formål for øje³⁶. Denne gruppe overvåger nu gennemførelsen af nye benchmarkingprojekter.

Kommissionen nedsatte en *højtstående gruppe vedrørende benchmarking* i 1997. Den bestod af repræsentanter for SMV'er, arbejdsmarkedets parter og bredere samfundsmæssige interesser. Den fremlagde sin endelige rapport i oktober 1998.

Erhvervslivet: European Benchmarking Network (bestående af fagfolk inden for benchmarking) blev etableret i 1997 med støtte fra Kommissionen med det formål at fremme SMV'ernes indførelse af benchmarking. Det har i øjeblikket over 400 medlemsorganisationer i de 15 medlemsstater. Nettet har også fremmet etableringen af nationale benchmarkingcentre, offentliggørelsen af en håndbog i benchmarking og en Cd-rom til brug for SMV'er samt tilrettelæggelsen af fire europæiske konferencer om benchmarking.

Et initiativ under strukturfondenes SMV-initiativ med henblik på at etablere en *transnational benchmarkingdatabase* til brug for SMV'er er i øjeblikket ved at blive udviklet.

Sektorer: Der er blevet gennemført en række projekter med henblik på benchmarking af sektorspecifikke konkurrencespørgsmål. Disse omfatter energieffektivitet i den kemiske sektor, arbejdstilrettelæggelse i automobilindustrien og indkøb inden for informations- og kommunikationsteknologisektoren. Der gennemføres i øjeblikket projekter i tilknytning til innovation inden for den *bioteknologiske* sektor, kvalitetsprocedurer inden for *bygge- og anlægssektoren*, indkøbsprocedurer i *forsvarssektoren* og procedurer for *standardiseringsorganerne*.

Oversigt over tendenser inden for innovation

Man er ved at udarbejde en *oversigt over tendenser inden for innovation*, som skal danne grundlag for benchmarking. Målet er at nå frem til *fælles referencerammer for analyse af innovationsindsatsen og innovationspolitikker*. Det er hensigten på denne måde at fremme formidling og anvendelse af god praksis. Oversigten over tendenser vil fokusere på fire prioriterede områder: finansiering af innovation, udvikling af innovative virksomheder, beskyttelse af teknologi og fremme af teknologioverførsel. Der lanceres fire benchmarkingprojekter i tilknytning til hvert af disse områder. Som et første skridt har et net af korrespondenter indsamlet og behandlet information om over 250 innovationspolitiske foranstaltninger i samtlige medlemsstater og identificeret relevante organisationer og personer.

3.5. Lovforslags kvalitet, subsidiaritet og proportionalitet

Europa-Kommissionen arbejder til stadighed på at forbedre den eksisterende fællesskabslovgivning og på at sikre, at ny lovgivning er effektiv, men alligevel enkel og transparent. Kommissionen offentliggør en årlig rapport om de principper, der skal følges, og de foranstaltninger, der skal træffes, ved behandling af forslag til lovgivning. Dette omfatter behovet for at tage hensyn til og overholde subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet, for at forbedre kvaliteten af udkastene, for at indføre forenklingsforanstaltninger, for at konsolidere og kodificere eksisterende lovgivning og for at sikre, at alle interesserede parter har adgang til information. Den seneste rapport "Bedre lovgivning 1999"³⁷ blev behandlet på Det Europæiske Råds møde i Helsinki, hvor stats- og

³⁶ Rådets konklusioner vedrørende benchmarking af konkurrenceevnen af 29. april 1999.

³⁷ KOM(1999) 562 endelig udgave af 3.11.1999.

regeringscheferne bekræftede, at de bestræber sig på at sikre en bedre lovgivning. Desuden går der en periode med konsultation af interesserede aktører forud for de fleste lovforslag. Denne konsultation foregår ofte via en grøn bog eller en hvid bog, tidstro offentliggørelse af svarene på konsultationerne på Europa-serveren og en rapport fra Kommissionen om resultaterne af konsultationerne og retningslinjerne for den fremtidige indsats.

I forlængelse af topmødet i Lissabon den 23.-24. marts 2000 blev Kommissionen anmodet om at fastlægge en strategi for koordinering og forenkling af lovgivningen inden 2001.

Vurdering af fællesskabslovgivningens virkninger på virksomhederne

Når et lovforslag efter al sandsynlighed vil få en betydelig indvirkning på erhvervslivet, skal de generaldirektorater, der har ansvaret for udarbejdelse af forslaget, udarbejde en rapport indeholdende en vurdering af virkningerne på erhvervslivet. Målet med **Kommissionens system til vurdering af et lovforslags virkninger på erhvervslivet** er at skabe en passende ligevægt mellem de nye krav og udgifterne til opfyldelse af disse krav og andre administrative byrder på erhvervslivet.

I 1997 blev der gennemført 12 vurderinger af virkningerne på erhvervslivet. Disse omfattede forslaget til direktiv om bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister i handelstransaktioner³⁸, copyright og tilknyttede rettigheder i informationsområdet, beskatning af energiprodukter³⁹, en fælles ordning for beskatning af renter og royalties, der betales mellem associerede virksomheder i forskellige medlemsstater⁴⁰, produktansvar⁴¹ og rammeaftalen vedrørende deltidsarbejde, der er indgået mellem af parter⁴².

I 1998 blev der gennemført 21 vurderinger af virkningerne på erhvervslivet. Disse omfattede forslag vedrørende spørgsmål såsom indførelse af en generel ramme for information og høring af arbejdstagerne i Det Europæiske Fællesskab⁴³, tilrettelæggelse af arbejdstid inden for vejtransport for mobile arbejdstagere og selvstændige chauffører⁴⁴, grænseværdier for benzen og carbonmonoxid i luften⁴⁵, visse retlige aspekter af elektronisk handel⁴⁶ og et forslag om sikring af en reel minimumsbeskatning af renteindtægter fra opsparing i Fællesskabet⁴⁷.

Endvidere udarbejdede Kommissionen i 1998 en rapport om systemet til vurdering af virkningerne på erhvervslivet⁴⁸ som en del af Kommissions bestræbelser på at skabe åbenhed og transparens og som et bidrag til drøftelserne af behovet for yderligere forbedringer af systemet som en del af indsatsen for at forbedre kvaliteten af lovgivningen til gavn for de virksomheder, navnlig SMV'er, der skal gennemføre det.

I 1999 blev der gennemført 12 vurderinger af virkningerne på erhvervslivet. Disse omfattede forslag vedrørende spørgsmål såsom energieffektivitetskrav til strømstabilisatorer til

³⁸ KOM(1998) 126 endelig udgave af 25.3.1998.

³⁹ KOM(1997) 30 endelig udgave af 12.3.1997.

⁴⁰ KOM(1998) 67 endelig udgave af 4.3.1998.

⁴¹ KOM(1997) 478 endelig udgave af 1.10.1997.

⁴² KOM(1997) 392 endelig udgave af 23.7.1997.

⁴³ KOM(1998) 612 endelig udgave af 11.11.1998.

⁴⁴ KOM(1998) 662 endelig udgave af 24.11.1998.

⁴⁵ KOM(1998) 591 endelig udgave af 20.1.1999.

⁴⁶ KOM(1999) 427 endelig udgave af 17.8.1999.

⁴⁷ KOM(1998) 295 endelig udgave af 20.5.1998.

⁴⁸ Evaluating the Impact on Business - the European Commission's Impact Assessment System, 1998.

fluorescerende belysning, nationale emissionslofter for visse luftforurenende stoffer, ozon i luften, strukturelle statistikker over udgifter til arbejdskraft, direktivet om batterier og akkumulatører og underindekser til de harmoniserede indekser over forbrugerpriser.

Som reaktion på opfordringer fra Rådet og Europa-Parlamentet om at foretage yderligere forbedringer af vurderingen af virkningerne på virksomhederne, navnlig i forbindelse med behovet for en mere omfattende vurdering af lovgivningens virkninger, herunder en costbenefitanalyse, vil Kommissionen imidlertid lancere et pilotprojekt, som skal gennemføres parallelt med det normale system. En første evalueringsrapport om projektet skal efter planen foreligge inden udgangen af 2001.

Virksomhedspanel: en innovativ supplerende høringsprocedure

Handlingsplanen for det indre marked indeholdt forslag om oprettelse af et panel bestående af europæiske virksomheder, der skal høres som supplement til de høringer, som Kommissionen normalt gennemfører i forbindelse med forberedelse af dens lovforslag. Meddelelsen om "Virksomhedspanelet: et pilotprojekt"⁴⁹ blev vedtaget af Rådet (det indre marked) den 30. marts 1998. Panelets arbejde fokuserer på udgifterne i tilknytning til opfyldelse af kravene og de sandsynlige administrative virkninger af den foreslåede nye lovgivning.

Virksomhedspanelet er indtil videre blevet hørt tre gange. De ordninger, som medlemsstaterne og Kommissionen har indført, har fungeret tilfredsstillende. 10 medlemsstater deltog i den tredje høring om forslaget til direktiv om affald fra elektrisk og elektronisk udstyr. Parallelt med høringerne i medlemsstaterne har Kommissionen gennemført en online høring via web-stedet Dialog med Erhvervslivet. Anvendelsen af denne innovative procedure for høring af virksomhederne om et udkast til Kommissionens forslag har ført til, at en lang række forskellige virksomheder har indsendt deres bemærkninger, hvilket i nogle tilfælde førte til ændringer af lovudkastet. Pilotprojektet vil danne grundlag for en indgående evaluering, som vil blive gennemført sammen med gennemgangen af Kommissionens system til vurdering af virkningerne på erhvervslivet.

3.6. Forenkling af lovgivningen om det indre marked: SLIM

SLIM-initiativet (Forenkling af lovgivningen om det indre marked), der blev lanceret i 1996 og har til formål at reducere de begrænsninger, som reglerne for det indre marked pålægger virksomhederne, har medført mærkbare resultater. Samrådsproceduren om Intrastat-forslaget, der sigter mod at begrænse omfanget af oplysninger, som indsamles til statistikker over handlen inden for EU⁵⁰, blev gennemført med succes. Kommissionen har udstedt to forordninger om angivelse af nettomassen og om statistisk værdi⁵¹. Rådets forordning om en forenkling af varenomenklaturen⁵² blev vedtaget den 31. januar 2000⁵³. Det ændrede direktiv om pryddplanter, der både klarlægger dets omfang og reducerer den administrative byrde på både leverandører og administrationer, er blevet vedtaget. I tredje fase af SLIM-initiativet, som blev afsluttet i slutningen af 1998, fremsatte SLIM-grupperne forslag vedrørende bestemmelser for koordinering af social sikring, elektromagnetisk kompatibilitet og

⁴⁹ KOM(1998) 197 endelig udgave af 30.3.1998.

⁵⁰ Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1182/1999 af 10.5.1999, EFT L 144, 9.6.1999 baseret på Kommissionens forslag KOM(1997) 252 endelig udgave af 30.5.1997.

⁵¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 2385/96 af 16.12.1996, EFT L 326, 17.12.1996 og Kommissionens forordning (EF) nr. 860/97 af 14.5.1997, EFT L 123, 15.5.1997.

⁵² KOM(1997) 275 endelig udgave af 4.6.1997.

⁵³ EFT L 28 af 3.2.2000, s. 16-18.

forsikring. Med hensyn til social sikring dannede de relevante ændringer allerede grundlag for et forslag fra Kommissionen, som blev vedtaget i december 1998⁵⁴.

En fuldstændig liste over alle de anbefalinger, der blev fremsat af de tre grupper, og Kommissionens forslag til opfølgning blev offentliggjort⁵⁵.

Den fjerde fase af SLIM-initiativet blev indledt i januar 1999. Tre sektorer blev undersøgt: farlige stoffer, selskabsret og færdigpakning⁵⁶. Grupperne har fremsat deres anbefalinger, og Kommissionen har offentliggjort en rapport til Rådet og Europa-Parlamentet om resultatet⁵⁷.

Kommissionen har evalueret SLIM-initiativet og vedtog den 28. februar 2000 en meddelelse⁵⁸, der indeholder foranstaltninger til forbedring af gennemførelsen af SLIM-initiativet.

3.7. Betalingsforsinkelser i handelsforhold

Betalingsforsinkelser er årsagen til hver fjerde konkurs, hvilket indebærer tab af 450 000 arbejdspladser om året og resulterer i, at et beløb på 23,6 mia. euro, hvert år tabes i form af ubetalte fordringer. Denne situation resulterer i en betydelig begrænsning i handelstransaktionerne mellem medlemsstaterne, hvilket er i modstrid med artikel 14 i traktaten, der vedrører det indre markeds funktion. Undersøgelser viser, at over 20 % af de europæiske virksomheder ville eksportere mere, hvis de kunne opnå kortere betalingsfrister hos deres udenlandske kunder. De små og mellemstore virksomheder rammes særlig hårdt af betalingsforsinkelser (idet de er mere sårbare overfor svingninger i likviditetsstrømmene). Kommissionen har set sig foranlediget til at vedtage lovgivning for at forbedre tingenes tilstand. Den forsøgte i første omgang at rette op på denne situation gennem en henstilling til medlemsstaterne i maj 1995⁵⁹. Da denne henstilling ikke har haft nogen virkning⁶⁰, fremsatte Kommissionen i marts 1998 et forslag til **direktiv** for at bekæmpe dette problem⁶¹.

Dette direktiv blev underlagt proceduren med fælles beslutningstagning mellem Europa-Parlamentet og Rådet (art. 251 i traktaten). Rådet vedtog direktivet den 18. maj 2000, og det blev endeligt vedtaget af Europa-Parlamentet den 15. juni 2000. Der er tale om direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000⁶².

Dette direktiv vedrører overskridelse af betalingsfrister mellem alle virksomheder, herunder også inden for den offentlige sektor. De vigtigste bestemmelser omhandler hovedsageligt en lovfæstet ret til morarenter samt effektive procedurer til inddrivelse af skyldige betalinger i hele Unionen og EØS-landene. Der er fastsat en morarente, der ligger 7 procentpoint over Den Europæiske Centralbanks rente eller tilsvarende for de medlemsstater, der ikke deltager i euroen, og for EØS-landene. Der fastsættes en periode på 30 dage som referenceperiode for betalingsfristerne, i forhold til hvilken det vil være muligt at bedømme de frister, der er fastsat

⁵⁴ KOM(1998) 779, EFT C 38, 12.2.1999, s. 10.

⁵⁵ KOM (1999) 88 endelig udgave af 25.2.1999.

⁵⁶ Simpler Legislation for the Single Market: Extension to a Fourth Phase. SEK(1998) 1944.

⁵⁷ KOM(2000) 56 endelig udgave af 4.2.2000.

⁵⁸ KOM(2000) 104 af 28.2.2000.

⁵⁹ EFT L 127 af 10.6.1995, s.19 og EFT C 144 af 10.6.1995, s. 3.

http://europa.eu.int/comm/enterprise/regulation/late_payments/index.html

⁶⁰ jf. Evalueringen af henstillingen indeholdt i Kommissionens meddelelse fra juli 1997, EFT C 216 af 17.7.1997, s.10.

⁶¹ EFT C 168 af 3.6.1998, s. 13 og KOM(1998) 126 endelig udgave af 25.3.1998.

⁶² EFT L 200 af 8.8.2000, s.35.

i kontrakterne. Dette direktiv skulle have en umiddelbar indvirkning på den måde, hvorpå parterne forhandler og indgår kontrakter. Det burde få en positiv virkning ved at afkorte betalingsfristerne, forbedre likviditeten, især for SMV'er, og ved på sigt at gøre arbejdspladserne i Europa mere stabile.

3.8. Adgang til informationssamfundet og til elektronisk handel

Det er vigtigt, at de små og mellemstore virksomheder drager fordel af det vækstpotentiale, der ligger i de digitale teknologier. Der er imidlertid meget, der tyder på, at Europa ikke i samme grad som dets internationale partnere drager fordel af de positive virkninger af den "nye økonomi". Dette gælder ikke blot SMV'er, men erhvervslivet generelt, borgerne, administrationerne, skolerne osv.

For at rette op på denne situation sigter **eEurope-initiativet**⁶³, som Kommissionen lancerede den 8. december 1999⁶⁴, mod at føre alle i Europa – alle borgere, alle skoler og alle virksomheder – ind i den digitale tidsalder så hurtigt som muligt. Medlemsstaterne og industrien støtter eEurope kraftigt. På det ekstraordinære europæiske topmøde, der blev afholdt den 23.-24. marts 2000 i Lissabon, tilsluttede stats- og regeringscheferne sig de centrale mål med eEurope-initiativet, og opfordrede Kommissionen og Rådet til at udarbejde en handlingsplan, som skulle fremlægges på Det Europæiske Råds møde i Feira den 19.-20. juni 2000.

Handlingsplanen for eEurope⁶⁵ identificerer 11 aktionslinjer. Tre af disse er særlig relevante for de små og mellemstore virksomheder:

- e-handel: forbedre den juridiske sikkerhed for SMV'er, der tilbyder EU-dækkende e-handel; styrke forbrugernes tillid til e-handel; fremskynde vedtagelsen af de lovgivningsmæssige og administrative rammer for e-handel og transponeringen og anvendelsen af disse i medlemsstaterne.
- Billigere og hurtigere internetadgang: fremskynde vedtagelsen, transponeringen og anvendelse af de nye lovgivningsmæssige rammer for elektroniske kommunikationstjenester med det formål at sætte skub i udviklingen af nye faste og trådløse bredbåndsinfrastrukturer, så taksterne kan sættes ned.
- Arbejde i den videnbaserede økonomi: forbedre arbejdstagernes digitale kompetence og udvikle nye færdigheder, der er tilpasset behovene på markedet; drage fordel af de nye muligheder, som de digitale teknologier åbner, f.eks. distancearbejde, til at øge fleksibiliteten i tilrettelæggelsen af arbejdet.

Flerårigt EF-program for at fremme informationssamfundet i Europa: "Promise"

"Promise"⁶⁶ er et program (1998-2002, budget: 25 mio. €), der øger borgernes kendskab til de informationsteknologiske tjenester og tilskynder dem til at anvende dem. På nuværende tidspunkt har kun et begrænset antal mennesker daglig adgang til og gør daglig brug af netværksforbindelser i forbindelse med deres personlige aktiviteter (e-mail, e-handel eller

⁶³ http://europa.eu.int/comm/information_society/policy/index_en.htm.

⁶⁴ KOM(1999) 687.

⁶⁵ KOM(2000) 330 af 24.5.2000,

http://europa.eu.int/comm/information_society/e-Europe/actionplan/index_en.htm.

⁶⁶ http://www.ispo.cec.be/promotion/i_promise_wp_2000_en.html

world-wide web). Kun 15 % af de europæiske SMV'er anvender nye informationsteknologier til at forbedre deres standard og til at konkurrere på det globale marked. Mange aktiviteter under Promise er relevante for SMV'er: navnlig ESIS-oversigten og Eurobarometerundersøgelserne vedrørende SMV'ernes situation i forhold til informationsfundet, de europæiske Internet Fiestaer og ISPO-informationstjenesterne. Der blev ligeledes tilrettelagt European Information Society Awareness Weeks (EISAW) i 1997 i samarbejde med nettet af Euro Info Centre, hvilket resulterede i 27 arrangementer i de 15 medlemsstater og med deltagelse af 2 061 SMV'er fra forskellige erhvervssektorer. I 1998 blev der lanceret en **indkaldelse af forslag** om "Optimering af de socioøkonomiske fordele ved informationsfundet i Europa", hvori der blev lagt stor vægt på de små og mellemstore virksomheder (EPSILON initiativet). I 1999 bragte en workshop om formidling i informationsfundet tilrettelagt for små og mellemstore virksomheder SMV'er og relevante formidlere/multiplikatorer sammen, og de dannede tilsammen et forum, hvor man drøftede bedste praksis i forbindelse med formidling og fremme af informationsfundet for SMV'er og forbedring af samordningen og synergien mellem de vigtigste aktører på dette område.

De aktuelle prioriteter omfatter koordinering af de forskellige fællesskabsinitiativer, der bidrager til etablering og fremme af informationsfundet. Der lægges nu større vægt på at identificere, skabe åbenhed omkring og fremme indførelsen af bedste praksis i informationsfundet på specifikke områder med det formål at fremme anvendelsen og udbredelsen af applikationer, tjenester og metodebeskrivelser af høj kvalitet frem for at finansiere nye projekter.

Fremme informationsfundet i de støtteberettigede regioner i Unionen

Aktionerne vedrørende informationsfundet i de støtteberettigede regioner i Unionen (RISI) er opdelt i to aktionsområder: RISI 1, der fremmer partnerskab mellem centrale aktører i regionen med henblik på udarbejdelse af en regional handlingsplan for informationsfundet; og RISI 2, der støtter multiregionale pilotprojekter. Der er udvalgt i alt 31 projekter, hvoraf 21 finansieres af EFRU og 10 af ESF. De multiregionale aktioner sigter som f.eks. "Enterskillsnet" mod at udvikle et net af SMV'er i landområder mellem Tarn og Haute-Garonne (F), i Andalusien (E), i Etelä-Savo (FIN), i Dublin og Lanford (IRL) og i Skotland. En anden aktion, "Tourist", omfatter regionale aktører inden for turistsektoren på Madeira (P), i Burgenland (A), i Lappi (FIN), i Val d'Aoste (I), i Västerbotten (S) og i Hampshire (UK).

Elektronisk handel

Elektronisk handel (e-handel) er en ny konkurrencefaktor, der, hvis den udvikles korrekt, kan være til fordel for alle SMV'er, selv om den er en stor udfordring, navnlig for SMV'er i de mere traditionelle og arbejdskraftintensive sektorer. Elektronisk handel kan ligeledes give anledning til helt nye aktiviteter, navnlig nye mellemlid, online handel og nye logistiske tjenester.

Elektronisk handel dækker alle former for handel, administrative transaktioner eller informationsudveksling, der gennemføres ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi. Fra virksomhedernes synspunkt består dette koncept i såvel relativt enkle indkøbssystemer som komplekse løsninger, der omfatter hele handelscyklussen. Set ud fra et organisatorisk synspunkt fungerer elektronisk handel som en magtfuld integreringsmekanisme, da den muliggør gnidningsfri drift af de eksisterende strømme mellem virksomheder og forbrugere, virksomhederne indbyrdes og endelig udveksling af oplysninger mellem virksomheder og den offentlige sektor. Endvidere fremskynder den

elektroniske handel fremkomsten af nye og innovative samarbejdsmetoder mellem SMV'er, som vil hjælpe dem til at tage de udfordringer, som globaliseringen medfører, op på en vellykket måde.

Et af målene i handlingsplanen for eEurope, som Kommissionen vedtog den 24. maj 2000⁶⁷, er fremskyndelse af e-handel, det såkaldte "go digital" initiativ. Det vil tilskynde de små og mellemstore virksomheder til at blive digitale via koordinerede networkingaktiviteter vedrørende udveksling af viden om bedste praksis, åbenhed over for e-handel og benchmarking (f.eks. via "Forskere til SMV-stipendieordningerne").

Elektronisk handel kan potentielt gøre virksomhederne mere effektive og konkurrencedygtige. Den øger mulighederne for at udvide og målrette dialogen mellem producenter/leverandører og forbrugere, hvorved kvaliteten af produkter og tjenesteydelser forbedres. Den gør det muligt for SMV'er, at samarbejde for at samle deres indkøbskapacitet, for at nå ud til nye og fjerntliggende markeder uden store ekstraomkostninger, for at få adgang til markedsinformation, for at forbedre deres logistik og for at udvikle kooperative F&U faciliteter.

Alligevel mangler SMV'erne viden og færdigheder, og de lider under, at forbrugerne ikke i tilstrækkelig grad accepterer og har tillid til elektronisk handel (især da de ikke har et let genkendeligt mærke). Derudover har små virksomheder behov for en klar og enkel lovgivning samt for en takstordning for telekommunikation, der er tilpasset den elektroniske handels karakteristika. Der er endvidere stor forskel på teknologileverandørernes og de små virksomheders information, forhandlingsstyrke og repræsentation. Elektronisk handel vil først få en fuldstændig og positiv indvirkning på de små og mellemstore virksomheders konkurrenceevne i Europa, når Internettet bliver reelt og økonomisk tilgængeligt for alle i samme omfang som elektricitets-, gas- og vandforsyning. Manglende viden og uddannelse, høje udgifter til telekommunikation og usikkerhed omkring de juridiske aspekter betegnes ofte som de største forhindringer for en hurtig udbredelse af elektronisk handel til alle i Europa, da disse faktorer forhindrer etableringen af en kritisk masse af brugere på det elektroniske marked.

Følgende aktioner blev gennemført i 1999 og blev videreført i 2000:

- Bevidstgørelse: da 99 % af alle virksomheder i Europa er SMV'er, er bevidstgørende aktioner for SMV'er af central betydning for e-handlens succes. Derfor vil der i løbet af 2000 blive gennemført en informationskampagne rettet mod små og mellemstore virksomheder i fem medlemsstater. Denne informationskampagne vil omfatte en række forskellige spørgsmål i tilknytning til e-handel.

Brugen af elektronisk handel blandt SMV'er fremmes gennem de nuværende initiativer:

- Etablering af en række permanente, ikke-lukrative, online virksomhedstjenester, som kan fremme de små virksomheders konkurrenceevne i forbindelse med e-handel. De tjenester, der udvikles, vil bidrage til skabelse af kooperative strukturer baseret på anerkendt bedste praksis. Partnerskabsaftaler mellem virksomhedsbrugere, regionale og lokale myndigheder, faglige organisationer og teknologileverandører fremmes for at hjælpe SMV'er til at vinde konkurrencefordele i forbindelse med e-handel.

⁶⁷ http://europa.eu.int/comm/information_society/e-Europe/actionplan/index_en.htm.

- Etablering af en online virksomhedscertificerings- og mæglingsordning for SMV'er. Denne tjeneste, der skal udvikles i samarbejde med den private sektor, sigter mod at tilbyde SMV'er virksomhedstjenester såsom kommerciel reklamering, certificering og kvalitetsmærke- eller betalingsordninger. Tilgængeligheden af sådanne tjenester på overkommelige og pålidelige betingelser er af afgørende betydning for de små og mellemstore virksomheders succes med deres web-tiltag.

3.9. Fremme af innovation

Fremme af innovation i SMV'er er et afgørende spørgsmål, som Den Europæiske Union tillægger stor betydning. I denne forbindelse gennemføres aktionen ved hjælp af nedenstående midler:

- pilotaktioner og undersøgelser inden for rammerne af særprogrammet "Fremme af innovation og tilskyndelse til SMV'ers deltagelse" under det femte rammeprogram for FTU,
- instrumenter til fordel for de støtteberettigede regioner i Unionen og
- finansiering af innovative virksomheder.

Finansieringen af innovative virksomheder behandles i starten af kapitel II i afsnittet om finansielle instrumenter, og praktiske oplysninger kan findes på Cordis hjemmesiden⁶⁸.

Pilotaktion "Mekanismer, der kan lette oprettelse og udvikling af innovative virksomheder"

På grundlag af konklusionerne fra det første europæiske forum om innovative virksomheder, der blev afholdt i Wien i november 1998, har Kommissionen besluttet at iværksætte en pilotaktion, der skal fremme de mekanismer, der støtter oprettelse og udvikling af innovative virksomheder.

Denne pilotaktion sigter mod at identificere, analysere og udnytte fremtrædende regionale (eller infraregionale) initiativer, der bidrager til oprettelse og udvikling af innovative virksomheder.

Initiativets merværdi ligger navnlig i udvekslingen af information, erfaringer, kvalifikationer og god praksis og i, at det fremhæver "success stories". Det forventes, at denne proces vil resultere i et "europæisk udstillingsvindue" for innovation, der kan få stor indvirkning og en sneboldeffekt i alle regioner i EU, og at den vil tilskynde økonomiske områder til at gennemføre tilsvarende initiativer, der er tilpasset deres lokale situation.

I og med at der er tale om en pilotaktion, bør den gennemføres på relativt kort tid (under 2 år), så man kan drage erfaringer på grundlag heraf og efterfølgende gennemføre aktioner i løbet af det femte rammeprogram.

En første **indkaldelse af forslag** blev offentliggjort den 15. juni 1999⁶⁹ og havde et vejledende budget på 12 mio. €. Der blev indkaldt forslag til tre former for aktioner: tematiske net, projekter og ledsageforanstaltninger.

⁶⁸ <http://www.cordis.lu/finance/src/acc-fin.htm>.

⁶⁹ EFT C 167 af 15.6.1999, s. 11.

- **Tematiske net** på centrale områder, der sigter mod at identificere og etablere net mellem europæiske økonomiske områder, der kan fremvise ordninger og forhold, som er favorable for oprettelse af innovative virksomheder, og som agter at dele information, erfaringer og metoder.

Der vil blive tildelt et europæisk mærke for at udmærke og fremhæve godkendte forslag, som repræsenterer individuelle økonomiske områder, der opfylder de af Kommissionen opstillede kriterier for fortrinlighed.

- **Projekter**, der har som mål at validere originale instrumenter og fremgangsmåder, der anvendes i EU og i de associerede lande til støtte for oprettelse og udvikling af innovative virksomheder, at tilskynde til privat investering i disse virksomheder og at afprøve mulighederne for at overføre disse instrumenter og fremgangsmåder til andre sammenhænge.

Nedenstående prioriteter er specifikt målrettede:

- etablering af forbindelser mellem og udveksling af lokale finansieringsmekanismer (såsom regionale fonde eller net af uformelle investorer) og/eller mentorordninger for innovative, nye virksomheder
- integrerede aktioner vedrørende uddannelse og støtte til innovative, nye virksomheder og om god praksis ved udarbejdelse af virksomhedsplanerne (f.eks. konkurrencer om virksomhedsplaner)
- nye tjenester for innovative, nye virksomheder i teknologiparker, kuvøsevirksomheder eller videnskabsparker
- mekanismer, der kan fremme videregående uddannelsesinstitutioners (universiteters osv.) og forskningsinstitutioners overførsel af viden og oprettelse af innovative, nye virksomheder (spin-out) i samarbejde med industri og investorer
- initiativer til støtte for udvikling af og adgang til internationale markeder for innovative virksomheder (f.eks. investeringsfora, mægler- eller partnerskabsarrangementer osv.).

Denne aktion henvender sig hovedsageligt til universiteter, forskningsorganisationer og forvaltningsorganisationer i den offentlige sektor på lokalt, regionalt eller nationalt plan.

- **Ledsageforanstaltninger**, der søger at forberede eller støtte andre aktioner såsom nettet eller projekterne og bidrage til realisering af strategiske mål såsom fastlæggelse af EU's innovationspolitik. Der indgår to typer af ledsageforanstaltninger i indkaldelsen:
 - støtteforanstaltninger, der kan fremme samspil mellem net (f.eks. workshopper, web-steder osv.) og forvaltning heraf, herunder udveksling af information, overførsel af bedste praksis og tilrettelæggelse af PR-arrangementer (f.eks. et årligt europæisk forum af innovative virksomheder)
 - en "innovationspolitisk grænseflade" i samarbejde med andre relevante EU-politikker for at drage erfaringer på grundlag af aktiviteterne i de tematiske net og projekterne ved at skabe en grænseflade til ekspertpaneler, besøgsordninger, workshopper, benchmarkingundersøgelser osv.

- **Undersøgelser og god praksis i forbindelse med innovation**

I 1999 blev der lanceret 14 forskningsundersøgelser til støtte for **analyse og benchmarking af innovationsresultater i Europa**. Resultaterne af disse undersøgelser, der vil foreligge i 2000, vil bidrage til formidling af god praksis til virksomheder og politiske beslutningstagere. Undersøgelserne dækker de spørgsmål, der i **den europæiske handlingsplan for innovation** er anført som prioriterede aktionsområder f.eks.:

- innovative virksomheder;
- finansiering af virksomheder baseret på ny teknologi;
- patentbeskyttelse i Europa;
- teknologioverførsel fra store offentlige forskningsinstitutter.

I samarbejde med Eurostat lancerede direktoratet med ansvar for innovation ligeledes i 1999 en række undersøgelser om udnyttelse af resultaterne af **Community Innovation Survey – II**, der dækker **europæiske virksomheders innovative resultater i perioden 1997-1998**. De emner, der behandles, er:

- antal (og procentdel) innovative virksomheder fordelt på størrelsesklasse;
- innovative virksomheder fordelt på typen af innovation;
- innovationsintensitet (procentdel af udgifterne til innovationsaktiviteter i forhold til virksomhedens omsætning);
- målene med innovation;
- informationskilder for innovationsprojekter;
- faktorer, der står i vejen for innovationsprojekter i virksomheder.

Undersøgelsen og analysen af innovationsresultaterne og -politikkerne i Europa blev videreført i 2000. En indkaldelse af bud blev offentliggjort den 23. september 1999⁷⁰ med det formål at udvælge kontrahenter, som skal gennemføre en ny række undersøgelser.

- **Innovationsprojekter og ledsageforanstaltninger**

I 1999 offentliggjorde Kommissionen en indkaldelse af forslag⁷¹ til innovationsprojekter og ledsageforanstaltninger (herunder støtteforanstaltninger til "klynger", fælles PR-strukturer og en innovationspolitisk grænseflade) med et samlet budget på 15,6 mio. €. **42 % af deltagerne i disse aktioner er SMV'er**. På grund af arbejdets karakter forventes størstedelen af modtagerne, når resultaterne af disse aktioner skal formidles, også at være SMV'er.

⁷⁰ EFT C 269 af 23.9.1999, s. 12.

⁷¹ EFT C 80 af 23.3.1999, s. 12.

- **Net af innovationsformidlingscentre**

Nettet af innovationsformidlingscentre har 53 medlemmer⁷². Fællesskabsbidraget beløber sig til 54 mio. € ud af et samlet budget på i alt 100 mio. € for en periode på 30 måneder inden for rammerne af innovationsprogrammet. Innovationsformidlingscentrene rådgiver virksomhederne om teknologi og innovation, navnlig i forbindelse med transnational teknologioverførsel.

Nettets resultater over for SMV'er i perioden fra slutningen af 1997 til midten af 1999 kan opsummeres således:

- antal kontakter med klienter (SMV'er): 47 694
- antal SMV'er, der har modtaget bistand: 38 632
- antal forhandlede teknologioverførsler: 1 686
- antal underskrevne aftaler om teknologioverførsel: 222
- indsendte forslag til FTU-projekter: 1 870
- godkendte forslag til FTU-projekter: 877.

- **Fremme af innovation i de støtteberettigede regioner i Unionen**⁷³

RIS-RITTS: regionale innovationsstrategier (RIS) og regionale strategier og infrastrukturer for innovation og teknologioverførsel (RITTS)

Selv om de regionale innovationsstrategier (RIS) samfinansieres af GD REGIO og de regionale strategier og infrastrukturer for innovation og teknologioverførsel (RITTS) finansieres over programmet Innovation, forvaltes disse to initiativer samlet.

Siden 1994 har over 100 regioner modtaget finansiering til udarbejdelse af RIS og RITTS (500 000 €, finansieret i forholdet 50 % af Kommissionen og 50 % af regionen).

Hovedformålet er at etablere et effektivt regionalt innovationssystem ved at forbedre den eksisterende regionale innovationskapacitet. RIS er ikke begrænset til højteknologiske sektorer, men dækker ligeledes traditionelle sektorer samt servicesektoren (f.eks. turisme), der er vigtige i støtteberettigede regioner, og hovedvægten lægges på SMV'er.

RIS har gjort det muligt at identificere nye innovationsprojekter i virksomhederne og navnlig i SMV'er. De har ligeledes gjort det muligt at etablere nye regionale partnerskaber for økonomisk udvikling og fremme af samarbejdet mellem virksomheder og den offentlige og den private sektor. For eksempel ledes pilotudvalgene for flere RIS-projekter (herunder det belgiske Limbourg, Yorkshire & Humberside, Strathclyde, Shannon) af virksomhedsledere, hvilket gør det muligt for disse forvaltningsorganer at bevare iværksættervisionen intakt. Udvalgene består ligeledes af politiske personligheder.

⁷² <http://www.cordis.lu/irc/home.html>.

⁷³ <http://www.inforegio.cec.eu.int/wbpro/prord/prordi/pdia3%5Fen.htm>.

Over **5 000 SMV'er** har været underlagt teknologisk revision og/eller interview.

Der er ved at blive oprettet en database (RINNO) om offentlige aktioner i forbindelse med regional innovation, som vil være et "intelligent" register, der letter identifikation og formidling af god praksis blandt de ansvarlige på regionalt plan.

Derudover blev der oprettet et net for RITTS-RIS⁷⁴, som skulle hjælpe regionerne, lette udvekslinger mellem de regioner, der deltager i innovationsstrategierne, bistå med networking mellem deltagende regioner ved at skabe en fælles platform mellem regionerne og formidle resultaterne heraf til parter uden for nettet.

TRIP (Transregionale innovationsprojekter)

TRIP sigter mod at fremme samarbejdet om den praktiske udvikling og gennemførelse af foranstaltninger, der afspejler resultaterne af RITTS og RIS. Essensen i transregionale innovationsprojekter er en fælles udvikling af nye metoder og ikke blot overførsel af erfaringer. Det forventes, at disse projekter vil give RITTS eller RIS i de enkelte regioner en merværdi ved at gennemføre konkrete innovationsaktioner, styrke udvekslingerne og samarbejdet med andre regioner i forbindelse med innovationsprojekter. Elleve TRIP med et samlet budget på 4,5 mio. € er ved at blive udviklet på områderne forbindelser mellem industri og forskning, integration af SMV'er i forsyningskæden, regional økonomisk information og støtte til innovation inden for servicesektoren.

RTT (multiregionale pilotprojekter inden for teknologioverførsel), hvoraf der er udvalgt 7 projekter, har til formål at nedbringe uligevægten mellem regionerne og tilskynde til tværregionalt samarbejde inden for forskning, udvikling og innovation. For eksempel er formålet med projektet Footwear at tilpasse, demonstrere og overføre en italiensk teknologi til automatiseret design og produktion af skabeloner til SMV'er inden for skofabrikation i mål 1 regioner i Spanien, Portugal og Grækenland. I en anden sektor sigter Esteem-projektet mod at overføre miljøvenlig produktionsteknologi til SMV'er i Det Forenede Kongerige, Grækenland, Tyskland og Finland.

Fremme af oprettelsen af innovative SMV'er i de støtteberettigede regioner i Unionen: Europæiske erhvervsfremme- og innovationscentre (BIC)

Med det formål at støtte udvikling af og innovation i SMV'er og oprettelsen af innovative virksomheder er der blevet etableret et net bestående af 150 erhvervsfremme- og innovationscentre, hovedsageligt i de støtteberettigede regioner i Unionen, inden for rammerne af et forsøgsprogram, der gennemføres under Fællesskabets regionalpolitik. Der er tale om støttecentre, der har til opgave at bistå med udvikling og oprettelse af innovative virksomheder gennem et system af integrerede vejlednings- og instruktionstjenester for virksomhederne.

Efter en positiv vurdering af programmet med hensyn til oprettelse af virksomheder, skabelse af arbejdspladser og udvikling har Kommissionen formelt anerkendt BIC i de nye retningslinjer for strukturfondene 2000-2006⁷⁵ som en fremragende organisationsmodel for integrerede tjenester til SMV'er og deres rolle som instrumenter i den regionale politik. Kommissionen har anbefalet de nationale myndigheder at gøre mere udstrakt brug af disse

⁷⁴ <http://www.innovating-regions.org>.

⁷⁵ EFT C 267 af 22.9.1999.

instrumenter og både oprette dem i nye områder og gøre mere brug af deres tjenester i de områder, hvor de findes, i forbindelse med gennemførelse af offentlige foranstaltninger til fordel for SMV'er.

Nye europæiske erhvervsfremme- og innovationscentre oprettes med regional støtte i områder, der modtager støtte fra strukturfondene, eller uden regional støtte uden for disse områder. I begge tilfælde kan sådanne centre indgå i det europæiske net af erhvervsfremme- og innovationscentre – EBN⁷⁶, som udvikler sine tjenester for faglig bistand til medlemmerne.

Europæiske erhvervsfremme- og innovationscentre har indgået **samarbejdsaftaler** med Euro Info Centrene og informationsformidlingscentrene, så alle disse organer kan kombinere deres tjenester til SMV'er og berige hinanden.

Patentering som innovationsfremme i SMV'er

Meddelelsen fra Kommissionen af 5. februar 1999 om patentering som innovationsfremme⁷⁷ gør status over den omfattende høringsprocedure i forbindelse med grønbogen om EF-patentet og det europæiske patentsystem fra 1997⁷⁸. I meddelelsen foreslås det bl.a., at der iværksættes en pilotaktion som supplement til de nationale patentkontorers indsats for at fremme innovation, særlig blandt SMV'er, og at patentsystemet bør gøres mere attraktivt for SMV'er. Desuden bør betingelserne for patenterbarhed af opfindelser i forbindelse med software harmoniseres og gøres mere gennemskuelige. Softwarepatenter kan være et væsentligt middel for SMV'er for at kunne tiltrække risikovillig kapital.

EF-patent

Kommissionen forelagde den 1. august 2000 et forslag til forordning om EF-patent⁷⁹, der er en central prioritet inden for intellektuel ejendomsret. Et ensartet patent for hele EU er vigtigt, hvis man skal fjerne den konkurrenceforvridning, som de nationale beskyttelsesrettigheders territoriale karakter medfører. Det vil gøre det muligt for europæiske virksomheder, herunder SMV'er, at tilpasse deres produktions- og distributionssystemer til fællesskabsdimensionen og tage udfordringerne i forbindelse med innovation og konkurrenceevne op i forhold til USA og Japan. EF-patentet bør være omkostningsmæssigt overkommeligt og bør garantere juridisk sikkerhed, der er tilpasset virksomhedernes, og især SMV'ernes, behov.

Nationale patentkontorer fremmer innovation

Høringen om grønbogen viste, at de nationale patentkontorer bør spille en aktiv rolle i formidling og fremme af systemet vedrørende industriel ejendomsret og akkumuleret knowhow, særlig gennem et mere indgående samarbejde med de organer, der repræsenterer SMV'er, håndværksvirksomhederne, de faglige sammenslutninger og uafhængige opfindere samt universiteterne. Kommissionen har tilrettelagt tre rundbordsdrøftelser med de nationale patentkontorer for at lette udveksling af bedste praksis mellem nationale patentkontorer på området fremme af innovation. Der er planlagt andre initiativer på dette område, der omfatter nationale patentkontorer, herunder en pilotaktion under femte rammeprogram for FTU. Dette

⁷⁶ <http://www.ebn.be>.

⁷⁷ Meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg: Patentering som innovationsfremme - Opfølgning af grønbogen om EF-patentet og det europæiske patentsystem, KOM(1999) 42 endelig udgave, 5.2.1999.

⁷⁸ KOM(1997) 314 endelig udgave, 24.6.1997.

⁷⁹ KOM(2000) 412 af 5.7.2000.

pilotprojekt skulle styrke patentinformationens aktuelle rolle, resultere i en indledende evaluering af den opfindelse, der skal beskyttes, og fastlægge en beskyttelsesstrategi, give information om procedurer og frister, der skal overholdes, hvis beskyttelsesstrategien skal lykkes, og give grundlæggende økonomisk information om industriel ejendomsret.

Pilotaktionen skal omfatte bistand til virksomheder på alle områder af industriel ejendomsret: patenter, men også varemærker, mønstre og brugsmodeller, og skal dermed yde reel "innovationsbeskyttelse". Denne nye rolle, der skal udfyldes af de patentkontorer, der ønsker at deltage i initiativet, kan indebære oprettelse af en lille specialiseret gruppe på nationalt, tværfagligt plan, som skal fokusere på virksomhedernes behov for innovationsbeskyttelse og reagere på passende måde på disse behov. Blandt disse gruppers mulige opgaver kunne være offentliggørelse af brochurer, der dækker hele innovationsbeskyttelsesområdet, forberedelse af web-steder med det samme indhold, tilrettelæggelse af udstillinger om innovation og konferencer om handels- og industrikamre, i regionale organisationer, på universiteter og tekniske institutter osv.

Patentsystemet skal gøres mere attraktivt for SMV'er

Kommissionen har identificeret udgifterne til patentering i Europa som en af de vigtigste hindringer for en optimal anvendelse af systemet, navnlig blandt SMV'er. Kommissionen hilste derfor Det Europæiske Patentkontors beslutning om en yderligere nedsættelse af gebyrerne velkommen. Denne beslutning udelukker dog ikke, at der kan indføres særlige bestemmelser for SMV'er og universiteter.

SMV'ernes innovationskapacitet kan ligeledes støttes og styrkes ved, at der oprettes stillinger for særligt uddannede rådgivere i de repræsentative organisationer (handelskamre, faglige sammenslutninger), som skal have til opgave at levere direkte information til virksomhederne og bistå dem lige fra innovationen opfindes til patentet tildeles og den kommercielle forvaltning heraf.

Endelig har Kommissionen vedtaget et ændret forslag til direktiv om brugsmodeller, en form for beskyttelse, der er særlig velegnet til tekniske opfindelser, som SMV'er er en frugtbar kilde til⁸⁰.

3.10. Forbedring af konkurrenceevnen: handel, erhvervsdrivende foreninger og turisme

Handels- og distributionsvirksomheder

Eurostats seneste statistikker viser, at disse virksomheder tegner sig for 30 % af virksomhederne, 16 % af beskæftigelsen og over 13 % af BNP i Den Europæiske Union, hvilket svarer til 5 mio. virksomheder med en samlet omsætning på 640 mia. euro og 21,5 mio. arbejdspladser fordelt på detailhandlende, grossister og mellemlid. Størstedelen af virksomhederne i sektoren er SMV'er, men de store virksomheder tegner sig for en meget betydelig del af omsætningen inden for sektoren. Den kvindelige arbejdsstyrkes andel ligger i gennemsnit på over 50 % (54,8 %). De højeste tal findes i lande med den højeste omsætning pr. ansat. Som det er tilfældet inden for servicesektoren generelt, er kvindernes beskæftigelse højest inden for detailsektoren, hvor den når op på 57,6 % af den samlede beskæftigelse i denne sektor.

⁸⁰ Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tilnærmelse af retsfor skrifterne om brugsmodelbeskyttelse af opfindelser, KOM(1999) 309 endelig udgave, 25.6.1999.

En hvidbog om handel⁸¹ blev offentliggjort i januar 1999 som opfølgning til Kommissionens grøn bog om handel⁸², der blev vedtaget i november 1996, og som lancerede en høringsproces inden for sektoren om de udfordringer, den står over for, og om de metoder, som sektoren kan tage i anvendelse for at forblive konkurrencedygtig, så den fortsat kan yde et væsentligt bidrag til beskæftigelse og social samhørighed.

Der vil blive lagt stor vægt på at integrere sektorens behov bedre i fællesskabspolitikkerne og -programmerne. Dette indebærer en nøje kontrol med udviklingen inden for sektoren, navnlig inden for e-handel og sammenlægninger, udarbejdelse af statistikker i samarbejde med Eurostat og en styrkelse af forbindelserne til alle aktører inden for sektoren, medlemsstaterne, embedsmænd og faglige organisationer på europæisk plan.

Der blev i 1999 truffet beslutning om at gennemføre en kampagne "European Days of Commerce" for at øge kendskabet til de udfordringer og konsekvenser, som den elektroniske handel og euroen medfører for sektoren.

Kommissionens arbejde med at identificere bedste praksis for mindre forretninger i landdistrikter er blevet offentliggjort på Europa-hjemmesiden⁸³.

I maj 1999 blev der afholdt en konference i Malaga om de problemer, som lokale forretninger i byområder står over for; der arbejdes i øjeblikket på at identificere problemerne og på at udarbejde praktiske løsninger i samarbejde med medlemsstaterne.

Erhvervsdrivende foreninger: kooperativer, gensidige selskaber, fonde og foreninger

Kommissionen vedtog i juni 1997 en meddelelse om "**fremme af foreninger og fonde i Europa**"⁸⁴ med det formål at henlede beslutningstagernes opmærksomhed på den voksende betydning, som fonde og foreninger har i Europa, og de problemer og udfordringer, de står over for. Kommissionen har fremlagt specifikke foranstaltninger på fællesskabsplan, på nationalt plan og på sektorplan for at udvikle denne sektor.

Siden da har der været tilrettelagt en række interne høringer, syv nationale konferencer og ni ekspertmøder om emner vedrørende kommunikation. I en tilsynsrapport vil der blive gjort rede for resultaterne heraf, navnlig vedrørende behovene for faglige kvalifikationer og uddannelse.

To europæiske konferencer har kendetegnet denne periode. For det første blev den **sjette europæiske konference om erhvervsdrivende foreninger** afholdt i Birmingham i juni 1998. Ud over jobskabelse blev der på denne konference lagt vægt på de erhvervsdrivende foreningers kapacitet til at reformere velfærdsstaten, på deres rolle i forbindelse med udviklingen af det europæiske statsborgerskab og på deres bidrag til iværksætterkultur og livslang uddannelse.

Dernæst blev der i december 1998 afholdt en konference om "**iværksætterkultur og kooperativerne i Europa i 2000**" med over 500 deltagere.

⁸¹ KOM(1999) 6 endelig udgave af 27.1.1999.

⁸² KOM(1996) 530 endelig udgave af 20.11.1996.

⁸³ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/commerce/index.htm>.

⁸⁴ KOM(1997) 241 endelig udgave af 6.6.1997.

Turisme

Turisme er en hastigt voksende industri. Selv om Rådet ikke nåede til enighed om Kommissionens forslag til Philoxenia-programmet, gennemføres der foranstaltninger vedrørende spørgsmål såsom euroen, turismens bidrag til jobskabelse eller nye teknologier.

Data indsamlet inden for rammerne af Rådets direktiv 95/57/EF⁸⁵ om indsamling af statistiske oplysninger vedrørende turisme er blevet formidlet regelmæssigt siden 1997. Navnlig "Tourism in Europe – Key Figures" er blevet offentliggjort hvert år (i maj eller juni), og indeholder data fra de tre foregående år om den samlede turistindkvarteringskapacitet, udnyttelsen af sengepladserne, indenlandske og udenlandske gæster samt rejsekvitteringer og udgifter⁸⁶. Efter afholdelsen af en konference med støtte fra både Kommissionen og det britiske formandskab i maj 1998⁸⁷ blev der fremsat anbefalinger til Kommissionen om de særlige udfordringer, som små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren står over for. På en anden konference afholdt af Kommissionen i oktober 1998 undersøgte man de praktiske virkninger, som indførelsen af euroen vil få for de små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren⁸⁸. Denne konference blev arrangeret af **Euro-Tourism Working Group**, der har til opgave at hjælpe turistsektoren til at klare overgangen til euroen. Rapporten fra **den højtstående gruppe om beskæftigelse og turisme**, der blev forelagt for Kommissionen den 22. oktober 1998, understregede betydningen af, at der gennemføres aktioner til fordel for små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren på europæisk, nationalt og regionalt plan⁸⁹.

I forlængelse af Kommissionens meddelelse om **Forbedring af turismens beskæftigelsespotentiale**⁹⁰ og Rådets konklusioner fra mødet om det indre marked den 21. juni 1999 er der blevet udarbejdet en **Internetoversigt for turistsektoren (Internet Roadmap for the Tourism Sector)**⁹¹, hvor der findes information om fællesskabsprogrammer for små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren.

I Rådets konklusioner blev Kommissionen og medlemsstaterne opfordret til at arbejde tæt sammen om spørgsmål, der er relevante for små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren, såsom formidling af information, uddannelse, kvalitet samt miljøbeskyttelse og bæredygtig udvikling. Kommissionen har derfor nedsat 4 arbejdsgrupper bestående af eksperter udpeget af medlemsstaterne. Den vil fremlægge en rapport om udviklingen for Rådet i slutningen af 2000.

Siden 1990 har arbejdsmarkedets parter på europæisk plan mødtes for at udvikle fælles holdninger til spørgsmål i tilknytning til turisme. I 1999 er disse møder blevet institutionaliseret i form af **Udvalget for den sociale dialog på sektorplan HoReCa**⁹²/turisme. Der drøftes i øjeblikket spørgsmål såsom: mulighederne for at indføre et kvalifikationspas inden for hotel- og restaurationssektoren, anbefalinger om, hvordan

⁸⁵ EFT L 291, 6.12.1995, s. 32

⁸⁶ "Tourism in Europe - Key figures 1997-1998", (1999), Eurostat. "Tourism in Europe - Key figures 1996-1997", (1998), Eurostat "Tourism in Europe - Key figures 1995-1996", (1997), Eurostat

⁸⁷ "Agenda 2010 for Small Businesses in the World's Largest Industry", Llandudno/Wales, 20-22.5.1998, endeligt kommuniké, 30.6.1998.

⁸⁸ "Conference on the euro and tourism: opportunities and strategies for businesses", Bruxelles, 16.10.1998, endelig rapport.

⁸⁹ "European Tourism – New Partnership for Jobs", oktober 1998.

⁹⁰ KOM(1999) 205 endelig udgave af 28.4.1999.

⁹¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/services/tourism/index_en.htm.

⁹² Horeca: HOteller, REstauranter og CAféer.

beskæftigelsen inden for den europæiske hotel- og restaurationssektor kan fremmes f.eks. gennem fleksibel arbejdstid og muligheden for at gennemføre dialogen på sektorplan mellem arbejdsmarkedets parter på et kontraktligt grundlag.

I forbindelse med teknologi i informationssamfundet har Kommissionens tjenestegrene gennemført fælles aktioner om spørgsmål såsom de små og mellemstore virksomheders behov for ny teknologi eller virkningerne af elektronisk handel for små og mellemstore virksomheder inden for turistsektoren. Dette har ligeledes ført til, at der er medtaget en specifik forskningsaktionslinje vedrørende turisme i det femte rammeprogram for FTU. Den 12. november 1999 blev der i Bruxelles afholdt en konference om **turisme i informationssamfundet**. I lyset af informationsteknologiens voksende rolle, må turistvirksomhederne indføre nytænkning i deres produkter, i alle deres interne procedurer og strukturer, i markedsføringen af deres produkter, i deres samarbejde med forretningspartnere og i deres forbindelser med kunderne for at forblive konkurrencedygtige.

3.11. Regler for retligt samarbejde på det civile og kommercielle område

En række initiativtekster inden for retligt samarbejde på det civile og kommercielle område er direkte til gavn for SMV'er:

- Der blev med Bruxelles-konventionen af 27. september 1968⁹³ fastlagt fælles standarder inden for retlig kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse i borgerlige sager, herunder handelssager. Denne konvention vil (dog ikke for Danmarks vedkommende) blive erstattet 1. marts 2002 med forordningen (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil-og handelsretlige område⁹⁴. Den forordning har til formål at ajourføre medlemsstaternes bestemmelser inden for international privatret vedrørende retslig kompetence og at forbedre og fremskynde anerkendelsen og fuldbyrdelsen af domme på det civile og kommercielle område.
- For så vidt angår den gældende lovgivning fastsættes der i konventionen om gældende lov for kontraktlige forpligtelser standarder på området⁹⁵.
- For så vidt angår forkyndelse af dokumenter i civilretlige procedurer vedtog Rådet den 29. maj 2000 forordning (EF) nr. 1348/2000⁹⁶ om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager. Denne tekst, der indeholder retningslinjer for forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter mellem medlemsstaterne, vil gøre det muligt at forbedre og fremskynde behandlingen af retssager.
- For så vidt angår konkurser vedtog Rådet (retlige og indre anliggender) den 29. maj 2000 forordning (EF) nr. 1346/2000⁹⁷ om konkurs. Denne forordning har til formål at forbedre og fremskynde insolvensprocedurer, der har grænseoverskridende virkninger, ved at fastsætte fælles regler om kompetence, anerkendelse og gældende lov på dette område.

⁹³ Konsolideret udgave offentliggjort i EFT C 27 af 26.1.1998

⁹⁴ EFT L 12 af 16.1.2001.

⁹⁵ Konsolideret udgave offentliggjort i EFT C 27 af 26.1.1998.

⁹⁶ EFT L160 af 30.6.2000.

⁹⁷ EFT L160 af 30.6.2000.

4. LOVGIVNINGSMÆSSIGE RAMMER FOR SMV'ER

4.1. Det indre marked

Strategi for det indre marked

Der er blevet offentliggjort regelmæssige rapporter om gennemførelsen af handlingsplanen for det indre marked i "Single Market Scoreboard", der udkommer to gange om året. Handlingsplanen følges op af strategien for EU's indre marked⁹⁸, hvori der er fastlagt fire strategiske mål, der skal sikre, at det indre markeds fulde potentiale realiseres. Disse strategiske mål er: forbedring af borgernes livskvalitet; effektivisering af Fællesskabets produkt- og kapitalmarkeder; forbedring af erhvervsklimaet og udnyttelse af det indre markeds resultater i en verden i forandring.

De forskellige elementer i strategien for det indre marked, herunder resultaterne af Rådets (det indre marked) første drøftelse hvert år, vil give et bidrag til både Kommissionens forslag til gennemgang af målaktionerne og Kommissionens henstillinger til brede økonomipolitiske retningslinjer. Den første undersøgelse blev godkendt af Kommissionen den 3. maj 2000⁹⁹, og heri fastsættes de prioriterede områder, inden for hvilke det indre markeds funktion kan forbedres og fordelene for både virksomheder og borgere optimeres.

Strategien tager hensyn til den betydning, som en ordentligt koordineret og sammenhængende erhvervsstrategi i hele Fællesskabet har, og lægger særlig vægt på SMV'ernes behov, for dermed at sikre, at deres fulde potentiale for innovation, vækst og jobskabelse realiseres.

Selskabsret

I forbindelse med SLIM-initiativet (jf. ovenfor) er der blevet nedsat en ekspertgruppe, som navnlig skal gennemgå det første og det andet direktiv om selskabsret. Arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i juli 1999 og fremsatte en række henstillinger, der kan bidrage til en forenkling og en modernisering af bestemmelserne om offentliggørelse af virksomhedsdokumenter og krav til minimumsaktiekapitalen for offentlige aktieselskaber. En første drøftelse med medlemsstaternes eksperter fandt sted den 30.9.-1.10.1999. En anden drøftelse med medlemsstaternes eksperter fandt sted den 5. juni 2000. Kommissionen har til hensigt at fremsætte forslag til ændring af det første direktiv om selskabsret i 2000. For så vidt angår det andet direktiv om selskabsret vil der blive tilrettelagt en tredje drøftelse med medlemsstaternes eksperter.

Kommissionen undersøger ligeledes muligheden for at fremsætte forslag om **grænseoverskridende virksomhedssammenlægninger og flytning af virksomhedsadresse**, der ikke er omfattet af arbejdstagernes medbestemmelsesret. Dette vil først og fremmest være til fordel for SMV'er.

⁹⁸ KOM(1999) 624 endelig udgave af 24.11.1999.

⁹⁹ KOM(2000) 257 endelig udgave af 3.5.2000.

Anerkendelse af kvalifikationer

I forlængelse af et forslag fremsat af Kommissionen i 1996¹⁰⁰ vedtog Europa-Parlamentet og Rådet den 7. juni 1999 direktiv 1999/42/EF¹⁰¹ om en ordning for **anerkendelse af eksamensbeviser for de former for erhvervsvirksomhed**, der er omfattet af direktiverne om liberalisering og overgangsforanstaltninger, og til supplerung af den generelle ordning for anerkendelse af eksamensbeviser.

Dette direktiv sigter mod at forbedre de vigtigste bestemmelser i "overgangsforanstaltningerne" og direktiverne om "liberalisering" i forbindelse med navnlig handel, industri og små håndværksvirksomheder for at forenkle fællesskabslovgivningen på dette område. Dette direktiv sigter ligeledes mod at indføre en mekanisme til anerkendelse af kvalifikationer i forbindelse med faglige aktiviteter, der hidtil har været omfattet af direktiverne om "overgangsforanstaltninger". Denne mekanisme vil gøre det muligt for vandrede arbejdstagere at anmode om anerkendelse af deres kvalifikationer, hvis de ikke har den faglige erfaring, der kræves for at anmode om anerkendelse på dette grundlag.

Regnskabsregler

Direktiv 78/660/EØF¹⁰² om årsregnskaberne for visse selskabsformer og direktiv 83/349/EØF¹⁰³ om konsoliderede regnskaber gør det muligt for medlemsstaterne at fritage SMV'er eller små grupper af virksomheder, der ikke overskrider visse beløbsgrænser, for en del af deres forpligtelser. I artikel 53, stk. 2, i direktiv 78/660/EØF bestemmes det, at disse beløb kan revideres under hensyntagen til den økonomiske og valutariske udvikling i Unionen. Kommissionen vedtog i denne forbindelse den 13. juni 2000 en meddelelse¹⁰⁴ om EU's regnskabsstrategi.

Den seneste revision, der hæver de tidligere beløb med 25 %, blev vedtaget af Rådet i juni 1999¹⁰⁵. Dette betyder, at medlemsstaterne kan give dispensation til et større antal SMV'er i forbindelse med udarbejdelse og offentliggørelse af årsregnskaber. På grund af indførelsen af euroen, er beløbene nu udtrykt i euro.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen om regnskaber i SMV'er vil blive taget i betragtning ved gennemførelsen af moderniseringen af regnskabsdirektiverne som skitseret i handlingsplanen for finansielle markeder¹⁰⁶.

Offentlige indkøb

Initiativer truffet af Kommissionen for at forenkle den eksisterende lovgivning om offentlige indkøb gør procedurerne mere transparente, fremmer en øget anvendelse af elektroniske midler til indkøb og letter adgangen til indkøb. Disse initiativer skulle være til fordel for SMV'er, der deltager i offentlige indkøb.

¹⁰⁰ KOM(1996) 22 endelig udgave af 8.2.1996.

¹⁰¹ EFT L 201, 31.7.1999, s. 77.

¹⁰² EFT L 222, 14.8.1978, s. 11.

¹⁰³ EFT L 193, 18.7.1983, s. 1.

¹⁰⁴ KOM(2000) 359 endelig udgave af 13.6.2000.

¹⁰⁵ Rådets direktiv 1999/60/EF af 17.6.1999, EFT L 162, 26.6.1999, s. 65.

¹⁰⁶ KOM(1999) 232 af 11.5.1999.

Forenkling af lovgivningen om offentlige indkøb

Kommissionen forsøger i sine to nye forslag til direktiver om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige indkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter¹⁰⁷ og samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter om vand- og energiforsyning samt transport¹⁰⁸ at forenkle og modernisere eksisterende fællesskabslovgivning om offentlige indkøb. Dette gør den i princippet ved at konsolidere eksisterende direktiver om leverancer, tjenesteydelser og arbejder i en enkelt sammenhængende tekst og ved at præsentere begge forslag på en klarere og mere brugervenlig måde.

Derudover indeholder forslagene nedenstående foranstaltninger, som skulle øge indkøbsprocedurerens transparens og tilgængelighed for SMV'er og andre leverandører.

De ordregivende myndigheders offentliggørelse af den relative vægtning af kontrakttildelingskriterierne i udbudsmeddelelserne: dette skulle øge tildelingsprocessens transparens og give SMV'er og andre leverandører mulighed for lige fra indkøbsprocedurernes start bedre at vurdere deres chancer for at opfylde kriterierne og for at få tildelt en kontrakt og dermed for at fokusere deres indsats i overensstemmelse hermed.

Forenkling af bestemmelserne om tekniske standarder: Kommissionen har foreslået, at de tekniske standarder defineres som de resultater, som produktet eller tjenesteydelsen skal give, frem for at kræve, at produkter eller tjenesteydelser skal overholde bestemte internationale, europæiske eller nationale standarder. I øjeblikket tolkes forpligtelsen i EU's direktiver om offentlige indkøb til i indkaldelser af bud at henvise til eksisterende standarder som om, at overholdelse af disse standarder er obligatorisk. Dette har bevirket, at potentielle bud fra leverandører, hvis produkter eller tjenesteydelser ikke opfyldte de relevante standarder, men som måske opfyldte de ordregivende myndigheders behov, men også potentielle bud fra leverandører, for hvis innovative produkter, der ikke findes nogen standard, er blevet udelukket. Kommissionens forslag skulle ved at tydeliggøre dette punkt give SMV'erne og andre leverandører mulighed for større fleksibilitet i de produkter og tjenesteydelser, de tilbyder.

Øget forståelse af udbudsmeddelelserne blandt leverandørerne: brug af vokabular over produkter, der omfattes af offentlige indkøbsaftaler (CPV-glossar). CPV er en nomenklatur, som definerer de forskellige karakteristika ved de enkelte arbejder, produkter og tjenesteydelser, der kan danne grundlag for en udbudsmeddelelse. I forslagene bestemmes det, at anvendelse af CPV-glossaret bør være obligatorisk ved udarbejdelse af udbudsmeddelelser. SMV'er og andre leverandører kan således gøre sig bekendt med den nøjagtige karakter af de arbejder, tjenesteydelser eller leverancer, som de ordregivende myndigheder har behov for.

Fremme af anvendelsen af elektroniske midler til afgivelse af bud

Øget anvendelse af elektroniske midler anses for at være en metode til at gøre adgangen til udbudsmeddelelser og indkøbsinformation lettere og hurtigere, til at gøre procedurerne mere transparente og til at nedbringe den tid og de udgifter, som SMV'er og andre leverandører anvender på indkøbsprocedurerne.

¹⁰⁷ KOM(2000) 275 endelig udgave af 10.5.2000.

¹⁰⁸ KOM(2000) 276 endelig udgave af 10.5.2000.

Ovennævnte direktivforslag søger at tilskynde de ordregivende myndigheder til at indsende såvel udbudsmeddelelser som tekniske specifikationer og ledsagedokumenter elektronisk til Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer. Alle disse dokumenter vil blive stillet gratis til rådighed på TED-databasen (Tenders Electronic Daily), der kan konsulteres via Internettet¹⁰⁹, samtidig med udbudsmeddelelsen. Dette skulle medføre tids-, arbejds- og pengebesparelser for SMV'er og andre leverandører, der deltager i offentlige indkøb.

Kommissionen har ligeledes udviklet SIMAP (Information System for Public Procurement) webstedet¹¹⁰, der indeholder generel information om markedet for offentlige indkøb, nyheder og den seneste udvikling samt om regler og procedurer for indkøb. SIMAP giver ligeledes adgang til udbudsmeddelelser i TED-databasen. SIMAP kan anvendes af de ordregivende myndigheder til at levere information om deres interne procedurer, fremtidige indkøbsplaner, tidligere tildelte kontrakter og om de kontraktlige og tekniske specifikationer i forbindelse med igangværende procedurer. De kan gøre dette ved at skabe deres egen "køberprofil" i SIMAP.

SIMAP indeholder en søgemekanisme til brug for SMV'er og andre leverandører, som sætter dem i stand til at søge generel information om de ordregivende myndigheder og specifik information om udbudsmulighederne. Kommissionen undersøger behovet for initiativer, som kan hjælpe SMV'er til at tilpasse sig den øgede brug af elektroniske midler inden for offentlige indkøb.

Lette adgangen til markeder for offentlige indkøb

Kommissionen har givet de europæiske standardiseringsorganer, CEN og Cenelec, mandat til at udvikle og vedtage europæiske standarder vedrørende bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser, som er genstand for mange offentlige indkøbskontrakter, med det formål at mindske hindringerne for deltagelse i offentlige indkøbsaftaler. CEN og Cenelec har også fået mandat til at udvikle og vedtage en europæisk standard for kvalificering af byggevirksomheder.

4.2. Konkurrencepolitik

Målet med Fællesskabets konkurrencepolitik er at beskytte og udvikle **reel konkurrence** på det fælles marked. Den træder først i kraft, når handlen mellem medlemsstaterne påvirkes af begrænsninger i konkurrencen. Konkurrencepolitikken fokuserer på fire centrale aktionsområder baseret på EU-traktaten (artikel 81-90) og Rådets forordning kendt som fusionsforordningen:

- (1) Fjernelse af aftaler, der begrænser konkurrencen, og af misbrug af en dominerende stilling (f.eks. prisfastsættelsesaftaler mellem konkurrenter)
- (2) Kontrol med fusioner mellem virksomheder (f.eks. en fusion mellem to store koncerner, der resulterer i en dominerende stilling på markedet)
- (3) Liberalisering af økonomiske sektorer med en monopolstilling (f.eks. telekommunikation)

¹⁰⁹ <http://ted.eur-op.eu.int>.

¹¹⁰ <http://SIMAP.eu.int>

- (4) Overvågning af statsstøtte (f.eks. forbud mod statsstøtte, der har til formål at opretholde tabsgivende virksomheder, selv om de ikke har nogen udsigter til at blive overskudsgivende).

Selv om en reel konkurrence mellem virksomhederne hovedsageligt er til fordel for forbrugerne, er den også af interesse for virksomhederne. Dette gælder navnlig SMV'er, der ligesom den endelige forbruger normalt lider mest under de store konkurrenters eller leverandørers styrke på markedet og restriktive praksis. Endvidere fremmer konkurrencepolitikken oprettelsen af nye virksomheder, og her er der ofte tale om SMV'er.

Kommissionen erkender dog, at overholdelse af konkurrencereglerne er en potentiel byrde for SMV'er, og at sådanne virksomheder og statslige foranstaltninger, der gennemføres for at hjælpe dem, indebærer mindre risiko for negative virkninger på handlen mellem medlemsstaterne.

Nogle nyere politiske initiativer på antitrust-området og inden for statsstøtte vil kunne få positive virkninger for SMV'er. Disse initiativer vedrører fastlæggelsen af visse kategorier af aftaler mellem virksomheder og visse former for statsstøtte, der vil blive fritaget fra det forbud, som konkurrencereglerne indeholder. En modernisering af de regler, der gælder for konkurrencebestemmelsen i traktaten, er blevet indledt og vil sandsynligvis kunne få konsekvenser for SMV'er.

Konkurrenceregler, der finder anvendelse på virksomhederne

Vertikale aftaler

Nogle aftaler mellem virksomhederne hindrer konkurrence. Det mest kendte eksempel er en prisaf tale eller et kartel, hvor virksomhederne fastsætter priserne i fællesskab, så forbrugerne ikke kan udnytte konkurrencen mellem leverandører til at opnå konkurrencedygtige priser. Aftaler af denne art er forbudt i henhold til artikel 81 i traktaten. Nogle aftaler kan imidlertid fremme konkurrencen, fordi de fremmer det tekniske fremskridt eller forbedrer distributionen. I henhold til fællesskabslovgivningen kan sådanne aftaler fritages fra forbuddet, idet de i sidste ende har en gavnlig virkning på markedet. Individuelle aftaler mellem virksomheder eller hele kategorier af aftaler af samme art – f.eks. distributionsaftaler – kan fritages. Sidstnævnte fritagelse kaldes for "**gruppefritagelser**".

I december 1999 udstedte Kommissionen en gruppefritagelse for vertikale aftaler¹¹¹, dvs. aftaler mellem virksomheder på forskellige niveauer af produktions- eller distributionskæden. Denne bestemmelse sigter mod de mange vertikale aftaler, der på grund af deres egen karakter og på grund af strukturen på det relevante marked efter al sandsynlighed vil kunne fritages fra et eventuelt forbud baseret på konkurrencereglerne. Derudover vedtog Kommissionen den 24.5.2000 et række retningslinjer¹¹², hvori der gøres rede for anvendelsen af artikel 81 i traktaten uden for det område, der er omfattet af bestemmelsen om gruppefritagelse. Vedtagelsen af **sådanne lovgivningsmæssige rammer nedbringer den byrde, der pålægges virksomhederne i forbindelse med opfyldelsen af bestemmelserne**, ved at give parterne et "friområde", inden for hvilket de ikke behøver at bekymre sig om anvendelsen af EU's konkurrenceregler, og ved at gøre anvendelsen af artikel 81 på vertikale aftaler mere

¹¹¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 2790/1999 af 22. december 1999 om anvendelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, EFT L 336, 29.12.1999, s. 0021-0025.

¹¹² <http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation>

forudsigelig. Disse fordele er særlig indlysende, når der er tale om SMV'er, for hvilke kompleksiteten i de tidligere forordninger om gruppefritagelser indebar en temmelig tung byrde i forbindelse med opfyldelse af bestemmelserne.

Det fastslås ligeledes i retningslinjerne, at vertikale aftaler mellem SMV'er med visse særlige undtagelser sandsynligvis ikke vil få nogen særlig indvirkning på handlen mellem medlemsstaterne og derfor falder uden for anvendelsesområdet for artikel 81.

Modernisering af procedurereglerne

På nuværende tidspunkt har kun Europa-Kommissionen bemyndigelse til at fritage en restriktiv aftale i henhold til artikel 81. For at opnå en individuel fritagelse skal virksomhederne indberette deres aftaler til Europa-Kommissionen. I de senere år har Kommissionen i gennemsnit modtaget over 200 sådanne indberetninger om året. I 1999 foreslog Kommissionen i forbindelse med moderniseringen af dens regler og procedurer, at denne centrale indberetning af alle aftaler mellem virksomheder bringes til ophør. Mange af de aftaler, der indberettes, indebærer ikke nogen alvorlige problemer for konkurrencen. Kommissionen håber derfor, at den kan koncentrere sig mere om aftaler, der i alvorlig grad er til skade for konkurrencen på fællesmarkedet, navnlig karteller. Den håber ligeledes, at den kan inddrage medlemsstaternes konkurrencemyndigheder og domstole mere direkte i anvendelsen af Fællesskabets konkurrenceregler.

Som følge heraf vedtog Kommissionen den 28. april 1999 en hvidbog om modernisering af gennemførelsesbestemmelserne til EF-traktatens artikel 81 og 82¹¹³. I dette dokument foreslås det, at det nuværende godkendelsessystem ophæves. Der slås til lyd for et nyt håndhævelsessystem, hvor ikke blot Kommissionen, men også de nationale myndigheder og domstole har kompetence til at anvende artikel 81 i sin helhed. Der vil ikke længere være behov for beslutninger og meddelelser om fritagelse: restriktive aftaler vil være gyldige ab initio, hvis de opfylder de fire betingelser i artikel 81, stk. 3, og de vil være ugyldige, hvis de ikke opfylder disse betingelser. Kommissionen og de nationale myndigheder vil handle på grundlag af klager eller ex officio procedurer. De vil alle kunne koncentrere deres indsats om retsforfølgelse af alvorlige overtrædelser, såsom karteller.

Denne reform vil, hvis den gennemføres, have to gavnlige virkninger for SMV'er.

Den vil fritage dem fra indberetningsbyrden i de sjældne tilfælde, hvor de ikke er omfattet af hverken de minimis meddelelsen eller af forordningen om gruppefritagelse. Dette vil fjerne udgifterne til indberetning, som kan være særlig høje for SMV'er.

Men SMV'er indgiver ofte klager: de er de første ofre for begrænsning i konkurrencen mellem virksomheder, der indtager en styrkeposition på markedet. Den foreslåede reform vil, idet den gør det muligt for Kommissionen og de nationale myndigheder at gribe mere effektivt ind over for alvorlige begrænsninger og behandle klager hurtigt, forbedre SMV'ernes stilling som klagere. **SMV'er vil ligeledes få mulighed for at indgive en klage direkte til en national domstol og for at kræve skadeserstatning:** de virksomheder, der angribes, vil ikke længere kunne blokere den nationale procedure ved at indsende en indberetning til Kommissionen.

¹¹³ EFT C 132, 12.5.1999, s.1.

Statsstøtte

Kommissionens politik inden for statsstøtte har altid taget hensyn til SMV'ernes særlige situation og imødekommer de mange foranstaltninger, som medlemsstaterne træffer for at fremme udviklingen af SMV'er. Denne holdning afspejles i retningslinjerne for statsstøtte til SMV'er fra 1996¹¹⁴, hvori det bestemmes, at støtte til SMV'er inden for visse grænser kan være omfattet af den undtagelsesbestemmelse, der er opstillet i artikel 87, stk. 3, litra c), i traktaten og dermed anses for at være forenelig med fællesmarkedet. Derudover fritager *de minimis* reglen medlemsstaterne fra forpligtelsen til at indberette meget små støttebeløb, der ikke skønnes at påvirke handlen mellem medlemsstaterne, til Kommissionen. **Den tærskel, under hvilken støtten til en virksomhed ikke skal indberettes, er fastsat til 100 000 € over en periode på tre år, uanset støttens form**¹¹⁵. Selv om *de minimis* reglen ikke har fastsat nogen grænse for modtagervirksomhedens størrelse, står det klart, at den hovedsageligt gælder for SMV'er.

For yderligere at forbedre administrationen af statsstøtten til SMV'er vedtog Kommissionen den 28. juli 1999 **tre udkast til forordninger om gruppefritagelser, der berører SMV'er**¹¹⁶. De vedrører **statsstøtte til SMV'er, uddannelsesstøtte og *de minimis* reglen**. Forordningerne fritager disse kategorier af støtte fra kravet om forhåndsmeddelelse til Kommissionen. Det er første gang, at Kommissionen har anvendt **gruppefritagelser** på statsstøtte efter, at Rådet gav den mulighed herfor i 1998¹¹⁷. Forordningerne kan erklære visse kategorier af statsstøtte for forenelige med EU's regler, hvis de opfylder visse betingelser, og fritager dem dermed for kravet om forhåndsindberetning til Kommissionen og forhåndsgodkendelse. I forordningerne er fastsat klart definerede regler, som følger de linjer, der hidtil har været defineret i de respektive fællesskabsretningslinjer og -rammer. Kommissionens hovedmål er at frigøre ressourcer fra vurdering af talrige standardsager, hvis forenelighed med EU-bestemmelserne normalt ikke er problematisk. Dette vil øge effektiviteten og give Kommissionens tjenestegrene plads til at koncentrere sig om vigtige sager. Medlemsstaterne vil få større ansvar for gennemførelsen af EU's regler om statsstøtte. Virksomhederne, navnlig SMV'er, vil drage fordel af den administrative forenkling og den øgede transparens.

4.3. Skatte- og toldbestemmelser

Kommissionens aktiviteter sigter mod at etablere ensartede skatte- og toldbestemmelser for borgerne og virksomhederne, hvilket kræver både en udbygning af det indre marked og en forenkling af de administrative forpligtelser.

Endvidere afholder de høje obligatoriske udgifter til arbejdskraft (skatter og bidrag til sociale sikringsordninger) virksomhederne fra at ansætte arbejdstagere. Dette gælder i høj grad de små virksomheder, der ofte har en mere arbejdskraftintensiv aktivitet end de store virksomheder. Men de nye virksomheder, der hovedsageligt er SMV'er, spiller en vigtig rolle i jobskabelsen. I henhold til retningslinjerne for beskæftigelsen, som Rådet vedtog i 1998, 1999 og 2000 (jf. punkt 6.1.1.), opfordres medlemsstaterne i forbindelse med

¹¹⁴ EFT C 213, 23.7.1996, s. 4.

¹¹⁵ Meddelelse fra Kommissionen om de minimis- støtteordningen, EFT C 68, 6.3.1996, s. 9. Exportstøtte falder ikke ind under dispensationen.

¹¹⁶ Dokument SEK(1999) 1179, SEK(1999) 1177, SEK(1999) 1176 vedtaget af Kommissionen den 28.7.1999, PV (1444).

¹¹⁷ Raadets forordning nr. (EF) 994/98 af 7.5.1998 om anvendelsen af artikel 87 og 88 i EU-traktaten om oprettelse af Det Europæisk Fællesskab af visse former for horisontal statsstøtte.

omstruktureringen af deres beskatningssystemer til **gradvist at nedbringe skattetrykket på de indirekte udgifter til arbejdskraften**, navnlig på ufaglært arbejde (lavtlønsarbejde). **SMV'er, hvor disse arbejdspladser udgør en relativt stor del af arbejdsstyrken, skulle således være de første til nyde godt af denne reduktion, når den indføres.** Endvidere skulle den administrative forenkling (f.eks. etablering af et enkelt kontaktpunkt, der kan fungere som samtalepartner for SMV'er i forbindelse med alle spørgsmål i tilknytning til skatter og bidrag til sociale sikringsordninger) også først og fremmest være til fordel for SMV'er, som kun sjældent råder over de nødvendige administrative ressourcer.

4.3.1. Beskatning af virksomheder

Beskatning er et af de områder, hvor der findes meget store forskelle mellem Unionens medlemsstater, og hvor der endnu ikke er indført fælles regler. Kommissionen vedtog i oktober 1997 en meddelelse¹¹⁸ indeholdende forslag til en række foranstaltninger til bekæmpelse af skadelig konkurrence på skatteområdet i EU. Rådet erklærede sig den 1. december 1997 enig i denne fremgangsmåde¹¹⁹. To områder, der navnlig er af interesse for virksomhederne, er blevet fremhævet, nemlig beskatning af virksomheder og problematikken omkring kildeskat i forbindelse med grænseoverskridende rente- og royaltymbetalinger mellem associerede virksomheder etableret i forskellige medlemsstater.

For så vidt angår beskatningen af virksomheder har Kommissionen foreslået, at der udarbejdes en "**adfærdskodeks**"¹²⁰, som skulle gøre det muligt at undgå en bortsmuldring af beskatningsgrundlaget som følge af skadelig konkurrence på skatteområdet. Adfærdskodeksen vedrører de foranstaltninger, der har eller vil kunne få en mærkbar indvirkning på placeringen af økonomiske aktiviteter i Fællesskabet. Gruppen "**adfærdskodeks**" (beskatning af virksomheder) under Rådet, der er nedsat for at fastlægge de fiskale foranstaltninger, der kan indgå i kodeksens anvendelsesområde, aflagde rapport til økonomi- og finansministrene i november 1999¹²¹. Endvidere har Kommissionen fremsat et direktivforslag¹²² vedrørende **fjernelse af kildeskat på rente- og royaltymbetalinger mellem virksomheder etableret i forskellige medlemsstater**. Kildeskat kan indebære langvarige formaliteter, medføre økonomiske tab og nogle gange føre til en dobbeltbeskatning. Disse foranstaltninger drøftes i øjeblikket i de kompetente kredse.

I december 1998 anmodede Rådet Kommissionen om at gennemføre en **undersøgelse af beskatningen af virksomheder**. Denne undersøgelse skal dels belyse forskellene mellem den faktiske virksomhedsbeskatningsprocent i Unionens medlemsstater, dels analysere de skattemæssige hindringer for grænseoverskridende aktiviteter i det indre marked. Denne undersøgelse skal tage hensyn til SMV'ernes særlige situation.

4.3.2. Indirekte beskatning: Moms

På området indirekte beskatning fremsatte Kommissionen i juli 1996 et forslag til et arbejdsprogram for indførelsen af et fælles momssystem¹²³. Dette program var ledsaget af en

¹¹⁸ KOM(1997) 495 endelig udgave af 1.10.1997

http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/taxation.htm.

¹¹⁹ ØKOFIN-Rådets konklusioner af 1. december 1997, EFT C 384 af 10.12.1998, s.3.

¹²⁰ Første rapport tilgængelig KOM(1998) 595 af 25.11.1998.

¹²¹ Rapport offentliggjort på Rådets websted <http://ue.eu.int/newsroom> under "divers".

¹²² KOM(1998) 67 endelig udgave af 4.3.1998.

¹²³ KOM(1996) 328 endelig udgave af 22.7.1996.

meget kort foreløbig tidsplan, i henhold til hvilken alle de forslag, der var nødvendige for indførelsen af et nyt fælles momssystem, skulle fremsættes inden udgangen af 1999.

Denne tidsplan har ikke kunnet overholdes. Selv om Kommissionen har fremsat vigtige forslag, har man hurtigt måttet konstatere, at de forslag, der skulle udgøre den indledende fase på vejen til det foreslåede nye, fælles system (ændring af momsudvalgets vedtægter, den normale momssats' størrelsesorden), ikke kunne vedtages inden for de fastsatte frister.

Derudover er der siden 1996 kommet nye initiativer fra Kommissionen, der ikke som sådan var planlagt i arbejdsprogrammet. Disse initiativer er navnlig et resultat af SLIM-initiativet (Forenkling af lovgivningen om det indre marked) vedrørende merværdiafgift¹²⁴ og Fællesskabets beskæftigelsespolitik.

Kommissionen har uden at have til hensigt at sætte spørgsmålstegn ved selve tanken om en fast ordning for beskatning i oprindelsesmedlemsstaten af operationer, der giver anledning til forbrug i Unionen, som et **langsigtet mål**, endnu en gang evalueret det program, der blev fremlagt i 1996 ud fra et ønske om at forbedre det indre markeds funktion på **kort sigt**. Kommissionen har netop fastlagt en ny strategi, der skal forbedre det aktuelle momssystems funktion i det indre marked¹²⁵, og denne strategi er centreret omkring fire hovedmål, nemlig **forenkling** og **modernisering** af de eksisterende regler, en **mere ensartet anvendelse** af de aktuelle bestemmelser og et nyt administrativt samarbejde.

Blandt de fremsatte forslag er nogle af direkte interesse for SMV'erne.

Ret til momsfritagelse

Kommissionen foreslår en tilnærmelse af de regler om **ret til momsfritagelse**, som gælder for de udgifter, der ikke giver ret til en fuldstændig momsfritagelse (f.eks. udgifter til privatbiler, levnedsmidler og drikkevarer, hotelindlogering)¹²⁶. Rådet har endnu ikke vedtaget dette forslag på grund af den betydning, det vil få for medlemsstaterne.

Mekanisme til grænseoverskridende fritagelse

Kommissionen har fremsat et forslag til direktiv med henblik på at forenkle de procedurer, der gør det muligt for skatteopkrævningsmyndigheder i Fællesskabet at opkræve skat i en anden medlemsstat end den, hvori de er etableret – erstatning af det ottende direktiv med en **mekanisme til grænseoverskridende fritagelse** ledsaget af en kompensationsmekanisme mellem de pågældende medlemsstater. Den udgør en del af forslaget om tilnærmelse af reglerne om fritagelse, der i øjeblikket drøftes i Rådet¹²⁷.

Fjernelse af fiskal repræsentation

Kommissionen har ligeledes fremsat et forslag til direktiv om bestemmelse af betalingspligten for merværdiafgiften¹²⁸, der indeholder bestemmelser om **fjernelse af fiskal repræsentation** mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og for betalingspligtige i tredjelande, med

¹²⁴ KOM(1997) 618 endelig udgave af 24.11.1997.

¹²⁵ KOM(2000) 348 endelig udgave af 7.6.2000.

¹²⁶ KOM(1998) 377 af 17.6.1998.

¹²⁷ KOM(1998) 377 af 17.6.1998.

¹²⁸ KOM(1998) 660 endelig udgave af 27.11.1998.

hvem der er indgået aftaler om gensidig bistand ved inddrivelse. Dette forslag er endnu ikke vedtaget af Rådet.

Kommission konstaterer, at målet med SLIM-initiativet vedrørende moms, nemlig en forenkling på længere sigt af operatørernes forpligtelser vedrørende moms, endnu ikke er nået, da Rådet ikke er nået frem til en aftale, selv om disse forslag støttes af Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og operatørerne.

Nye regler, der finder anvendelse på elektronisk handel

For at give operatører i EU mulighed for at operere på verdensmarkedet på de bedste betingelser fremsatte Kommissionen den 7. juni 2000 forslag om at ændre de nuværende regler, så elektroniske tjenesteydelser oppebærer moms, når de leveres til brug i Unionen, og til gengæld fritages for moms, når de leveres til brug uden for Unionen. Dette forslag indeholder ligeledes forenklingsforanstaltninger for at sikre, at man ved administrering og opkrævning af moms fuldt ud udnytter de potentielle fordele, som den elektroniske teknologi indebærer. Disse foranstaltninger skulle ligeledes være til gavn for SMV'er, idet de gør det muligt for dem at indtage en favorabel stilling i denne sektor, der er i rivende udvikling.

Generel revision af den momsordning, der finder anvendelse på SMV'er

Det fremhæves ofte, at de særordninger, som finder anvendelse på SMV'er, navnlig fritagelsesordningerne, der er meget forskellige medlemsstaterne imellem, bør undersøges indgående. Kommissionen er helt klar over, at de nuværende juridiske rammer på fællesskabsplan, der er fastlagt i det sjette momsdirektiv, indebærer vanskeligheder i forbindelse med deres anvendelse i de forskellige nationale lovgivninger. Dette spørgsmål er et af de emner, der i henhold til bilaget til meddelelsen af 7. juni 2000 bør undersøges indgående. Et af de seminarer, der blev tilrettelagt inden for rammerne af Fiscalis-programmet 2000 den 9.-10. oktober i Faro (Portugal), beskæftigede sig med dette emne. Andre forslag kan overvejes i forbindelse med Kommissionens nye strategi på momsområdet.

Moms og beskæftigelse

I forbindelse med gennemførelsen af Fællesskabets forskellige politikker er der fremkommet andre prioriteringer. For at fremme en varig beskæftigelse i Europa og bekæmpe arbejdsløshed og en skjult økonomi opfordrede Det Europæiske Råd i Wien (11.-12.12.1998) Kommissionen til at fremsætte et forslag til direktiv, der tillader de medlemsstater, der måtte ønske det, at eksperimentere med en nedsat moms for de arbejdskraftintensive tjenesteydelser, der ikke er udsat for grænseoverskridende konkurrence. Kommissionen vedtog dette forslag den 17. februar 1999, og det åbnede mulighed for at give de medlemsstater, der måtte anmode herom, tilladelse til forsøgsvis i en periode på tre år at anvende en **nedsat moms for de arbejdskraftintensive tjenesteydelser**. Rådet har vedtaget dette forslag¹²⁹, idet dets anvendelsesområde dog er blevet indskrænket (kun de i bilag K nævnte tjenesteydelser er omfattet). Disse anmodninger indsendt af 9 medlemsstater har dannet grundlag for en beslutning vedtaget af Rådet den 28. februar 2000¹³⁰. Anvendelsen af den nedsatte sats skulle få en positiv virkning for SMV'er, der ofte findes i arbejdskraftintensive sektorer. Ejendomssektoren har haft størst succes, idet den blev udvalgt af 7 medlemsstater.

¹²⁹ Direktiv 1999/85/EF af 22.10.1999.

¹³⁰ Beslutning 2000/185/EF. EFT L 59 af 4.3.2000, s. 10.

Effektiviteten af dette forsøg vil blive evalueret med hensyn til jobskabelse og effektivitet i forbindelse med det aktuelle skattesystems funktion på grundlag af en rapport, som udarbejdes af de medlemsstater, som har gennemført det. Kommissionen foretager dernæst en samlet evaluering og fremlægger passende forslag til en opfølgning.

4.3.3. *Told*

Handlingsprogrammet for toldvæsenet 2002¹³¹ har til formål at modernisere de nationale toldadministrationer og fremme samarbejdet mellem dem og Kommissionen. Målet er at sikre, at fællesskabslovgivningen anvendes på en homogen måde ved de eksterne grænser, og at det indre marked kan fungere optimalt.

I dette program fastsættes der i artikel 6, stk. 2 og artikel 9 ensartede rammer, der gør det muligt for Kommissionen at forenkle retsfor skrifterne og toldprocedurerne med henblik på at lette virksomhedernes deltagelse i udenrigshandlen. De vigtigste aktioner på dette område vedrører:

- Tilpasning og forenkling af **systemerne for forsendelse som toldgods**: Europa-Parlamentet og Rådet vedtog i april 1999 en ændring af Fællesskabets toldkodeks i forbindelse med ekstern forsendelse; den tilsvarende ændring af kodeksens anvendelsesbestemmelser for så vidt angår fællesskabsforsendelse og aftalen om en fælles forsendelsesordning indgået mellem Fællesskabet og EFTA-landene og Visegrad er ved at blive færdiggjort, så den kan træde i kraft i midten af 2001. Den indledende fase af den operationelle gennemførelse af informatiseringen af disse forsendelsesordninger blev påbegyndt i maj 2000 i et mindre antal lande, hvorefter den mellem 2001 og 2003 udvides til at omfatte samtlige 22 lande, der anvender fællesskabsforsendelse eller fælles forsendelse med de ekstra funktionaliteter. Alle disse foranstaltninger skulle øge de pågældende ordningers sikkerhed og effektivitet og opfylde et stort behov blandt de økonomiske aktører.
- Forenkling af **toldprocedurer af økonomisk art**, der resulterer i ændringer af EF-toldkodeksen og dens anvendelsesbestemmelser for at gøre det muligt for virksomhederne uden overdrevne formaliteter at anvende varer fra tredjelande under overholdelse af princippet om fællesskabspræference.
- Ændring af **EF-toldkodeksen** for navnlig at muliggøre en lempelse af forpligtelsen til at fremlægge visse dokumenter, som skal ledsage erklæringen, hvilket vil lette informatiseringen af fortoldningsprocedurerne, og for at finde frem til en mere afbalanceret løsning på spørgsmålet om "god tro" hos importører af varer til præferencesats.
- Endelig resulterede harmoniseringen og forenklingen af **præferenceoprindelsesreglerne** i løbet af første halvår af 1997 i vedtagelsen af en standardtekst til protokollen om "oprindelsesregler", der er tilknyttet som bilag til de frihandelsaftaler, som Fællesskabet har indgået med sine europæiske partnere. Siden da er denne tekst blevet tilbudt middelhavslandene. Den anvendes i aftalen med Palæstina, mens Jordan og Egypten allerede har accepteret den. En tilsvarende tekst finder anvendelse på forbindelserne til de lande, der er omfattet af Fællesskabets generelle præferenceordning (siden den 1. januar 1999), til Albanien og det tidligere Jugoslavien samt til AVS-landene (fra marts 2000) og Sydafrika.

¹³¹ EFT L 33 af 4.2.1997, s. 24.

5. DE FINANSIELLE RAMMEBETINGELSER

Indførelsen af finansielle rammebetingelser, der er fordelagtige for oprettelse og udvikling af virksomheder, er en vigtig forudsætning for deres succes. En række europæiske initiativer bidrager hertil som f.eks. indførelsen af euroen, lettelse af de grænseoverskridende overførsler, handlingsplanen vedrørende finansielle tjenesteydelser samt rundbordskonferencen mellem bankdirektører, oprettelse af net af uformelle investorer («business angels») eller forberedelse af virksomhederne til deres notering på børsen.

5.1. Forberedelse af SMV'er på indførelsen af euroen

Kommissionen lægger stor vægt på at forberede alle virksomhederne, navnlig SMV'er, på indførelsen af euroen¹³². I 1997 blev der nedsat en arbejdsgruppe om *Små virksomheder og euroen*, der bidrog til at identificere de særlige problemer, som de små virksomheder har med forberedelsen, og fremsatte forslag til løsninger, der kunne øge SMV'ernes opmærksomhed på spørgsmålet¹³³. Der blev nedsat en anden arbejdsgruppe om *Accept af nye priser og værdiskalaer i euro*. I denne rapport identificerede man de forhold, der efter al sandsynlighed ville kunne fremme anvendelsen af euroen i overgangsperioden gennem et fælles engagement fra detailhandlende, virksomhedsledere og forbrugere¹³⁴.

Disse to gruppers konklusioner tjente som grundlag for to meddelelser om de praktiske aspekter af indførelsen af euroen¹³⁵, som blev offentliggjort i oktober 1997 og februar 1998. De dannede ligeledes grundlag for en henstilling¹³⁶ af 23. april 1998 om dialog, opfølgning og oplysning med henblik på at lette overgangen til euroen. Vægten lægges på virksomhedernes behov for **i tide at forberede sig**, så de kan drage fordel af de muligheder, som euroen åbner, f.eks. pristransparens, nedbringelse af omkostningerne ved pengeoverførsler og lettere adgang til markeder.

Derudover underskrev forbrugerrepræsentanter på europæisk plan på den ene side og repræsentanter for handel, turisme og håndværk på den anden side den 30. juni 1998 en aftale om frivillige forpligtelser i overgangsperioden. Disse omfatter: overholdelse af reglerne for omregning og afrunding, dobbelt prisangivelse, oplysning af forbrugerne, uddannelse af personale og valgfri betalinger i euro. Deltagelse i denne aftale symboliseres af et logo, som Kommissionen har skabt. Denne aftale gennemføres nu i medlemsstaterne.

Task forcen om "Kommunikation om euroen", som Kommissionen har oprettet som en del af Prince-aktionen (informationsprogram for den europæiske borger), der er udviklet i samarbejde med Europa-Parlamentet og medlemsstaterne, har bidraget til at skabe overensstemmelse i gennemførelsen af alle informationsaktioner fra Den Europæiske Union, der sigter mod at forberede virksomhederne og borgerne på euroen. Den omfattede alle de tjenestegrene i Kommissionen, der deltager i forberedelsen af overgangen til euroen, og henledte medlemsstaternes opmærksomhed på SMV'ernes situation. Et stort antal aktioner rettet mod SMV'er, såsom seminarer, publikationer, uddannelsesaktioner og PR-aktioner, modtog støtte.

¹³² Generel information om euroen er tilgængelig på: <http://europa.eu.int/euro>.

¹³³ jf. Euro Paper nr.20. http://europa.eu.int/comm/economy_finance/document/europap/eupidxen.htm.

¹³⁴ jf. Euro Paper nr.18. http://europa.eu.int/comm/economy_finance/document/europap/eupidxen.htm.

¹³⁵ KOM(1997) 491 endelig udgave af 1.10.1997 og KOM(1998) 61 endelig udgave af 11.2.1998.

¹³⁶ EFT L 130, 1.5.1998.

Kommissionen offentliggjorde forskellige indkaldelser af forslag for at fremme bevidstgørelsesaktioner blandt SMV'er¹³⁷ og for at støtte uddannelse af virksomhedsledere i indførelsen af euroen¹³⁸. En pjece med en Cd-rom med titlen "**Your business and the euro – a strategic guide**", der blev offentliggjort i april 1999, kan fås via nettet af Euro Info Centre¹³⁹. 650 000 eksemplarer er allerede blevet uddelt. Den informationskampagne om euroen, som Euro Info Centrene lancerede i begyndelsen af 1999, blev videreført i juni 2000. Den består af 270 aktioner (f.eks. "euro-klubber", bestemmelser, seminarer i landregioner), der har til formål at give en enkel og pragmatisk information om euroen, navnlig til virksomheder, der på grund af deres størrelse eller deres geografiske beliggenhed ikke kan få information i lokalsamfundet. Andre af Kommissionens initiativer omfatter offentliggørelse af dokumenter såsom en **praktisk vejledning i de strategiske og tekniske spørgsmål i tilknytning til informationssystemernes overgang til euroen**¹⁴⁰ eller vejledning i, **hvordan indførelsen af euroen bør afspejles i regnskaberne**¹⁴¹.

5.2. Grænseoverskridende pengeoverførsler

Direktivet om grænseoverskridende pengeoverførsler¹⁴², der trådte i kraft den 14. august 1999, finder anvendelse på overførsler af små beløb op til 50 000 €; det vil være til fordel for forbrugerne og er særlig relevant for små virksomheder. Det skaber grundlag for mere information og større transparens, og pengene kan overføres hurtigere og mere pålideligt. Medlemsstaterne skal sikre effektive klage- og ankeprocedurer.

Direktivet omfatter ligeledes følgende bestemmelser:

- forbud mod uautoriseret dobbeltopkrævning af gebyrer (alle omkostninger i forbindelse med overførsel skal afholdes af ordregiveren, med mindre ordregiveren præciserer, at modtageren også kan opkræves gebyr);
- krav om, at grænseoverskridende overførsel skal afsluttes inden for 6 dage;
- krav om, at bankerne skal give kunderne klare forhåndsoplysninger om tariffer og
- krav om, at medlemsstaterne skal udpege en ombudsmand, som forbrugerne kan klage til.

Kommissionens meddelelse "Detailbetalinger i det indre marked"¹⁴³ beskæftigede sig mere indgående med grænseoverskridende pengeoverførsler, navnlig omkostninger i forbindelse hermed, og opfordrede bankerne til at gennemføre betydelige forbedringer i deres tjenesteydelser inden den 1. januar 2002. Bankerne selv skal gøre mere for at forbedre infrastrukturen til håndtering af grænseoverskridende overførsler af små beløb. Meddelelsen omhandlede ligeledes grænseoverskridende ineffektivitet i forbindelse med elektroniske betalingsmidler og opfordrede leverandørerne af tjenesteydelserne til at sikre grænseoverskridende interoperabilitet mellem alle former for elektroniske betalingsmidler.

¹³⁷ EFT C 5, 8.1.1999.

¹³⁸ EFT C 263, 20.8.1998.

¹³⁹ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html>.

¹⁴⁰ "Preparing Financial Information Systems for the euro",
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/general/euren.htm.

¹⁴¹ "Accounting for the introduction of the euro",
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/account/news/545.htm.

¹⁴² Direktiv 97/5/EF, EFT L 43, 14.2.1997, s. 25.

¹⁴³ KOM(2000) 36 af 31.1.2000.

Kommissionen offentliggjorde den 23. maj 2000 resultaterne af en undersøgelse af bankgebyrer¹⁴⁴ i de 11 lande i euroområdet. Den afslørede, at forbrugerne stadig opkræves et gennemsnitligt gebyr på 17,10 € ved overførsel af 100 € mellem medlemsstaterne, mens gebyrerne for overførsel inden for det samme land normalt ligger på under 1 €. I 25 % af tilfældene blev modtageren endvidere opkrævet en del af overførselsomkostningerne til trods for, at der specifikt blev anmodet om, at alle gebyrer skulle afholdes af ordregiveren. Uautoriserede gebyrer er en overtrædelse af ovennævnte direktiv om grænseoverskridende overførsler. På den positive side kan nævnes, at undersøgelsen viste, at den korrekte euro-omregningssats blev anvendt i alle tilfælde af grænseoverskridende overførsler, og at gebyrerne for grænseoverskridende overførsler er lavere end i 1994.

Kommissionen opfordrer forbrugerne, herunder de små virksomheder, til at klage til den ombudsmand, der findes i de enkelte medlemsstater¹⁴⁵, hvis de støder på problemer med grænseoverskridende overførsler. Direktivet giver brugeren nogle rettigheder, f.eks. kan han opnå kompensation, hvis fristen på seks dage overskrides.

Automatiseringen af de grænseoverskridende pengeoverførsler gennem det net, som Den Europæiske Bankforening har etableret, vil medføre store forbedringer i 2001. Samtidig vil der blive udviklet et internationalt nummereringssystem for bankkonti (International Banking Account: IBAN) og en standardformular (International Payment Instruction: IPI).

5.3. Handlingsplan for de finansielle tjenester

Handlingsplanen for de finansielle tjenester, som Kommissionen vedtog den 11.5.1999¹⁴⁶, sigter mod at forbedre de generelle finansielle vilkår for virksomhederne uanset deres arbejdsområde og størrelse. Den vil resultere i en nedbringelse af kapitalomkostningerne både for store virksomheder og for SMV'er. Den er mere generel end handlingsplanen om risikovillig kapital¹⁴⁷, der sigter mod at forbedre de generelle finansielle vilkår for navnlig SMV'er, og navnlig de SMV'er, der er i hurtig vækst. Alle de foranstaltninger af finansiell karakter, der identificeres i handlingsplanen om risikovillig kapital, er indarbejdet i handlingsplanen om de finansielle tjenester for at opnå kohærens og for at opretholde presset for at gennemføre ændringer med det formål at forbedre SMV'ernes adgang til finansiering. På foranledning af Det Europæiske Råd i Köln fremlægger Kommissionen halvårlige rapporter for ØKOFIN-Rådet om de fremskridt, der gøres. Det Europæiske Råd i Lissabon gav gennemførelsen højeste prioritet og fastsatte en klar tidsfrist: 2005. For handlingsplanen vedrørende risikokapital blev fristen fastsat til 2003. Kommissionen vedtog den 30. maj 2000 en anden rapport om de fremskridt, der er gjort, hvoraf det fremgår, at de generelle fremskridt er tilfredsstillende, men at der er behov for yderligere fremskridt på visse områder. Af særlig interesse for SMV er foranstaltninger, som skal nedbringe omkostninger og bureaukrati i forbindelse med adgang til det dybereliggende og likvide kapitalmarked i EU, der er fremkommet efter indførelsen af euroen. Der vil i 2000 blive fremsat forslag om indførelse af en enkel og strømlinet procedure for information af markederne. Endvidere vil et forslag til en

¹⁴⁴ Survey by European Interregional Institute for Consumer Affairs, april 2000:
fulde tekst: http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/surveys/sur14_en.html
summary: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/payment/26en.pdf.

¹⁴⁵ Liste findes på adressen http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/payment/26en.pdf.

¹⁴⁶ KOM(1999) 232 af 11.5.1999,
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/actionplan/index.htm.

¹⁴⁷ Handlingsplanen om risikovillig kapital blev fremlagt i juni 1998 i forlængelse af meddelelsen SEK (1998) 552 af 31.3.1998 og de fremskridt, der er gjort, blev vurderet i oktober 1999 i KOM (99) 493: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/document/financialmrkt/financialmrkt_en.htm.

retsakt om fjernelse af hindringerne for investering af pensionsmidler fremme strømmene af kapital, der er tilgængelig for investering i den private sektor. Pensionsfondenes aktiver forventes at vokse fra omkring 2 000 mia. € (halvdelen af de samlede bankindsud i EU) til 3 000 mia. € ved udgangen af 2005.

5.4. 3. rundbordsdrøftelse mellem bankdirektører og SMV'er

Siden rundbordsdrøftelserne blev indledt den 15. oktober 1998, er der blevet afholdt 11 ekspertworkshopper (2 i 1998, 9 i 1999), i forbindelse med hvilke de centrale områder af finansieringen af SMV'er blev behandlet detaljeret. Disse områder omfatter bl.a. risikovurdering, segmentspecifikke SMV-produkter, mikrofinansiering, ekstra støttetjenester til fordel for SMV'er, finansiering af virksomhedsoverdragelser, transnational finansiering og utraditionelle bankformer (f.eks. elektroniske banktransaktioner). På workshopperne blev der fremhævet en lang række eksempler på god praksis, der kan formidles mere bredt i EU. Rundbordsdrøftelserne vedtog og offentliggjorde den endelige rapport den 19. juni 2000¹⁴⁸. Den indeholder et begrænset antal henstillinger til Europa-Kommissionen og et stort antal praktiske forslag til de organisationer, der repræsenterer SMV'er, bankerne, andre finansielle institutioner og de nationale regeringer, der vil kunne bidrage til at forbedre SMV'ernes adgang til finansiering.

5.5. Uformelle investorer

Uformelle investorer ("Business Angels") er ofte succesrige tidligere virksomhedsledere, der ønsker at tage del i unge virksomheder. Ud over deres kapitalindsud åbner de deres kontaktnet for de unge virksomhedsledere og følger dem i deres udvikling. For at fremme anvendelsen af dette koncept blev der i 1998 lanceret en indkaldelse af forslag¹⁴⁹ om finansiering af formidlingsaktioner, feasibilityundersøgelser og pilotaktioner. Der er blevet underskrevet en kontrakt om tilrettelæggelse af 35 seminarer i 8 medlemsstater. Denne indkaldelse af forslag har gjort det muligt at finansiere tre feasibilityundersøgelser (1 i Italien, 2 i Belgien) i 1999 med det formål at vurdere muligheden for at etablere net af uformelle investorer og yde støtte til lancering af seks projekter, der skal skabe forbindelser mellem uformelle investorer og de unge virksomhedsledere (Frankrig, Spanien, Belgien, Det Forenede Kongerige, Italien og Sverige). Derudover er der blevet tilrettelagt bevidstgørelsesseminarer i størstedelen af medlemsstaterne. Formidlingsaktionernes positive virkning og det voksende kendskab til de uformelle investorers aktiviteter bekræftes af det store antal forslag i anden runde af forslagsindgivelsen (over 60) og af det andet EBAN seminars store succes (300 deltagere). Dette seminar blev afholdt i 2000. Kommissionen har støttet etableringen af det europæiske net af uformelle investorer EBAN for at fremme udvekslinger af god praksis og etableringen af netværk¹⁵⁰.

5.6. Vejledning i selv vurdering for SMV'er, der skal børsnoteres

For at forbedre SMV'ernes adgang til egenkapital generelt og for at tilskynde flere virksomheder til at drage fordel af en børsintroduktion offentliggjorde Kommissionen i 1999 en åben indkaldelse af bud om udarbejdelse af en vejledning i selv vurdering for SMV'er, der skal børsnoteres¹⁵¹. I denne vejledning gøres rede for fordele og ulemper ved en børsnotering,

¹⁴⁸ Dokument tilgængeligt på:
http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/round_table.htm#3roundtable

¹⁴⁹ EFT C 263 af 20.8.1998, s.10.

¹⁵⁰ www.eban.org.

¹⁵¹ EFT S 74 af 16.4.1999.

forhåndsbetingelserne, de relevante bestemmelser, lovgivning og procedurer. Den skulle hjælpe SMV'er til at vurdere, hvorvidt en børsnotering vil være en velegnet metode for dem til at rejse kapital. Denne vejledning skulle foreligge i slutningen af 2000.

5.7. Gensidig sikkerhedsstillelse

Gensidige garantifonde er et alternativ til offentlige garantiordninger, når der er tale om at løse de problemer med at opnå banklån, som virksomheder, der ikke kan stille tilstrækkelig sikkerhed, støder på. Gensidige garantifonde opbygger deres midler på grundlag af bidrag fra SMV'er. Disse fonde stiller finansielle garantier (omkring 50 %) over for banker på vegne af SMV-medlemmer, der ønsker at optage lån. Den finansielle institution yder på grundlag af de gensidige garantifondes vurdering og den finansielle garanti, de stiller, lån til SMV'er.

For at fremme dette system i lande, hvor det endnu ikke findes, eller hvor det ikke er særlig veludviklet, samfinansierer Kommissionen¹⁵² enten feasibilityundersøgelser af oprettelsen af sådanne gensidige garantifonde og selve oprettelsen af sådanne fonde. I 1999 samfinansierede Kommissionen 3 feasibilityundersøgelser (i Det Forenede Kongerige, Finland og Frankrig), og den støttede lanceringen af 4 ordninger (en i henholdsvis Irland og Italien og to i Det Forenede Kongerige). I 2000 er der blevet udvalgt en feasibilityundersøgelse i Spanien og 2 projekter i henholdsvis Frankrig og Finland vedrørende oprettelse af gensidige garantifonde.

Den Europæiske Sammenslutning af Gensidige Garantifonde (AECM) afholdte for nylig en vellykket konference i Bruxelles med deltagelse af over 80 aktører inden for sektoren fra Europa og østlandene.

6. FORBINDELSE MELLEM ERHVERVSPOLITIKKEN OG DE ANDRE POLITIKKER

6.1. Sociale rammebetingelser og beskæftigelse

6.1.1. Den europæiske beskæftigelsesstrategi og søjlen vedrørende iværksætterkultur

I forlængelse af afsnit VIII i Amsterdam-traktaten om beskæftigelse er medlemsstaterne blevet enige om en fælles beskæftigelsesstrategi for Europa, og de har erkendt fordelene ved at koordinere beskæftigelsespolitikkerne i overensstemmelse med fælles målsætninger. Retningslinjerne for beskæftigelse, der er det centrale punkt i processen, fokuserer på fire prioriterede søjler: evne til integration på arbejdsmarkedet, iværksætterkultur, tilpasningsevne og lige muligheder for mænd og kvinder.

Den anden søjle vedrørende iværksætterkultur er opbygget omkring en erkendelse af, at udviklingen af nye virksomheder og SMV'ernes vækst er af afgørende betydning for jobskabelsen. Målet er at skabe et klima, hvor virksomhederne kan trives, og den enkelte tilskyndes til at udnytte sin kreative energi og nye idéer fuldt ud.

Lige muligheder for mænd og kvinder bør indarbejdes i alle søjler af den europæiske beskæftigelsesstrategi, herunder søjlen om iværksætterkultur¹⁵³.

¹⁵² EFT C 263 af 20.8.1998, s.10..

¹⁵³ Rådets afgørelse af 13 marts 2000 om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik for år 2000, EFT L 72 af 21.3.2000, s. 15-20.

Siden iværksætterkulturens betydning blev anerkendt i de første retningslinjer for 1998, er denne blevet yderligere styrket i retningslinjerne for 1999 og 2000. Parallelt hermed har medlemsstaterne forpligtet sig til at udvikle iværksætterkulturen gennem nedenstående initiativer:

Gøre det lettere at etablere og drive virksomhed ved f.eks. at:

- nedbringe generalomkostningerne og den administrative byrde for virksomhederne betydeligt,
- tilskynde til udvikling af selvstændig beskæftigelse ved at undersøge de eventuelle hindringer, der måtte være, særlig de hindringer, der ligger i skattesystemerne og i de sociale sikringsordninger, hindringer for at gå over til selvstændig beskæftigelse og for at etablere små virksomheder,
- fremme uddannelse i iværksætterkultur og målrettede støttetjenester for iværksættere og potentielle iværksættere.

Udnytte mulighederne for jobskabelse ved f.eks. at:

- fremme foranstaltninger med henblik på at udnytte de muligheder, der ligger i jobskabelse på lokalt plan, i erhvervsdrivende foreninger, i miljøteknologier og i nye aktiviteter i tilknytning til behov, som endnu ikke opfyldes af markederne,
- udvikle rammebetingelser for udnyttelse af servicesektorens og de industrirelaterede tjenesteydelsers beskæftigelsespotentiale.

Gøre beskatningssystemet mere beskæftigelsesvenligt ved f.eks. at:

gennemføre en gradvis nedsættelse af den samlede skattebyrde (navnlig på relativt ufaglært og lavtlønnet arbejde)¹⁵⁴.

Derudover vedrører den tredje søjle om tilpasningsevne også direkte SMV'er. Den opfordrer til at fremme virksomhedernes og deres ansattes tilpasningsevne. Dette betyder, at en modernisering af tilrettelæggelsen af arbejdet og fornyelse af kvalifikationsniveauerne i virksomhederne bør fremmes. Arbejdsmarkedets parter opfordres navnlig til på alle niveauer at forhandle aftaler om modernisering af tilrettelæggelsen af arbejdet, og medlemsstaterne opfordres til at undersøge muligheden for at indarbejde mere fleksible arbejdskontrakter i deres lovgivning.

En bedre balance mellem fleksibilitet og sikkerhed i virksomhederne og et højere kvalifikationsniveau vil kunne forbedre konkurrenceevnen. Med andre ord kan innovation vedrøre organisatoriske strukturer såvel som produkter og processer. For at øge kendskabet til dette område blev European Work Organisation Network (EWON)¹⁵⁵ oprettet i marts 1999 og fik til opgave at undersøge og formidle nye former for tilrettelæggelse af arbejdet og at give virksomhederne nyttige idéer og løsningsforslag til eventuelle ændringer.

¹⁵⁴ Jf. ligeledes det specifikke punkt om beskatning i denne rapport

¹⁵⁵ http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/workorg/ewon/index_en.htm

I den fælles rapport om beskæftigelsen 1999¹⁵⁶ omtales en lang række initiativer truffet af medlemsstaterne for at fremme iværksætterkulturen. Denne række af initiativer afspejler den anerkendte betydning af at fremme et samfund med en større iværksætterkultur. De fleste medlemsstater erkender, at mindre virksomheder kan bidrage til at give økonomisk vækst og jobskabelse et kraftigt skub fremad, og medlemsstaterne har rapporteret om opmuntrende fremskridt med hensyn til at nedbringe de administrative byrder, der hæmmer deres muligheder for at skabe arbejdspladser. De fleste medlemsstater nævner foranstaltninger i forbindelse med fremme af informationssamfundet og pasningsordninger. Det fremgår imidlertid af den fælles rapport, at manglen på præcise mål og frister og på sammenlignelige indikatorer gør det ret vanskeligt at vurdere resultaterne, herunder jobskabelsen inden for servicesektoren. Der må gøres en yderligere indsats for at udvikle servicesektoren og styrke udvikling og jobskabelse på lokalt plan. Medlemsstaterne anerkender generelt behovet for at gøre beskatningssystemet mere beskæftigelsesvenligt, men der er ikke truffet mange konkrete initiativer.

6.1.2. *Social dialog*

Den sociale dialog på europæisk plan er som i mange medlemsstater tilrettelagt på sektorplan og på et tværindustrielt grundlag. SMV'er er repræsenteret i begge former for dialog.

Den nye traktat giver arbejdsmarkedets parter på både tværindustrielt plan og sektorplan særlige beføjelser. Kommissionen skal i henhold til traktaten høre arbejdsmarkedets parter, før den vedtager nye forslag til retsakter på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område. Arbejdsmarkedets parter kan afbryde lovgivningsprocessen og forhandle en aftale, som, hvis de ønsker det, kan føre til fællesskabslovgivning.

I dag hører Kommissionen omkring 40 arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer om lovgivningsforslag på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område.

SMV'er er organiseret i UNICE (Sammenslutningen af Industri- og arbejdsgiverorganisationer i Europa), den generelle tværindustrielle arbejdsgiverorganisation og, afhængigt af den respektive sektors struktur, mere eller mindre i de sektorielle organisationer, som Kommissionen hører. De er ligeledes organiseret i UEAPME (European Association of Craft and SMEs), deres specifikke repræsentative organisation, der også høres af Kommissionen.

Den europæiske sociale dialog på tværindustrielt plan

SMV'ernes repræsentation i den sociale dialog på tværindustrielt plan er før i tiden blevet anfægtet. Derfor anfægtede de organisationer, der repræsenterer SMV'er, kraftigt rammeaftalen om forældreorlov, der blev indgået mellem UNICE, CEEP (Det Europæiske Center for Offentlige Virksomheder) og EFS (Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation) i 1995 og vedtaget som Rådets direktiv i 1996, med den begrundelse, at de ikke havde været part i forhandlingerne.

I december 1998 indgik UNICE og UEAPME en aftale om deres fremtidige samarbejde på møder vedrørende den sociale dialog, herunder forhandlinger, der gør det muligt at tage ordentligt hensyn til SMV'ernes problemer.

¹⁵⁶ KOM(99) 442 af 8.9.1999, http://europa.eu.int/comm/employment_social/empl&esf/ees_en.htm

I 1998 blev det stående udvalg for beskæftigelse ligeledes omdannet. Dette organ er et forum for en trevejsdialog og høring mellem Rådet, Kommissionen og arbejdsmarkedets parter om beskæftigelsesstrategier. Arbejdsgiverne repræsenteres i udvalget af UNICE, CEEP, UEAPME, Eurocommerce (Association of Commerce of the European Community) og COPA (Komiteen for landbrugsorganisationer inden for De Europæiske Fællesskaber).

Med samarbejdsaftalen og det omdannede stående udvalg er SMV'ernes repræsentation i den tværindustrielle sociale dialog blevet væsentligt forbedret. Den seneste rammeaftale, som arbejdsmarkedets parter har forhandlet (om tidsbegrænsede kontrakter), og som blev vedtaget som Rådets direktiv den 28. juni 1999, blev ikke anfægtet af nogen af de organisationer, der repræsenterer SMV'er.

Den sociale dialog på sektorplan i EU

Den sociale dialog på sektorplan fokuserede tidligere meget på de sektorer, der var omfattet af en veludviklet fælles politik (transport, landbrug, fiskeri, telekommunikation og postsektoren). Andre sektorer, navnlig inden for den spirende servicesektor, havde ikke så veludviklede strukturer for den sociale dialog, og de var ikke i så høj grad genstand for Fællesskabets interesse.

Med reformen af Fællesskabets sociale dialog af maj 1998¹⁵⁷ har Kommissionen fastlagt nye rammer, der på samme vilkår finder anvendelse på alle sektorer, der ønsker at deltage i den sociale dialog.

Efter reformen er der blevet nedsat 25 udvalg for dialog på sektorplan, som erstatter de tidligere strukturer, for så vidt der fandtes nogen. Disse nye udvalg vil udgøre det centrale forum for dialog på sektorplan (høring, fælles indsats og forhandlinger).

Selv om de sektorer, der har et udvalg for dialog på sektorplan, varierer meget afhængigt af virksomhedernes størrelse, er den sociale dialog veletableret i nogle af de sektorer, hvor SMV'er er fremherskende: traditionelt både i den primære sektor dvs. landbrug og fiskeri og inden for transportsektoren såsom vejtransport, shipping og transport ad indre vandveje (hvor er fandtes "fælles udvalg" længe før reformen), i traditionelle servicesektorer såsom handel, Horeca (HOTeller, REstauranter og CAFéer) samt i spirende sektorer, der er ved at definere deres struktur, f.eks. rengøring, personlige tjenesteydelser og privat sikkerhed (hvor der før reformen ikke fandtes eller kun fandtes meget svage strukturer for den sociale dialog).

SMV'er er ligeledes repræsenteret i industrisektorer såsom bygge- og anlægssektoren, læder, fodtøj og tekstiler, der også har fået en større rolle i den sociale dialog på sektorplan efter reformen.

6.1.3. Konsultation af erhvervslivet

Konsultation af erhvervslivet udgør en væsentlig del af erhvervspolitikken, så den kan tage ordentligt hensyn til de specifikke behov og problemer, som den brede gruppe af SMV'er har.

Konsultation af de europæiske virksomhedsorganisationer for SMV'er

De europæiske virksomhedsorganisationer for SMV'er repræsenterer virksomheder i hele EU inden for både industrien og servicesektoren – detailhandel og distribution, handelskamre,

¹⁵⁷ KOM(1998) 322 endelig udgave af 20.5.1998.

turisme – samt selvstændige, mikrovirksomheder, kooperativer, sammenslutninger, håndværksvirksomheder, banker, forsikringselskaber, landbrug, detailhandel og engroshandel. Der er blevet afholdt regelmæssige møder med en række repræsentanter for disse organisationer med det formål at høre deres synspunkter vedrørende lovgivningsforslag og andre aktioner og for gennem dem at informere virksomhederne om spørgsmål af interesse for dem. Denne løbende konsultation hjælper ligeledes Kommissionen til at forstå virksomhedskulturen og de problemer, som virksomhederne støder på. I 1999 dækkede konsultationerne emner såsom SMV'ernes deltagelse i offentlige indkøb, Kommissionens støtteprogrammer til fordel for SMV'er og samordnede aktioner, virksomhedspanelet og SLIM projekter (samt det nyligt oprettede web-sted "Dialog med Erhvervslivet"), underkontrahering og kvalitetsstandarder, retningslinjer for strukturfondenes programmer og det flerårige program (2001-2005) for virksomheder og iværksætterånd.

Konsultation af erhvervsdrivende foreninger

I marts 1998 blev der formelt oprettet et rådgivende udvalg for andelsselskaber, gensidige selskaber, foreninger og fonde (CCCMAF)¹⁵⁸ som efterfølger til det uformelle udvalg, der blev oprettet i 1994. Kommissionen har ved flere lejligheder anmodet dette udvalg om at fremkomme med udtalelser, og det kan fremkomme med udtalelser på eget initiativ. Det rådgivende udvalg fremsatte, før det blev officielt, flere udtalelser i 1997 og 1998, navnlig om den lokale udvikling, indførelsen af euroen, informationssamfundet, uddannelse og erhvervsuddannelse. Da Kommissionen har konstateret visse mangler ved dette udvalg, og da den bestræber sig på at forbedre konsultationsproceduren, går den nu i retning af nye former for konsultation, navnlig via net, der konsulteres via den skriftlige procedure, og som vil blive opfordret til at mødes på seminarer.

Konsultation af handel og distribution

Udvalget for Handel og Distribution¹⁵⁹, der består af ejere af og seniordirektører for handelsvirksomheder, har afholdt en række plenarmøder og møder i arbejdsgrupper. Der er blevet vedtaget udtalelser om forskellige spørgsmål, herunder elektronisk handel, vertikale begrænsninger og de praktiske aspekter af indførelsen af euroen. Kommissionen overvejer i øjeblikket at ændre konsultationsproceduren med sektoren, der kan antage form af skriftlige procedurer og seminarer om specifikke spørgsmål af interesse for sektoren.

¹⁵⁸ Kommissionens afgørelse 81/428/EØF af 13. marts 1998 om oprettelse af et rådgivende udvalg for andelsselskaber, gensidige selskaber, foreninger og fonde, EFT L 80 af 18.3.1998, s. 51.

¹⁵⁹ Kommissionens afgørelse af 20. maj 1981, EFT L 165 af 23.6.1981, s. 24.

6.1.4. Lokal udvikling og beskæftigelse

Kommissionen har som supplement til udviklingen af den lokale del af søjlen "fremme af iværksætterkulturen" (jf. punkt 6.1.) lanceret en **pilotaktion "Det tredje system og beskæftigelse"**. Denne forsøgsaktion, der har fået tildelt et budget på 20 mio. €, gennemføres i henhold til Europa-Parlamentets ønsker for at identificere og fremme mulighederne for at skabe arbejdspladser. Den skal opfylde en stigende række behov, som hverken markedet eller den offentlige sektor for øjeblikket ser ud til at være i stand til at opfylde inden for sektorer såsom personlige tjenesteydelser og tjenesteydelser til lokalsamfundet, miljø samt kultur og fritid. De første resultater viser, at der i Unionen findes en iværksætterdynamik, der tilskynder operatører, som traditionelt ikke har tilknytning til handelsvirksomhederne, til at etablere originale strukturer for tjenesteydelser, der begynder at opfylde utilfredsstillende behov i befolkningen samtidig med, at de skaber arbejdspladser. Selv om disse servicestrukturers juridiske form varierer afhængigt af de enkelte medlemsstaters institutionelle rammer, anvendes begrebet "**erhvervsdrivende forening**" stadig oftere. Eksempelvis kan det nævnes, at antallet af sådanne virksomheder (sociale kooperativer) i Italien steg fra 2 300 til 4 800, og antallet af arbejdspladser steg fra 38 000 til over 108 000 i perioden 1994-1998. Dette fænomen er dog, selv om det er i kraftig vækst, stadig meget skrøbeligt, og derfor er støttepolitikker i stil med dem, der er udviklet til fordel for SMV'er, absolut nødvendige.

6.2. Miljølovgivning og -foranstaltninger

6.2.1. Det femte miljøhandlingsprogram

Integreringen af miljøkrav i andre af Fællesskabets politikker for at nå frem til en bæredygtig udvikling er en af de centrale prioriteter i det femte miljøhandlingsprogram. Det sigter ligeledes mod at udvide antallet af instrumenter, der tages i brug for at sikre bedre og stærkere miljøforanstaltninger, bedre information, kommunikation, uddannelse og erhvervsuddannelse i miljøaspekter og fremme af internationalt samarbejde på miljøområdet.

Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse af 24. september 1998 om revision af dette program¹⁶⁰ omhandlede bl.a. SMV'ernes særlige rolle, idet der navnlig blev lagt vægt på en yderligere bevidstgørelse om miljøspørgsmål, større udbredelse af renere teknologier, fremme af den miljømæssigt bedste praksis og fjernelse af tekniske og finansielle hindringer for udvikling af renere teknologier.

Den globale vurdering af dette program blev vedtaget i 1999¹⁶¹ og vil udgøre hovedgrundlaget for udarbejdelse af et forslag til den sjette miljøhandlingsplan, som skal fremlægges i slutningen af 2000.

Vedrørende det finansielle instrument for miljøet, LIFE, jf. kapitel II punkt 14.

6.2.2. Miljøstyring og miljørevision

Forordningen om miljøstyring og miljørevision¹⁶², der åbner mulighed for, at virksomheder inden for industrisektoren frivilligt kan deltage i et fællesskabssystem for miljøstyring og

¹⁶⁰ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 2179/98/EF af 24. september 1998 om revision af Det Europæiske Fællesskabs program for politik og handling i forbindelse med miljøet og bæredygtig udvikling »Mod en bæredygtig udvikling«, EFT L 275, 10.10.1998, s.1-13.

¹⁶¹ KOM(99) 543 af 24.11.1999.

¹⁶² Forordning (EF) 1836/93, EFT L168 af 10.7.1993, s. 1.

miljørevision, sigter mod at fremme industrivirksomhedernes miljøindsats. Denne ordning kræver, at der udformes og gennemføres miljøpolitikker, -programmer og -styringssystemer på produktionsstederne. Dette bør ledsages af en systematisk og regelmæssig evaluering af miljøindsatsen på de produktionssteder, der deltager i ordningen, og offentliggørelse af årlige miljøopgørelser kontrolleret af en akkrediteret uafhængig miljøkontrollant.

Kommissionen har på grundlag af en evaluering af, hvordan systemet fungerer, fremsat et forslag¹⁶³ til revision, hvis vigtigste formål er at udvide anvendelsesområdet for EMAS-forordningen til at omfatte alle aktiviteter, overensstemmelse med den internationale standard ISO 14001 og forbedring af SMV'ernes deltagelse takket være en række instrumenter, som skal støtte dem.

Revisionen af forordningen har afsløret, at det for SMV'ernes vedkommende ikke i så høj grad drejer sig om at tilpasse forordningen som om at tilpasse den støtte, der ydes dem i forbindelse med gennemførelsen. Den nye forordning om miljøforvaltning og miljørevision er derfor blevet udformet, så den gælder for alle størrelser af organisationer, så alle har mulighed for at adskille sig fra konkurrenterne på det samme referencegrundlag. Men behovet for at yde støtte til SMV'er anerkendes i forslaget til forordning, hvori der lægges vægt på betydningen af faglig bistand, adgang til offentlig støtte og de store virksomheders samarbejde med deres leverandører. Medlemsstaterne anmodes endvidere om at sikre, at de administrative formaliteter i forbindelse med EMAS-forordningen ikke udgør en unødvendig byrde for navnlig SMV'er. Kommissionen følger aktivt gennemførelsen af disse bestemmelser for at sikre en betydelig deltagelse fra SMV'ernes side i EMAS-systemet. Som en hjælp for SMV'er er Kommissionen ved i samarbejde med UEAPME at udarbejde en vejledning for kontrollanter, som kontrollerer SMV'er, så de har en bedre forståelse for, hvordan styringssystemerne anvendes af de små og mellemstore virksomheder.

En helpdesk-tjeneste står til rådighed for alle virksomheder, der er interesserede i EMAS¹⁶⁴.

6.2.2.1. Vejledning om miljøstyring

Vejledningen om miljøstyring (GEM) for SMV'er, som nettet af Euro Info Centre udviklede i 1996, blev ajourført i 1998. Der er tale om et interaktivt redskab bestående af software og en vejledning, der skal hjælpe virksomhederne til at træffe de første foranstaltninger, der er nødvendige for deres deltagelse i EMAS-systemet.

Euro Info Centrenes miljøekspertgruppe har udarbejdet en vejledning med "FAQ" (Frequently Asked Questions – Hyppigt stillede spørgsmål), der henvender sig til deres kolleger i de central- og østeuropæiske lande. De har ligeledes udarbejdet en vejledning om emballage og emballageaffald.

¹⁶³ Forslag til Rådets forordning (EF) om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS) - KOM(1998) 622 endelig udgave, EFT C 400 af 22.12.1998, s.7.

Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS) - KOM(1999) 313 endelig udgave af 23.6.1999

¹⁶⁴ Denne helpdesk findes på adressen: http://europa.eu.int/comm/environment/emas/helpdesk_en.htm

6.2.2.2. Resultaterne af pilotaktionen Euromanagement-miljø

Et af de vigtigste resultater af pilotaktionen Euromanagement-miljø, der blev gennemført i 1996 og 1997, og som havde til formål at bistå SMV'er med deres deltagelse i EMAS, er udarbejdelsen af en håndbog henvendt til SMV'er, der nu foreligger på Internettet¹⁶⁵.

Målet med denne håndbog er at yde vejledning til SMV'er, der udvikler et miljøstyringssystem (EMS) med det formål at blive EMAS registreret. Der forventes forhåndsviden om, hvad EMAS er, da håndbogen er skrevet for ledere af SMV'er, der har truffet beslutning om at blive EMAS registreret. Selv om håndbogen er baseret på 49 rådgivende organisationers og SMV'ernes erfaringer, har den dog sine begrænsninger. Fremgangsmåden og de foreslåede instrumenter skulle kunne anvendes på alle typer af SMV'er: uanset om der er tale om en lille eller mellemstor virksomhed og uafhængigt af sektor og land. Situationen er ikke den samme for et lille bageri med 6 ansatte og en kemivirksomhed med 250 ansatte, navnlig i forbindelse med EMAS. Denne håndbog er tænkt som en vejledning for alle SMV'er. Håndbogen indeholder en kombination af en trin-for-trin vejledning gennem processen fra beslutningen er truffet, og indtil registreringen er sket, eksempler på instrumenter og den måde, hvorpå de anvendes, samt en række instrumenter og redskaber, som SMV'er kan anvende ved udvikling af deres miljøstyringssystem. Håndbogen er udarbejdet til brug for ledelsen af SMV'er, der udvikler et miljøstyringssystem på egen hånd. Det er i teorien muligt for SMV'er at forberede en vellykket EMAS registrering uden hjælp. I de fleste tilfælde anvendes der dog ekstern ekspertbistand som supplement til virksomhedens kapacitet og knowhow. Der ydes rådgivning i hele Europa, ofte til nedsatte priser for SMV'er. Metodikken består af en håndbog med titlen "Guidelines for a SME preparing an EMAS registration" ("Retninglinjer for SMV'er, der forbereder en EMAS registrering").

6.2.3. EF-ordning for tildeling af et miljømærke

EF-ordningen for tildeling af et miljømærke¹⁶⁶ sigter mod at fremme produkter, der har en mindre miljøpåvirkning i løbet af deres livscyklus, og at give forbrugerne bedre information om produkternes miljøpåvirkning. Der er tale om en certificeringsordning, der gennemføres af udenforstående, og som omfatter hele et produkts livscyklus fra "vugge til grav". For en bestemt produktgruppe fastlægges der kriterier for økologi og egnethed til brug, som anvendes til at vurdere, hvorvidt et bestemt produkt kan tildeles miljømærket og dermed bære blomstermiljømærket¹⁶⁷. Der er blevet fastsat kriterier for en række forbrugsvarer herunder kopipapir, tissue-produkter, vaske- og opvaskemidler, køleskabe, vaskemaskiner, opvaskemaskiner, elpærer, pc'er, maling og lakker, tekstilprodukter, fodtøj, madrasser og jordforbedringsmidler. Omkring 250 produkter fra 55 fabrikanter er indtil nu blevet tildelt miljømærket.

Ved fastsættelsen af kriterier for en produktgruppe gøres der en betydelig indsats for at inddrage repræsentanter for fabrikanterne i arbejdsgrupper via de forskellige sektorsammenslutninger. **Repræsentanter for SMV'er indbydes specifikt via UEAPME.**

¹⁶⁵ www.yellowwindow.be/main_frame.html.

¹⁶⁶ Rådets forordning nr. 1980/2000 af 17.07.2000, EFT L 237, 21.09.2000.

¹⁶⁷ Detaljerede oplysninger findes på web-stedet om økomærket (<http://europa.eu.int/ecolabel>), herunder de produktrelaterede kriterier og kontaktoplysninger om de nationale organer, der administrerer ordningen.

Miljømærket giver SMV'er mulighed for at markedsføre og differentiere deres produkter på grundlag af miljømæssig fortrinlighed. Endvidere indeholder den nye forordning om miljømærket **bestemmelser om, at gebyrerne for SMV'er, der anvender miljømærket, skal nedsættes og om, at SMV'ernes deltagelse i konsultationsprocessen skal øges.** Ordningen er blevet udvidet til at omfatte tjenesteydelser såvel som produkter. En helpdesk for miljømærkeordningen forventes at være operationel i slutningen af 2000.

6.3. Infrastrukturer inden for energi, transport og telekommunikation

Energi¹⁶⁸

De tre prioriterede energipolitiske mål – forsyningssikkerhed, konkurrenceevne og miljøbeskyttelse – blev fastsat første gang i en grøn bog¹⁶⁹ og sidenhen i en hvid bog¹⁷⁰ om en energipolitik for Den Europæiske Union og yderligere udviklet i en meddelelse om en "Samlet oversigt over energipolitik og energiforanstaltninger"¹⁷¹. Alle disse energipolitiske mål bidrager positivt til de europæiske SMV'ernes stilling, men den mest direkte og konkrete positive indvirkning, som energipolitikken har på SMV'er, stammer fra forbedringen af konkurrencevilkårene, så energi stilles til rådighed til konkurrencedygtige priser.

Der blev fastlagt fælles regler for det indre marked for elektricitet og gas med vedtagelsen af direktivet om det indre marked for elektricitet¹⁷² og direktivet om det indre marked for gas¹⁷³. **Disse direktiver kræver, at medlemsstaterne gradvist åbner deres elektricitets- og gasmarkeder for konkurrence.** I 1999 skulle medlemsstaterne åbne mindst 26 % af deres elektricitetsmarked for konkurrence, men faktisk er mange medlemsstater gået længere end det, og følgelig er over 60 % af EU's elektricitetsforsyning allerede liberaliseret. I flere medlemsstater kan alle kunder frit vælge deres elektricitetsleverandør. **Der er tegn på, at elektricitetspriserne er begyndt at falde, hvorved den europæiske industris, og dermed også de europæiske SMV'ers, konkurrencemæssige stilling forbedres. I 1998 er priserne faldet med 6 %.** Liberaliseringen af gasmarkedet kan forventes at få den samme positive virkning. Da medlemsstaterne først skal transponere direktivet om det indre marked for gas inden den 10. august 2000 er det for tidligt at vurdere virkningerne heraf yderligere.

Programmerne Altener II og Save II sigter mod at fremme vedvarende energi, og energieffektiviteten er beskrevet i kapitel II, der er helliget støtteprogrammerne.

Transport¹⁷⁴

Fællesskabsstøtten til det transeuropæiske transportnet tildeles generelt til den offentlige myndighed (medlemsstat, region eller lokal myndighed), som er ansvarlig for udviklingen og implementeringen af det pågældende infrastrukturprojekt. Private virksomheder, som f.eks. har fået tildelt koncession på implementeringen (og eventuelt driften) af visse projekter, kan også modtage direkte økonomisk støtte under TEN-Transport.

SMV'er spiller en rolle i gennemførelsen af det arbejde, der er nødvendigt for at skabe eller udvide dele af transportinfrastrukturen (veje, jernbaner, havne, indre vandveje).

¹⁶⁸ http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html

¹⁶⁹ Mod en energipolitik i Den Europæiske Union, KOM(1994) 659 endelig udgave af 11.1.1995.

¹⁷⁰ En energipolitik for Den Europæiske Union, KOM(1995) 682 endelig udgave af 13.12.1995.

¹⁷¹ KOM(1997) 167 endelig udgave af 23.4. 1997..

¹⁷² Direktiv 96/92/EF, EFT L 27 af 3.1.1997, s. 20.

¹⁷³ Direktiv 98/30/EF, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 1

¹⁷⁴ http://europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/index_en.html.

Kommissionen er imidlertid ikke i besiddelse af detaljerede oplysninger om SMV'ernes andel i implementeringen af TEN-projekter inden for transport. Den er sandsynligvis forskellig fra medlemsstat til medlemsstat afhængigt af, i hvor høj grad de specifikke politikker til fordel for SMV'er er blevet implementeret.

Det skønnes, at en betydelig del af de 38,4 mia. €, der blev investeret i TEN inden for transport i perioden 1996/1997, vedrører kontrakter tildelt SMV'er.

Transportinfrastrukturarbejder, der generelt gennemføres under de offentlige myndigheders ansvar, er underlagt fællesskabsbestemmelserne om offentlige indkøb, der finder anvendelse på såvel SMV'er som store virksomheder. Kommissionen gennemfører derfor ikke nogen specifikke politiske aktioner for at fremme SMV'ers deltagelse i transportinfrastrukturen.

TEN inden for transport vil være til gavn for den europæiske økonomi som helhed og vil have en direkte indvirkning på SMV'er, navnlig SMV'er i fjerntliggende egne, som vil drage fordel af bedre forbindelser til de centrale europæiske markeder.

Telekommunikation¹⁷⁵

Den 1. januar 1998 blev telekommunikationsnettene og -tjenesteydelserne liberaliseret i næsten alle EU's medlemsstater¹⁷⁶. Den teknologiske udvikling, innovation inden for udbud af tjenesteydelser, lavere priser og kvalitetsforbedringer som følge af indførelsen af konkurrence har dannet grundlaget for Europas overgang til informationssamfundet. Resultaterne af den nuværende lovpakke er dokumenteret i den femte rapport om gennemførelsen¹⁷⁷.

Liberaliseringen af telekommunikationsmarkedet har medført en betydelig nedsættelse af samtaleudgifterne for SMV'er. Konkurrerende operatører har underbudt den forsyningspligtige operatørs takster på fjernsamtalemarkedet og på de internationale taletelefonmarkeder. **Der foreligger nu oplysninger, som viser, at de internationale takster i perioden 1997-1999 faldt med henholdsvis 40 % for private og 25 % for virksomhederne**¹⁷⁸. Endvidere tilbyder de fleste internetudbydere rabatordninger, der navnlig sigter mod virksomhedernes internetbrug¹⁷⁹.

Konkurrencen inden for telekommunikationsinfrastruktur har ligeledes medført billigere og hurtigere alternativer for SMV'er med hensyn til adgang til internettjenester. Kommissionens henstilling om faste ONP-kredsløb har til formål at nedbringe taksterne for brug af faste ONP-kredsløb, så der kan opnås adgang til en større båndvidde til relativt lavere priser¹⁸⁰. Kommissionens henstilling om adgang til abonnentnet fra april 2000 muliggør en hurtigere og billigere adgang til nettet og forventes at fremme

¹⁷⁵ http://europa.eu.int/comm/information_society/index_fr.htm.

¹⁷⁶ Oprindeligt fik Grækenland, Irland, Luxembourg, Portugal og Spanien dispensation. Kun Grækenland fik dispensation frem til den 31.12.2000.

¹⁷⁷ Femte rapport om gennemførelsen af EU's lovpakke for telesektoren, KOM(1999) 537 eller <http://www.ispo.cec.be/infosoc/telecompolicy/5threport.html>

¹⁷⁸ Disse procentsatser er et gennemsnit for EU og afspejler de internationale stadardsatser for forsyningspligtige tjenester. Jf. KOM (1999) 537

¹⁷⁹ En mere detaljeret analyse af rabatordningerne for virksomhedsbrugere kan findes i "Telecommunications Tariff Report" af Teligen (2000), jf. <http://www.ispo.cec.be/infosoc/telecompolicy/en/Study-en.htm>.

¹⁸⁰ Kommissionens henstilling om samtrafiksatser på faste ONP-kredsløb på et liberaliseret telemarked, C(1999) 3863 november 1999.

markedet for fri internetadgang¹⁸¹. Begge disse foranstaltninger forventes at fremme leveringen af et komplet udvalg af telekommunikationstjenester, herunder bredbåndsmultimedietjenester og højhastighedsadgang til Internettet.

Kommissionen vedtog i juli 2000 en pakke af lovforslag, der efter planen skal være gennemført i 2002. Den nye lovpakke består af fem harmoniseringsdirektiver (et rammedirektiv og fire særdirektiver om tilladelser, adgang og samtrafik, forsyningspligt og brugerrettigheder samt beskyttelse af personoplysninger), en forordning om adgang til abonnentnet, en beslutning om radiospektrumpolitikkerne i Det Europæiske Fællesskab og et udkast til Kommissionens liberaliseringsdirektiv¹⁸². Ovennævnte henstilling om adgang til abonnentnet styrkes derfor af meddelelsen om et forslag til en **juridisk bindende forordning, hvori det kræves, at medlemsstaterne åbner for adgang til deres abonnentnet inden 31. december 2000**¹⁸³. Adgangen til abonnentnet er ligeledes et centralt element i eEurope handlingsplanen, som stats- og regeringscheferne tilsluttede sig på mødet i Feira (Portugal), og som er af afgørende betydning, hvis Europa skal mindske kløften til dets globale konkurrenter med hensyn til anvendelse af Internettet. Den nye lovpakke forventes at fremme konkurrencen og give alle brugere, herunder SMV'er, flere alternativer gennem dens tilskyndelse til yderligere markedsbaserede innovationer med hensyn til priser, udbud af tjenesteydelser og tjenesteydelsernes kvalitet.

¹⁸¹ Kommissionens henstilling om adgang til abonnentnet, C(2000) 1059, april 2000.

¹⁸² Nye lovgivningsmæssige rammer findes på:
<http://www.ispo.cec.be/infosoc/telecompolicy/review99/Welcome.html> og
<http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/others/>

¹⁸³ Forslag til en forordning om adgang til abonnentnet, KOM(2000) 394, jf.:
<http://www.ispo.cec.be/infosoc/telecompolicy/review99/Welcome.html>

KAPITEL II: PROGRAMMER OG FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL FORDEL FOR SMV'er

De vigtigste former for direkte og indirekte støtte, der ydes til SMV'er under Unionens programmer og finansielle instrumenter, sigter hovedsageligt mod at forbedre SMV'ers adgang til finansiering og kredit (lån, garantier, risikokapital), regional støtte, samarbejde mellem virksomheder, forskning og erhvervsuddannelse.

7. ADGANG TIL FINANSIERING OG KREDIT

Der er i de seneste få år gjort fremskridt med hensyn til at forbedre tilgængeligheden af finansiering og kredit for SMV'er via lån, garantier og venturekapital.

De europæiske finansielle institutioner, Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Investeringsfond (EIF) har udvidet deres operationer til fordel for SMV'er¹⁸⁴. Der blev ligeledes oprettet nye finansielle ordninger såsom den europæiske teknologifacilitet (ETF) under "det særlige Amsterdam-aktionsprogram" og "vækst- og beskæftigelsesinitiativet", der er en opfølgning til et initiativ fra Europa-Parlamentet og det særlige topmøde om beskæftigelsen, som blev afholdt i Luxembourg i 1997. Sidstnævnte omfatter tre ordninger¹⁸⁵: den europæiske teknologifacilitet - iværksætter, SMV-garantifaciliteten og EU joint venture-programmet (JEV), som er beskrevet nedenfor. Disse instrumenter vil blive taget op til fornyet gennemgang i forlængelse af topmødet i Lissabon i marts 2000.

7.1. Lån

Den Europæiske Investeringsbank (EIB) fremmer direkte udviklingen af Den Europæiske Unions mål ved at stille langsigtet finansiering af sunde investeringer til rådighed.

7.1.1. EIB's globallån

EIB finansierer indirekte investeringer i SMV'er via dens globallån. I de seneste fem år er **globallånenes betydning vokset** både i volumen og som en procentdel af EIB's samlede låneaktivitet inden for Den Europæiske Union **fra henholdsvis 3,9 mia. € og 22 % i 1994 til 8,3 mia. € og 33 % i 1998**. Alt i alt udbetalte EIB mellem 1994 og 1998 **29 mia. €** til de partnerinstitutioner, der formidler disse lån. I den seneste femårsperiode har over **49 000 SMV'er i EU modtaget globallån**, og heraf havde **85 % under 50 ansatte**.

I 1998 blev globallån på i alt 2,4 mia. € udbetalt til 8 464 SMV'er i Den Europæiske Union, hvoraf 70 % var beliggende i de støtteberettigede regioner. I 1999 blev der udbetalt globallån på i alt 2,8 mia. € til 11 500 SMV'er.

I forlængelse af Det Europæiske Råds resolution om vækst og beskæftigelse, der blev vedtaget på mødet i Amsterdam i juni 1997, og Det Europæiske Råds beskæftigelsestopmøde i Luxembourg i november 1997 udformede EIB "det særlige Amsterdam-aktionsprogram".

¹⁸⁴ EIB's websted <http://www.bei.org/index.htm> og EIF's websted <http://www.eif.org/sme/default.htm>.

¹⁸⁵ Rådets afgørelse 98/347/EF af 19.5.1998, EFT L155, 29.5.1998, s. 43.

Der er indgået kontrakter med banksektoren til en værdi af 268 mio. € om operationer baseret på risikodeling.

7.1.2. SMV-faciliteten: rentegodtgørelser til jobskabende SMV'er

SMV-faciliteten er en facilitet, der yder rentegodtgørelse fra Fællesskabets budget til lån, som optages af SMV'er for at finansiere investeringsprojekter, der fører til jobskabelse. Faciliteten, der blev anvendt på 1 mia. € af EIB's globallån til SMV'er, blev lanceret i 1994 af Rådet¹⁸⁶. I juni 1994 blev der indgået en aftale mellem Europa-Kommissionen og EIB om EIB's implementering af denne facilitet.

Faciliteten, der nu er afsluttet, tilbød en rentegodtgørelsesprocent på 2 % om året beregnet på grundlag af et lån med en løbetid på fem år. Den var åben for virksomheder med nettoanlægsaktiver på højst 75 mio. € og med højst 500 ansatte, men mindst 60 % af modtagerne skulle være SMV'er med under 250 ansatte.

Resultaterne af SMV-faciliteten

I 1999 fremgik det af Kommissionens femte rapport om implementeringen af faciliteten, at **4 336 SMV'er** i de 15 medlemsstater havde fået gavn af denne facilitet, og at der **var blevet oprettet 53 789 nye arbejdspladser**. De samlede investeringer i faciliteten var omkring **3,8 mia. €**, og **den enkelte investering var på gennemsnitligt 890 000 €**. **Den gennemsnitlige investering pr. nyoprettet arbejdsplads var på omkring 74 450 € og den gennemsnitlige støtte pr. arbejdsplads 1 716 €**.

7.2. Sikkerhedsstillelse

Sikkerhedsstillelse ydes hovedsageligt af Den Europæiske Investeringsfond (EIF). EIF, der blev oprettet i 1994, er et offentligt-privat partnerskab, der ejes af EIB (40 %), Kommissionen (30 %) og 76 finansielle institutioner fra alle 15 medlemsstater. Dens hovedformål er at fungere som en katalysator for:

- fremme af den private kapitals deltagelse i transeuropæiske netværksprojekter,
- fremme af SMV'ernes adgang til finansiering af investeringer på rimelige økonomiske vilkår,
- fremme af investeringer i innovative SMV'er via specialiserede venturekapitalfonde.

De instrumenter, som EIF har tilladelse til at bruge, er sikkerhedsstillelse og egenkapitalinvesteringer. EIF forvalter ud over sine egne ressourcer også programmer på vegne af Kommissionen og EIB.

7.2.1. Sikkerhedsstillelse for SMV'er baseret på EIF's egne ressourcer

Indtil nu beløber den sikkerhedsstillelse, der er ydet til fordel for SMV'er, sig til 879 mio. €, heraf 671 mio. € til pilotprojektet "vækst og miljø". Aktiviteterne til fordel for SMV'er tegner sig for 33 % af EIF's samlede sikkerhedsstillelsesaktiviteter.

¹⁸⁶ Rådets afgørelse 94/217/EF af 19.4.1994, EFT L 107, 28.4.1994, s. 57.

Eksempler på sikkerhedsstillelsesaktiviteter til fordel for SMV'er i 1998 via EIF's egne ressourcer:

- **Consorzio Banche Popolari dell'Emilia Romagna Marche**, hvor EIF har udstedt en låneportfoliogaranti til et konsortium bestående af regionale kooperative banker i Italien;
- **Fidi Toscana**, hvor EIF har ydet en kontragaranti til det gensidige sikkerhedsstillelsesselskab for Toscana, som selv yder sikkerhedsstillelse, der dækker størstedelen af området bankers udlån til SMV'er.

Begge disse faciliteter sigter mod at øge den lånemængde, der står til rådighed for SMV'er i de respektive regioner, væsentligt.

7.2.2. Pilotprojektet "vækst og miljø"

Fremme af miljøvenlige investeringer i små virksomheder

Pilotprojektet "vækst og miljø", der blev lanceret i december 1995 på initiativ af Europa-Parlamentet, gennemføres af EIF. Det yder **en delvis lånegaranti på lån til SMV'er med under 100 ansatte** (helst SMV'er < 50 ansatte), **der foretager investeringer, som resulterer i væsentlige miljøfordele**. Fællesskabet finansierer præmierne til de lånegarantier, som EIF stiller over for låneformidlere i medlemsstaterne.

Dette lånegarantiinstrument gør det lettere for SMV'er at få adgang til lån til investeringer, der resulterer i miljøfordele, og nedbringer SMV'ernes omkostninger til finansiering af sådanne investeringer.

Systemet fungerer på følgende måde:

- garantierne dækker lån til investeringer med en løbetid på mindst tre år (ingen driftskapital), som er på under 1 mio. €;
- kun investeringer, der direkte eller indirekte medfører betydelige miljøfordele (f.eks. forebyggelse/nedbringelse af alle former for forurening, miljøforbedring af produktionsprocessen og forbedring af produkter og tjenesteydelser, der resulterer i en bedre miljøbeskyttelse), er støtteberettigede under programmet;
- de garantier, som EIF stiller, dækker op til 50 % af de samlede projektudgifter;
- der kan kun stilles garanti for nye lån under dette system.

Indtil videre har EIF indgået 27 kontrakter med finansielle formidlere i alle medlemsstater¹⁸⁷. **EIF's samlede garantiforpligtelse i forbindelse med dette projekt beløber sig til 671 mio. €, hvilket resulterer i lån på op til 1,3 mia. €.**

¹⁸⁷ Liste findes på adressen <http://www.eif.org/sme/g&e/listinterm.htm>.

7.2.3. SMV-garantifaciliteten

Målet med SMV-garantifaciliteten¹⁸⁸ er at fremme jobskabelsen ved at støtte investeringsaktiviteten i innovative SMV'er gennem øget tilgængelighed af lånefinansiering.

Faciliteten sigter mod at øge garantiordningernes kapacitet i medlemsstaterne for at:

- øge omfanget af garantierne til deres eksisterende garantiprodukter
- udvide adgangen til finansiering til en større gruppe af små virksomheder og til flere forskellige former for investeringer
- yde sikkerhedsstillelse for mere risikofyldte lån.

Faciliteten henvender sig til SMV'er med op til 100 ansatte, som har et vækst- og jobskabelsespotentiale. Det forventes, at omkring 168 mio.€ fra Fællesskabets budgetressourcer vil blive afsat til programmet mellem 1998-2000. EIF gennemfører programmet på Kommissionens vegne og etablerer et net af låneformidlingsinstitutioner i Unionen, som SMV'er kan drage fordel af.

Indtil videre har EIF indgået kontrakter med 15 finansielle formidlere, der omfatter et maksimalt garantiportfoliobeløb på 3,3 mia. €.

Liste over EIF formidlere af SMV-garantifaciliteten¹⁸⁹

Land	Navn
Østrig	Bürges Förderungsbank
Belgien	Fonds de Participation/Participatiefonds
Finland	Finnvera.fi
Frankrig	Sofaris
Tyskland	Deutsche Ausgleichsbank
Italien	Artigiancredit Emilia Romagna Artigiancredit Lombardia Artigiancredito Toscano Confidi Padova Confidi Sardegna Federfidi Lombarda Unionfidi Piemonte
Nederlandene	Dutch Ministry of Economic Affairs
Spanien	Compañia Española de Reafianzamiento S.A. (CERSA)
Sverige	ALMI

¹⁸⁸ EFT C302 af 1.10.1998 s. 11-12.

¹⁸⁹ Nærmere oplysninger findes på adressen <http://www.eif.org/sme/SME-GF/gremp1.htm>.

7.3. Risikokapital

Fremme af risikokapital er en af Unionens prioriteter. Forskellige initiativer sigter mod at udvikle risikokapital til støtte for teknologiske virksomheder såsom Den Europæiske Teknologifacilitet (ETF og EFT-iværksætter), der gennemføres af Den Europæiske Investeringsfond, oprettelse eller overdragelse af virksomheder (CREA) eller innovative virksomheder (I-TEC).

Siden midten af 1996 har EIF ligeledes kunnet foretage investeringer i egenkapital. Det samlede beløb, der var forpligtet via EIF's egne ressourcer, var på 58,5 mio. € i slutningen af 1998. EIF's investeringer i egenkapital sigter mod venturekapitalfonde, der yder egenkapital eller kvasiegenkapital til innovative SMV'er med et højt vækstpotentiale, navnlig virksomheder, der udvikler og udnytter nye teknologier eller produkter.

7.3.1. Den Europæiske Teknologifacilitet (ETF)

I 1997 gav EIB EIF bemyndigelse til at fordele **125 mio. €** under et program kaldet Den Europæiske Teknologifacilitet (ETF). Midlerne anvendes til at erhverve andele i venturekapitalfonde eller virksomheder, der specialiserer sig i at yde egenkapital til innovative og vækstorienterede SMV'er. **I slutningen af 1998 var der indgået forpligtelser for et beløb på 61,7 mio. € eller 49 % af de tilgængelige ressourcer til 25 fonde i 10 medlemsstater. Den forventede løftestangsvirkning med hensyn til kapitalindsprøjtninger i SMV'er anslås til mellem 500 og 800 mio. €.**

Venturekapitalfonde, der modtager støtte fra ETF¹⁹⁰

Medlemsstat	Fondens navn
UK	Advent Private Equity II Fund Alta Berkeley VC V Amadeus I Fund Baring European Private Equity Fund Elderstreet Capital Partners Kennet I Limited Partnership MTI Three B Limited Partnership Prelude Trust Plc Vision Capital L.P.
D	Enabling Technology Partners Strategic European Technologies NV Technostart Ventures
B	Capricorn Venture Fund NV IT Partners
F	Auriga Ventures I Banexi Ventures 2 Galileo II Sofinnova Capital 2 and 3 SPEF Pre IPO European Fund
NL	NeSBIC CTE Fund
P	Kiwi Venture Partners I
IRL	Trinity Venture Fund
S	Baltic Rim Fund Limited
SF	Eqvitec Technology Fund I LP
A	Horizonte Technologiefonds Österreich BV

7.3.2. ETF-iværksætterfaciliteten

ETF-iværksætterfaciliteten¹⁹¹, der finansieres over Fællesskabets budget og drives af EIF på mandat fra Kommissionen, fokuserer på investering i venturekapitalfonde såsom:

- Mindre og nyoprettede fonde
- Fonde, der opererer på regionalt plan
- Fonde, der fokuserer på bestemte industrier eller teknologier
- Fonde, der finansierer udnyttelse af resultaterne af F&U f.eks. fonde i tilknytning til forskningscentre eller videnskabsparker.

De udvalgte fondes hovedmål er at yde egenkapital til SMV'er med et vækstpotentiale, særlig SMV'er i de tidlige faser og innovative SMV'er. Faciliteten henvender sig til fonde med en højere risiko end de fonde, som ETF henvender sig til. Fonde, der henvender sig til SMV'er med op til 100 ansatte, vil blive prioriteret.

¹⁹⁰ Liste findes på adressen <http://www.eif.org/vca/etf/eif.etf.htm>.

¹⁹¹ EFT C302 af 1.10.1998 s. 8-10.

Det forventes, at der vil blive investeret fællesskabsmidler på i alt omkring 168 mio. € i perioden 1998-2000. I slutningen af december 1999 underskrev EIF en juridisk bindende aftale med **syv venturekapitalfonde til et samlet beløb på 38 mio. €**. Disse venturekapitalfonde har **rejst 178 mio. €, hvilket giver et væsentligt løftestangsbidrag til fællesskabsmidlerne**.

Liste over venturekapitalfonde, der deltager i ETF-iværksætterfaciliteten¹⁹²

Land	Operatør
Frankrig	Natexis Ventech (Member of I-TEC) Rhône Alpes PME Seeft Ventures
Tyskland	Wellington Finanz Beratungs (Member of I-TEC)
Det Forenede Kongerige	Quantum Healthcare Fund Manager (Member of I-TEC)
Sverige	Innkap Fund 2
Finland	Aboa Venture II Ky

7.3.3. *CREA*

Med det formål at fremme oprettelsen og overdragelsen af innovative virksomheder med et vækst- og jobskabespotentiale lancerede Kommissionen den 5. november 1998 en ny aktion kaldet CREA (venturekapital til virksomheder i opstartsfasen)¹⁹³ med et budget på 10 mio. € for perioden 1999-2000.

Målene med CREA er:

- at bistå og tilskynde finansieringsselskaber og lignende organisationer fra deres første aktivitetår;
- at etablere et net for finansieringsselskaber i Den Europæiske Union og fremme udvekslingen af bedste praksis og uddannelse.

Mere konkret støtter CREA nye eller nyere finansieringsselskaber i Europa ved at yde tilskud, der skal tilbagebetales, og som dækker højst 50 % af fondens driftsomkostninger (dvs. i alt 500 000 euro) i en periode på højst 3 år.

Efter en indkaldelse af forslag, som blev offentliggjort i slutningen af november 1998¹⁹⁴, blev 12 fonde udvalgt i 1999, og en anden udvælgelse er undervejs.

¹⁹² Liste findes på adressen <http://www.eif.org/vca/etf.start-up/etfsuf.htm>.

¹⁹³ C(98) 3330.

¹⁹⁴ EFT C 363 af 25.11.1998, s.30.

Liste over fonde, der deltager i CREA aktionen

Microventure GmbH SEED GmbH Techno Nord VC GmbH	Tyskland
Innovations Agentur GmbH	Østrig
Gemma Frisius Investsud SA Pythagoras	Belgien
CapitalNet A/S Denmark Udviklingsparken Århus	Danmark
Tampere Seed Capital Fund	Finland
Yorkshire Fund Managers	Det Forenede Kongerige
Teknoseed	Sverige

7.3.4. Finansiering af innovation: I-TEC

Med henblik på finansiering af innovation udarbejdede Kommission som opfølgning til sin meddelelse om venturekapital en handlingsplan om udvikling af dette finansielle instrument, der er absolut nødvendigt for væksten i innovative virksomheder og skabelsen af højt kvalificerede arbejdspladser. Endvidere har I-Tec initiativet, der hjælper venturekapitalselskaber med at investere i etableringsfasen af innovative projekter, præsenteret en opmuntrende status.

I-Tec initiativet, der blev lanceret i 1997¹⁹⁵ (med et budget på 11 mio. €), har gjort det muligt at udvælge 28 venturekapitalfonde, som afsætter over 490 mio. € til tidlige investeringer i innovative SMV'er i løbet af de kommende tre år. Kommissionen har lanceret en indkaldelse af bud om anden fase af FIT-projektet, der sigter mod at formidle god praksis om udvikling af varige forbindelser mellem finansiering, innovation og teknologi.

Der er blevet oprettet en ny hjælpetjeneste for deltagerne i særprogrammet om finansiering af innovation og udnyttelse af forskningsresultaterne: "LIFT help desk".

Informationsteknologiprogrammet, der ligeledes blev lanceret i 1997, er en mekanisme, som sigter mod at **bringe lovende nyetablerede IT-virksomheder og venturekapital sammen**. Denne mekanisme, der betegnes Investment Forum, gennemføres på årsbasis og gør det muligt for innovative og nystartede IT-virksomheder at fremlægge deres forretningsplaner for et stort antal venturekapitalselskaber i løbet af et arrangement af 3 dages varighed.

7.3.5. Aktionen Eurotech Capital

Målet med Eurotech Capital er at fremme finansiering af transnationale højteknologiske projekter (THTP) gennem privatkapital. Som følge heraf har Kommissionen tildelt et Eurotech datamærke til europæiske venturekapitalfonde, som har en mindste investeringskapacitet på 50 mio. €, og som har accepteret at øremærke mindst 20 % af deres kapacitet til SMV'er, der udvikler THTP.

¹⁹⁵ <http://www.cordis.lu/finance/home.html>.

I øjeblikket består Eurotech Capital nettet af 14 medlemmer fra de fleste medlemsstater. Dette net har investeret i alt 233 mio. € i THTP. Den samlede forpligtelse fra Fællesskabets budget er på 9,5 mio. €.

7.4. Joint ventures i EU: JEV-initiativet

JEV-programmet, der har et vejledende budget på 84 mio. € for perioden 1997-2000, sigter mod at fremme samarbejdet mellem SMV'er ved at støtte oprettelsen af transnationale joint ventures mellem SMV'er i Den Europæiske Union. I første fase finansierer JEV 50 % af omkostningerne til udvikling og oprettelse af et joint venture (dog højst 50 000 €). Efter denne fase beslutter de to virksomheder, hvorvidt og hvordan et joint venture skal etableres. Der ydes et tilskud på 10 % af denne nye virksomheds samlede investeringsbeløb. Den samlede støtte pr. JEV-projekt er begrænset til 100 000 €. SMV'erne indsender projekterne til et net bestående af over 80 finansieringsformidlere fra de 15 medlemsstater¹⁹⁶.

I 1999 blev 65 projekter vedtaget (mod 11 i 1998) og omkring 40 projekter er ved at blive behandlet.

For at udbrede kendskabet til JEV blandt virksomhedsledere, er der blevet vedtaget en "kampagnefacilitet"¹⁹⁷, og der er blevet tilrettelagt flere seminarer i Europa. Kommissionen har deltaget i over 20 konferencer om JEV tilrettelagt af repræsentanter for SMV'er eller finansieringsformidlerne. "Kampagnefaciliteten" for JEV yder støtte på maksimalt 20 000 € og 50 % af de støtteberettigede omkostninger til tilrettelæggelse af et arrangement og støtte på maksimalt 10 000 € og 50 % af de støtteberettigede udgifter til kampagnemateriale.

JEV-programmet blev ved en beslutning i det blandede udvalg EU-EFTA i juni 1999 udvidet til at omfatte EØS-landene¹⁹⁸. SMV'er i Liechtenstein, Norge og Island er således støtteberettigede.

8. STØTTE TIL SMV'ER VIA REGIONALPOLITIKKERNE

Strukturfondene, der repræsenterer over en tredjedel af fællesskabsbudgettet, udgør Unionens vigtigste finansielle instrumenter til støtte for SMV'er.

Strukturfondenes interventioner er som bekendt baseret på fire hovedprincipper: flerårig planlægning, koncentreret omkring prioriterede mål, partnerskab og additionalitet. I programperioden 1994-1999 var der fastsat 7 prioriterede mål¹⁹⁹ og 13 fællesskabsinitiativer, og der var afsat et budget på 141 mia. €, heraf 70 % til mål 1. Interventionerne gennemføres hovedsageligt (90 % af budgettet) i form af nationale initiativprogrammer, hvortil kommer fællesskabsinitiativer (9 %) og pilotprojekter, der danner grundlag for indkaldelser af forslag på fællesskabsplan (1 % af interventionerne).

SMV'erne anerkendes på grund af deres **bidrag til realiseringen af den økonomiske og sociale samhørighed generelt som et prioriteret mål** i en lang række programmer, der ofte omfatter foranstaltninger til fordel for dem.

¹⁹⁶ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/financing/index.htm>

¹⁹⁷ EFT C 113 af 24.4.1999, s.29.

¹⁹⁸ nr. 72/1999 af 15.6.1999.

¹⁹⁹ (fire mål 1 regioner (tilbagestående regioner), 2 (industriell omstilling), 5b (udvikling af landdistrikter) et 6 (tyndt befolkede regioner) og tre horisontale temaer: 3 (bekæmpelse af langtidsledighed), 4 (integrering af unge på arbejdsmarkedet) og endelig 5a (tilpasning af landbrugsstrukturerne).

For at udbrede kendskabet til de forskellige støtteordninger og øge SMV'ernes adgang til strukturfondene har Kommissionen lanceret en tematisk evaluering, hvis vigtigste resultater er gengivet nedenfor. Denne undersøgelse er en reaktion på Revisionsrettens bemærkninger i dens årsrapport 1997 (vedrørende regnskabsåret 1996)²⁰⁰ om især den manglende synlighed og den manglende målretning af fællesskabsfinansieringen til SMV'er og om de utilstrækkelige evalueringer. Europa-Parlamentet har ligeledes understreget nødvendigheden af at målrette strukturfondenes støtte til SMV'er bedre²⁰¹. Disse arbejder vil ikke kunne fritage medlemsstaterne fra at gennemføre lignende analyser for at forbedre evalueringen af deres aktioner til fordel for SMV'er.

Ud fra et ønske om at sikre strukturfondenes støtte til SMV'er en større synlighed i var det horisontale tema i den niende årsrapport om strukturfondene i 1997, der blev offentliggjort i 1998²⁰², helliget støtten til SMV'er. Denne rapport illustrerer takket være eksempler strukturfondenes indsats til fordel for SMV'er i medlemsstaterne. Den indeholder navnlig bokse, hvori belyses støtten til SMV'er fordelt på strukturfondenes forskellige interventionsformer og anført medlemsstat for medlemsstat. Den tiende rapport²⁰³, der er helliget lokaludvikling, berører ligeledes SMV'er og håndværksvirksomheder, handel og turisme.

Detaljerede oplysninger for hver enkelt medlemsstat om alle de programmer, som strukturfondene har støttet, er tilgængelige på Internettet:
http://www.inforegio.cec.eu.int/erdf/pays_reg/rpland.htm.

Den nye forordning om strukturfondene for perioden 2000-2006, der blev vedtaget i 1999, bekræfter prioriteringen af interventioner til fordel for produktionssektoren, idet der foretages visse ændringer. I de retningslinjer, der er henvendt til medlemsstaterne om udarbejdelse af deres programmer, prioriteres støtten til SMV'er. Men det er endnu for tidligt at foretage en analyse af programmeringen 2000-2006, idet ikke alle interventioner er vedtaget på datoen for vedtagelse af denne rapport i efteråret 2000.

8.1. Støtte til SMV'er i programmeringen 1994-1999

8.1.1. Nationale initiativprogrammer

8.1.1.1. Finansiering til SMV'er i de regionale målsætninger

Resultaterne af den tematiske evaluering²⁰⁴ viser, at **næsten en femtedel (18,2 %) af strukturfondenes samlede interventioner – dvs. 21,3 mia. euro – er kommet SMV'er direkte til gode i den flerårige programmeringsperiode, der nu udløber (1994-1999)**. Undersøgelsen belyser de forskellige støtteformer, disse interventioners indvirkning og virksomhedsledernes vurdering heraf.

²⁰⁰ EFT af 18.11.1997.

²⁰¹ Europa-Parlamentets beslutning vedtaget den 4.11.1998 om samordning af aktiviteter til fordel for SMV og håndværksvirksomheder.

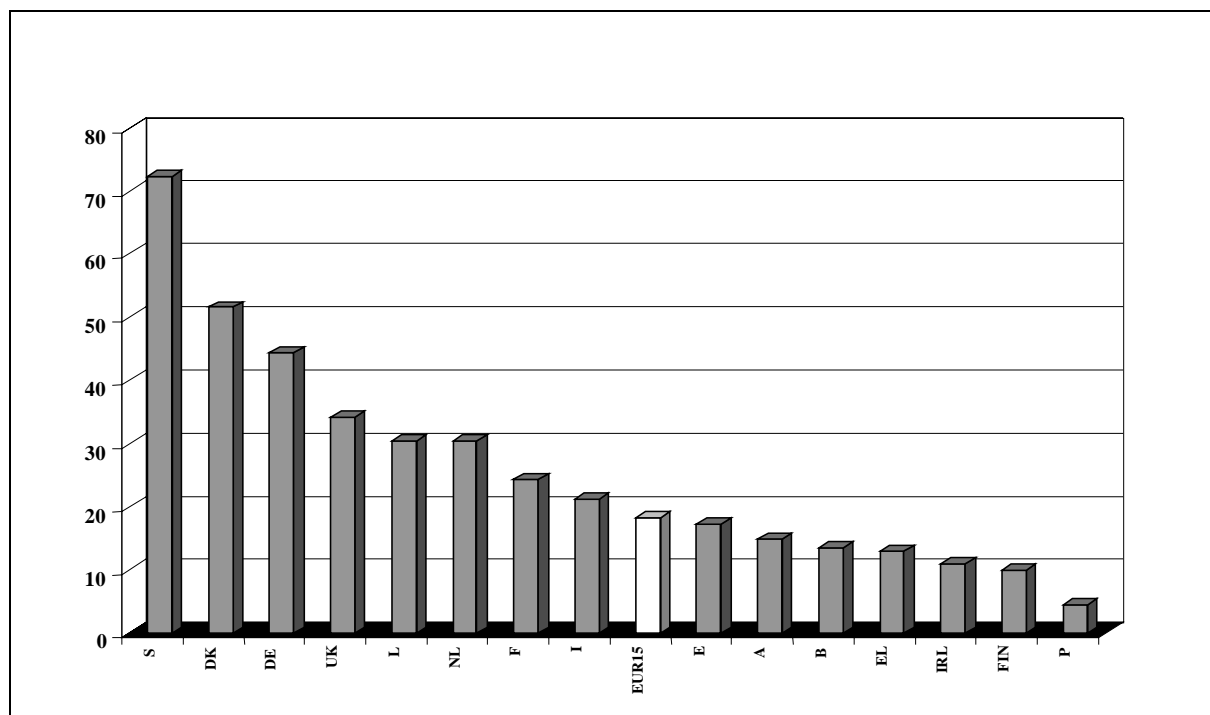
²⁰² Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, CX-17-98-443-FR-C, offentliggjort på EU's 11 officielle sprog og tilgængelig på Internettet:
http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/raka/raka_en.htm.

²⁰³ KOM(1999) 467 endelig udgave af 15.10.1999, tilgængelig på de 11 sprog på Internettet:
http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/rastru98/rastru_en.htm.

²⁰⁴ Thematic Evaluation of Structural fund Impacts on SMEs, Ernst & Young for Europa-Kommissionen - 1999, tilgængelig på Internettet:
http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docgener/evaluation/sme/index_en.htm.

Den del af strukturfondenes udgifter, der udtrykkeligt er afsat til SMV'er, varierer betydeligt mellem de enkelte medlemsstater og de enkelte regioner. Dette tal varierer fra 4,4 % til 70 % afhængigt af medlemsstat og er på gennemsnitligt 18,2 %. Disse udgifter udgør omkring 14,5 % af de samlede udgifter i mål 1 regionerne (tilbagestående regioner, hovedsageligt beliggende i Spanien, Irland, Grækenland og Portugal); de udgør i alt 35 % af de samlede udgifter i mål 2 regioner (regioner under industriel omstilling), 31,5 % i regioner eller dele af regioner, der er klassificeret som mål 5b (udvikling af landdistrikterne) og 25 % i de tyndtbefolkede arktiske regioner under mål 6. Det er imidlertid svært at foretage nøjagtige skøn på grund af klassificeringen af strukturfondenes udgifter, der er forskellig fra medlemsstat til medlemsstat. I nedenstående skema er opstillet de beløb, som de enkelte medlemsstater har afsat til SMV'er, samt fællesskabsgennemsnittet.

Direkte udgifter til fordel for SMV'er (i % af strukturfondenes samlede udgifter)*

* kilde Ernst and Young

Det er relativt enkelt at identificere de foranstaltninger i programmerne, der er rettet direkte mod SMV'er, men det er straks meget vanskeligere at vurdere de foranstaltninger eller aktioner, som de indirekte får fordel af. For eksempel bidrager aktioner, der har til formål at udbygge transportinfrastrukturen eller adgangen til nye informations- og kommunikationsteknologier, forsknings- og udviklingsaktioner, der gennemføres af universitetscentre, og aktioner, som gennemføres for at højne uddannelsesniveaet, og som finansieres over programmerne, ligeledes til forbedring og udvikling af produktionssystemet.

Hver enkelt regional programmering indgår i en territorial udviklingsstrategi. Den strategi, der forfølges, afhænger af regionens generelle stilling og af dens relative fortrin. En styrkelse af konkurrenceevnen og af den regionale tiltrækningskraft samt udnyttelsen af de endogene ressourcer gør det nødvendigt at tilpasse de sektorpolitiske redskaber til de regionale og lokale virksomheders behov. Programmeringen gør det muligt at støtte et bredt udsnit af interventionerne til fordel for økonomiske aktiviteter, landområder og de mænd og kvinder, som fremmer dem. Det er navnlig meningen, at interventionerne skal skabe vekselvirkninger

mellem de forskellige sektorer og projekter, men også at de skal få en indvirkning på beskæftigelsen.

I sårbare landdistrikter, hvor antallet af arbejdspladser inden for landbruget (gennemsnitligt 5 % af den erhvervsaktive befolkning) falder stødt, modtager SMV'er en særlig støtte, der ikke blot skal fremme deres oprettelse og fortsatte eksistens, men også forbedre deres vilkår og konkurrenceevne. Anvendelse af nye informationsteknologier er en vigtig mulighed for tyndt befolkede eller perifere områder.

8.1.1.2. Skøn over aktionernes og foranstaltningernes indvirkning

Evalueringen har gjort det muligt at udarbejde en temmelig præcis typologi for foranstaltningerne og at måle virkningerne heraf.

De 18 mio. SMV'er i Unionen tegner sig for to tredjedele af den samlede beskæftigelse i alle medlemsstaterne, og de frembringer over halvdelen af omsætningen. Over syv mio. SMV'er er beliggende i områder, der er berettigede til støtte under mål 1, 2, 5b og 6. Heraf vil **omkring 800 000 rent faktisk modtage støtte fra strukturfondene i perioden 1994-1999 dvs. 11 % af SMV'er i de støtteberettigede områder.**

Af de anslåede 21 mia. €, som strukturfondene har tildelt til foranstaltninger, der direkte henvender sig til SMV'er, udgør den traditionelle støtte (dvs. finansiering, der ikke skal tilbagebetales) næsten en tredjedel, mens uddannelsesforanstaltningerne tegner sig for 17 %. Finansieringsteknik – foranstaltninger af kommerciel art såsom udvikling af venturekapitalfonde, der er specialiseret inden for SMV-sektoren – tegner sig for blot 3 % af de samlede udgifter.

Anslåede udgifter fra strukturfondene til SMV'er fordelt på støtteform (1994-1999)*

Støtteform	Udgift	
	Mio. €	%
Finansiell støtte (bevillinger)	6 820,2	31,9
Finansieringsteknik	570,3	2,7
Virksomhedsstøttetjenester	2 684,4	12,6
Innovation og teknologi	2 499,4	11,7
Fysisk infrastruktur	2 126,2	10,0
SMV uddannelsesforanstaltninger	3 607,3	16,9
Sektorielle foranstaltninger	1 195,8	5,6
Andet	1 850,4	8,7
I alt	21 353,5	100,0

* kilde Ernst and Young

De finansielle støtteordninger er begyndt at bevæge sig væk fra direkte investering i produktion og hen imod fremme af SMV'ernes konkurrenceevne ved f.eks. at udvælge virksomheder med et indlysende vækspotentiale. Bidrag fra den private sektor vokser med inddragelsen af etablerede formidlingsorganer såsom banker og sektorielle repræsentanter i forvaltningen af programmer, ordninger og projekter. I nogle tilfælde har dette ført til en bedre målretning af interventionerne mod SMV'ernes behov samt til en større administrativ effektivitet. Det har også resulteret i strengere projektudvælgelsesforanstaltninger baseret på strenge virksomhedskriterier. Antallet af **finansieringstekniske ordninger** – finansieringsselskaber og venturekapitalfonde, lån, rentegodtgørelse og andre former for

støtte fra den private sektor – er lille, men voksende, og der er en stigende tendens til at knytte finansiell bistand sammen med formidling af virksomhedsrådgiving. Kort sagt er der tegn på, at man er på vej hen imod en fremgangsmåde, der både er mere kommerciel og karakteriseret ved større integration mellem forskellige former for støtte.

Med hensyn til levering af **virksomhedsstøttetjenester** fremgår det af evalueringen, at der er en stigende tendens til at levere (eller fremme) "blødere" former for SMV'er støttetjenester. Disse omfatter udstationering af rådgivere og eksperter, navnlig initiativer, der kan hjælpe SMV'er til at identificere eller "diagnosticere" deres særlige behov. Evalueringsteamet nævnte ligeledes fremme af virksomhedsnetværk som værende en særlig velegnet fremgangsmåde. Horisontale net eller klynger – som kun består af SMV'er – giver de små virksomheder mulighed for at samarbejde med og lære af hinanden, for at opnå stordriftsfordele og for at gennemføre konceptet "indlæringsorganisation" gennem udveksling af bedste praksis. Der er dog noget, der tyder på, at nogle SMV'er nægter at deltage i net af denne art med den begrundelse, at det indebærer samarbejde med potentielle konkurrenter. Sådanne virksomheder er nogle gange mere villige til at deltage i vertikale net, der har deltagelse af større virksomheder, som de ikke konkurrerer direkte med.

Rationaliseringen af leveringsmekanismerne f.eks. gennem etablering af en **enkelt tjenesteudbyder eller "et enkelt kontaktpunkt"** blev ligeledes fremhævet som en potentielt værdifuld udvikling. Endnu en gang blev bidrag fra den private sektor identificeret som en faktor, der bidrager til fremgangsmådens generelle succes.

Evalueringen identificerede behovet for at øge SMV'ernes kendskab til den potentielle anvendelse af **ny teknologi** i den daglige forretningsvirksomhed som et centralt spørgsmål. Man konstaterede, at mange SMV'er, navnlig mikrovirksomheder, fokuserer overdrevent meget på risici og omkostninger i forbindelse med ny teknologi og ikke på de fordele, den kan medføre. Ordninger, der søger at øge SMV'ernes kendskab til fordelene ved innovation og teknologi blev derfor anset for at være af stor værdi.

Evalueringen fremhævede ligeledes betydningen af at indarbejde teknologispørgsmål i **brede støttestrukturer** samt værdien af at etablere forbindelser mellem SMV'er og eksisterende F&U centre såsom universiteter. Men SMV'er er ikke altid teknologisk naive. Ofte er det faktisk på det teknologiske område, at de har en klar konkurrencefordel. Etableringen af "vidennet", hvor SMV'er kan samle deres ekspertise og sælge den som en tjenesteydelse til eksterne kunder, udnytter virksomhedsstyrke og tilbyder en model for fremtidige projekter.

De **fysiske infrastrukturprojekter**, der har modtaget støtte fra strukturfondene, omfatter virksomhedskuvøseenheder, arbejdspladser og teknologicentre. Kuvøseenheder anses for at være af særlig betydning for udviklingen af SMV'er. Dette gælder navnlig nyetablerede virksomheder, der hyppigt støder på problemer med at skaffe passende lokaler til en overkommelig pris. Evalueringen understreger betydningen af at målrette denne form for støtte mod en enkelt sektor eller tilknyttede sektorer og værdien af at kombinere fysiske infrastrukturprojekter i en samlet SMV-støttestruktur. Kuvøseenheder har ligeledes vist sig at være effektive i forbindelse med den almindelige regionale udvikling, navnlig i områder, der har et dårligt image blandt potentielle iværksættere og investorer, selv om der er forskelle mellem regionerne med hensyn til den succes, de har haft.

I forbindelse med **SMV-uddannelsesforanstaltninger**, anses det for at være vigtigt, at projekterne overvinder mange SMV'ers modstand mod at deltage i uddannelse og udvikling på grund af de forventede muligheder og andre omkostninger. Det blev ligeledes understreget,

at det vil være af stor værdi at standardisere ordningerne, så de opfylder de små virksomheders behov.

På grundlag af dokumentalistiske undersøgelser, case studies og en rundspørge²⁰⁵ konkluderer evalueringen, at støtten fra strukturfondene har følgende gavnlige virkninger:

- **Beskæftigelse.** Det skønnes, at mellem 460 000 og 2,7 mio. arbejdspladser blev oprettet eller bevaret i de SMV'er, der modtog støtte fra strukturfondene i programmeringsperioden 1994-1999²⁰⁶.
- **Additionalitet.** Omkring 70 % af støttemodtagerne oplyste, at deres projekt ikke ville være blevet gennemført, ville være blevet gennemført i mindre omfang, eller ville have taget længere tid at gennemføre, hvis de ikke havde modtaget støtte fra EU. Men en relativt høj andel - 26 % - oplyste, at selv uden støtte fra EU ville deres projekt være blevet gennemført som planlagt, eller med andre ord, at støtten var overflødig.
- **Levering af tjenesteydelser.** Næsten 90 % af støttemodtagerne oplyste, at den støtte, de havde modtaget, var blevet leveret professionelt. Omkring 75 % af alle de virksomheder, som modtog støtte, måtte dog selv forhøre sig om, hvilke former for støtte fra EU der var tilgængelig, hvilket tyder på, at formidlingsorganerne kan være mere proaktive, når det drejer sig om at informere SMV'er om de relevante programmer.

Evalueringerne understreger ligeledes nogle kritiske aspekter, såsom behovet for at målrette aktionerne bedre og gøre udvælgelseskriterierne mere gennemskuelige samt behovet for at indføre en mere systematisk evalueringskultur i forbindelse med måling af resultater og virkninger.

Generelt slår evalueringerne til lyd for en mere klar nyorientering af aktionerne til fordel for innovation i lokale SMV'er, kvaliteten af de menneskelige ressourcer og etablering af net mellem aktører, navnlig SMV'er på transregionalt og transnationalt plan. Disse punkter bør tages i betragtning i programmerne i den kommende programmeringsperiode.

8.1.2. *Fællesskabsinitiativprogrammer*

Blandt de 13 fællesskabsinitiativprogrammer, der blev gennemført i perioden 1994-1999, vedrørte to direkte SMV'er: SMV-fællesskabsinitiativet og fællesskabsinitiativet Leader. Aktionerne under størstedelen af de øvrige fællesskabsinitiativer, navnlig Interreg II (grænseoverskridende samarbejde) og fællesskabsinitiativerne vedrørende omstilling i industriområder (Konver, Rechar II, Resider II og RETEX), omfattede imidlertid også et stort antal interventioner, der indebar fordele for SMV'er. Fællesskabsinitiativerne repræsenterede 9 % af strukturfondenes budget i perioden 1994-1999.

²⁰⁵ 90 SMV-relevante projekter blev gennemgået, og de repræsenterer de vigtigste kategorier af SMV-bistand; 1 072 SMV deltog i undersøgelsen.

²⁰⁶ Svarene fra undersøgelsen viser, at 5 092 SMV-baserede arbejdspladser blev oprettet eller bevaret som følge af støtten fra EU. Disse virkninger kan ekstrapoleres til den større gruppe af SMV under hensyntagen til faktorer såsom virksomhedsstørrelse.

8.1.2.1. SMV-fællesskabsinitiativet

SMV-fællesskabsinitiativet, der omfatter regionerne i mål 1, 2, 5b og 6, har et budget på 1,1 mia. €, hvoraf 800 mio. er afsat til mål 1 regioner. Målet med dette initiativ er at hjælpe SMV'er til at tilpasse sig det indre marked, til at blive internationale og til at blive mere konkurrencedygtige. Størstedelen af medlemsstaterne har gennemført nationale programmer, mens andre har valgt regionale programmer. Forbedring af SMV'ernes finansielle vilkår udgør en vigtig del af SMV-fællesskabsinitiativet. Denne støtte kan antage form af en finansiell deltagelse i oprettelse af venturekapitalfonde, finansieringsselskaber eller garantifonde. Programmerne omfatter ligeledes foranstaltninger vedrørende miljørevisioner (i Tyskland), rådgivning, adgang til markeder via net og nye informationsteknologier (i Sverige, Spanien, Nordirland og Østrig). De bidrager indimellem til at styrke forbindelserne mellem forskning og uddannelse, til anvendelse af de tekniske forordninger vedrørende det indre marked, til grupperingsaktiviteter ("klynger" i Finland) og til forbedring af uddannelse og forvaltning.

De sidste programmer blev vedtaget i 1997. De er gennemført i forskelligt omfang i de enkelte medlemsstater.

SMV-fællesskabsinitiativet: Oversigt over betalinger og forpligtelser i slutningen af 1999

Land	Antal FIP *	Fastsat beløb	Forpligtelser		% Forpligtet	Betalinger		% Betalt/ fastsat	% Betalt/ forpligtet
			1999	1994-99		1999	1994-99		
B	3	12,2	-0,2	12,2	100 %	1,4	5,6	46 %	46 %
DK	1	2,6	0,1	2,6	100 %	0,0	0,8	29 %	29 %
D	19	192,9	29,0	190,0	98 %	21,7	134,5	70 %	71 %
EL	8	80,6	34,9	80,6	100 %	0,2	23,4	29 %	29 %
E	10	248,8	70,2	248,8	100 %	14,7	162,8	65 %	65 %
F	6	59,0	17,5	58,5	99 %	20,1	34,0	58 %	58 %
IRL	1	29,6	0,5	29,6	100 %	0,7	23,0	78 %	78 %
I	5	165,2	89,0	165,2	100 %	50,5	88,4	54 %	54 %
L	1	0,4	0,0	0,3	80 %	0,0	0,1	21 %	26 %
NL	2	10,7	0,4	10,7	100 %	0,0	3,1	29 %	29 %
A	2	6,9	-2,5	7,2	105 %	0,1	3,0	44 %	42 %
P	4	107,4	1,3	24,4	23 %	0,3	11,8	11 %	48 %
FIN	2	11,9	0,8	11,9	100 %	4,2	7,5	63 %	63 %
S	2	18,3	0,8	18,0	98 %	8,6	13,8	75 %	76 %
UK	9	69,5	0,7	69,4	100 %	5,6	40,2	58 %	58 %
EU	5	9,3	4,0	9,3	100 %	0,4	2,1	23 %	23 %
Total	80	1 025,1	246,4	938,5	92 %	128,5	554,0	54 %	59 %

* antallet af fællesskabsinitiativprogrammer (FIP) omfatter ligeledes transnationale projekter
kilde: Europa-Kommissionen

I Irland f.eks. vedrører 80 % af programmet en finansieringsteknisk foranstaltning (rentegodtgørelser) til små virksomheder (< 50 ansatte); den er fuldstændigt forpligtet og brugt.

I Frankrig har samarbejde mellem virksomheder om modernisering og innovation og det tværnationale partnerskab dannet grundlag for indkaldelser af projekter. Disse to foranstaltninger supplerer den finansieringstekniske foranstaltning, som er iværksat af SOFARIS/Banque de Développement des PME, og som har til formål at overtage en del af

udgifterne til sikkerhedsstillelse i forbindelse med lån til SMV'er. Programmet er fuldstændigt forpligtet.

I Nederlandene har man prioriteret samarbejde mellem virksomheder samt teknologisk innovation i samarbejde med forskningscentrene.

I Italien har aktionerne navnlig vedrørt kvalitet, miljø og finansiering. I Spanien derimod omfatter tre interventionsdele foranstaltninger vedrørende samarbejde mellem virksomheder, handel og avancerede teknologiske tjenesteydelser. I Portugal er gennemførelsen af programmet blevet forsinket, navnlig på grund af de mange programmer i mål 1 regioner.

I Det Forende Kongerige er programmet koncentreret omkring samarbejde mellem virksomheder for at lette deres adgang til nye markeder og de offentlige markeder. Det er således et ikke ubetydeligt supplement til de støtteforanstaltninger, der finansieres via de nationale initiativprogrammer.

SMV-initiativprogrammet gennemføres på grundlag af en strategi, der går ud på at støtte udvikling af virksomheder ("Business Support Strategy").

I Grækenland er programmet centreret omkring grupperingsaktiviteter, så man derved kan opnå stordriftsfordele, og omkring bistand til SMV'er til modernisering af deres produktionsaktiviteter og deres organisation ("business plans").

I Sachsen (Tyskland) har programmet til formål at støtte udviklingen af produkter og fremme markedsføringen af disse ved at hjælpe SMV'er til at få adgang til nye markeder, såsom Østeuropa og Sydøstasien.

Det er endnu for tidligt at drage erfaringer af dette initiativ, men evalueringerne er ved at blive gennemført, navnlig i Frankrig. En tematisk undersøgelse af finansieringsteknikken er blevet gennemført i Italien, ligesom der er blevet gennemført en casestudy i Campania-regionen.

DE TRANSNATIONALE AKTIONER I SMV-FÆLLESSKABSINITIATIVET:

Der er afsat 25 mio. € til transnationale aktioner mellem medlemsstaterne, som omfatter tre typer aktioner:

- **SMV'er inden for turisme og Internettet: "EnjoyEurope-Fjernturisme"**

For at hjælpe SMV'er inden for turistsektoren, der er beliggende i de støtteberettigede regioner, til at få adgang til og bruge "informationsmotorvejene", navnlig Internettet, har Kommissionen lanceret aktionen PMETOUR²⁰⁷, der har til formål at samle og forvalte SMV'ernes udbud ved hjælp af lokale eller regionale servere, der er forbundet til en fælles port på europæisk plan. Der er blevet udarbejdet 40 regionale projekter, der gør det muligt for SMV'er inden for turistsektoren at etablere en reklameside på nettet og indføre direkte reservations- og betalingsystemer via Internettet. På sigt skal nettet være selvfinansierende.

- **Internationale købestævner IBEX ("International Buyers' Exhibitions")²⁰⁸**

Dette koncept, der blev lanceret inden for rammerne af erhvervspolitikken og sigter mod at forbedre SMV'ernes underleverandørsituation, er blevet genoptaget inden for rammerne af regionalpolitikken til fordel for SMV'er i støtteberettigede regioner. I denne forbindelse har 16 IBEX'er modtaget eller modtager støtte f.eks.: i 1998 i Magdeburg (Tyskland, energisektoren), Léon (Spanien, agrolevnedsmidler) og Libramont (Belgien, træ), i 1999 i Kavala (Grækenland, byggematerialer), i Galatina (Italien, agrolevnedsmidler), Córdoba (Spanien, møbler), i 2000 er der planlagt IBEX'er i Klagenfurt (Østrig, biolevnedsmidler), i Porto (emballage), i Leipzig (metallurgi) og i Jyväskylä (Finland, elektronik).

- **Udveksling af erfaringer og god praksis**

Kommissionen har inden for rammerne af projektet Reacte, der sigter mod at fremme udveksling af erfaringer og udformning af transnationale projekter, tilrettelagt to konferencer, den første i Lille i november 1998 og den anden i Valencia (Spanien) i november 1999. I 1999 blev 6 samarbejdsprojekter godkendt. De vedrørte navnlig forvaltning af innovation, rådgivning af SMV'er i vanskeligheder i opstartsfasen, "benchmarking", nye informationsteknologier og elektronisk handel med levnedsmidler og kunsthåndværk af høj kvalitet. Yderligere oplysninger fås på web-stedet for Reacte²⁰⁹.

8.1.2.2. Fællesskabsinitiativet Leader II

Støtten til SMV'er og til håndværksvirksomheder er en vigtig dimension i Leader II, et initiativ, der er helliget udvikling af landdistrikter, og som omfatter 102 programmer/globaltilskud. Fællesskabsbidraget beløber sig til 1 755 mio. €, der skal gøre det muligt at investere over 4 mia. € i 1 000 Leader-områder. **De midler, der er afsat til SMV'er og håndværkssektoren, anslås til over 20 % i gennemsnit.** Denne procentdel varierer fra område til område og afspejler kun en del af den støtte, som Leader yder til SMV'er og håndværkssektoren. Blandt de aktioner, der finansieres under Leader II, optræder der foranstaltninger, som er direkte til fordel for SMV'er (*SMV'ers og håndværksvirksomheders adgang til tjenesteydelser i virksomhederne, oprettelse af*

²⁰⁷ <http://www.enjoyeurope.com>

²⁰⁸ <http://www.inforegio.cec.eu.int/wbpro/prord/guide/ibex/ibex01.htm>.

²⁰⁹ http://www.reacte.cerrm.com/REACTE_frm_fr.htm.

tjenesteydelser i lokalområdet af typen "et enkelt kontaktpunkt", støtte til innovative investeringer, støtte til oprettelse af virksomheder og fremme af distancearbejde), mens andre aktioner indirekte er til fordel for SMV'er. Dette gælder forskellige foranstaltninger til støtte for udviklingen af landdistrikter, foranstaltninger til udnyttelse og markedsføring af produkter fra landbrug, skovbrug og det lokale fiskeri eller uddannelsesforanstaltninger. Men det, der især karakteriserer Leader, er indførelsen af en integreret udviklingsstrategi i et område med deltagelse af de berørte aktører og innovation. Leader-projekterne gør det muligt for SMV'er at udvikle deres aktiviteter inden for rammerne af et mere globalt udviklingsprojekt og at afprøve nye organisations- og markedsføringsmetoder og nye produkter.

Endelig har delen om **transnationalt samarbejde med et fællesskabsbidrag på 139 mio. €** under Leader II gjort det muligt for støttemodtagerne at udvikle, frembringe og markedsføre produkter og tjenesteydelser i fællesskab på alle områder inden for udvikling af landdistrikter.

8.1.3. Pilotprojekter og innovative aktioner

8.1.3.1. Pilotprojekter

I henhold til artikel 10 i EFRU-forordningen er der mulighed for at finansiere pilotprojekter, hvoraf en del vedrører SMV'er, uanset om der er tale om nyskabende aktioner på regionalt plan (f.eks. "nye beskæftigelsesområder") eller internt (Recite II) og eksternt (Ecos-Ouverture II) tværregionalt samarbejde. Langt størstedelen af de 100 projekter inden for tværregionalt samarbejde har en vigtig del, der vedrører SMV'er, og **mindst en tredjedel af dem vedrører fremme af innovation i SMV'er og internationalisering af disse.**

Kommissionen støtter ligeledes udviklingen af innovative SMV'er i de støtteberettigede regioner via et net af europæiske erhvervs- og innovationscentre (se punktet om innovation).

8.1.3.2. Regionale og lokale beskæftigelsespagter

Forslag til regionale og lokale beskæftigelsespagter blev fremsat i 1996 inden for rammerne af tillidspagten. Det er blevet foreslået, at strukturfondenes fleksibilitetsmargen (endnu ikke forpligtede midler), der findes i programmer, som er ved at blive gennemført, anvendes til at overføre midlerne til de initiativer til fordel for beskæftigelsen, som foreslås af lokale aktører, der deltager i partnerskaber.

I 1998 blev størstedelen af handlingsplanerne under de **89 regionale og lokale beskæftigelsespagter**, der omfatter næsten 10 % af befolkningen i EU, færdiggjort og godkendt af Kommissionen. Disse planer, der er udarbejdet med teknisk bistand fra Fællesskabet svarende til 200 000 € pr. pagt, har til formål inden for et omfattende lokalt partnerskab at udvikle en integreret aktion, der både vedrører udbud af og efterspørgsel efter beskæftigelse. De påtænkte foranstaltninger fokuserer på udnyttelse af de menneskelige ressourcer (navnlig programmer vedrørende erhvervsuddannelse og vekselluddannelse) og på udvikling af det endogene potentiale, hvor der lægges vægt på støtte til SMV'er og finansieringsteknik til fordel for disse. Disse foranstaltninger repræsenterer over halvdelen af de forpligtede finansielle ressourcer. De øvrige vigtige aktioner vedrører de små infrastrukturer, navnlig infrastrukturer i tilknytning til udvikling af produktionskapaciteten og integreringsmekanismer, idet integrering via økonomiske incitamenter prioriteres.

En detaljeret analyse af handlingsplanerne afslører, at de i forhold til strukturfondenes traditionelle interventioner repræsenterer **et mærkbart kvalitativt spring med hensyn til den type foranstaltninger, der gennemføres til fordel for iværksætterkulturen.**

Det skal understreges, at den **partnerskabsindsats**, som de lokale aktører har ydet, ofte har gjort det muligt for virksomhederne og deres sammenslutninger at spille en aktiv rolle i forbindelse med fastlæggelsen af retningslinjerne i handlingsplanerne.

Overordnet set er de første resultater af denne pilotaktion opmuntrende. Med hensyn til **omlægning af ressourcerne til fordel for beskæftigelsen** har de 89 handlingsplaner under pagterne frem til slutningen af 1999 modtaget en finansieringsramme på 1 600 € i form af omlagte bevillinger fra strukturfondene.

Ud fra et kvantitativt synspunkt viser den planlagte fordeling af det samlede budget mellem de forskellige interventioner i handlingsplanerne, at dels udnyttelsen af det endogene potentiale, virksomhederne, turismen og de nye beskæftigelsesområder, dels virksomhedernes økonomiske klima såsom aktiviteter i tilknytning til marketing og finansieringsteknik tegner sig for henholdsvis 44,7 % og 6,2 % af interventionerne. Samlet set **er halvdelen af pagternes udgifter afsat til støtte til virksomhederne**, navnlig SMV'er. Disse omfatter ikke foranstaltningerne til udnyttelse af de menneskelige ressourcer og navnlig uddannelse af iværksættere, der generelt er integreret i ovennævnte interventioner.

Finansieringstekniske ordninger tegner sig for 2,6 % af det samlede budget, navnlig inden for venturekapital.

I november 1999 blev der tilrettelagt en konference om formidling af pagterne med over 800 deltagere, som understregede betydningen af at fremme denne form for foranstaltninger i den fremtidige planlægning. Med dette formål for øje blev et dokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "vejledning om de regionale og lokale beskæftigelsespagter 2000-2006" omdelt, og eksempler på god praksis i de 89 pagter blev præsenteret. Det skønnes, at det vil være muligt at nå op på 200 pagter i perioden 2000-2006.

8.2. Den fremtidige samhørighedspolitik og SMV'er (programmering 2000-2006)

8.2.1. De nye forordninger og budgetter

Støtten til SMV'er er en klar prioritet for strukturfondenes interventioner. I Rådets nye forordning²¹⁰ bestemmes det, at Fællesskabet bidrager til at fremme en harmonisk og bæredygtig udvikling af de økonomiske aktiviteter. Den vedrører de tilbagestående regioner (mål 1), områder med industriel omstilling (mål 2) og støtte til tilpasning og modernisering af uddannelses-, erhvervsuddannelses- og beskæftigelsespolitikker og -systemer (det nye mål 3). SMV'er indtager naturligtvis en fremtrædende plads i disse udviklingsbestræbelser.

Der er tale om et meget stort antal foranstaltninger og aktioner, som fondene kan samfinansiere, og de vil fortsat blive udviklet i alle de regionale og horisontale målsætninger. Følgende særlige karakteristika i retsfor skrifterne skal dog nævnes:

²¹⁰ Forordning (EF) nr. 1260/99 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene, EFT L 161 af 26.6.1999, s. 1. Forordningerne findes på Internettet på adressen: http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/sf20002006/regul_en.htm.

Fondenes deltagelse er underlagt nye lofter i tilfælde af direkte investeringer i virksomhederne. **Interventionen kan ikke overstige 35 % af de samlede støtteberettigede udgifter i mål 1 regioner og 15 % i mål 2 regioner.**

I forbindelse med investeringer i SMV'er og for at fremme anvendelsen af finansieringstekniske foranstaltninger, hvis værdi blev understreget i evalueringerne, **kan disse satser dog forhøjes med 10 %, når der er tale om andre former for finansiering end direkte støtte.**

I henhold til bestemmelserne i den nye forordning, der styrker den strategiske analyse, kræves der en kvantificeret beskrivelse af virksomhedernes situation i den pågældende region. **De kvantificerede indikatorer og mål skal omfatte de indikatorer for SMV'er, som Kommissionen har opstillet i de dokumenter, hvori metodebeskrivelserne er beskrevet²¹¹, og de støtteberettigede SMV'er skal inddeles i størrelsesklasser.**

I artikel 41 i rammeforordningen bestemmes det, at der ved den efterfølgende evaluering skal tages hensyn til SMV'ernes situation samt til henstillingerne i evalueringerne af de tidligere programmer.

De økonomiske og sociale partnere, der omfatter repræsentanter for SMV'er, bliver partnere "i fuld målestok" på samme måde som de offentlige eller institutionelle partnere og de regionale og lokale myndigheder.

Endvidere udvides partnerskabet til nye områder, idet det udover forberedelse og finansiering af interventionerne også dækker tilsyn med og evaluering af dem. Medlemsstaterne skal sikre, at samtlige partnere er tilknyttet alle faser af programmeringen på det relevante regionale og lokale plan og inden for rammerne af deres eget institutionelle system. De skal i planerne gøre rede for resultaterne af konsultationen og for de bestemmelser, der er truffet for at inddrage partnerne.

For at sikre synligheden af de strukturelle interventioner i perioden 2000-2006 vedtog Kommissionen den 24. maj 2000 et udkast til forordning om informations- og reklameforanstaltninger²¹², som medlemsstaterne skal iværksætte. Målet er at forbedre strukturfondenes synlighed blandt støttemodtagerne og at bevidstgøre den offentlige opinion om den rolle, som Unionen spiller i forbindelse med udvikling af regionerne, navnlig SMV'er.

På Rådets møde i Berlin den 24.-25. marts 1999 vedtog man budgetrammen for strukturfondene, der er den økonomiske og sociale samhørighedspolitik's finansielle instrumenter, for den kommende programmeringsperiode (2000-2006). Denne budgetramme er på **195 mia. euro** fordelt over de kommende syv år, og der vil ske et mindre fald fra og med 2003. Hertil kommer 18 mia. euro til samhørighedsfonden (finansiering af store infrastrukturprojekter inden for kommunikation eller miljøbeskyttelse). De fire fremtidige fællesskabsinitiativer vil have et samlet budget på 10 442 mio. €: Interreg III: 4 875 mio. €, EQUAL: 2 847 mio. €, Leader +: 2 020 mio. € og URBAN: 700 mio. €.

8.2.2. *Kommissionens retningslinjer*

Støtten til SMV'er indtager ligeledes en vigtig plads i de retningslinjer vedrørende iværksættelse af strukturelle interventioner, der er henvendt til medlemsstaterne. En del af

²¹¹ http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/working/sf2000_en.htm.

²¹² http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/art46_20002006/art46_en.htm.

disse retningslinjer²¹³ er helliget støtte til virksomhederne (herunder mikrovirksomheder, unge virksomhedsledere og kvindelige iværksættere), til turismen og til erhvervsdrivende foreninger. Disse aktiviteter bidrager direkte til oprettelse af stillinger og til de regionale økonomiers konkurrenceevne.

For at bidrage til oprettelse og udvidelse af konkurrencedygtige virksomheder og dermed til oprettelse af bæredygtige arbejdspladser for at fremme den regionale økonomiske udvikling **skal bistand fra strukturfondene til fremme af den produktive sektor navnlig fokusere på små og mellemstore virksomheder (SMV'er).**

Prioriteterne for den nye programmeringsperiode 2000-2006 omfatter:

- Ændring af vægten fra kapitaltilskud til alternative finansieringskilder såsom tilskud, der skal tilbagebetales, risiko- og venturekapital, lånekapital og revolverende midler, gensidige garantiordninger.
- Forbedring af bistanden gennem en bedre målretning i henhold til den enkelte SMV-kategori eller sektors særlige behov og udvikling af integrerede og klart identificerbare støttepakker, herunder foranstaltninger såsom lettere adgang til finansiering, virksomhedsstøttetjenester og uddannelsesforanstaltninger.
- Støtte til udvikling af sektorer såsom informationssektoren og tjenesteydelser generelt, som vil være en prioritet i næsten alle regioner på grund af deres betydning for beskæftigelsesskabelsen. Inden for servicesektoren spiller handel en vigtig rolle på lokalt plan. Endvidere har erfaringerne fra det nuværende program vist, at dette potentiale for beskæftigelsesskabelse i nogle sektorer er meget stort, men at det indtil nu har været underudnyttet. Disse sektorer omfatter støtte til miljøforbedringer og miljørelaterede produkter og tjenesteydelser, turisme og kultur samt erhvervsdrivende foreninger.
- Hensyntagen til den gensidige afhængighed mellem større og mindre virksomheder. Støtten til større virksomheder bør derfor videreføres, men sættes i relation til den merværdi, de tilføjer den regionale økonomi, navnlig gennem netværk etableret i samarbejde med SMV'er.
- Inddragelse af den private sektor i udformningen af strategier, som kan skabe brede partnerskaber for at forbedre kvaliteten af programmerne.
- Stigende vægt på arbejdsstyrkens færdigheder generelt.
- Virksomhedsstøttetjenesternes betydning for en vellykket oprettelse, udvikling og overdragelse af virksomheder, navnlig SMV'er, er velkendt. Sådanne tjenester gør det muligt for virksomhederne at øge deres konkurrenceevne og deres kapacitet til at finde frem til nye markeder. De har tendens til at samle sig i mere fremgangsrige og centrale regioner, hvor efterspørgslen efter sådanne tjenester er størst. Foranstaltninger under strukturfondene for at støtte deres udvikling i støtteberettigede regioner bør omfatte bistand til teknologioverførsel, fremme af markedsføring og internationalisering, innovation i organisation og forvaltning og bistand til oprettelse og udvikling af finansielle instrumenter såsom startkapitalvirksomheder eller gensidige garantiselskaber.

²¹³ EFT C 267 af 22.9.1999

Den tematiske evaluering af SMV'er indeholder yderligere henstillinger om et fornyet engagement inden for SMV-sektoren. I fremtiden bør aktiviteten dog fokusere mindre på den andel af strukturfondenes udgifter, der tildeles det pågældende område, og mere på programindholdet og forvaltningen af dette. Mere specifikt:

- Inddragelse af den private sektor i projektadministrationen har ført til en bedre målretning og større effektivitet og blev derfor anbefalet som en fremgangsmåde, der kan udbredes mere generelt i fremtidige interventioner.
- Finansieringstekniske ordninger – start- og venturekapital, lån, rentegodtgørelser og andre former for støtte fra den private sektor – blev anset for at være en bæredygtig og effektiv form for intervention.
- Virksomhedsstøtteordninger. En tendens hen imod levering af "blødere" former for støttetjenester til fordel for SMV'er (f.eks. rådgivning, udstationering af eksperter) blev identificeret og evalueret positivt. Fremme af virksomhedsnetværk og rationalisering af leveringsmekanismer (f.eks. "et enkelt kontaktpunkt") blev ligeledes anbefalet. Det blev foreslået, at bistanden, hvor det er relevant, kunne gøres afhængig af, at virksomheden accepterer rådgivning.
- Innovation og teknologi. Evalueringen anbefalede, at ledere af SMV'er bevidstgøres mere om den potentielle værdi af ny teknologi og af at indarbejde teknologispørgsmål i mere generelle støttepakker. Det blev ligeledes anbefalet at udvikle forbindelserne mellem SMV'er og F&U centre såsom universiteter blev ligeledes anbefalet.
- Fysiske infrastrukturprojekter. Kuvøseenheder blev identificeret som værende af stor betydning for udviklingen af SMV'er. Det blev anbefalet, at disse i fremtiden skulle henvende sig til bestemte sektorer eller regioner med et dårligt image blandt potentielle iværksættere og investorer.
- Uddannelsesforanstaltninger til fordel for SMV'er. Det blev anset for bydende nødvendigt, at projekterne overvinder mange SMV'ers modstand mod at deltage i uddannelse og udvikling på grund af de forventede muligheder og andre udgifter. En tilpasning af uddannelsesordningerne, så de opfylder de små virksomheders behov, blev fremhævet som en effektiv fremgangsmåde.

Kommissionens retningslinjer samt de henstillinger, som evalueringerne resulterede i, danner grundlaget for vurdering af udviklings- og omstillingsplanerne, planer, som medlemsstaterne har fremsendt til Kommissionen i slutningen af 1999 (mål 1) og begyndelsen af 2000 (mål 2). Når tiden er inde, vil Kommissionen gøre rede for resultaterne af denne vurdering, når den har vedtaget samtlige fællesskabsstøtterammer og andre programmeringsdokumenter. Denne præsentation af resultaterne vil for en stor dels vedkommende være helliget SMV'ernes særlige problemer og de prioriterede akser, der er fastlagt til fordel for dem i den nye programmeringsperiode 2000-2006.

9. INTERVENTIONER TIL FORDEL FOR SMV'ER I LANDBRUGET

Mål 5a (tilpasning af landbrugsstrukturerne)

En række af de støtteforanstaltninger, der er omfattet af mål 5a, henvender sig specifikt til landbrugsbedrifter og virksomheder, der forarbejder og afsætter landbrugsprodukter. Ifølge

bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 950/97 om forbedring af landbrugsstrukturens effektivitet kan der ydes støtte til investeringer i landbrugsbedrifter med henblik på at tilpasse eller diversificere produktionen, nedbringe produktionsomkostningerne og forbedre landbrugernes leve- og arbejdsvilkår, de hygiejniske forhold og dyrenes velfærd. **40 000 bedrifter modtager denne form for støtte hvert år.** Der ydes desuden etableringsstøtte til 23 000 unge landmænd hvert år. Disse bedrifter betragtes som små virksomheder.

Der kan i henhold til forordning (EØF) nr. 951/97 og forordning (EF) nr. 867/90 om forbedring af vilkårene for forarbejdning og afsætning af henholdsvis landbrugsprodukter og skovbrugsprodukter ydes støtte til finansiering af investeringer, som vedrører behandling, konservering, forarbejdning og afsætning af disse produkter samt forbedring af deres kvalitet. **Denne støtte er primært tiltænkt SMV'erne.** I den nuværende programperiode iværksættes eksempelvis 65 % af de spanske projekter, der ydes støtte til, af SMV'er, mens tallet for Finland og Sverige ligger på 50 %.

10. SAMARBEJDE MELLEM VIRKSOMHEDERNE

10.1. Juridisk instrument til fremme af tværnationalt samarbejde: EØFG

Den europæiske økonomiske firmagrube (EØFG) er et juridisk instrument til fremme af det tværnationale samarbejde mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige institutioner. Kommissionen udgav i 1999 sin anden udgave af håndbogen for SMV'er vedrørende EØFG²¹⁴. Formålet med håndbogen er at udbrede kendskabet til og formidle praktisk information om, hvordan der etableres en EØFG, og hvilke fordele det medfører for deltagerne. EØFG kan få særlig betydning for oprettelsen af tværnationale strukturer i forbindelse med Fællesskabets initiativprogram Interreg III.

10.2. Virksomhedernes europæisering

10.2.1. Europartenariat- og Interprise-programmerne

Europartenariat

Formålet med Europartenariat²¹⁵ er at bidrage til den økonomiske udvikling af de regioner, der er støtteberettigede under strukturfondene, ved at stimulere det tværnationale samarbejde mellem SMV'er. Programmet giver virksomhederne mulighed for at møde potentielle partnere og drøfte og indgå eventuelle samarbejdsaftaler. Der afholdes to arrangementer inden for EU hvert år. De tilrettelægges på følgende måde: der vælges et værtsland, der udvælges ca. 400 SMV'er i det pågældende område, som ønsker at indgå i et partnerskab, der udgives et katalog med profiler for alle de udvalgte virksomheder, kataloget sendes ud til de 15 medlemsstater og til tredjelande, der afholdes personaliserede forretningsmøder, og resultaterne af disse kontakter evalueres, og der følges op på dem.

Dette koncept har vist sig så vellykket, at Europartenariat nu dækker over 60 lande. I samarbejde med de generaldirektorater, der er ansvarlige for EU's eksterne relationer,

²¹⁴ Håndbogen er udgivet på 11 sprog af Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Publikationer, Luxembourg, katalognr. CT-11-97-229-**-C og kan også hentes fra Internettet: http://europa.eu.int/comm/dg23/bus_cooperation/geie/eeig.htm

²¹⁵ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/partnership/index.htm>

promoveres arrangementerne nu over for partnerne i Middelhavsområdet, de central- og østeuropæiske lande, USA, Latinamerika og Asien. Der afholdes desuden partnerskabsarrangementer der bygger på Europartenariat-konceptet, som et led i de forskellige programmer, der indbefatter de pågældende lande (Asia-Invest, Meda, Al-Invest og TASBI).

Europartenariat i tal:

1998, Nederlandene og Spanien

- **Europartenariat Nederlandene (Apeldoorn, 11.-12. Juni 1998).** 420 nederlandske SMV'er mødtes med knap 1 700 besøgende virksomheder fra hele verden. Ud af de 1 690 tilmeldte besøgende virksomheder kom 1 016 fra EU, 40 fra EFTA-landene, 219 fra Centraleuropa, 94 fra Østeuropa, 220 fra Middelhavsområdet, 30 fra Asien, 25 fra Latinamerika, 18 fra Nordamerika og 28 fra Sydafrika. Der blev i alt afholdt 12 282 møder i forbindelse med arrangementet.
- **Europartenariat Spanien (Valencia, 12.-13. November).** 518 spanske SMV'er (fra Valencia, Murcia og Balearerne) mødtes med knap 2 500 besøgende virksomheder fra hele verden. Ud af de 2 583 tilmeldte besøgende virksomheder kom 1 431 fra EU, 45 fra EFTA-landene, 259 fra Centraleuropa, 64 fra Østeuropa, 331 fra Middelhavsområdet, 91 fra Asien, 364 fra Latinamerika og 24 fra Nordamerika. Der blev i alt afholdt 19 365 møder i forbindelse med arrangementet.

1999, Østrig og Tyskland

- **Europartenariat Østrig (Wien, 10.- 11. maj).** Dette Europartenariat-arrangement blev kombineret med et PHARE-partnerskabsarrangement. 575 lokale virksomheder (455 østrigske SMV'er under Europartenariat og 120 SMV'er fra Ungarn, Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Rumænien, Slovakiet og Slovenien under PHARE-partnerskabsarrangementet) mødtes med over 2 100 besøgende virksomheder fra hele verden. Ud af de godt 2 100 besøgende virksomheder kom 1 073 fra EU, 60 fra EFTA-landene, 525 fra Centraleuropa, 89 fra Østeuropa, 235 fra Middelhavsområdet, 143 fra Asien, 13 fra Latinamerika, 15 fra Nordamerika og 24 fra Sydafrika. Der blev i alt afholdt 15 496 møder i forbindelse med arrangementet.
- **Europartenariat Brandenburg (Potsdam, 28.-29. oktober).** Også dette Europartenariat-arrangement blev kombineret med et PHARE-partnerskabsarrangement. 510 lokale virksomheder (402 fra delstaterne Brandenburg, Berlin og Thüringen og 108 fra Polen, Litauen, Estland og Letland) mødtes med ca. 2 000 besøgende virksomheder fra hele verden.

2000, Danmark og Italien

- **Europartenariat Danmark 2000 (Aalborg, 8.-9. juni).** Danmarks første Europartenariat-arrangement blev afholdt i havnebyen Aalborg, som er den største by i Nordjylland. Landsdelen er ved at gå bort fra traditionel industri og skibsbyggeri og satser i stedet på tjenesteydelser og innovation. De 417 danske værts-SMV'er drøftede forretningsmuligheder og forhandlede med erhvervsfolk fra hele verden. Blandt de 1 453 besøgende virksomheder kom 759 fra EU, 115 fra EFTA-landene, 269 fra Centraleuropa, 40 fra Østeuropa, 118 fra Middelhavsområdet, 136 fra Asien, 4 fra Nordamerika og 22 fra Sydafrika. Der blev i alt afholdt 10 424 arrangerede møder i løbet af arrangementet. Heraf var 7 554 mellem lokale og besøgende virksomheder, 2 722 mellem besøgende virksomheder og 148 mellem lokale virksomheder.
- **Europartenariat Syditalien 2000** afholdes den 3.-5. december i Palermo i Italien. Der organiseres forretningsmøder mellem ca. 400 lokale SMV'er fra den syditalienske region Mezzogiorno, som er en af de regioner, der modtager støtte fra EU's strukturfonde (under regionalpolitikken). Ca. 2 000 virksomheder ventes at deltage i arrangementet.

Interprise

Hensigten med Interprise²¹⁶ er at fremme lokale, regionale eller nationale initiativer for at stimulere SMV'ernes tværnationale samarbejde gennem personlige møder mellem virksomhedsledere.

Programmet er opbygget på samme måde som Europartenariat. Der er dog betydelige forskelle mellem de to programmer. Interprise støtter mindre arrangementer (for ca. 100 SMV'er), som er målrettet mod en eller to sektorer. Den gælder for alle regioner i EU, uanset om de er støtteberettigede under strukturfondene eller ej.

Det gør det muligt for lokale operatører at anvende Interprise til at illustrere en konkret økonomisk udviklingspolitik i en bestemt sektor. Den form har vist sig at være meget velegnet. Siden programmet blev lanceret i 1990, er der gennemført over 250 projekter.

I 1997 blev der afholdt 29 Interprise-arrangementer i medlemsstaterne, og de samlede næsten 3 000 virksomheder. Der deltog godt 100 virksomheder i de enkelte arrangementer, hvor der i gennemsnit blev afholdt 550 forretningsmøder. I 1998 blev der ydet støtte til 23 arrangementer og i 1999 til 27 arrangementer.

I lighed med Europartenariat afholdes der arrangementer af Interprise-typen som et led i de forskellige programmer, der indbefatter tredjelande (Asia-Invest, Meda og Al-Invest).

Kommissionen erkender, at Interprise-programmet har været en succes, men har alligevel besluttet at indstille sin støtte til det og opfordrer støttemodtagerne, herunder medlemsstaterne, til at undersøge, hvordan aktiviteterne kan videreføres fremover.

10.2.2. Tværnational underleverandørvirksomhed

Underleverandørvirksomhed spiller en stadig større rolle for det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne. Et stigende antal store virksomheder udliciterer en del af deres aktiviteter for at begrænse deres transaktioner og koncentrere sig om deres kerneaktiviteter. Det åbner nye muligheder for underleverandører og kan medvirke til at stimulere væksten og beskæftigelsen i virksomheder over hele EU.

Kommissionen har til hensigt at skabe et rent europæisk underleverandørmarked, internationalisere den europæisk underleverandørsektor og styrke dens konkurrenceevne i den globale økonomi. Der er hidtil gennemført initiativer inden for rammerne af det tredje flerårige program for SMV'er. Der er også gennemført fællesinitiativer i samarbejde med andre tjenestegrene inden for Kommissionen.

Der er foretaget en grundig evaluering af det nuværende arbejdsprogram for underleverandørvirksomhed, der blev iværksat i 1992, og det blev lagt ud til en høring blandt underleverandørsammenslutningerne i forbindelse med det andet europæiske underleverandørforum, der fandt sted i den østrigske by, Graz, i oktober 1998. Der blev under forummet i Graz peget på behovet for fortsat og øget støtte til den europæiske underleverandørsektor, både på fællesskabsplan og i anden sammenhæng. Det blev også pointeret, at underleverandørerne står over for nye udfordringer, der med al sandsynlighed vil ændre synet på underleverancer og underleverandørernes rolle og betydning i forhold til forsyningskæderne.

²¹⁶ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/partnership/index.htm>

Der blev i 1999 lanceret en **indkaldelse af forslag** til projekter vedrørende underentreprise, outsourcing og styring af forsyningskæder²¹⁷. I forlængelse heraf blev der iværksat ti projekter fordelt på følgende seks områder: udviklingspoler for underentreprise, benchmarking, klynger og networking, integreret efteruddannelse af leverandører, internationalisering af europæisk underentreprise og fremme af god praksis.

Herudover blev der i august 2000 lanceret et udbud vedrørende en undersøgelse af lovrammerne for de erhvervsmæssige relationer og underleverandørsektoren i tre central- og østeuropæiske lande (Polen, Den Tjekkiske Republik og Rumænien)²¹⁸. Kommissionen har desuden lanceret en indkaldelse af forslag sammen med Eurostat med henblik på at fastlægge en EU-dækkende **statistisk definition af underleverandørvirksomhed inden for byggesektoren**. Blandt de øvrige aktiviteter kan nævnes udarbejdelsen af en omfattende hjemmeside om EU's initiativer inden på underleverandørområdet.²¹⁹

IBEX: International Buyers' Exhibitions – købestævner

IBEX-konceptet blev lanceret inden for rammerne af erhvervspolitikken for at afprøve en metode med virksomhedstræf, som arrangeres med udgangspunkt i de store virksomheders behov for at udvikle nye former for tværingindustrielle partnerskaber (købestævner). Dette koncept blev overtaget i regionalpolitikken og Fællesskabets SMV-initiativ med henblik på at støtte afholdelsen af IBEX-købestævner i mindre velstillede regioner.

IBEX-programmet danner rammen om arrangerede møder mellem store virksomheder og SMV'er på internationalt plan, og de er målrettet mod de store virksomheders særlige behov og SMV'ernes muligheder for at opfylde disse behov. Disse virksomhedstræf, der er koncentreret om en særlig strategisk sektor (bilindustrien, fødevarerindustrien, tekstilindustrien, træindustrien osv.), skal a) støtte de store virksomheders søgen efter SMV-partnere på internationalt plan med hensyn til konkrete samarbejdsbehov og b) fremme relationerne mellem de store virksomheder og SMV'erne ved at give SMV'erne muligheder for direkte kontakter til de store virksomheder, som måtte være interesserede i deres produkter, tjenester eller knowhow. IBEX-stævnerne gør det muligt at optimere kvaliteten og relevansen af SMV'ernes kontakter med de store virksomheder, ligesom de giver besparelser i form af tid og penge i forhold til de traditionelle underleverandørmesser.

²¹⁷ EFT C 245 af 28.8.1999, s. 31.

²¹⁸ EFT S 149 af 5.8.2000.

²¹⁹ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/supply/subcontracting.htm>

Kommissionen har som et led i erhvervspolitikken ydet støtte til fem IBEX-stævner i 1998 og 1999:

- VIBEX i Göteborg i marts 1998 (fremstilling af køretøjer), hvor 46 købere var i kontakt med 196 underleverandører på 2 200 møder,
- AEROMART i Toulouse i december 1998 (luftfart), hvor 111 købere var i kontakt med 213 leverandører på 5 500 møder,
- Satcar i Clermont Ferrand i juni 1999 (bilindustrien), hvor 85 købere var i kontakt med 87 leverandører på 4 500 møder,
- CITEXT i Troyes i juni 1999 (tekstilindustrien), hvor 105 købere var i kontakt med 92 leverandører på 3 000 møder, og
- IBEX-Tampere (metalindustrien), som blev afholdt i Tammerfors i september 1999.

Kommissionen vil ligesom for Interprise indstille sin støtte til afholdelsen af IBEX-stævner, som er et godt tiltag, der imidlertid bør videreføres i privat regi.

11. FREMME AF IVÆRKSÆTTERÅNDEN OG STØTTE TIL SÆRLIGE MÅLGRUPPER

11.1. Håndværk, små virksomheder og mikrovirksomheder

Sektorens potentiale og behov

Virksomheder uden ansatte (enmandsvirksomheder) og mikrovirksomheder med mellem én og ni ansatte udgør 93 % af samtlige virksomheder i EU og tegner sig for en tredjedel af det samlede antal beskæftigede²²⁰. Ifølge de nyeste tal²²¹ var det i alle sektorer de mindste virksomheder (1-9 ansatte), der med en samlet stigning på 5,5 % blev oprettet flest af i 1997. Med hensyn til jobskabelse kunne denne kategori af virksomheder med en samlet fremgang på over 1 % notere den største stigning i antallet af beskæftigede inden for EU. Til gengæld faldt antallet af enmandsvirksomheder med 0,8 %, hvilket medførte et samlet fald på over 1 % i antallet af arbejdspladser. De små virksomheder rummer bedre muligheder for skabelse af nye job end andre virksomheder og beskæftiger flere kvinder og unge.

De særlige målgrupper blandt iværksætterne (f.eks. de unge, kvinderne og minoritetsgrupperne) består primært af små virksomheder. Hensigten med de initiativer, der iværksættes for disse målgrupper, er at give dem adgang til erhvervslivet og at tilbyde skræddersyede støttetjenester.

De erhvervsmæssige vilkår for små virksomheder og håndværksvirksomheder ændres med stigende hastighed. Sektoren står over for en række særlige vanskeligheder med hensyn til internationalisering, ekstern rådgivning og innovation, ny teknologi, geografisk samhørighed samt erhvervelse og forbedring af knowhow og markedskendskab. Til gengæld er der også en række strategiske fordele, fordi sektoren er forholdsvis fleksibel over for konjunkturudsving, har et betydeligt beskæftigelsespotentiale (navnlig i servicesektoren), skaber dynamik i det

²²⁰ Eurostat, Enterprises in Europe, 5th Report, s. 90-113

²²¹ Eurostat, Statistics in focus, Industry, Trade and services, Theme 4, 11/2000, juli 2000.

lokale erhvervsliv og er integreret i erhvervslivet og i arbejdsmarkedet set i forhold til særlige målgrupper blandt de ledige, herunder de unge og kvinderne.

Initiativerne til fordel for håndværksfagene, de små virksomheder og særlige målgrupper under det tredje flerårige program for SMV'er omfatter pilotprojekter, undersøgelser, konferencer og seminarer. Formålet er på den ene side at identificere, forudse og imødekomme behovene hos små virksomheder, håndvirksomheder og særlige målgrupper og på den anden side at indkredse problemer og fremhæve succes historier med henblik på at fremme politiske tiltag til fordel for de pågældende faggrupper og erhvervsdrivende.

Baggrunden for EU's initiativer

Europa-Parlamentet foreslog i 1997, at der blev oprettet en særlig post (B5-3201²²²) i Fællesskabets budget vedrørende støtte til initiativer under det tredje flerårige program for SMV'er, hvor hovedvægten skulle lægges på mikrovirksomheder og ikke mindst kvindelige iværksættere og medhjælpende ægtefæller.

Desuden godkendte Europa-Parlamentet i juni 1998 en rapport med titlen "The role of co-operatives in the growth of women employment", som var udarbejdet af Udvalget om Kvinders Rettigheder.

Der blev afholdt tre europæiske konferencer for håndværksfagene og de små virksomheder i henholdsvis Avignon i 1990, Berlin i 1994 og Milano i 1997. Konferencerne viste bl.a., at der er brug for en særlig indsats med afsæt i de mindre virksomheders behov.

Der blev i det tredje flerårige program for SMV'er (1997-2000) taget højde for SMV'ernes vidt forskellige kendetegn. Programmet byggede på henstillingerne fra konferencen i Berlin i 1994²²³, hvor der blev peget på behovet for en målrettet politisk indsats til fordel for mikrovirksomheder og små virksomheder samt særlige grupper af iværksættere (unge, kvinder og minoritetsgrupper).

Oversigt over de vigtigste aktiviteter siden 1997

Under det tredje flerårige program for SMV'er er der indtil nu bevilget over 10 mio. € i støtte til pilotprojekter, konferencer og undersøgelser. Målet for disse aktiviteter er at forbedre erhvervmiljøet for håndvirksomhederne og de små virksomheder, at fremme iværksætterånden og at forbedre iværksætternes ledelsesmæssige evner. Der blev lagt særlig vægt på kvindelige iværksættere, medhjælpende ægtefæller (iværksættere, der hjælper deres ægtefæller med at drive en virksomhed), unge iværksættere og iværksættere fra dårligt stillede minoritetsgrupper.

Fokus lå på forbedring af finansierings- og lånemuligheder, støtte til små virksomheder i mindre velstillede områder, internationalisering af små virksomheder, forbedring af konkurrenceevnen, øget adgang til forskning, innovation og uddannelse, fremme af iværksætterånden og større hensyn til miljøet.

²²² EFT af 14.2.1997.

²²³ KOM(1995) 502 af 26.10.1995: "Håndværksfagene og de små virksomheder, vektorer for vækst og beskæftigelse i Europa – Resultaterne af den anden europæiske konference om håndværk og den lille virksomhed i Berlin den 26. og 27. september 1994, opfølgning og henstillinger til medlemsstaterne".

Opfølgning af konferencen i Milano i 1997

Den tredje europæiske konference om håndværksfagene og de små virksomheder, som blev afholdt i Milano i november 1997, samlede 2 000 deltagere fra 32 lande, heriblandt ministre fra syv medlemsstater. Konferencen blev planlagt på 11 forberedende konferencer, der fokuserede på særlige områder inden for sektoren (jf. rapporten fra 1998).

Der blev i den forbindelse udarbejdet målsætninger på følgende prioriterede områder:

- at forbedre de små virksomheders og håndværksvirksomhedernes indtjening ved at skabe et miljø, der stimulerer deres videre udvikling,
- at etablere og styrke en europæisk virksomhedskultur for små virksomheder,
- at sikre, at der gennem samråd og drøftelser på alle niveauer tages hensyn til de små virksomheders og håndværksfagernes særegenskaber allerede ved planlægningen af medlemsstaternes og Fællesskabets foranstaltninger og/eller politikker på det økonomiske og sociale og arbejdsmarkedsmæssige område,
- at opfordre de små virksomheder og håndværksvirksomhederne og deres repræsentanter til at medvirke i udvekslinger og samarbejde, både med de øvrige EU-lande og med lande uden for EU,
- at forbedre konkurrenceevnen og udnyttelsen af innovation blandt de små virksomheder og håndværksvirksomhederne.

Der blev efter konferencen nedsat en "opfølgingsgruppe vedrørende Milano-konferencen", som bestod af repræsentanter fra branchen og fra Kommissionen, og som havde til formål at virkeliggøre målsætningerne fra Milano. Den første oversigt over de fremskridt, der var sket, forelå i december 1998²²⁴.

Pilotprojekter, undersøgelser og seminarer

I forlængelse af den første indkaldelse af forslag i 1996²²⁵, hvor formålet var at støtte tværnationalt samarbejde mellem håndværksvirksomheder og mikrovirksomheder, blev der lanceret en ny indkaldelse af forslag i 1997²²⁶. Hensigten med denne indkaldelse var at fremme tværnationalt samarbejde, håndværksvirksomheders og små virksomheders fælles deltagelse i handelsmesser og udstillinger, en europæisk virksomhedskultur og iværksætterkultur, finansiering og lånemuligheder, faglig uddannelse af håndværkere og iværksættere, der opretter små virksomheder, adgang til information og tjenesteydelser via edb og uddannelse af euro-rådgivere. Der blev udvalgt 22 projekter, som kom fra 15 medlemsstater og fra to lande i henholdsvis Østeuropa og Nordafrika. To af projekterne præsenteres i det følgende.

²²⁴ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-third-conference/thirdconference.htm>

²²⁵ EFT C 232 af 10.8.1996, s.31.

²²⁶ EFT C 117 af 15.4.1997, s.17.

Fremme af unge iværksættere og kvindelige iværksættere i håndværksvirksomheder og mikrovirksomheder (497.515 €): formålet med projektet er at oprette fem støttecentre, hvoraf de fire skal ligge i Grækenland (Athen, Larissa, Ioannina og Thessaloniki) og den sidste i Italien (Bologna). Centrene skal tilbyde specialiserede støttetjenester til unge iværksættere og kvindelige iværksættere. Målet er i samarbejde med lokale og regionale myndigheder at fremme iværksætterånden og udvikle et finansieringsværktøj for særlige målgrupper. Støttecentre forventer hver især at oprette 60 virksomheder, som skal følges i løbet af de første tre år.

Forbedring af kendskabet til små virksomheders og håndværksvirksomheders potentiale (265 130 €): formålet er at styrke de unges og kvindernes rolle inden for håndværksfagene og de små virksomheder. Målet for dette projekt, der gennemføres i Danmark og Sverige, er at etablere et samspil mellem på den ene side uddannelsessystemet og på den anden side håndværksfagene og de små virksomheder. Projektet sigter mod at etablere en fast struktur i de enkelte uddannelsesinstitutioner med henblik på at fremme iværksætterånden.

Der blev i 1998 lanceret en generel indkaldelse af forslag²²⁷ vedrørende uddannelse og dertil knyttede tjenesteydelser for små og mellemstore virksomheder. Under arbejdsplanen 10 skulle der iværksettes en informationskampagne på højere læreanstalter for at øge de studerendes kendskab til og interesse for en karriere som selvstændig erhvervsdrivende og imødegå misforståelser og fordomme hos forældre og lærere. De udvalgte projekter ventes afsluttet mellem december 2000 og juni 2001.

Overvågning og andre opfølgningstiltag

Aktiviteterne i 1999 sigtede mod at befæste og overvåge de projekter, der var udvalgt i forbindelse med forslagsindkaldelserne i 1996, 1997 og 1998. Der blev i 1999 foretaget en evaluering af de projekter, der modtog støtte under det andet flerårige program (1993-1996), og resultaterne er nu blevet fremlagt. Der blev desuden udarbejdet en brochure for at informere nationale, regionale og lokale myndigheder samt erhvervsorganisationer og erhvervsdrivende om de projekter, der blev iværksat vedrørende små virksomheder og håndværksvirksomheder. Såvel evalueringen som brochuren er lagt ud på Internettet²²⁸.

Derudover blev der iværksat tre undersøgelser i 1999²²⁹. Resultaterne heraf vil inden for kort tid blive offentliggjort:

- En undersøgelse blandt unge iværksættere, kvindelige iværksættere og medhjælpende ægtefæller samt iværksættere fra minoritetsgrupper med henblik på at indkredse de enkelte målgruppers særlige kendetegn og undersøge, hvilke hindringer de støder på, når de skal etablere og drive en vellykket virksomhed. Der blev også gennemført et antal konkrete studier af iværksættere fra disse målgrupper. Resultaterne af denne undersøgelse foreligger allerede og kan ses på adressen:

<http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/entrepreneurs-young-women-minorities.htm>.

²²⁷ EFT C 263 af 20.8.1998, s. 13. Denne indkaldelse gælder indtil den 30. juni 2000, og forslagene samles og bedømmes to gange om året.

²²⁸ <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft.htm>

²²⁹ Udbud offentliggjort i EFT S 137 af 18.7.1998.

- En undersøgelse af, hvilke organisationer (netværk) der findes, og hvordan overførslen af knowhow sker indenfor sektoren for sjældne håndværk.
- En undersøgelse, der har til formål at oprette et europæisk net af arrangører af internationale messer for små virksomheder og håndværksvirksomheder.

Tre lokaludviklingsseminarer

Som et led i et fælles initiativ mellem Kommissionen, Regionsudvalget og de lokale myndigheder blev der afholdt tre seminarer i 1999 (i Gijon den 18.-19. marts, i Bayreuth den 22.-23. april og i den finske by, Kemi, den 23.-24. juni). Seminarerne skulle ansøre lokale og regionale myndigheder til at fremme iværksætterkulturen og danne grundlag for udveksling af erfaringer. Målet var at foretage en europæisk benchmarking af god praksis med henblik på at fremme iværksætterkulturen og integrere ny teknologi i uddannelsessystemerne, klarlægge behovene hos små virksomheder og håndværksvirksomheder i Central- og Østeuropa, fremme omstillingsprocessen og vurdere nye muligheder for lokalt baserede virksomheder som følge af globaliseringen. Konklusionerne blev fremlagt på et SMV-forum, der blev afholdt den 25.-26. september 1999 under det finske formandskab.

Indsamling af statistiske oplysninger om håndværksrelaterede aktiviteter

Der findes ikke nogen ensartet europæisk definition af håndværksfaget. Det gør det vanskeligt at afgrænse håndværksaktiviteterne. Det var baggrunden for, at der for nylig blev taget initiativ til uddrage oplysninger om håndværksrelaterede aktiviteter af Fællesskabets eksisterende databaser. Eurostat vil herefter udgive en publikation vedrørende håndværksaktiviteter inden for EU. Det vil gøre det muligt at fastlægge en metode, der gør det lettere at afgrænse de håndværksrelaterede aktiviteter i fremtiden.

Elektroniske netværk mellem virksomheder – Screen

En europæisk oversigt over netjenester til støtte for små virksomheder, Screen (Small and Craft Enterprises Electronic Networking) er under udarbejdelse. Målet er at samordne udviklingen af europæiske netjenester for små virksomheder og håndværksvirksomheder og at indsamle og formidle eksempler på god praksis via et netværk af de pågældende virksomheder. Der blev den 27. maj 1999 lanceret en begrænset indkaldelse af forslag til informationsforanstaltninger via EIC-nettet.

Forbedring af kendskabet til selvstændig virksomhed

Der er gennemført en række informative og opmærksomhedsskabende aktiviteter for at forbedre sektorens image og afkræfte fordomme mod det at drive selvstændig virksomhed. **The European Young Entrepreneur's Prize**²³⁰ (den europæiske pris for unge iværksættere) blev lanceret i 1999 i samtlige femten medlemsstater som en vigtig informationsforanstaltning, og den endelige prisuddeling i forbindelse med de europæiske iværksætterpriser fandt sted i Paris i juni 2000.

²³⁰ <http://www.jee.org>.

Skræddersyede støttetjenester for små virksomheder

Det fremtidige politiske arbejde skal først og fremmest rettes mod at formidle skræddersyede støttetjenester til små virksomheder og mikrovirksomheder.

11.2. Kvindelige iværksættere og medhjælpende ægtefæller

Kvinder står i spidsen for mellem 20 og 30 % af de i alt ca. 18 mio. SMV'er, der findes i medlemsstaterne. En tredjedel af alle nye virksomheder etableres af kvinder. Over 70 % af samtlige nye arbejdspladser oprettes i små og mellemstore virksomheder, hvilket betyder, at kvinder tegner sig for 21 % af den samlede jobskabelse i Europa. Alligevel støder kvinder på flere hindringer end mænd, når de har egen virksomhed:

- de mangler ledelsesmæssig erfaring i opstartsfasen,
- de har vanskeligt ved at forene deres arbejde med familielivet,
- de har svært ved at optage lån. Bankerne og de øvrige pengeformidlere har ikke den fornødne tillid til kvindelige iværksættere.

Det kvindelige potentiale for jobskabelse og økonomisk vækst bør udnyttes i videst muligt omfang, og beslutningstagerne på lokalt, nationalt og europæisk plan er derfor nødt til at træffe foranstaltninger, der sikrer de bedst mulige rammer for kvinder med egen virksomhed.

EU opfordrede i sine retningslinjer for beskæftigelsen for 1999 for første gang medlemsstaterne til at indarbejde ligestillingsproblematikken i aktiviteterne under de første tre søjler i beskæftigelsesstrategien, dvs. også under aktiviteterne for at fremme iværksætterkulturen. Størsteparten af medlemsstaterne har truffet særlige foranstaltninger, der skal **anspore kvinder til at starte egen virksomhed**. Eksempler herpå er det østrigske og svenske tilbud om etableringsrådgivning for kvinder og det tyske koncept "Kvinder på nettet".

Kommissionen har været med til at oprettet et netværk (WES) mellem ansatte i den offentlige administration med ansvar for kvindelige iværksættere. Netværket skal drives på selvstændig basis og fungere som officielt talerør over for EU-institutionerne.

Kommissionen har sat sig det mål via sine forskellige programmer og politikker at **stimulere iværksætterkulturen blandt kvinder som led i den såkaldte "integrering" af ligestillingen** mellem mænd og kvinder. I rammerne nedenfor gives en række eksempler på EU's initiativer.

Fællesskabets beskæftigelsesinitiativ Employment-NOW²³¹

Fællesskabets beskæftigelsesinitiativ Employment-NOW (1994-1999), som havde et budget på næsten 1 mia. €, er langt det største program, når det gælder om at undfange, afprøve og virkeliggøre nye ideer til uddannelse og beskæftigelse af kvinder. Der blev iværksat 1 750 projekter over hele Europa, som havde til formål at undersøge nye muligheder for at forbedre kvinders beskæftigelsesmæssige situation. **Over halvdelen af projekterne handler på en eller anden måde om etablering af egen virksomhed:**

²³¹ http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm

- I forberedelsesfasen: foranstaltninger, som skal forberede kvinder til at starte egen virksomhed, og som resulterer i, at der udarbejdes en virksomhedsplan.

Centros Vivem-projektet, som er udarbejdet af Kvindeinstituttet, er et specialtilbud, der blev oprettet i samtlige otte provinser i den spanske region Andalucien. Der deltog i alt 1 344 kvinder i modulet vedrørende egen virksomhed, som mandede ud i, at der blev etableret 246 nye virksomheder, 302 kvinder fulgte kurset om selvstændig virksomhed og oprettede 60 virksomheder, og 825 kvinder deltog i seminarer inden for regnskab, markedsføring eller ledelse i forbindelse med individuelle støttetiltag.

- I etableringsfasen: støtte til uddybning og iværksættelse af virksomhedsplanen i praksis:

Det græske DataWeb-projekt består bl.a. af et støttecenter for kvinder, der er ved at etablere egen virksomhed. På støttecenteret kan de hente oplysninger og få adgang til databaser. En anden af centerets vigtige opgaver er at skabe kontakt mellem kvindelige iværksættere og de relevante erhvervsudviklingsorganer.

- Efter etableringsfasen: strategier med henblik på at befæste og videreudvikle virksomheden:

Formålet med det svenske projekt er at yde hjælp til kvindelige iværksættere, så de navnlig bliver i stand til at udnytte deres eksportpotentiale. Projektet er rettet mod kvindelige erhvervsfolk, der allerede har startet og driver deres egen virksomhed. Disse kvinder får tilbud om at deltage i en række informationsmøder, der afholdes i de tre byer, som deltager i projektet.

I 1997 oprettede Kommissionen og medlemsstaterne et **tematisk net vedrørende etablering af virksomheder og iværksætterkulturen blandt kvinder**. Der blev udvalgt 21 vellykkede NOW-projekter, som fordelte sig på alle medlemsstater og skulle tjene som konkrete studier. På et møde i april 1999 blev projekterne sammenlignet for at se, hvilke resultater og virkninger de havde haft for den strategiske udvikling af iværksætterkulturen blandt kvinderne i de pågældende regioner og lande. De omhandlede 21 projekter resulterede i oprettelsen af over **800 nye virksomheder**.

Fællesskabets Leader-initiativ (jf. beskrivelsen af EU's regionalpolitik) har gjort det muligt for kvinder at oprette mikrovirksomheder inden for landturisme, fremstilling af egnsspecialiteter, håndværk mv.

Fællesskabets fjerde handlingsprogram for lige muligheder²³²

Under Fællesskabets handlingsprogram for lige muligheder for mænd og kvinder (1996-2000, budget: 30 mio. €) ydes der støtte til projekter rettet mod innovativ iværksætteraktivitet og kvindelige iværksætteres lånemuligheder. Der kan læses mere om disse projekter på nettet.

Credito Italiano Bank har sammen med britiske, belgiske og portugisiske partnere iværksat et projekt med henblik på at udvikle særlige faciliteter for kvindelige iværksættere i forlængelse af en undersøgelse af kvinders behov for finansielle værktøjer, herunder leasing, projektf finansiering og home banking.

²³²

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/index_en.htm

Aktiviteter i forbindelse med det tredje flerårige program for SMV'er (1997-2000)

Der blev i 1997 iværksat en indkaldelse af forslag²³³, som bl.a. sigtede mod virksomheder, der var etableret af kvinder. Ud af de 400 fremsendte projekter blev der udvalgt 20. Fem af disse projekter drejede sig om kvindelige iværksættere.

Hensigten med disse fem projekter er netop at fremme den kvindelige iværksætterkultur på følgende måde²³⁴:

- at ansøre kvindelige iværksættere til at benytte elektroniske netværk i større udstrækning,

Elektroniske netværk for kvindelige iværksættere (Womens Enterprises Electronic Networks, budget: 339 319 €): Hensigten er, at flere kvindelige iværksætter skal gøre brug af informations- og kommunikationsteknologi for at få adgang til information og deltage i elektroniske netværk. Det skal sætte dem i stand til at drive deres virksomhed mere effektivt og give dem mulighed for at deltage i det indre marked.

- at oprette et europæisk net af virksomhedsrådgivere, der kan tilbyde kvindelige iværksættere kurser og oplysninger om alle aspekter af virksomhedsledelse, navnlig om EU-foranstaltninger henvendt til små virksomheder,
- at etablere et net af støttecentre for kvindelige iværksættere og unge iværksættere,
- at styrke kvinders og unges rolle inden for håndværk og små virksomheder ved at stimulere iværksætterånden i udvalgte uddannelsesinstitutioner,
- at udvikle et net af ressourcecentre, hvor erfarne erhvervsfolk kan fungere som vejledere for kvindelige iværksættere, og hvor der tages hånd om de særlige problemer, der findes inden for denne sektor.

I forbindelse med den forslagsindkaldelse, der blev lanceret i 1998 vedrørende uddannelse og dertil knyttede tjenesteydelser for små og mellemstore virksomheder, blev der iværksat en pilotaktion for at "fremme tilvejebringelsen og/eller udbredelsen af anerkendte kurser for medhjælpende kvindelige ægtefæller". Fire projekter blev udvalgt.

12. ADGANG TIL FORSKNING OG TEKNOLOGISK UDVIKLING

EU's politik inden for forskning og teknologisk udvikling (FTU) gennemføres i form af flerårige rammeprogrammer, som er en sammenhængende foranstaltning, der dækker samtlige EU-støttede FTU-aktiviteter. Fællesskabets fjerde rammeprogram for FTU omfattede perioden fra 1994 til 1998, mens det igangværende femte rammeprogram dækker perioden fra 1998 til 2002. EU's rammeprogrammer inden for FTU har tre overordnede formål, nemlig at forbedre europæisk industris konkurrenceevne, højne livskvaliteten i Europa og understøtte EU's øvrige politikker.

Rammeprogrammerne gør det muligt for virksomheder, universiteter og forskningscentre at arbejde sammen på tværs af landegrænserne og at skabe kontakter mellem erhvervskredse og

²³³ EFT C 117 af 15.4.1997, s. 17.

²³⁴ Projekterne præsenteres på <http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/women.htm>

forskersamfund i de enkelte lande. Det vigtigste støtteinstrument er projekter med omkostningsdeling, hvor EU yder økonomisk støtte til konsortier med partnere fra forskellige medlemsstater og associerede lande²³⁵.

12.1. De europæiske FTU-programmer som katalysator for innovation og internationalisering

For mange SMV'er er EU's rammeprogrammer inden for FTU et glimrende redskab, der gør det muligt for dem at løse de problemer, de står over for. Disse problemer kan f.eks. skyldes, at konkurrencen er blevet skærpet som følge af virkeliggørelsen af EU's indre marked, eller at de store virksomheder, som de ofte fungerer som underleverandører for, stiller større krav. SMV'erne er nødt til hele tiden at forny sig for at kunne løse disse problemer og bevare deres konkurrenceevne. Det betyder bl.a., at de selv skal udvikle ny teknologi eller sørge for at få adgang hertil. Desuden er mange SMV'er nødt til og ønsker også selv en mere international dimension, der gør det muligt for dem at opdyrke nye markeder og udnytte nye forretningsmuligheder. EU's FTU-projekter udgør et meget effektivt middel til at virkeliggøre begge mål.

Ser man imidlertid på SMV'ernes forskningsmæssige behov og kapacitet, er man nødt til at skelne mellem tre forskellige kategorier af SMV'er²³⁶. Det er med baggrund i SMV-databasen og Fællesskabets innovationsundersøgelse, som gennemføres af Eurostat, blevet vurderet, hvordan de 2,5 mio. SMV'er fra industrisektoren eller den forskningskrævende servicesektor (information og kommunikation, forskning, teknik og afprøvning), som tilsammen tegner sig for over 90 % af forskningsaktiviteterne i de femten EU-lande, fordeler sig på de forskellige kategorier:

Teknologiudviklere (3-5 %)

Kun 3-5 af de 2,5 mio. SMV'er, dvs. mellem 60 000 og 100 000 SMV'er, er virksomheder med betydelig forskningsmæssig kapacitet, som udvikler og markedsfører ny teknologi eller sælger produkter, hvori denne teknologi indgår. Der er som regel tale om mindre og relativt nye virksomheder inden for højteknologisektoren. Mange af virksomhederne er etableret i forlængelse af universitetsforskning, og de findes ofte i sektoren for FTU-tjenesteydelser. De fokuserer på langsigtede resultater og investerer derfor massivt i forskning. De lancerer som regel teknologisk forbedrede produkter eller tjenesteydelser og deltager gerne i multinationale forskningsprojekter, der ligger forud for markedsføringsstadiet. Mange af disse virksomheder deltager i EU-finansierede forskningsprojekter. De kan imidlertid have brug for hjælp til at konkurrere på lige fod med større virksomheder, når der skal udarbejdes forslag.

Førende teknologibrugere (10-15 %)

Mellem 200 000 og 300 000 europæiske SMV'er hører til i denne kategori. De er typisk over ti år gamle og investerer langt mindre i forskning, end teknologiudviklerne gør. De kommer fra såvel produktions- som servicesektoren.

²³⁵ Seksten lande uden for EU har indgået associeringsaftaler og er dermed blevet fuldgældige deltagere i rammeprogrammerne. Yderligere oplysninger om samtlige lande, der er omfattet af EU's FTU-politik, fås fra: <http://www.Cordis.lu/fp5/src/3rdcountries.htm>.

²³⁶ "Evaluation study of cooperative/collective research for SMEs at European level with specific reference to the CRAFT scheme of the Brite-EuRam II programme", EF, 1994

Disse SMV'er kan ganske vist identificere deres behov i forbindelse med FTU, men er ofte kun i begrænset omfang eller slet ikke i stand til selv at udføre FTU og udliciterer derfor som oftest deres forskningsopgaver til andre. De spiller imidlertid en afgørende rolle ved at udbrede og tilpasse teknologisk innovation til mellem- og lavteknologiske virksomheder. Når det lykkes for en SMV at udnytte en teknologi, der resulterer i konkurrencemæssige fordele, er det med til at overbevise andre SMV'er om, at de også skal have adgang til denne teknologi, og det er med til at udbrede den forbedrede teknologi. Selv om mange af disse SMV'er er i stand til at finde egnede løsninger på nationalt eller regionalt plan, har de i stigende grad brug for løsninger eller teknologier, som en national partner ikke kan levere. Det resulterer ofte i EU-støttede CRAFT-projekter.

Almindelige teknologibrugere (80-85 %)

Størsteparten af SMV'erne i EU er kun interesseret i slutprodukterne af den FTU, der er foretaget. De forbedrer som oftest deres teknologiske grundlag ved at købe udstyr eller materialer og uddanne deres personale. De findes typisk i de mere traditionelle brancher, og de er ældre og investerer mindre i FTU. De har kun ringe eller intet behov for at udføre FTU-aktiviteter og investerer ikke gerne hårdt tjente penge i risikobetonede FTU-projekter, der først giver afkast på længere sigt. De ønsker resultater på kortere sigt, deltager ikke så hyppigt i EU's FTU-projekter og optræder snarere som slutbrugere end som teknologiske foregangsvirksomheder.

12.2. Særforanstaltninger for SMV'er under fjerde rammeprogram

Det er til fordel for både teknologiudviklere og førende teknologibrugere, at **SMV'ernes forskningsaktiviteter** og **særforanstaltningerne for SMV'er** samles i EU's rammeprogrammer inden for FTU.

Forskning, der foretages af SMV'er

Siden EU's FTU-politik blev fastlagt i 1982, har SMV'er med forskningskapacitet, typisk teknologiudviklere, deltaget i *fælles forskningsprojekter*, som er den traditionelle projektform i EU's FTU-programmer. I disse projekter samles de forskellige parter – små og store virksomheder, universiteter og forskningscentre – i grupper, der iværksætter banebrydende forskningsaktiviteter.

Forskning rettet mod SMV'er

For at opfylde de førende teknologibrugeres særlige behov blev der indført en ordning ved navn CRAFT (Cooperative Research Action for Technology). Denne ordning gør det muligt for SMV'er, der har samme forskningsmæssige behov, men ikke selv har den fornødne eller slet ingen FTU-kapacitet, at udlicitere den forskning, de har brug for, til en tredjepart.

Særforanstaltninger for SMV'er

CRAFT-ordningen indgår i de mere generelle særforanstaltninger for SMV'er, som består af to overordnede instrumenter rettet mod SMV'er:

1. **Sonderingstilskuddene** gør det lettere for SMV'erne at udarbejde deres forslag. To SMV'er fra forskellige medlemsstater, som ønsker at foreslå et interessant FTU-projekt sammen, kan på grundlag af et kort skitseret forslag opnå støtte (75 % af de samlede omkostninger) til udarbejdelse af det endelige forslag. Den første fase er frivillig (forslagsstillerne kan indsende de endelige forslag direkte) og bør ikke

strække sig over mere end 12 måneder. Der kan f.eks. være tale om afgrænsning af projektet, partnersøgning, undersøgelse af den pågældende idé's nyhedsværdi eller vurdering af de økonomiske konsekvenser, såfremt projektet lykkes. Det har gjort SMV'er både med og uden FTU-kapacitet bedre til at konkurrere med de store virksomheder og forskningsinstitutioner i forbindelse med indsendelse af forslag.

2. **Samforskningsprojekterne (CRAFT)** er henvendt til SMV'er, der er førende brugere af teknologi. Projekterne sætter dem i stand til at få tredjeparter (universiteter, forskningscentre eller industripartnere, de såkaldte FTU-leverandører) til at udføre forskning på deres vegne. FTU-leverandørerne optræder som underkontrahenter, som betales fuldt ud for den forskning, de foretager, hvorimod ejendomsretten til resultaterne alene tilfalder SMV'erne. Kommissionen bidrager til SMV'ernes forskningsomkostninger med 50 % af de samlede udgifter.

Ud over ovennævnte særforanstaltninger for SMV'er blev der også iværksat andre initiativer, som skulle gøre det lettere for SMV'erne at deltage i fjerde rammeprogram:

CRAFT-nettet af nationale kontaktpunkter for information og rådgivning

For at kunne deltage i EU's FTU-programmer er det nødvendigt, at mindst to udenlandske partnere går sammen om at indsende et forslag. For at hjælpe SMV'erne i denne kritiske fase og vejlede dem er der oprettet et **CRAFT-net af lokale kontaktpunkter**. Alle medlemsstater og associerede stater blev anmodet om at foreslå organisationer med tilstrækkelige ressourcer og den fornødne kompetence til at sikre en fyldestgørende tematisk og geografisk dækning af alle landene. Disse organisationer informerer og hjælper SMV'erne med at finde partnere eller udarbejde forslag. SMV'er, der er interesseret i at indsende et projekt, kan også anvende den interessetilkendegivelse ("Expression of Interest"), der findes på Cordis-databasen på nettet under "RTD Partners".

De nationale kontaktpunkter i CRAFT-nettet vejledte i alt ca. 500 000 SMV'er om særforanstaltningerne for SMV'er, besvarede ca. 60 000 henvendelser og hjalp ca. 20 000 organisationer med at deltage. Det anslås, at 25 % af de SMV'er, der endte med at indsende et forslag under fjerde rammeprogram, fik hjælp hertil fra et nationalt kontaktpunkt.

Andre europæiske rådgivningsorganer som f.eks. Euro Info Centrene (EIC) har også i deres egenskab af "first stop shop" været med til at vejlede SMV'erne, og det samme gælder innovationsformidlingscentre. Centrene havde fået til opgave at formidle grundlæggende information og udbrede kendskabet til SMV-foranstaltningerne, og de var blevet opfordret til at samarbejde med medlemmerne af CRAFT-nettet i forbindelse med deres vejledning af interesserede SMV'er.

Multinational information og assistance

Erfaringen har vist, at de systematiske **multinationale informations- og bistandsaktioner**, der rettes mod SMV'er på et eller flere forskningsområder eller inden for en eller flere industrisektorer, gør det lettere at indgå tværnationale partnerskaber, og at de udgør en effektiv metode til at stimulere SMV'ernes deltagelse. Sådanne aktioner omfatter fire grundlæggende trin (inspireret af den metode, der blev udviklet under Euromanagement-ordningen²³⁷): udbredelse af oplysninger om særforanstaltningerne for SMV'er, vurdering af

²³⁷ Direktoratet for Erhvervspolitik indførte denne forsøgsordning med henblik på at hjælpe SMV'er med at deltage i FTU-programmer.

SMV'ers teknologiske potentiale, formidling af resultaterne af interessetilkendegivelserne om at etablere tværnationale konsortier samt hjælp til udformning af projektforslag.

Kommissionen var under fjerde rammeprogram med til at finansiere **tre større multinationale informations- og bistandsaktioner** (med en samlet finansiering på 5 mio. €). De involverede henholdsvis private konsulenter, der var eksperter i at vurdere SMV'ers teknologibehov (Euromanagement II), medlemmerne af CRAFT-nettet af kontaktpunkter samt en række europæiske industrisammenslutninger (Cecimo, Orgalime, Fefac mv.). Der blev iværksat yderligere foranstaltninger under de forskellige programmer til implementering af særforanstaltningerne for SMV'er. Det var først og fremmest de nationale knudepunkter, der deltog i disse foranstaltninger, men også innovationsformidlingscentrene, Euro Info Centrene og andre formidlere deltog.

Der blev i alt **tildelt ca. 10 mio. € i støtte fra EU til disse aktioner**. Hertil kom de ressourcer, deltagerne i langt de fleste tilfælde selv bidrog med, så det endelige beløb nåede op på ca. **18 mio. €**. I løbet af fjerde rammeprogram blev **ca. 150 000 SMV'er informeret, og der blev foretaget 7 000 teknologivurderinger**, navnlig af helt nye deltagere i EU's FTU-programmer. Der blev desuden **ydet støtte til mellem 30 og 40 % af alle de forslag, der indkom i forbindelse med særforanstaltningerne for SMV'er under fjerde rammeprogram**. Der blev afholdt over 25 workshopper og kontaktarrangementer, hvor SMV'erne kunne mødes og finde nye partnere.

For at forberede SMV'erne til lanceringen af femte rammeprogram blev der desuden iværksat ca. 45 andre foranstaltninger i 1998 under de forskningsprogrammer, der omhandlede biovidenskab og industriteknologi.

Koordineringsenheden for SMV'er

Der blev oprettet en **mindre koordineringsenhed for SMV'er**, som skulle koordinere implementeringen af særforanstaltningerne for SMV'er på tværs af alle ti forskningsprogrammer og varetage forbindelserne til andre EU-foranstaltninger, der vedrørte SMV'erne. Koordineringsenheden blev oprettet som en **"first-stop shop", som modtog og behandlede alle forslag. Der blev udarbejdet en enkelt informationspakke for de ti programmer** og standardiserede ansøgningsskemaer for alle programmerne, hvilket **forenklede indsendelsesproceduren**. Særforanstaltningerne for SMV'er blev iværksat gennem åbne indkaldelser af forslag, hvor forslagene blev bedømt hvert kvartal. En "strømlining" af de interne forvaltningsprocedurer i koordineringsenheden for SMV'er betød, at alle forslagsstillere under særforanstaltningerne for SMV'er blev underrettet om udfaldet af bedømmelsen inden for højst tre måneder.

Alle disse øvrige initiativer er i tråd med Kommissionens meddelelse om det integrerede program for SMV'er og BEST-taskforcens rapport, hvoraf det fremgår, at ordninger til fordel for SMV'er kræver brugervenlige deltagelsesregler samt information og oplysningskampagner for at fremme SMV'ernes deltagelse.

12.3. SMV'ers deltagelse i EU's FTU-programmer

Som følge af den øgede fokusering på SMV'ers deltagelse i EU's FTU-rammeprogrammer udgiver Kontoret for SMV'er og Innovation under Generaldirektoratet for Forskning med jævne mellemrum en rapport om emnet²³⁸. Som reaktion på Revisionsrettens bemærkninger²³⁹

²³⁸ Framework Programme IV, SME participation, 1994-1998, jf. www.Cordis.lu/sme/src/library.htm.

blev samtlige databaser over EU's FTU-kontrahenter gennemgået for at kontrollere, hvor store virksomhederne var, og hvilke virksomhedstyper der var tale om. Databaserne blev anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten. Før der blev indgået kontrakter i forbindelse med særforanstaltningerne for SMV'er, blev samtlige involverede SMV'ers oplysninger kontrolleret af en uafhængig kontrahent for at sikre, at de faldt ind under den SMV-definition, der blev anvendt under fjerde rammeprogram²⁴⁰, og dermed havde ret til at deltage i disse foranstaltninger.

Revisionsretten havde også opfordret Kommissionen til at forbedre sin overvågning af CRAFT-projekterne. Der blev i den forbindelse iværksat et udbud²⁴¹, og der blev udvalgt en række organisationer, der kunne bistå Kommissionen med at overvåge CRAFT-projekterne.

12.3.1. SMV'ers øgede deltagelse i EU's FTU-programmer

Siden 1991 har stadig flere SMV'er deltaget i EU's FTU-rammeprogrammer. I nedenstående tabel vises, hvor mange SMV'er, der deltog i de enkelte forskningsområder under de seneste to rammeprogrammer. En mere indgående beskrivelse findes i ovennævnte rapport²⁴².

SMV-deltagelse i tredje og fjerde rammeprogram, efter projekttype (Antal SMV'er, der har indgået kontrakter)

Program	Sonderings-tilskud	Samforskningsprojekter (CRAFT) *	Fælles forskningsprojekter	I ALT
Industriteknologi	1 694	3 301	2 385	7 380
Biovidenskab	478	449	650	1 577
Miljø	106	181	295	582
Energi	192	290	1 003	1 485
Transport	69	I/R	649	718
Telematik	I/R	I/R	1 217	1 217
ACTS (Telekom.)	39	I/R	406	445
Esprit (IT)	57	8	1 285	1 350
I ALT, 4. rammeprogram (1994-1998)	2 635	4 229	7 890	14 754
I ALT, 3. rammeprogram (1990-1994)	1 572	1 203	2 649	5 424

* Herunder CRAFT-projekter, der er iværksat før august 1999

I/R = Ikke relevant

²³⁹ Revisionsrettens årsberetning (1996), EFT C 348 af 18.11.1997.

²⁴⁰ I forbindelse med tredje og fjerde rammeprogram defineres en SMV som en virksomhed, som har under 500 ansatte og en årlig omsætning på højst 38 mio. EUR, og hvor højst en tredjedel af kapitalen ejes af en virksomhed, som ikke er en SMV, medmindre der er tale om en finansiel investor som f.eks. en bank eller et risikokapitalselskab.

²⁴¹ Indkaldelse DG RTD/SME/97/02, EFT S 221 af 13.11.1997.

²⁴² Framework Programme IV, SME participation, 1994-1998, jf. www.Cordis.lu/sme/src/library.htm

SMV-deltagelse* i EU's FTU-programmer

Fællesskabsforanstaltninger	Støtte til SMV'er i mio.€	Antal SMV'er	Andel af SMV'er blandt deltagerne	SMV'ernes andel af de samlede midler
2. rammeprogram (1987-1991)	622	2 347	18,1 %	18,7 %
heraf SMV-særforanstaltninger	1	28	100 %	100 %
3. rammeprogram (1990-1994)	732	5 424	27,6 %	18,5 %
heraf SMV-særforanstaltninger	74,5	2 775	100 %	100 %
4. rammeprogram (1994-1998)	1 427	14 754	28,5 %	20,4 %
heraf SMV-særforanstaltninger	323	6 864	100 %	100 %

* I forbindelse disse rammeprogrammer defineres en SMV som en virksomhed, som har under 500 ansatte og en årlig omsætning på højst 38 mio. EUR, og hvor højst en tredjedel af kapitalen ejes af en virksomhed, som ikke er en SMV, medmindre der er tale om en finansiel investor som f.eks. en bank eller et risikokapitalselskab.

SMV'ers DELTAGELSE I TREDJE OG FJERDE RAMMEPROGRAM – HOVEDKONKLUSIONER

- Over 14 500 SMV'er indgik forskningskontrakter med omkostningsdeling under fjerde rammeprogram. Det er næsten tre gange så mange som under tredje rammeprogram. **Den samlede støtte til SMV'erne beløber sig til over 1 400 mio. € (mod 732 mio. € under tredje rammeprogram).** Det gør fjerde rammeprogram til EU's vigtigste støtteordning for SMV'er.
- SMV'erne tegnede sig for en større andel af deltagerne og modtog en større del af midlerne under fjerde rammeprogram (1994-1998) end under tredje rammeprogram (1990-1994) og andet rammeprogram (1987-1991). De udgjorde 28,5 % af deltagerne og modtog 20,5 % af EU's samlede støtte. SMV'erne udgør 62 % af samtlige deltagere fra industrisektoren.
- I alt 7 900 SMV'er indgik fælles FTU-kontrakter for et samlet beløb af 1 100 mio. € i form af EU-støtte. De var den mest anvendte projektform under fjerde rammeprogram, men særforanstaltningerne for SMV'er er med 23 % af den samlede SMV-støtte blevet mere udbredt i forhold til tredje rammeprogram, hvor der kun var tale om 10 %.
- Sammenlignet med tredje rammeprogram deltog der flere SMV'er inden for de fleste programmer under fjerde rammeprogram, og de modtog en større del af støtten. SMV'erne er stadig stærkest repræsenteret inden for de industrielle programmer på områder som industri- og materialeteknologi samt informationsteknologi, men særforanstaltningerne for SMV'er har været med til at fordele SMV'erne mere jævnt. Ud af samtlige SMV'er deltog 8 % inden for biovidenskab mod før 1 %, og 4 % deltog på miljøområdet mod før 2 %..
- SMV'erne udgør 69 % af samtlige koordinatører af industrielle projekter.

12.3.2. Særforanstaltninger for SMV'er – nye deltagere og øget deltagelse

Særforanstaltningerne for SMV'er (sonderingstilskud og CRAFT-projekter) tegnede sig for næsten halvdelen af samtlige SMV'er, der deltog i fjerde rammeprogram. Nedenstående tabel viser, at der blev indsendt og udvalgt flest projekter inden for industriteknologi, men særforanstaltninger for SMV'er er også ved at blive mere udbredt under de andre programmer, som halvdelen af ansøgningerne om sonderingstilskud og en tredjedel af CRAFT-projekterne var rettet mod.

Indsendte og udvalgte projekter vedrørende særforanstaltninger for SMV'er under tredje og fjerde rammeprogram

Projekttype Program	Sonderingstilskud		Samforskning*	
	Indsendte projekter	Kontrakter	Indsendte projekter	Kontrakter
Industriteknologi	1 630	760	1 263	522
Biovidenskab	753	230	289	86
Miljø	167	57	112	36
Energi	195	84	79	53
Transport	59	32	Ikke relevant	
Telematik	Ikke relevant		Ikke relevant	
ACTS (Telekommunikation)	<i>Ikke oplyst</i>	39	Ikke relevant	
Esprit (Informationsteknologi)	228	50	6	1
I ALT, 4. rammeprogram (1994-1998)	3 032	1 252	1 749	698
I ALT, 3. rammeprogram (1990-1994)	885	391	331	172

* Herunder CRAFT-projekter, der er iværksat før august 1999. Evalueringsresultaterne for område 4 og 5 under FAIR-programmet indgår ikke heri.

En analyse af, hvor mange og hvilke SMV'er der deltog i særforanstaltningerne for SMV'er under fjerde rammeprogram, viser følgende:

- *Nye deltagere får også en chance:* over 75 % af de 16 000 SMV'er, der indsendte forslag, havde ikke deltaget i et af EU's FTU-projekter tidligere. Alligevel blev 40 % udvalgt, og 7 000 deltog i et projekt (2 650 for sonderingstilskud og 4 250 for CRAFT). SMV'er, der indsender et interessant forslag (vurderet ud fra evalueringsrapporten), men ikke får det antaget, opfordres til at forbedre det og sende det ind igen.
- *Det er dyrt at være med, men pengene skal ikke investeres på én gang.* I gennemsnit skulle en SMV for at deltage i et CRAFT-projekt med seks partnere til 800 000 EUR under fjerde rammeprogram kun bidrage med ca. 73 000 EUR selv (3 000 til forberedelse af forslaget, 5 000 til finansiering af forundersøgelsesfasen og 65 000 til selve CRAFT-projektet).
- *Det er til gavn for de små virksomheder:* 65 % af de deltagende SMV'er havde under 50 ansatte.
- *EU's FTU henvender sig ikke kun til den højteknologiske sektor:* 35 % af deltagerne i CRAFT-projekter kom fra de mere traditionelle sektorer (fødevareproduktion, byggeri, minedrift, tekstilbranchen eller træindustrien). 20 % af dem kommer fra "samhørighedslandene" (Grækenland, Spanien, Irland og Portugal).

- *Den største fordel ligger i de nye tværnationale partnerskaber:* Særforanstaltningerne for □SMV'er under fjerde rammeprogram gav over 6 000 SMV'er mulighed for at deltage for første gang i et af EU's FTU-projekter.

12.3.3. Andre foranstaltninger under fjerde rammeprogram med relevans for SMV'er

Demonstrationsprojekter inden for biovidenskab

Der ydes i forbindelse med alle tre særprogrammer inden for biovidenskab (landbrug, skovbrug og fiskeri – FAIR, Bioteknologi – Biotech, og biomedicin og sundhed – BIOMED) under fjerde rammeprogram støtte til demonstrationsprojekter til udnyttelse og spredning af ny teknologi. Demonstrationsprojekterne sigter mod at godtgøre ny teknologisk levedygtighed, løse problemer i forbindelse med kommerciel udnyttelse af teknologi og fremme kendskabet til de økonomiske, sociale eller medicinske fordele ved projektet. Ud fra princippet om, at "man skal se noget for at tro på det", udgør demonstrationsprojekterne en nyskabelse i forhold til traditionelle FTU-projekter, fordi formålet med dem er at anvende tilgængelig viden til at vise, hvorledes en ny teknologi eller en ny opfindelse kan anvendes bedst muligt.

Selv om demonstrationsprojekter ikke er direkte målrettet mod SMV'er, udgør disse i gennemsnit 22 % af alle de udvalgte ansøgere, og der deltager mindst én SMV i tre projekter ud af fire. Antallet af forslag rettet mod Biotech-programmet steg næsten med en faktor 20 fra den første indkaldelse (4 forslag) til den sidste indkaldelse (75 forslag), hvilket understreger industriens og ikke mindst SMV'ernes store interesse for denne type projekter.

Demonstrationsprojekter under de biovidenskabelige programmer (fjerde rammeprogram) - SMV-deltagelse

Program	Antal projekter	SMV-deltagelse (i %)	Projekter med mindst én SMV (i %)
BIOMED	16	15 %	69 %
FAIR	14	31 %	86 %
Biotech	38	21 %	71 %
I alt	68	22 %	74 %

"Forummet for bioteknologi og finansiering"

Højteknologiske SMV'er og nyetablerede virksomheder rummer kolossale muligheder for vækst og øget beskæftigelse i Europa. I 1997 oprettede Kommissionen og European Association of Security Dealers (den europæiske sammenslutning af børshandlere – EASD) et "forum for bioteknologi og finansiering"²⁴³, som skulle **fremme forbindelserne mellem det videnskabelige samfund og industri- og finanskredse** og derigennem stimulere udviklingen af den europæiske bioteknologisektor og navnlig af højteknologiske SMV'er med stort vækstpotentiale. Den anden konference i forbindelse med forummet for bioteknologi og finansiering blev afholdt i Lyon den 26.-29. marts 1999. Den tiltrak godt 1 200 deltagere.

²⁴³

Der kan læses mere om forummet på <http://europa.eu.int/comm/research/biotech/finance.html>

Stimulering af industriens og slutbrugernes deltagelse og interesse

To særforanstaltninger har bevirket, at flere SMV'er medvirker i de biovidenskabelige projekter og udnytter resultaterne heraf:

- **Industriplatforme**²⁴⁴ er interesseorganisationer, som ikke er tilknyttet EU, men koncentreret på områder, der primært finansieres gennem bioteknologiprogrammet under fjerde rammeprogram. De tjener som platforme for formidling af resultaterne af EU-støttede projekter og består af ca. 200 virksomheder, hvoraf mange er SMV'er.
- **Formidlingsplatforme:** der blev under fjerde rammeprogram udarbejdet særlige formidlingsprojekter ("Flair flow") og elektroniske net (NF 2000-net) for at udbrede kendskabet til de resultater, der blev opnået i forbindelse med projekterne på fødevareområdet og andre områder.

12.4. EU's FTU-politik's betydning for SMV'erne

I tidsrummet fra 1997 til 1999 blev der foretaget en lang række undersøgelser²⁴⁵ med henblik på såvel kvantitativt som kvalitativt at vurdere SMV'ernes deltagelse i EU's FTU-programmer.

Resultaterne af disse undersøgelser og de anbefalinger, der i den forbindelse blev fremsat, blev diskuteret på workshoper med deltagelse af repræsentanter for SMV'erne (f.eks. UEAPME, den europæiske organisation for håndværk og SMV'er, men også enkeltstående SMV'er, som var aktive inden for forskning), industrisammenslutninger (f.eks. Cecimo, der repræsenterer værktøjsmaskinindustrien) og forskningsorganisationer (f.eks. EARTO, den europæiske sammenslutning af forsknings- og teknologioorganisationer). De relevante generaldirektorater under Kommissionen, heriblandt Generaldirektoratet for Forskning og Generaldirektoratet for Erhverv, var også repræsenteret ved workshoperne.

Disse undersøgelser og workshoper dannede grundlag for fastlæggelsen af **særforanstaltningerne** for SMV'er under EU's femte rammeprogram for FTU (1998-2002).

Hvilke SMV'er deltog i fjerde rammeprogram?

EU's fjerde rammeprogram for FTU fokuserede på de to kategorier, der er nævnt tidligere i rapporten. En tredjedel af de SMV'er, der deltog i fjerde rammeprogram, kan betegnes som "teknologiudviklere", mens 62 % er "førende teknologibrugere". Kun 4 % er "almindelige teknologibrugere".

²⁴⁴ Nærmere oplysninger om industriplatforme fås fra <http://europa.eu.int/comm/research/biotech/ipl.html>

²⁴⁵ - "Industrial technologies: impact predicted, impact delivered", Europa-Kommissionen, 1998
- "SME Participation in the 4th Framework Programme for Research and Technological Development", udarbejdet for Europa-Kommissionen af VERTICA Oy, 1998 (jf. <http://www.Cordis.lu/sme/src/surv.htm>)
- "Efficiency and outcomes of the Exploratory Awards scheme in the 4th Framework Programme for Research and Technological Development", udarbejdet for Kommissionen af Segal Quince Wicksteed, 1999.

Oplysningerne tyder på, at fjerde rammeprogram gjorde det muligt for navnlig små virksomheder og nye virksomheder at oprette nye partnerskaber.

- **Størsteparten af deltagerne i fjerde rammeprogram var små virksomheder:** de fleste industrielle deltagere i fjerde rammeprogram var SMV'er (62 %), og 42 % af dem havde under 50 ansatte.

Virksomhedernes deltagelse i fjerde rammeprogram, efter projekttype og antal ansatte

Projekt-type	Sonderings-tilskud		CRAFT-projekter*		Samforskning		I alt	
	Antal ansatte	Antal deltagere	%	Antal deltagere	%	Antal deltagere	%	Antal deltagere
< 10	766	29 %	524	12 %	1 956	12 %	3 246	14 %
10-49	1 143	43 %	2 101	50 %	3 395	20 %	6 639	28 %
50-249	654	25 %	1 338	32 %	1 697	10 %	3 689	16 %
250-500	72	3 %	266	6 %	842	5 %	1 180	5 %
>500	0	0 %	0	0 %	9 008	53 %	9 008	38 %
I alt	2 635	100 %	4 229	100 %	16 898	100 %	23 762	100 %

* Herunder CRAFT-projekter, der er iværksat før august 1999. Kun SMV-ansøgere er medregnet.

- **Fjerde rammeprogram inddrog nye SMV'er i FTU.** Næsten to tredjedele (64 %) af samtlige SMV'er, der deltog i fjerde rammeprogram, havde ikke været med tidligere. For CRAFT-projekter drejede det sig om næsten fire femtedele (78 %), og i forbindelse med samforskningsprojekterne var næsten halvdelen af deltagerne med for første gang.
- **Fjerde rammeprogram var med til at skabe nye partnerskaber.** Knap halvdelen af de SMV'er, der deltog i fjerde rammeprogram, havde ikke tidligere samarbejdet med de øvrige medlemmer af konsortiet.
- **Fjerde rammeprogram gav SMV'er adgang til fælles FTU.** For mere end tre femtedele (63 %) af de SMV'er, der deltog i fjerde rammeprogram, var det deres første erfaring med FTU-samarbejde. De havde ikke tidligere deltaget i regionale, nationale eller multinationale programmer såsom Eureka eller COST.

SMV'erne vil gerne være med igen

Fem år efter afslutningen af de projekter, der blev iværksat på industriteknologiområdet, ser det ud til, at:

- **SMV'erne har haft størst udbytte af at deltage:** 43 % af de SMV'er, der deltog, forøgede deres omsætning, 53 % fik adgang til nye markeder, og 42 % oprettede nye arbejdspladser. SMV'erne udgjorde 33 % af den stikprøve, der blev bedømt, men tegnede sig for 47 % af de virksomheder, som havde fået en større omsætning, 66 % af de virksomheder, der fik adgang til nye markeder, og 76 % af de virksomheder, som oprettede nye arbejdspladser.

- **Andre konsekvenser for SMV'erne:** der nævnes også andre, mindre målbare fordele for SMV'erne i rapporten:
 - (1) SMV'erne spillede en afgørende rolle i samtlige CRAFT-projekter og i 65 % af samforskningsprojekterne.
 - (2) 60 % af SMV-partnerne nævnte andre fordele, herunder nye handelsrelationer, øget knowhow, forbedret renommé og bedre intern organisation.
 - (3) SMV'er, som ikke optrådte som partnere, fik også gavn af teknologioverførsel fra 30 % af de afsluttede projekter.
- **Fjerde rammeprogram gjorde det muligt for SMV'erne at forny sig og udvikle tværnationale partnerskaber.** Ud over de tværnationale partnerskaber var de største fordele ved at deltage i EU's FTU-projekter ifølge SMV'erne, at det gjorde det muligt at udvikle et nyt produkt eller en ny proces, få adgang til teknologi og udnytte eksisterende knowhow. Støtten fra EU opfattes ikke i sig selv som hovedformålet med at deltage.
- **Fjerde rammeprogram satte gang i produktinnovationen.** Godt halvdelen af SMV'erne kom fra industrisektoren og fordelte sig ligeligt på såvel høj- som lavteknologivirksomheder. De lavteknologiske SMV'er deltager typisk i CRAFT, hvorimod service- og rådgivningsvirksomheder er mere interesseret i samforskningsprojekterne.
- **Deltagerne i fjerde rammeprogram var tilfredse.** SMV'erne var ovenud tilfredse med det udbytte, de fik af at deltage i rammeprogrammet. Næsten alle (96 %) var parate til at deltage igen.

Særforanstaltningerne for SMV'er gjorde det lettere for SMV'er at deltage

Konklusionen på undersøgelserne var, at **sonderingstilskuddene spillede en afgørende rolle for SMV'er, der ønskede at deltage i fjerde rammeprogram:**

- Blandt de SMV'er, der endte med at deltage i konkrete forskningsprojekter, opfattede 54 % deres sonderingstilskud som afgørende for, at deres forslag blev udvalgt på evalueringsprocessens andet trin, og yderligere 33 % mente, at det var en væsentlig årsag til det.
- Der var også klart, at SMV'er, der fik tildelt et sonderingstilskud, som helhed havde bedre chancer for, at det konkrete forskningsprojekt blev udvalgt. For CRAFT-projekter lykkedes det i 48 % af tilfældene mod 43 %, og for samordningsprojekterne lykkedes det i 25 % af tilfældene mod 23 %. Sonderingstilskuddene gik desuden generelt til meget små virksomheder og virksomheder uden tidligere erfaring med tværnational forskning, som ikke ville have fremsat noget forslag, hvis de ikke havde fået hjælp til det.

Der kunne også drages følgende vigtige konklusioner af undersøgelserne:

- **Procedurene i forbindelse med CRAFT er brugervenlige.** SMV'ernes problemer med at deltage i EU's FTU-projekter er enten interne (manglende tid hos ledelsen eller for få interne ressourcer) eller eksterne (det tager lang tid at bedømme forslagene, procedurene er indviklede, og der udvælges relativt få projekter). De procedurer, der blev indført i

forbindelse med CRAFT-aktiviteterne, har halveret de eksterne problemer fra 75 % ved samforskning til 35 % ved CRAFT.

- **SMV'erne hører om europæisk FTU gennem deres forretningspartnere eller serviceleverandører.** De nye SMV'er henter som hovedregel deres oplysninger fra forretningspartnere. I forbindelse med CRAFT gøres der imidlertid også hyppigt brug af specialiserede tjenesteleverandører som f.eks. de nationale CRAFT-kontaktpunkter, innovationsformidlingscentrene og Euro Info Centrene.
- Europa-Kommissionen og dens net af specialiserede tjenesteleverandører har stor betydning for informering og rådgivning af SMV'er. Partnerne spiller den vigtigste rolle. Hertil kommer de offentlige tilbud (herunder EU og EU's forskellige netværk), som er der oftest trækkes på i forbindelse med samforskning. Ved CRAFT-projekter gøres der både brug af FTU-leverandører og EU's netværk.

SMV'erne har grundlæggende brug for tre former for hjælp for at kunne udarbejde et projekt: søgning efter eksperter og partnere, uddybning af ansøgningsmaterialet og kontrol af forslagens kvalitet og antagelighed.

12.5. Femte rammeprogram for FTU og SMV-særforanstaltningerne i tilknytning hertil

SMV'erne har fået en klar prioritering i EU's femte rammeprogram for FTU-indsatsen²⁴⁶ (1998-2002, budget: 14 960 mio. €). På Europa-Parlamentets opfordring **skal mindst 10 % af midlerne under de enkelte temaprogrammer afsættes til SMV'er.** Desuden er de eksisterende særforanstaltninger for SMV'er blevet styrket og gjort mere fleksible.

Fællesskabets definition af en SMV er også indarbejdet i Rådets afgørelse af 22. december 1998 om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i forskning samt regler for formidling af forskningsresultater med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs femte rammeprogram²⁴⁷.

12.5.1. Aktiviteterne under de enkelte temaprogrammer

Også under femte rammeprogram iværksættes særforanstaltningerne for SMV'er gennem en **åben indkaldelse af forslag**, hvilket betyder, at der kan indsendes forslag hele året rundt. Det nye er, at det nu kan ske under samtlige tematiske forskningsprogrammer:

- **Sonderingspræmier:** økonomiske tilskud (75 % af omkostningerne, dog højst 22 500 €), hvor to SMV'er fra to forskellige medlemsstater eller associerede lande udarbejder et projektforslag under et af de fire overordnede temaprogrammer.
- **Kooperativ forskning (CRAFT):** denne ordning gør det muligt for mindst tre uafhængige SMV'er fra mindst to forskellige medlemsstater eller associerede lande, som har de samme problemer, men mangler den fornødne FTU-kapacitet, at overdrage de forskningsopgaver, de har brug for at få løst, til en tredjepart (FTU-leverandøren). Fællesskabet dækker 50 % af omkostningerne, dog højst 1 mio. €. Ved projektets afslutning tilfalder ejendomsretten til resultaterne SMV'erne.

²⁴⁶ EFT L 26 af 1.2.1999, s. 1.

²⁴⁷ EFT L 26 af 1.2.1999, s. 46.

Ud over at SMV'erne kan deltage i disse foranstaltninger, opfordres SMV'er med egen forskningskapacitet også til at deltage i andre former for projekter sammen med andre virksomheder, universiteter og forskningsinstitutioner.

12.5.2. Støtte til SMV'ers deltagelse

Foranstaltningerne støttes og koordineres under det horisontale program til fremme af innovation og tilskyndelse til SMV'ers deltagelse. **Det er især Kontoret for SMV'er og Innovation under Generaldirektoratet for Forskning, som har til opgave at sikre, at de nævnte projekter iværksættes på en ensartet og konsekvent måde**, f.eks. ved at udarbejde såvel specifikt som generelt informationsmateriale, tilrettelægge fælles evalueringer og samordne sine administrative procedurer i forbindelse med udvælgelse af projekter, underretning af forslagsstillere om udfaldet af evalueringen, udfærdigelse af kontrakter osv. Formålet med dette er at sikre, at alle forslagsstillere underrettes om udfaldet af bedømmelsen senest tre måneder efter, at forslaget er fremsendt, og at der indgås kontrakter så hurtigt som muligt, så projekterne kan sættes i gang.

Det **horisontale program til fremme af innovation og tilskyndelse af SMV'ers deltagelse**²⁴⁸ spiller ikke kun en koordinerende rolle, men fungerer også som katalysator ved at iværksætte følgende støtteforanstaltninger, der skal gøre det endnu lettere og mere interessant for SMV'er at deltage i programmerne:

- **Oprettelse af et enkelt indgangssted:** et samlet kontaktsted for alle EU's FTU-programmer, hvor SMV'erne kan få respons på alle deres spørgsmål, idéer og forslag til EU's FTU-foranstaltninger for SMV'er²⁴⁹.
- **Forvaltning af et net af specialiserede nationale kontaktpunkter for SMV'er**, som dækker samtlige medlemsstater og associerede lande, og som kan forsyne SMV'erne med information og yde rådgivning (bl.a. vedrørende partnersøgning) med henblik på deltagelse i Fællesskabets FTU-programmer.
- **Iværksættelse af foranstaltninger vedrørende økonomisk og teknologisk information.** Der er tale om ledsageforanstaltninger, som tager udgangspunkt i de informative og opmærksomhedsskabende kampagner. De gør det muligt for de eksisterende net af tjenesteleverandører og formidlere (f.eks. de nationale kontaktpunkter for SMV'er, de europæiske industrisammenslutninger og de regionale udviklingsagenturer) at finde frem til oplysninger (bl.a. om teknologiske tendenser), som er relevante for SMV'erne, og som de kan bruge, når de udarbejder et forslag under et af Fællesskabets FTU-programmer.

12.5.3. SMV'ers deltagelse i femte rammeprogram – første resultater

Det er endnu for tidligt at danne sig et overblik over resultaterne af de første forslagsindkaldelser under temaprogrammerne, men de første tilbagemeldinger ser lovende ud, idet forholdsvis mange af de udvalgte forslag er fremsat af SMV'er.

Med hensyn til særforanstaltningerne for SMV'er (sonderingspræmier og CRAFT) blev der lanceret en åben indkaldelse af forslag den 1. april 1999²⁵⁰, og der blev gennemført to evalueringsrunder i henholdsvis foråret og efteråret 1999. I kølvandet på den anden række

²⁴⁸ <http://www.cordis.lu/innovation-smes/home.html>

²⁴⁹ SME-Helpdesk: e-mail: Research-SME@cec.eu.int, telefax: +32-2 295.71.10, tlf.: +32-2 295.71.75.

²⁵⁰ EFT C 92 af 1.4.1999, s. 14.

SMV-teknologidage i Wien i december 1998 og de informationskampagner, der blev iværksat af nettet af nationale kontaktpunkter for SMV'er, blev der i løbet af de første seks måneder fremlagt ca. 1 000 projekter med deltagelse af ca. 2 700 SMV'er, hvilket er 20 % flere end i det første år af fjerde rammeprogram.

Sonderingspræmier

- 1 700 SMV'er har indsendt 850 ansøgninger om sonderingspræmier. Seks uger fra ansøgningerne var modtaget, havde ca. 40 % af koordinatorene fået besked om, at Kommissionen ville yde støtte til deres forslag. Den nye procedure under femte rammeprogram gør det muligt at indlede kontraktforhandlinger og udvælge forslag på samme tid, hvilket forkorter den tid, der går, fra projektet fremsendes, til det iværksættes.
- Kun 10 % af projekterne opfyldte ikke støttekravene, hvilket er langt færre end de 17 %, der blev afvist under fjerde rammeprogram.
- Forslagene fordeler sig mere jævnt på programmerne, end det var tilfældet for fjerde rammeprogram. Således hørte 40 % af forslagene under programmet for konkurrence- og bæredygtig vækst og 30 % under programmet for livskvalitet og forvaltning af bioressourcer.
- SMV'erne fordeler sig også mere ligeligt på de enkelte medlemsstater, end de gjorde under fjerde rammeprogram, hvilket også her skyldes det arbejde, samtlige nationale kontaktpunkter for SMV'er har gjort. Omkring 100 af disse forslagsstillere fra SMV'er kommer fra lande, der er associeret til femte rammeprogram, hvilket vidner om stigende interesse for EU's forskningsprogrammer.
- Små og meget små virksomheder er også repræsenteret: 80 % af forslagsstillerne blandt SMV'er havde mindre end 50 ansatte, og 40 % havde endda mindre end 10.
- Kvindelige iværksættere udgør 5 % af forslagsstillerne. Selv om tallet er lavt, svarer det til den andel af europæiske kvinder, der driver teknologiorienterede virksomheder.

CRAFT-projekter

- 150 CRAFT-projekter med deltagelse af ca. 1 000 SMV'er blev fremlagt. Også her blev ca. 40 % af forslagene udvalgt med henblik på finansiering, og der er indledt forhandlinger med henblik på indgåelse af kontrakter og lancering af projekter i begyndelsen af 2000.
- Kun 13 % var ikke støtteberettigede, og det er ikke mange i betragtning af, at der ikke på det pågældende tidspunkt var mulighed for at yde sonderingspræmier til udarbejdelse af nogen af disse projekter.
- Forslagene er ikke så jævnt fordelt, som det er tilfældet for sonderingspræmierne. To tredjedele af forslagene var rettet mod programmet for konkurrence- og bæredygtig vækst. Til gengæld blev der fremsat 11 CRAFT-forslag under informationssamfundsprogrammet, hvilket er flere end under hele fjerde rammeprogram.
- Også her er de forslagsstillere, som er SMV'er, mere jævnt fordelt på medlemsstaterne, end det var tilfældet under fjerde rammeprogram, og ca. 50 af forslagsstillerne kommer fra lande, der er associeret til femte rammeprogram.

- Små og meget små virksomheder tegner sig også for størsteparten af CRAFT-projekterne. 70 % af forslagsstillerne blandt SMV'er har under 50 ansatte, og 30 % har under 10 ansatte.

Økonomisk og teknologisk information

Der er udvalgt 11 ud af de i alt 23 forslag, der var modtaget inden den første skæringsdato (juli 1999)²⁵¹, og indledt drøftelser med henblik på at yde støtte til foranstaltninger inden for læder, biomasse, elektronisk handel, luftfart og nanoteknologi. Andre foranstaltninger sigter specifikt mod at stimulere deltagelsen af SMV'er fra mindre velstillede dele af Europa eller mod at uddanne og udnævne medlemmer af støttenet i de associerede stater.

12.5.4. Cordis

Cordis, Fællesskabets informationstjeneste for forskning og udvikling, er primært en netbaseret tjeneste²⁵², der giver gratis adgang til:

- oplysninger om EU's forskningsaktiviteter og -politik med henblik på at fremme deltagelsen i forskningen og nyttiggørelsen af den teknologi, der udvikles,
- oplysninger og tjenester, der gør det muligt at danne bro mellem forskning og innovation i overensstemmelse med kapitel 3 i innovationshandlingsplanen²⁵³.

Cordis' hjemmeside indeholder bl.a.:

- Fyldestgørende oplysninger om femte rammeprogram inden for forskning, herunder oplysninger om forslagsindkaldelser og den officielle dokumentation, der er nødvendig for at kunne fremsætte forslag, samt netjenester for de enkelte programmer under femte rammeprogram.
- En nyhedstjeneste om EU's forsknings- og innovationsaktiviteter, som opdateres dagligt.
- En samling databaser vedrørende EU-forskningen, som dækker det igangværende og de tidligere rammeprogrammer, med oplysninger om programmer, projekter, resultater, kontaktpunkter og forkortelser. Databasen over resultater er hjørnestenen i en "teknologibørs".
- En "partnersøgningstjeneste" for potentielle deltagere i femte rammeprogram og for virksomheder, der ønsker at udnytte de teknologier, der udvikles.
- Netsider vedrørende støtte til udnyttelse af forskning, heriblandt rådgivningstjenesterne IPR og LIFT (finansiering af innovation).

Brugen af Cordis' hjemmeside steg drastisk i løbet af 1999, hvilket understreger dens rolle som den vigtigste informationstjeneste for femte rammeprogram og den øgede brugervenlighed. Der blev downloadet 200 000 dokumenter om måneden mod før 40 000, og antallet af brugere blev fordoblet fra 65 000 til 120 000 pr. måned.

²⁵¹ EFT C 92 af 23.4.1999, s. 35.

²⁵² <http://www.cordis.lu>

²⁵³ EFT L 361 af 31.12.1994, s. 101.

I tilknytning til Cordis udgives der hver anden måned et nyhedsbrev med titlen *Innovation & Technology Transfer*. Nyhedsbrevet informerer om gennemførelsen af innovations- og SMV-programmet og om udviklingen af den europæiske innovationspolitik.

13. ERHVERVSUDDANNELSE

Erhvervsuddannelse og investering i menneskelige ressourcer med henblik på at forbedre virksomhedernes konkurrenceevne er et vigtigt led i virksomhedernes (og dermed også ledernes og de ansattes) tilpasning til nye fænomener som f.eks. globaliseringen, internationaliseringen, informationssamfundet og den digitale økonomi. Fællesskabet har udarbejdet en række programmer og initiativer, der bidrager til udviklingen af navnlig erhvervsuddannelsessystemerne. Det drejer sig bl.a. om Leonardo da Vinci-programmet, de programmer, der medfinansieres af Den Europæiske Socialfond, fællesskabsinitiativerne ADAPT og Biotech, som for fremtiden erstattes af EQUAL, samt en række andre erhvervspolitiske foranstaltninger.

13.1. Den Europæiske Socialfond

For Den Europæiske Socialfond (ESF) markerer begyndelsen af den nye syvårsperiode (2000-2006) en milepæl i dens udvikling. ESF udgør nu det vigtigste finansielle værktøj til implementering af den europæiske beskæftigelsesstrategi, der blev vedtaget på beskæftigelsestopmødet i Luxembourg i 1997. Det betyder, at ESF nu – såvel politisk og administrativt – inddrages fuldt ud i medlemsstaternes bestræbelser for at virkeliggøre målsætningerne i den europæiske beskæftigelsesstrategi (forbedring af arbejdsstyrkens "beskæftigelsesevne" og "tilpasningsevne", udvikling af iværksætterkulturen og sikring af lige muligheder for alle).

ESF bygger på en række overordnede programmer som dækker hele EU. - under mål 1 (udvikling og tilpasning i tilbagestående områder) til mål 2 (økonomisk og social omstilling) eller mål 3 (udvikling af menneskelige ressourcer) - og på Fællesskabets nye initiativ, EQUAL. Programmerne fastlægges i samarbejde mellem medlemsstaterne eller regionerne og Kommissionen, og der tages hensyn til forskelle i de lokale forhold og strukturer. Fællesskabets EQUAL-initiativ skal gøre det muligt at danne tværnationale partnerskaber, hvor der søges nye metoder til bekæmpelse af enhver form for udelukkelse, forskelsbehandling og ulighed på arbejdsmarkedet.

Hensigten med ESF er at forebygge og bekæmpe arbejdsløshed, gøre den europæiske arbejdsstyrke og de europæiske virksomheder bedre til at håndtere nye udfordringer og hindre, at enkeltpersoner mister kontakten med arbejdsmarkedet. ESF's programmer fokuserer på fire politiske områder, nemlig udvikling af aktive arbejdsmarkedspolitikker, fremme af lige adgang til arbejdsmarkedet for alle, livslang læring, udvikling af tilpasningsevnen og iværksætterkulturen på samtlige områder og eventuelle særlige foranstaltninger til fordel for kvinder. De tre overordnede målsætninger for disse fem områder er: fremme af lokale beskæftigelsesinitiativer, udnyttelse af informationsfundets beskæftigelsesmuligheder og sikring af lige muligheder for kvinder og mænd, hvilket indgår i alle aktiviteter. Blandt de aktiviteter, der ydes støtte til, er forskellige former for uddannelse og forskellige erhvervsuddannelsesinitiativer, beskæftigelsesstøtte, lederuddannelse og udvikling af nye beskæftigelsesmuligheder, bl.a. på andelsområdet.

Evaluering af rammeprogrammerne for perioden fra 1994 til 1999

ESF fokuserer på investeringer i mennesker. Eftersom størsteparten af arbejdsstyrken findes inden for SMV'er, har ESF's aktiviteter været til stor gavn for denne kategori af virksomheder. Fordi ESF fokuserer på arbejdsstyrken og ikke på virksomhederne, og der er tale om så mange projekter (som hver især er tilpasset forskellige nationale forhold), findes der ingen detaljerede og præcise oplysninger om SMV'ernes deltagelse i ESF-støttede programmer. I midtvejsevalueringerne af ESF's aktiviteter (som dækker projekter i perioden fra 1996 til 1997) **anslås det, at mellem 40 og 90 % af samtlige deltagere i programmerne i årene fra 1994 til 1999 var SMV'er.**

Rapporterne om midtvejsevalueringerne kan læses på Kommissionens ESF-hjemmeside, og der kan også hentes yderligere nyttige oplysninger på følgende adresse: <http://europa.eu.int/comm/dg05/esf/en/index.htm>. Midtvejsevalueringen viser, at det er vanskeligt at komme med præcise oplysninger, fordi der mangler tydelige indikatorer, som gør det muligt at måle, hvor mange SMV'er eller ansatte i SMV'er der deltager i programmerne. Alligevel må det konkluderes, at de fleste programmer som helhed enten er rettet mod virksomhederne (SMV'er) og deres ansatte (det er tilfældet i Sverige, i de italienske regioner, i de tyske delstater, i Sverige og i de franske regioner) eller rettet mod grupper af beskæftigede, der menes at være i direkte fare for at miste deres arbejde, navnlig beskæftigede i kriseramte brancher. En samlet evaluering af aktiviteterne i programperioden fra 1994 til 1999 er gået i gang.

I 1998 og 1999 iværksatte en række medlemsstater nye programmer under mål 4, som i visse tilfælde var af særlig interesse for SMV'er.

I Det Forenede Kongerige er der f.eks. lanceret et program under mål 4 for 1998-1999. **Aktiviteterne er næsten udelukkende forbeholdt SMV'er**, idet større virksomheder kun kan opnå støtte under særlige omstændigheder. ESF støtter programmet med næsten 250 mio. € i løbet af de pågældende to år.

Der er opstillet tre målsætninger for støtten - som ydes til beskæftigede, som står over for en industriel omstilling:

- at udvikle prognoseværktøjer, der kan benyttes til udvikling af uddannelsesprogrammer,
- at målrette uddannelserne mod de personer i virksomhederne, der ikke har tilstrækkeligt ajourførte færdigheder og risikerer at miste deres arbejde,
- at finansiere udviklingen af innovative uddannelsessystemer baseret på udnyttelse af ny teknologi og inddragelse af nye arbejdsmetoder og produktionsteknikker, at stimulere netværkssamarbejde mellem SMV'er og mellem SMV'er og store virksomheder samt at udbrede resultaterne af den forskning, der foretages under den første målsætning.

I Italien har en af de mest markante nyskabelser under mål 4 været etableringen af et nationalt system til fastlæggelse af "uddannelsesbehovet", som ikke fandtes tidligere. Det falder helt i tråd med idéen om, at prognoser er vigtige for at kunne formulere en uddannelsespolitik. ESF var med til at finansiere undersøgelser og forskning (navnlig inden for industri- og håndværkssektoren) og medvirkede dermed sammen med arbejdsmarkedets parter til at

udarbejde et nationalt system til fastlæggelse af "uddannelsesbehovet".

Forbedring af kommende evalueringer vedrørende SMV'ers deltagelse i Socialfondens programmer

I den nye programperiode fra 2000 til 2006 bliver det lettere at vurdere, hvor mange SMV'er der deltager i ESF's aktiviteter. Udvikling af iværksætterkulturen prioriteres højt i den europæiske beskæftigelsesstrategi, og Kommissionen og medlemsstaterne har derfor fastslået, at **der er brug for større opmærksomhed om SMV-aspekterne i forbindelse med iværksættelsen af ESF's aktiviteter.** Der er derfor **udarbejdet en række særlige SMV-indikatorer.** I et af Kommissionens dokumenter med titlen "Guidelines for the Monitoring and Evaluation of ESF assistance in the period 2000-2006" opfordres medlemsstaterne til at indsamle mere detaljerede oplysninger om SMV'ers deltagelse og lægge større vægt på SMV-aspekterne i forbindelse med overvågningen og evalueringen af ESF's aktiviteter.

13.1.1. ADAPT- og EMPLOYMENT-initiativerne

Hensigten med **Fællesskabets ADAPT-initiativ** (1995-1999 – budget: 1 573 mio. €)²⁵⁴ er at ændre den måde, hvorpå virksomheder, herunder navnlig små virksomheder, de organisationer, der støtter dem, og de ansatte selv reagerer på industrielle forandringer. Rent metodemæssigt lå hovedvægten i projekterne i 1997 på brug af ny informations- og kommunikationsteknologi og opbygning af informationssamfundet.

Der blev under ADAPT ydet støtte til innovative projekter, der var baseret på en "bottom up"-strategi og tværnationalt partnerskab, og som kunne få en forstærkende effekt. Projekterne omhandlede aktiviteter på følgende områder: erhvervsuddannelse, rådgivning og vejledning, prognoser, netværkssamarbejde og nye beskæftigelsesmuligheder, tilpasning af støttestrukturer samt information og formidling.

SMV'er medvirkede direkte i 15 % af samtlige ADAPT-projekter. Desuden blev der ydet støtte til SMV'er og etablering af virksomheder i forbindelse med 45 % af samtlige projekter. Med hensyn til målgrupper fokuserede 35 % af projekterne på ansatte i SMV'er og mindre foretagender og 37 % på erhvervsledere og iværksættere.

Selvom beskæftigelsesinitiativet ikke er direkte rettet mod SMV'erne, er det alligevel værd at nævne.

Fællesskabets beskæftigelsesinitiativ (1995-1999, budget: 1 855 mia. €) sigter mod personer, der er særligt vanskeligt stillet på arbejdsmarkedet. Det består af fire sammenhængende aktionsområder: NOW, der har til formål at forbedre kvinders stilling på arbejdsmarkedet, Horizon, som sigter mod handicappede, Integra for socialt udstødte og Youthstart for unge. Hensigten med beskæftigelsesinitiativet er at søge nye veje til løsning af arbejdsløshedsproblemet i EU. I den forbindelse ydes der støtte til pilotprojekter for at udvikle de menneskelige ressourcer, forbedre arbejdsmarkedets funktion, fremme den sociale solidaritet og sikre lige muligheder for alle. Støtten gik til innovative projekter på følgende områder: systemudvikling, erhvervsuddannelse, jobskabelse, information og formidling.

²⁵⁴

Læs mere herom på følgende hjemmeside:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm

Med hensyn til SMV'ernes spredning på de forskellige aktionsområder under beskæftigelsesinitiativet udgjorde de 8,4 % af deltagerne under NOW, hvor yderligere 35 % af samtlige projekter omhandlede støtte til SMV'er og etablering af virksomheder, for Horizon var der tale om henholdsvis 5 % og 20 % og for Integra 5,5 % og 26,3 %. Under Youthstart medvirker SMV'er direkte i 7,8 % af samtlige projekter, mens der under yderligere 22,7 % af samtlige projekter ydes støtte til SMV'er og etablering af virksomheder.

Samlet medvirker der SMV'er i 7 % af projekterne under beskæftigelsesinitiativet, og der ydes støtte til SMV'er og etablering af virksomheder under yderligere 26 % af samtlige projekter.

13.2. Leonardo da Vinci-programmet

Status for 1995 –1998

Leonardo da Vinci-programmet²⁵⁵ (620 mio. € for 1995-1999) er Fællesskabets redskab til iværksættelse af en politik, der har til formål at lette tilpasningen til den industrielle udvikling, forbedre den grundlæggende erhvervsuddannelse og lette adgangen til erhvervsuddannelse samt fremme mobiliteten og samarbejdet om erhvervsuddannelse gennem stimulerende foranstaltninger.

Den foregående rapport indeholdt en detaljeret redegørelse for programmets forskellige områder og prioriteringer og for udfaldet af de forslagsindkaldelser, der blev gennemført i 1995, 1996 og 1997. Den omfattede også en kvantitativ og kvalitativ analyse af SMV'ers deltagelse.

Programmet har i alle årene fra 1995 til 1999 fokuseret på SMV'ers adgang til erhvervsuddannelse. Det har **øget antallet af SMV'er inden for alle dele af programmet.**

Hensigten var at satse systematisk på at inddrage flere SMV'er, om ikke som projektledere, så som deltagere i aktive partnerskaber.

Forslagsindkaldelserne i 1997²⁵⁶, 1998²⁵⁷ og 1999²⁵⁸ fastholdt de fem prioriterede områder fra forslagsindkaldelsen i 1996²⁵⁹, som byggede på Kommissionens hvidbog "Undervise og lære – På vej mod det kognitive samfund". Et af de prioriterede områder var investeringen i menneskelige ressourcer.

En politik for formidling og udnyttelse af resultater

Kommissionen har til stadighed lagt stor vægt på at inddrage virksomhederne og deres forskellige faglige organisationer, navnlig på europæisk plan, hvilket den har understreget ved hver forslagsindkaldelse, navnlig under de kvalitetskriterier, der blev opstillet for udvælgelse af forslagene. SMV'erne og deres repræsentative organisationer spiller en vigtig rolle i partnerskaberne, uanset om der er tale om mobilitet for personer under faglig uddannelse, udvikling af innovative strategier i forbindelse med pilotprojekter, undersøgelser og analyser eller netværk til udnyttelse af resultaterne af de europæiske erhvervsuddannelsesprogrammer

²⁵⁵ Rådets afgørelse 94/819/EF af 6.12.1994, EFT L 340 af 29.12.1994, s. 8.

²⁵⁶ EFT C 381 af 17.12.1996, s. 44.

²⁵⁷ EFT C 372 af 9.12.1997, s. 23.

²⁵⁸ EFT C 381 af 8.12.1998, s. 10.

²⁵⁹ EFT C 60 af 29.2.1996, s. 16.

gennem tilpasning og formidling på europæisk plan af innovative produkter, redskaber og metoder.

I 1997 udgjorde SMV'erne 27 % af samtlige deltagere i programmerne. Denne andel faldt til 22 % i 1998. Alligevel kan det konstateres, at SMV'erne har reel betydning for programmets iværksættelse.

Tallene omhandler kun SMV'er, som deltog på egen hånd. Det skal derfor understreges, at SMV-sammenslutninger, iværksætterorganisationer, konsulater mv. også har medvirket, og at de ofte er med til at udbrede kendskabet til Leonardo-programmet blandt deres medlemmer.

En væsentlig del af de indsendte forslag har SMV'erne som målgruppe. Ud af de pilotprojekter, der blev modtaget i 1996, drejede 115 sig således om erhvervsuddannelse rettet mod SMV'er, mens 185 projekter havde ledere/indehavere af små virksomheder som målgruppe. For indkaldelsen i 1997 var sidstnævnte tal steget til 214. Det er imidlertid tvivlsomt, at deres behov blev analyseret på forhånd. Der tages kun sjældent hensyn til tidligere initiativer eller analyser, der allerede er foretaget, i forbindelse med projekterne.

Fremtidsudsigter: anden fase i Leonardo da Vinci-programmet

Forslagsindkaldelsen i 1999 markerede afslutningen af Leonardo da Vinci-programmets første fase. Under henvisning til Kommissionens midtvejsevaluering²⁶⁰ vedtog Ministerrådet programmets anden fase den 26. april 1999 for perioden fra 2000 til 2006²⁶¹, hvortil der blev afsat i alt 1 150 mio. €.

I forlængelse af Kommissionens meddelelse "For et kundskabernes Europa", der sigter mod øget europæisk samarbejde inden for uddannelse, ungdom og erhvervsuddannelse, er målet at opbygge et europæisk uddannelsesområde, hvor det bliver muligt at erhverve nye kundskaber hele livet igennem.

Det nye program støtter og supplerer medlemsstaternes egen indsats og har til formål at højne kvaliteten, skabe innovation og fremme den europæiske dimension i erhvervsuddannelsessystemer og -praksis gennem tværnationalt samarbejde.

Programmet henvender sig til samtlige såvel offentlige som private organisationer og institutioner, herunder virksomheder og i særdeleshed SMV'er og håndværksvirksomheder.

Der er opstillet tre mål for det nye program:

- at forbedre færdigheder og kvalifikationer hos personer, især unge, i erhvervmæssig grunduddannelse, bl.a. ved hjælp af erhvervmæssig vekseluddannelse og lærlinguddannelse,
- at forbedre kvaliteten af og adgangen til erhvervmæssig efter- og videreuddannelse og tilegnelse af færdigheder og kvalifikationer hele livet igennem,
- at fremme og styrke erhvervsuddannelsens bidrag til innovationsprocessen med henblik på at forbedre konkurrenceevnen og iværksætterånden.

²⁶⁰ KOM(1997) 399, endelig udg.

²⁶¹ Rådets afgørelse af 26.4.1999 om iværksættelse af anden fase af Fællesskabets handlingsprogram for erhvervsuddannelse "Leonardo da Vinci" (1999/382/EF), EFT L 146 af 11.6.1999, s. 33–47.

Der iværksættes fem kategorier af fællesskabsforanstaltninger for at opfylde SMV'ernes uddannelsesmæssige behov:

- mobilitet: det nye program skal gøre det muligt for ca. 250 000 personer at tage en uddannelse eller gennemføre et praktikophold i udlandet,
- pilotprojekter, som tager sigte på innovation og større kvalitet,
- fremme af sprogkundskaber,
- tværnationale netværk, som kan lette udvekslingen af erfaringer og god praksis,
- udvikling af referencemateriale.

13.3. BENE – Business Education Network for Europe

Kommissionen yder støtte til etablering af et europæisk netværk inden for iværksætteruddannelse (BENE) med henblik på at oprette et interaktivt net af uddannelsesinstitutioner, der er direkte involveret i uddannelse eller videreuddannelse af iværksættere²⁶². Nettet skal bruges af uddannelsesinstitutionerne til udveksling af erfaringer og god praksis og vil også kunne benyttes af iværksættere, der søger oplysninger om de kurser, der udbydes. Projektet blev lanceret i januar 2000. Det løber over 24 måneder, men det er tanken, at det såvel finansielt som administrativt skal videreføres på uafhængigt grundlag.

14. ANDRE STØTTEPROGRAMMER

Energiprogrammer

Der er blevet udviklet to programmer, som ikke er målrettet mod SMV'er, men er til stor gavn for dem. Det drejer sig om Altener II og SAVE II, der skal fremme henholdsvis anvendelsen af vedvarende energikilder og energieffektiviteten. Der er udarbejdet to forslag til beslutninger²⁶³, som er blevet forelagt for Rådet og Europa-Parlamentet, med henblik på at indarbejde disse programmer i det overordnede flerårige rammeprogram for energisektoren (1998 – 2002)²⁶⁴.

Altener II: fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder

I Altener II²⁶⁵ (22 mio. € for 1998-1999) fokuseres der på fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder. Der er tale om et ikke-teknologisk program for støtte til pilotaktioner, der foreslås af såvel virksomheder som andre juridiske personer i EU- og EØS-landene (Island, Liechtenstein og Norge). Det er desuden målet at øge anvendelsen af vedvarende energikilder i EU og øge handelen med produkter, udstyr og tjenester inden for vedvarende energi for at nedbringe udslippet af CO₂ og andre drivhusgasser.

²⁶² Offentligt udbud nr. 102676 offentliggjort i EFT S 141 af 23.7.1999.

²⁶³ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om et flerårigt program til fremme af vedvarende energikilder i Fællesskabet (Altener) (1998-2002) KOM(1999) 560, endelig udg., af 4.11.1999. Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om vedtagelse af et flerårigt program for fremme af energieffektiviteten (SAVE) (1998-2002) KOM(1999) 211, endelig udg., af 21.5.1999.

²⁶⁴ Rådets afgørelse 1999/21/EF, Euratom, af 14.12.1998, EFT L 7 af 13.1.1999.

²⁶⁵ EFT L 159 af 3.6.1998, s. 53-57.

De virksomheder, der beskæftiger sig med vedvarende energi, er fortrinsvis små eller mellemstore, og derfor vil størsteparten af de virksomheder, der får gavn af programmet, enten som hoved- eller underleverandører, være små eller mellemstore virksomheder.

Det fremgår desuden udtrykkeligt af hvidbogen om "Fremtidens energi: Vedvarende energi"²⁶⁶, at der bør lægges særlig vægt på at undersøge mulighederne for at oprette nye SMV'er og tages hensyn til aspekter vedrørende vedvarende energikilder i de foranstaltninger under Socialfonden, der er rettet mod SMV'er.

SAVE II: rationel anvendelse af energi

SAVE II²⁶⁷ (45 mio. € for 1997-2000) er et andet ikke-teknologisk EU-program til fremme af rationel energianvendelse. Formålet er at skabe et miljø, der fremmer investeringerne i effektiv energiudnyttelse, og hvor det erkendes, at energieffektivitet er en markedsmulighed. SAVE II henvender sig i lighed med Altener II ikke specielt til SMV'er, men **mange SMV'er nyder godt af det**. Der ydes støtte til følgende foranstaltninger under SAVE II: undersøgelser, pilotaktioner inden for bestemte sektorer, informationsspredning, evaluering og overvågning af fremskridt med hensyn til effektiv anvendelse af energi i EU samt energistyring på regionalt niveau og byniveau.

SMV'erne er nævnt specielt i informationsmaterialet vedrørende indsendelse af forslag for 1998 under undervisnings- og erhvervsuddannelsesaktiviteter: "fremme af effektiv energianvendelse i SMV'er gennem uddannelsesordninger".

LIFE: det finansielle instrument for miljøet

Siden 1992 har SMV'erne kunnet modtage støtte under det finansielle instrument for miljøet LIFE. I perioden 1992-1995 (første fase af LIFE) blev der ydet støtte til 464 demonstrationsprojekter i medlemsstaterne i form af samfinansiering, og EU's samlede bidrag var på 190 mio. €. I perioden mellem 1996 og 1999 blev der ydet i alt 200 mio. € i støtte til 483 projekter.

Ud af disse projekter skønnes det, at mere end **400 vedrører SMV'er, og disse projekter modtog ca. 40 % af midlerne under LIFE-instrumentet**. De involverede sektorer er først og fremmest: renere teknologi (overfladebehandling, keramik, garvning, papir, levnedsmidler og tekstiler), affaldsbehandling, især genbrug, og anvendelse af arealer i by- og landområder samt kystområder.

Det er vanskeligt at bedømme indvirkningen på beskæftigelsen, fordi demonstrationsprojekter generelt involverer midlertidige eller allerede eksisterende job. Hvert projekt berører imidlertid 4 til 6 job, hvilket svarer til ca. 1 600-2 400 job i SMV'er, som finansieres over LIFE.

²⁶⁶ KOM(1996) 576 af 22.11.1996.

²⁶⁷ Rådets beslutning 96/737/EF af 16.12.1996, EFT L 335 af 24.12.1996, s. 50.

KAPITEL III: UDVIDELSEN AF EU, FØRTILTRÆDELSESAKTIVITETERNE OG SAMARBEJDET MED TREDJELANDE

15. UDVIDELSEN AF EU OG FØRTILTRÆDELSESAKTIVITETERNE

Den Europæiske Union hjælper ansøgerlandene med såvel politisk som økonomisk at forberede sig på deres kommende indtræden i EU. Hvad angår SMV'erne har EU åbnet det tredje flerårige program for SMV'er for ansøgerlandene. EU ansporer desuden til oprettelse af joint ventures og fremme af finansieringsmulighederne i forbindelse med investeringsaktiviteterne i central- og østeuropæiske SMV'er (JOP-programmet under PHARE og den nye SMV-finansieringsfacilitet under PHARE, som iværksættes i samarbejde med Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Europarådets Udviklingsbank). EU har også lanceret et program, der skal styrke de central- og østeuropæiske landes repræsentative erhvervsorganisationer og forbedre deres evne til at hjælpe virksomhederne med at overholde kravene i forbindelse med tiltrædelsen og navnlig Fællesskabets lovgivning (erhvervsstøtteprogrammet under PHARE). Med hensyn til Cypern, Malta og Tyrkiet har EU ansporet til etablering af joint ventures gennem ECIP-programmet. Der er også ydet støtte under MEDA-programmet til etablering af korresponderende Euro Info Centre (EICC) i de pågældende lande og til deltagelse i Europartenariat-, Med-Partenariat- og Med-Interprise-arrangementer²⁶⁸.

15.1. Deltagelse i det tredje flerårige program for SMV'er

Muligheden for at deltage i Fællesskabets programmer spiller en afgørende rolle i førtiltrædelsesperioden. Det giver ansøgerlandene mulighed for at sætte sig ind i Fællesskabets politikker og aktiviteter og danner grundlaget for et endnu tættere samarbejde og udveksling af erfaringer mellem EU og de associerede lande på en lang række områder.

Det tredje flerårige program for SMV'er er åbnet for følgende ni ansøgerlande: Bulgarien²⁶⁹, Den Tjekkiske Republik²⁷⁰, Estland²⁷¹, Ungarn²⁷², Polen²⁷³ og siden den 1. december 1998 Den Slovakiske Republik²⁷⁴, siden den 1. januar 1999 Rumænien²⁷⁵, siden den 1. oktober 1999 Slovenien²⁷⁶ og siden den 1. marts 2000 Litauen²⁷⁷. Programmet blev åbnet for Letland²⁷⁸ og Cypern²⁷⁹ i løbet af 2000.

²⁶⁸ Jf. afsnit 16.4 i denne rapport.

²⁶⁹ EFT L 35 af 9.12.1999, s.23 – Associeringsrådets afgørelse nr. 4/98 (1999/111/EF).

²⁷⁰ EFT L 6 af 12.1.1999, s.11 – Associeringsrådets afgørelse nr. 3/98 (1999/15/EF).

²⁷¹ EFT L 307 af 17.11.1998, s.27 – Associeringsrådets afgørelse nr. 5/98 (98/645/EF).

²⁷² EFT L 343 af 18.12.1998, s.36 – Associeringsrådets afgørelse nr. 2/98 (98/722/EF).

²⁷³ EFT L 315 af 25.11.1998, s.35 – Associeringsrådets afgørelse nr. 2/98 (98/670/EF).

²⁷⁴ EFT L 35 af 9.2.1999, s. 39 – Associeringsrådets afgørelse nr. 3/98 (1999/115/EF).

²⁷⁵ EFT L 35 af 9.2.1999, s.4 – Associeringsrådets afgørelse nr. 2/98 (1999/107/EF).

²⁷⁶ EFT L 281 af 4.11.1999, s.79 – Associeringsrådets afgørelse nr. 4/99 (1999/709/EF).

²⁷⁷ EFT L 80 af 31.3.2000, s.34 - Associeringsrådets afgørelse nr. 1/2000 (2000/259/EF).

²⁷⁸ EFT L 278 af 31.10.2000, s.21 - Associeringsrådets afgørelse nr. 4/2000 (2000/663/EF).

²⁷⁹ EFT L 197 af 3.8.2000, s.48 - Rådets afgørelse af 20.7.2000 (2000/488/EF).

Når ansøgerlandene har fået adgang til det tredje flerårige program for SMV'er, betyder det, at de kan deltage i de operationelle initiativer på næsten samme vilkår som medlemsstaterne, og at den politiske dialog inden for erhvervspolitikken og udviklingen af SMV'er styrkes.

Støtteberettigede institutioner og andre foretagender underlægges samme vilkår og betingelser, som anvendes i medlemsstaterne, i forbindelse med indsendelse, bedømmelse og udvælgelse af ansøgninger. Ansøgerlandene betaler et årligt bidrag for at deltage i de dele af programmet, som de selv har valgt. Bidraget finansieres dels over deres nationale budgetter, dels over det tilskud, landet modtager gennem PHARE-programmet.

Der iværksættes følgende operationelle aktiviteter i forbindelse med, at ansøgerlandene har fået adgang til programmet:

- **Støtte til Euro Info Centre (EIC):** de eksisterende korresponderende Euro Info Centre (én i hver hovedstad) er blevet konverteret til fuldgældige EIC'er, og der er oprettet nye centre, som dækker regionerne. Der findes nu 47 EIC'er i otte af ansøgerlandene (Bulgarien: 8, Den Tjekkiske Republik: 7, Estland: 2, Ungarn: 7, Polen: 12, Rumænien: 6, Slovakiet: 2 og Slovenien: 3).
- **Deltagelse i Europartnariet-arrangementer:** Der blev afholdt to mellemstore "PHARE"-partnerskabsarrangementer med fokus på erhvervsamarbejde med Central- og Østeuropa i tilknytning til to Europartnariet-arrangementer i henholdsvis Wien (maj 1999) og Brandenburg (oktober 1999). Der blev afholdt fem Interprise-arrangementer i ansøgerlandene i 2000 i henholdsvis Slovakiet, Bulgarien, Rumænien, Den Tjekkiske Republik og Estland og 2 arrangementer vil blive afholdt i Ungarn og Polen i 2001.

Der blev desuden ydet støtte under MEDA-programmet til etableringen af korresponderende Euro Info Centres (EICC) i Cypern, Malta og Tyrkiet. SMV'erne fra disse lande havde også mulighed for at deltage i Europartnariet-, Med-Partnariet- og Med-Interprise-arrangementerne.

15.2. Joint Venture-programmet (JOP)

JOP-programmet, der blev iværksat i 1991, er et særprogram under PHARE-programmet. Det har til formål at støtte oprettelsen af joint ventures i de central- og østeuropæiske lande mellem SMV'er fra EU og partnere fra disse lande. Fra 1995 er JOP blevet udvidet, så det også omfatter de nye uafhængige stater (NUS) og Mongoliet (under TACIS-programmet). Der er indtil nu afsat i alt 164,5 mio. € til programmet.

JOP bygger på et net af kreditformidlende organer, som handler på anmodning fra SMV'er, der ønsker støtte fra JOP til finansiering af deres udgifter til feasibility-undersøgelser, investeringer, uddannelse af personale, der medvirker i et joint venture, og tilvejebringelse af den information, der er nødvendig for etableringen (EuroJOP Data service). De foranstaltninger, der er gennemført, har især betydet, at SMV'erne har kunnet iværksætte de forberedende faser i deres joint venture-projekter, hvilket har reduceret det administrative, finansielle og juridiske arbejde.

Ved at fremme oprettelsen af joint ventures i de central- og østeuropæiske lande bidrager programmet til at fremme samarbejdet mellem virksomheder i EU og Central- og Østeuropa og øge de investeringer, som SMV'erne i EU foretager i udlandet. **I juni 2000 blev der indsendt 2 773 projekter, hvoraf de 1765 blev godkendt. De deraf følgende investeringer**

beløb sig til i alt 156,1 mio. €. Her i juni 2000 er 350 joint ventures etableret eller bliver det snart.

I forbindelse med at PHARE-programmet blev rettet ind efter tiltrædelsesprocessen, besluttede Kommissionen den 6. marts 2000 at lukke JOP for nye projektforslag til "facilitet nr. 1" (fremme af kontakter med henblik på erhvervssamarbejde) "facilitet nr. 2" (feasibility-undersøgelser) og "facilitet nr. 4" (overførsel af knowhow). Forslag under "facilitet nr. 3" (tilskud til etablering af joint ventures), som byggede på et forslag under facilitet 2 kunne indsendes indtil den 30. september 2000.

15.3. PHARE: program for teknisk bistand på nationalt plan

PHARE-programmets målsætninger er blevet ændret i løbet af de seneste to år. Der er fastlagt nye retningslinjer for programmet for at fokusere støtten på forberedelse af ansøgerlandene til deres indtræden i EU på de nøgleområder, der er angivet i tiltrædelsespartnerskaberne. Som følge heraf er samtlige nye PHARE-aktiviteter nu rettet mod partnerlandenes behov for støtte til opbygning af institutioner og investeringer.

I den sammenhæng er der vedtaget en række nationale og tværnationale programmer, der sigter mod at løse de problemer, som den private sektor og navnlig SMV'erne i ansøgerlandene står over for, så de bliver i stand til at modstå det konkurrencemæssige pres på det indre marked.

PHARE har medvirket til oprettelsen af **nye institutioner, der understøtter SMV'ernes udvikling**, og har øget **den direkte økonomiske støtte til SMV'erne betragteligt**. Der er via de nationale PHARE-programmer leveret knowhow til støtte for udvikling af SMV'er, privatisering, omstrukturering af virksomheder og modernisering af banksektoren og de finansielle tjenesteydelser. Nationale PHARE-programmer til udvikling af SMV'er har også haft stor betydning for etableringen af institutioner og for oprettelse og fremme af lokale erhvervsrådgivningscentre og været med til at styrke de lokale netværk og den lokale udvikling.

Central- og østeuropæiske SMV'er har også haft indirekte fordel af andre programmer, som Kommissionen har støttet under PHARE, herunder programmer inden for miljø, undervisning, erhvervsuddannelse, forskning, infrastruktur, regionaludvikling, beskæftigelse og tilnærmelse af lovgivningen, som også har haft en vis betydning for erhvervslivet.

15.4. SMV-finansieringsfaciliteten

Med hensyn til de tværnationale og horisontale programmer blev Kommissionen i Agenda 2000 anmodet om at skabe en multilande-facilitet med henblik på at ansøre kreditformidlende organer i de ti central- og østeuropæiske ansøgerlande²⁸⁰ til på længere sigt at udvide og bevare deres långivning og formidling af egenkapital til SMV'erne. På den baggrund lancerede Kommissionen i april 1999 i samarbejde med Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) "pilotfase 1" i **SMV-finansieringsfaciliteten**, som der blev afsat i alt **200 mio. €** til (50 mio. € fra PHARE og 150 mio. € fra EBRD's egne ressourcer).

²⁸⁰ Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Rumænien, Den Slovakiske Republik og Slovenien.

Faciliteten tilbyder tidsbegrænsede lån og kapitalindskud til kreditformidlende organer med henblik på at udvide SMV'ernes finansieringsmuligheder. Målet er også at etablere nye erhvervsfinansieringsformer for de kreditformidlende organer, således at de får større erfaring i at arbejde sammen med SMV'erne og sætter gang i en positiv økonomisk udvikling.

Faciliteten tilbyder en række produkter via udvalgte central- og østeuropæiske finansieringsorganer. Den er opdelt i to "områder":

- erhvervelse af kapitalinteresser og teknisk/administrativ støtte,
- lånefinansiering og lånekapital, sikkerhedsstillelse, resultatbetingede tilskud og teknisk/administrativ støtte.

Finansieringen sker via de kreditformidlere i de ti ansøgerlande, der har vist den fornødne finansielle levedygtighed, tilfredsstillende ledelsesmæssige egenskaber og vilje til at bistå SMV'erne i deres udlåns-/investeringspolitik.

Efter at aktiviteterne var iværksat i samarbejde med EBRD under fase 1, foretog Kommissionen et markedsføringsfremstød for at skabe interesse hos andre internationale finansieringsinstitutioner og eventuelt få dem til at deltage i facilitetens fase 2. Kommissionen opfordrede også Det Nordiske Finansieringsselskab for Miljøet (NEFCO), Den Nordiske Investeringsbank (NIB), Europarådets Udviklingsbank (CEB), Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) og Det Internationale Finansieringsselskab (IFC) til at deltage i fase 2. Disse internationale finansieringsinstitutioner er blevet anmodet om at medvirke i faciliteten, eftersom de allerede blev kontaktet under forberedelsen af fase 1 og desuden har underskrevet et aftalememorandum om samarbejde i forbindelse med forberedelse af de central- og østeuropæiske lande til tiltrædelsen²⁸¹. EIB blev desuden også anmodet om at deltage i faciliteten.

Som et resultat heraf er der indgået en ny aftale med Europarådets Udviklingsbank og med Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) vedrørende deltagelse i faciliteten på området lån og sikkerhedsstillelse. Udviklingsbanken og KfW bidrager med 113 mio. € til faciliteten, og tilskuddet fra PHARE udgør 21 mio. €.

Det samlede budget til SMV-finansieringsfaciliteten er dermed p.t. på:

- 293 mio. € til lån og sikkerhedsstillelse og
- 50 mio. € til erhvervelse af kapitalinteresser.

Kommissionen og EBRD er for nylig blevet enige om at indlede fase 2 med hensyn til lån og sikkerhedsstillelse under faciliteten og har besluttet at bevilge yderligere 150 mio. € fra EBRD og 30 mio. € fra Phare hertil. De projekter, der fremlægges af de enkelte samfinansieringspartnere under den nye fase 2, godkendes af Kommissionen og den pågældende partner. Kommissionen koordinerer ordningen via et forvaltningsudvalg bestående af tre repræsentanter for Kommissionen og en repræsentant for hver partnerorganisation. De samfinansierende partnere forvalter deres projekter under faciliteten og skal desuden finde frem til nye projekter og overvåge deres gennemførelse og underrette Kommissionen herom. De lokale banker tilbyder SMV'erne en række yderligere specifikke lån, og Investeringsfonden investerer i enkeltstående SMV'er.

²⁸¹ Aftalememorandummet blev indgået med de nævnte investeringsinstitutioner den 30. marts 2000.

Indtil nu er 10 projekter vedrørende lån og sikkerhedsstillelse under fase 1 enten blevet godkendt eller på vej til at blive det. Projekterne omhandler 7 af de 10 central- og østeuropæiske ansøgerlande og tegner sig for bevillinger over ERBD på 87,9 mio. € og et PHARE-tilskud på 17,7 mio. € til teknisk samarbejde og resultatbetingede tilskud.

15.5. PHARE's erhvervsstøtteprogram

I 1998 vedtog Europa-Kommissionen et nyt flerlandeprogram til støtte for udvikling af den private sektor i de central- og østeuropæiske ansøgerlande. Hensigten med erhvervsstøtteprogrammet er at medvirke til at styrke de repræsentative erhvervsorganisationers kapacitet, så de bliver bedre til at hjælpe virksomhederne og varetage deres interesser.

Det er også målet at forbedre deres evne til at hjælpe virksomhederne med forberedelserne til udvidelsen og med at opfylde kravene i fællesskabsretten. Programmet udgør et supplement til den støtte, der ydes til udviklingen af den private sektor under de nationale Phare-programmer. Der blev iværksat to indkaldelser af forslag i 1999²⁸², og de udvalgte organisationer har indledt arbejdet i første halvdel af 2000.

16. INTERNATIONALISERING AF VIRKSOMHEDERNE: SAMARBEJDE MED TREDJELANDE

Der er en klar sammenhæng mellem fri verdenshandel og økonomisk ekspansion, vækst og beskæftigelse. Den europæiske velstand skyldes for en stor dels vedkommende udenrigshandelen og udenlandske investeringer. Til trods for det stadig større konkurrencepres har globaliseringen af verdensøkonomien skabt et hidtil uset potentiale for SMV'ernes vækst og konkurrenceevne, som skal udnyttes.

For at kunne konkurrere på det internationale marked skal virksomhederne i EU både udnytte fordelene ved det indre marked optimalt og sikre deres tilstedeværelse på tredjelændenes markeder. De fordele, som de udenlandske konkurrenter opnår ved liberaliseringen af det indre marked, bør modsvares af bestræbelser på at sikre virksomhederne i EU, herunder SMV'erne, forretnings- og investeringsmuligheder på tredjelændenes markeder. Ud over at skaffe fri adgang til tredjelandes markeder gennem sin handelspolitik har Kommissionen derfor udviklet særlige værktøjer for at støtte SMV'ernes aktiviteter uden for Fællesskabets grænser.

16.1. Handelspolitik

Den såkaldte forordning om handelshindringer²⁸³, som trådte i kraft den 1. januar 1996, betegner et stort fremskridt og er samtidig et vigtigt redskab for SMV'er, der ønsker at udvide deres aktiviteter til nye dynamiske markeder. Forordningens vigtigste nyskabelse i proceduremæssig henseende er uden tvivl det såkaldte "tredje spor". I forordningen fastlægges der ud over en klageprocedure rettet mod medlemsstater og europæiske erhvervsgrøner også en klageprocedure baseret på multilaterale eller plurilaterale handelsaftaler til brug for enkeltstående virksomheder, der støder på negative handelsmæssige virkninger.

²⁸² EFT C 183 af 29.6.1999, s. 10 og 13.

²⁸³ Forordning (EF) nr. 3286/94 af 22.12.1994, EFT L 349 af 31.12.1994, s. 71.

Markedsbasen (Market Access Database), som alle økonomiske operatører har adgang til via Internettet²⁸⁴, har fungeret siden udgangen af 1996 og ført til markante fordele, ikke mindst for SMV'erne. Databasen opfylder som bekendt følgende tre formål:

- at informere om samtlige handelshindringer, som findes i de enkelte sektorer og lande, og som har betydning for Fællesskabets eksport, og at sikre, at Kommissionen systematisk følger op på og tager skridt til at afvikle de pågældende hindringer,
- at tilvejebringe grundlæggende oplysninger af interesse for Fællesskabets industri og eksportører, herunder oplysninger om toldsatser og interne afgifter på de vigtigste eksportmarkeder, krav om importlicenter og særlige fortoldningsregler,
- at skabe en gensidig dialog mellem erhvervslivet og de europæiske myndigheder, som får mulighed for at udveksle oplysninger online.

Den 21. juni 1999 godkendte Rådet "Almindelige anliggender" programmet til afvikling af handelshindringer med baggrund i Kommissionens meddelelse "Serving Europe's exporters in the 21st century: the next phase of the market access strategy"²⁸⁵.

Programmet til afvikling af handelshindringer, som fokuserer på Kommissionens muligheder for at fjerne de vigtigste handelshindringer i tredjelande, er særlig interessant for SMV'erne.

Aftaler om gensidig anerkendelse har i de seneste tre år stået øverst på EU's internationale handelsdagsorden som et middel til reducere de lovgivningsmæssige hindringer, som forretningsfolk og eksportører støder på. Der er indtil nu indgået aftaler om gensidig anerkendelse for overensstemmelsesvurdering af regulerede produkter med Canada, USA, New Zealand og Schweiz, og der er indgået en aftale med Israel om gensidig anerkendelse af god laboratoriepraksis vedrørende sikkerhedsafprøvningsdata for samtlige kemiske stoffer. Aftalerne indebærer en række forretnings- og handelsmæssige fordele, som navnlig er til gavn for SMV'erne, der som regel har meget vanskeligt ved at håndtere de bestemmelser og afprøvnings- og certificeringsregler, som gælder i de forskellige lande.

Sideløbende med de bilaterale initiativer, der er truffet i de seneste tre år, har Det Europæiske Fællesskab på multilateralt plan fulgt en fast strategi til åbning af markederne, som vil kunne få stor betydning for EU's virksomheder og navnlig SMV'erne.

Strategien omfatter:

- konsolidering af Uruguay-runden og sikring af, at underskriverne af slutakten gennemfører bestemmelserne i alle enkeltheder,
- aktiv udnyttelse af WTO's klageadgang for at sikre, at vore partnere overholder deres forpligtelser ifølge WTO-aftalerne,
- fastlæggelse af måder, hvorpå åbningen af markederne kan gøres endnu mere omfattende, og hvorpå nye områder, herunder konkurrence- og investeringsområdet, kan underkastes multilaterale discipliner, samt fremme af en omfattende liberalisering.

Det forventes, at virkningerne for SMV'ernes udviklingsmuligheder vil være positive. Under alle omstændigheder vil det kræve en langt større indsats og være væsentligt mere

²⁸⁴ <http://mkaccdb.eu.int>

²⁸⁵ SEC(1999) 601/4 af 22.4.1999.

komplikeret at iværksætte og håndhæve aftalerne, fordi WTO er meget mere omfattende end GATT-ordningen og bl.a. også omfatter intellektuel ejendomsret og tjenesteydelser.

EU har i de seneste fire år stået fast på, at forpligtelserne fra Uruguay-runden skulle overholdes og notificeres og været en af hovedkræfterne bag de vellykkede forhandlinger inden for basal telekommunikation, IT-produkter og finansielle tjenesteydelser.

Det har hele tiden været Fællesskabets politik at understøtte og fremme processen med multilaterale forhandlinger og discipliner. Effektive multilaterale discipliner er den bedste garanti for, at vore eksportører og investorer er sikret mod ulovlige protektionistiske foranstaltninger. Rækken af forhandlingsrunder har i de 50 år, hvor GATT har eksisteret, resulteret i den hidtil største reduktion af toldafgifter og ikke-toldmæssige hindringer. Afslutningen af Uruguay-runden og oprettelsen af WTO markerede et afgørende punkt i denne proces. Fællesskabet har også siden Uruguay-runden arbejdet aktivt på at få flere lande med i WTO og på at integrere udviklingslandene i handelssystemet. Den økonomiske udvikling går meget hurtigt, og den internationale handel rettes stadig mere mod områder, der kun delvis er omfattet af eksisterende discipliner. Det multilaterale system er derfor nødt til at holde trit med disse ændringer, hvis det også fremover skal sikre bedre markedsmuligheder for vore virksomheder i udlandet.

EU er særlig interesseret i en yderligere styrkelse af den internationale handelsorden og af dens vogter, Verdenshandelsorganisationen. Med den netop udkomne meddelelse om *EU-tilgangen til WTO-millenniumrunden*²⁸⁶ bør der ikke herske nogen tvivl om EU's hensigter. Resultaterne af Uruguay-runden har desuden allerede haft en positiv effekt på den generelle vækst og konkurrencesituation. Disse resultater har ansporet til erhvervsmæssig dynamik og øget produktivitet i EU-landenes økonomi, heriblandt i handelssektoren.

16.2. Samarbejdet med USA og Canada

Samarbejdet med USA

Den transatlantiske erhvervsdialog (TransAtlantic Business Dialogue – TABD), som åbnede i 1995, er en enestående proces med erhvervslivet som den drivende kraft. Den gør det muligt for europæiske og amerikanske erhvervsledere at fremsætte fælles henstillinger til højeste regeringsniveau i EU og USA og på den måde fremme handel og investeringer på tværs af Atlanten.

Hensigten med TASBI-initiativet (**Transatlantic Small Business Initiative**), der blev igangsat i 1996, er at varetage de små virksomheders specifikke behov. Det udgør en integreret, horisontal del af TABD og har til formål at fremme gensidigt fordelagtige forretningsrelationer mellem europæiske og amerikanske SMV'er. Det består af to hovedelementer:

- partnerskabsarrangementer, som er koncentreret om at stimulere sektorspecifikke SMV'er fra begge sider af Atlanten til at indgå firmaalliancer og partnerskaber,
- udvikling af et sammenkoblet informations- og samarbejdssystem i EU og USA, der skal forsyne virksomhederne med oplysninger om spørgsmål vedrørende det at handle med henholdsvis EU og USA.

²⁸⁶

KOM(1999) 331.

Desuden vil der blive taget særligt hensyn til SMV'erne ved behandlingen af vigtige spørgsmål som standarder og certificering og ved gennemførelsen af den fælles EU/USA-undersøgelse.

På TABD-konferencen i Rom i november 1997 blev der sat mere skub i udviklingen af TASBI. Der blev identificeret flere nøgleområder for SMV'er, som f.eks. elektronisk handel. Det er planen, at TASBI-udvalget (der består af repræsentanter for den private sektor, Europa-Kommissionen og den amerikanske regering) skal udvides og mødes to gange om året. Der blev foreslået nye aktiviteter, som skulle undersøges nærmere (analyser, uddannelse, udbredelse af succeshistorier og generel information). Det blev desuden besluttet at iværksætte en række nye projekter, der omhandler partnerskabsmøder og udvikling af informations- og samarbejdssystemer.

Partnerskabsarrangementer

Kommissionen har i 1998 og 1999 ydet støtte til to EU-US-partnerskabsarrangementer, hvor der blev afholdt ca. 1 000 forretningsmøder ved hvert arrangement:

- Chicago (26.-27. oktober 1998). 126 SMV'er fra maskin-, elektronik-, bioteknologi- og fødevarerindustrien i EU mødtes med 50 amerikanske virksomheder i løbet af de to dage.
- Dallas (15.-16. april 1999). 110 europæiske SMV'er, som arbejder med elektronisk handel og multimedier, mødtes med 65 amerikanske virksomheder. Kommissionen afholdt desuden ti IT-workshopper.

I september 1999 iværksatte Kommissionen en **indkaldelse af forslag** vedrørende transatlantiske partnerskabsprojekter. Blandt de 19 indkomne forslag blev der udvalgt 4 projekter, som omhandlede arrangementer, der skal afholdes i 2000 og 2001. Kommissionen gav desuden amerikanske virksomheder mulighed for at deltage i Europapartnerskabsarrangementet i Potsdam i oktober 1999.

Informations- og samarbejdssystem

EU og USA er ved at udvikle en brugervenlig informations- og samarbejdsdatabase til brug for SMV'er. Det amerikanske handelsministerium har allerede udviklet en TABD/SMV-hjemmeside med information om tjenesteydelser²⁸⁷ og kommende SMV-arrangementer. Handelsministeriet har forelagt Kommissionen en gennemførlighedsundersøgelse omkring mulighederne for at udvide samarbejdet mellem USA og EU til også at omfatte partnerskabsaktiviteter og samarbejdsnet.

I oktober 1998 foretog Euro Info Centrene desuden en rundspørge for at undersøge, hvilke planer eksempelvis handelskamrene har for deres nuværende eller fremtidige aftaler med de nordamerikanske partnere.

Samarbejdet med Canada

Handelsinitiativet mellem EU og Canada (ECTI), som blev iværksat i december 1998, har understreget den private sektors store betydning for et øget samarbejde mellem SMV'er i EU og Canada. Kommissionen har opfordret de repræsentative SMV-organisationer i EU til at samarbejde med Canada og tilrettelægge det fremtidige arbejde på et første arbejds møde med

²⁸⁷ <http://www.tasbi.com>

SMV-organisationerne i januar 1999. Der blev desuden nedsat en forvaltningsgruppe vedrørende SMV-samarbejdet mellem EU og Canada.

Der er i løbet af 1999 åbnet nye kommunikationslinjer og informationskanaler, og de canadiske myndigheder har forsøgt at finde frem til canadiske SMV-repræsentanter, som kan deltage i et møde med forvaltningsgruppen. Processen er erhvervsdrevet, og det er planen, at der skal fokuseres på specifikke sektorer.

I forbindelse med ECTI-initiativet har planerne om at styrke dialogen mellem regering og erhvervsliv ført til iværksættelsen af en rundbordskonference mellem Canada og Europa (Canada Europe Round Table for Business – CERT). Konferencen tilrettelægges af forretningslivet, og der medvirker ca. tyve virksomheder fra henholdsvis Canada og EU.

Hensigten med CERT er ifølge de deltagende repræsentanter for forretningslivet, at det skal fungere som det primære talerør for europæiske og canadiske virksomheder og rådgive den canadiske regering og EU samt EU's medlemsstater om bilaterale eller multilaterale handels- og investeringsspørgsmål.

Initiativet blev lanceret i Bruxelles den 16. juni 1999 i forlængelse af topmødet mellem EU og Canada i Bonn, hvor den canadiske handelsminister og Europa-Kommissionens næstformand deltog.

16.3. Samarbejdet med Japan

Industrielt samarbejde er en af de fire grundpiller i konkurrencepolitikken²⁸⁸. Formålet er at styrke EU-industriens tilstedeværelse på markeder med hurtig vækst og forbedre virksomhedernes konkurrenceevne gennem udveksling af erfaringer og knowhow og derigennem "producere" europæiske industriledere, videnskabsfolk og embedsmænd, der har en betydelig indsigt i japanske forhold. Centret for Industrielt Samarbejde mellem EU og Japan blev oprettet i 1987 som et joint venture mellem Kommissionen og MITI. Det omfatter en effektiv erhvervsinformationstjeneste samt en række uddannelsesprogrammer. I juni 1996 blev der åbnet et kontor i Bruxelles.

Der tilbydes følgende uddannelsesprogrammer:

- **H RTP – Japan Industry Insight:** H RTP er rettet mod erhvervsledere, der spiller en afgørende rolle for fastlæggelsen og iværksættelsen af deres virksomheders politik over for Japan, og giver et nuanceret helhedsindtryk af den japanske forretningsverden og industri. Det samlede kursus strækker sig over 11 uger, men der findes også et kortere kursus på 4 uger. SMV'er, som har under 250 ansatte og ikke ejes af en større koncern, har mulighed for at opnå et stipendium fra Generaldirektoratet for Erhvervs politik til dækning af omkostningerne i forbindelse med opholdet i Japan.
- **Emneorienterede kurser: 2 ugers-seminarer**
 - *Markeds- og produktstrategi* – giver flere forskellige, men sammenhængende svar på spørgsmålet "hvordan omsætter japanske virksomheder innovative idéer til kommercielle produkter".

²⁸⁸ Som fastlagt i Kommissionens meddelelse "En politik til forbedring af industriens konkurrenceevne i Den Europæiske Union", KOM(1994) 319 af 14.9.1994.

- *Mød Asien i Japan* – hjælper virksomheder i EU, som ønsker at udvide deres industrielle samarbejde med Asien, til bedre at forstå forholdene i det asiatiske forretningsmiljø og drage fordel af Japans position som foregangsland i Asien.
 - *Udfordringer omkring produktion i verdensklasse* – giver et indblik i japanske forretningsprincipper såsom KAIZEN (trinvis forbedring), TPM (total product maintenance – samlet produktpleje) og TQM (total quality management – samlet kvalitetsstyring).
 - *Japansk distributions- og forretningspraksis* – analyserer Japans varierende distributionspraksis, som frembyder nye muligheder for europæisk industri med hensyn til at vinde indpas på det japanske marked.
- **Vulcanus: Uddannelsesprogram for studerende fra EU**, som har til formål at gøre fremtidige ledere i EU's industri bekendt med den japanske forretningskultur og økonomiske struktur og de japanske institutioner. Det gør det også muligt at etablere personlige netværk, som ofte er en forudsætning for at kunne etablere et vellykket industrielt samarbejde, samtidig med at der skabes en gruppe specialuddannede kandidater, der kan hjælpe deres fremtidige europæiske arbejdsgivere i forbindelse med deres forretningsrelationer med Japan. Der findes et tilsvarende program, hvor japanske studerende får mulighed for et ophold hos virksomheder i EU.

Centrets erhvervsinformationstjeneste omfatter et nyhedsbrev, en oversigt (Johogen) over informationskilder vedrørende japansk handel og teknologi, en række seminarer om det japanske og europæiske marked, et fagbibliotek og en online-informationstjeneste²⁸⁹.

SMV'er i EU, der ønsker at blive bedre til at eksportere til Japan, kan få støtte hertil over EXPROM-programmet. EXPROM-programmet består af to hovedsøjler:

- **EU's eksportfremmeprogram "Gateway to Japan"**. Denne eksportfremmekampagne fokuserer specifikt på SMV'er med reelle eksportmuligheder. Programmet gør det lettere at trænge ind på det japanske marked gennem forretningsrejser til og deltagelse i handelsmesser i Japan. Det er rettet mod ti eksportsektorer i EU, som skønnes at have et stort potentiale i forhold til Japan.
- **Uddannelsesprogrammet for erhvervsledere (Executive Training Programme – ETP Japan)**. Dette mangeårige uddannelsesprogram for erhvervsledere består af 12 måneders intensiv undervisning i det japanske sprog, en række universitetsseminarer og 6 måneders udstationering i en eller flere japanske virksomheder. Programmet skal sætte deltagerne i stand til at forstå og håndtere den enestående og indviklede japanske forretningskultur og det japanske sprog. Deltagerne er typisk mænd og kvinder sidst i tyverne eller først i trediverne, som har en universitetsuddannelse og mindst to års erhvervs erfaring.

²⁸⁹

<http://www.eu-japan.com>

16.4. Samarbejdet med landene i Middelhavsområdet, Latinamerika og Asien

ECIP-programmet til fremme af joint ventures i udviklingslandene i Asien, Latinamerika og Middelhavsområdet samt i Sydafrika

Kommissionen har udviklet et særligt instrument ved navn "European Community Investment Partners - ECIP"²⁹⁰ (250 mio. € for perioden 1995-1999), der skal fremme direkte investeringer i landene i Middelhavsområdet, Asien og Latinamerika samt i Sydafrika.

Via ECIP ydes der støtte til oprettelse af joint ventures eller indgåelse af licensaftaler mellem EU-virksomheder og lokale virksomheder. ECIP er målrettet mod SMV'er, men større virksomheder kan også få del i støtten. Store multinationale selskaber kan imidlertid ikke modtage støtte under programmet.

I løbet af 1997 og 1998 blev der godkendt 648 støtteansøgninger, som beløb sig til over 65 mio. € i alt.

Der er under de fire forskellige programfaciliteter mulighed for samfinansiering af aktiviteter i forbindelse med søgning efter partnere og identificering af investeringsprojekter (facilitet nr. 1: tilskud), feasibility-undersøgelser og/eller pilotprojekter (facilitet nr. 2: rentefrie lån), oprettelse af et joint venture (facilitet nr. 3: erhvervelse af kapitalinteresser) samt uddannelse, faglig bistand eller bistand til forvaltning af et joint venture (facilitet nr. 4: støtte til SMV'er eller rentefrie forskud til større virksomheder).

ECIP-programmet har været til stor gavn for SMV'erne. **I 1988 og 1998 modtog over 42 000 SMV'er således støtte under facilitet nr. 1 til søgning efter partnere og investeringsprojekter.** Hertil kommer planlagte investeringer for over 3,5 mia. EUR i udviklingslandene, som indgår i foranstaltninger, der samfinansieres under en eller flere af ECIP-programmets faciliteter.

Størsteparten (92 %) af investeringerne er gået til SMV'erne:

□ Antal ansatte	< 10	10 – 50	51 - 250	> 250
% oprettede joint ventures	6,8	40,1	45,1	8

ECIP-programmet udløb den 31. december 1999.

• **MEDA: samarbejdet med landene i Middelhavsområdet**

Kommissionen har lige siden 1992 gjort en betydelig indsats under det tidligere Med-Invest-program for at fremme det tværnationale samarbejde mellem SMV'er i EU og Middelhavsområdet. Denne indsats blev styrket i 1996 med MEDA-finansiering.

Der er oprettet korresponderende Euro Info Centre (EICC) i 10 af de 12 Middelhavslande. EICC forsyner SMV'erne med de fornødne oplysninger om EU's aktiviteter og programmer.

²⁹⁰ Rådets forordning (EF) nr. 213/96, EFT L 28 af 6.2.1996, s. 2.

Deltagelse af SMV'er fra Middelhavsområdet i partnerskabsarrangementer:

- **SMV'er fra Middelhavsområdet er blevet ansporet til at deltage i Europartnariat- og Interprise-arrangementer.** Siden 1992 har over 3 000 SMV'er fra Middelhavsområdet deltaget i 14 Europartnariat-arrangementer. I 1998 deltog 212 virksomheder fra tredjelande i Middelhavsområdet i et Europartnariat-arrangement i Apeldoorn (Nederlandene), hvorimod arrangementet i Valencia (Spanien) tiltrak det største antal deltagere fra Middelhavsområdet nogensinde, nemlig 331 virksomheder. I 1999 deltog 231 SMV'er fra Middelhavslandene i et Europartnariat-arrangement i Wien, og et tilsvarende antal mødte op i Tyskland til Europartnariat-arrangementet i Brandenburg (oktober 1999).
- **Partnerskabsmetoden (Med-Partnariat og Med-Interprise) er blevet udvidet til også at omfatte Middelhavsområdet.** Der er allerede afholdt fem Med-Partnariat-arrangementer (i Tyrkiet i april 1994, i Marokko i maj 1995, i Israel i oktober 1995, i Jordan i juli 1997 og i Tunesien i september 1997), som tiltrak mange deltagere. Med-Interprise-initiativerne tiltrækker også større og større interesse (der er indtil nu blevet afholdt tolv Med-Interprise-arrangementer i Tunesien, Tyrkiet, Marokko, Libanon, Cypern, Syrien, Egypten, Malta og Den Palæstinensiske Selvstyremyndighed, og yderligere arrangementer er planlagt for 1999 og 2000). I 1998 blev der gennemført et Med-Interprise-arrangement i Syrien (Damaskus og Aleppo) inden for tekstilsektoren, hvor syriske erhvervsledere havde mulighed for at møde europæiske erhvervsfolk fra samme sektor.

Alt i alt har Europartnariat-, Med-Partnariat- og Med-Interprise-arrangementerne givet over 5 000 virksomheder fra partnerlandene i Middelhavsområdet mulighed for at etablere målrettede kontakter med SMV'er fra EU.

• Al-Invest: Samarbejdet med landene i Latinamerika

Efter afslutningen af den første vellykkede fase af Al-Invest (41 mio. € for 1996-2000) besluttede Kommissionen at iværksætte Al-Invest II (43 mio. € for 2001-2004). Al-Invest²⁹¹ har til formål at fremme internationaliseringen og partnerskaber mellem SMV'er fra de to verdensdele. Det sker navnlig ved, at der årligt afholdes 50 sektormøder i form af arrangerede business to business-møder mellem europæiske og latinamerikanske erhvervsfolk, som enes om en fælles strategi. Omkring 6 500 SMV'er deltog i dette program.

Al-Invest II-programmet er både decentralt (de initiativer, der iværksættes i tilknytning til programmet, stammer primært fra private operatører såsom handelskamre, industrisammenslutninger og rådgivende organer, som også forelægger forslag til sektormøder, som skal godkendes af Kommissionen) og resultatorienteret (Kommissionen afpasser nemlig sin støtte nøje efter de konkrete resultater, som de pågældende operatører opnår).

Der blev afholdt et Al-Partnariat-arrangement i Mexico City den 24.-26. februar 1999. Arrangementet omhandlede kemiske stoffer, fødevarer, sundhed, lædervarer, metalforarbejdning, telekommunikation og tekstiler. Under arrangementet mødtes 242 europæiske SMV'er med ca. 600 virksomheder fra Mexico, Guatemala, El Salvador, Costa Rica, Panama, Honduras og Nicaragua.

²⁹¹ <http://www.al-invest.org>

Ud over disse sektormøder er der etableret et net af sydamerikanske organisationer ("Eurocentros de cooperación empresarial"), som er koblet sammen med de europæiske samarbejds- og informationsnet (især BC-NET og BRE). Nettet er taget i drift i de fleste af de latinamerikanske lande. Nettet suppleres af en elektronisk "Syd-Syd"-informationstjeneste ved navn TIPS.

- **Asia-Invest: Samarbejdet med de asiatiske lande**²⁹²

Asia-Invest(35 mio. € for 1997-2002) har til formål at fremme samarbejdet mellem virksomheder i Europa og i Asien. Programmet omfatter flere instrumenter **til stimulering af væksten inden for handel og investeringer og udbredelse af kendskabet i det europæiske erhvervsliv, især i SMV'erne, til forretningsmulighederne i Asien.** I 1996 blev Asia-Invest udvidet til også at omfatte Kina, og der blev tildelt et ekstra budget på 10 mio. €. Asia-Invest administreres af et sekretariat i Bruxelles.

Asia-Interprise og Asia-Partenariat

Syv Asia-Interprise-arrangementer, der blev afholdt i Malaysia, Kina og Thailand (1999) samt Frankrig (1998), samlede 582 virksomheder fra Asien og 351 virksomheder fra EU.

Under Asia-Partenariat-programmet er der afholdt to arrangementer:

- ASEAN-EU-partnerskabsarrangementet i Singapore i november 1997, hvor 296 virksomheder fra ASEAN-landene mødtes og kom i kontakt med 264 virksomheder fra EU i forbindelse med godt 1 600 arrangerede møder. Der foreligger på nuværende tidspunkt tilbagemeldinger om 30 samarbejdsaftaler.
- EU-India-partnerskabsarrangementet i New Delhi i marts 1999, hvor 407 indiske virksomheder mødtes og kom i kontakt med 306 virksomheder fra EU i forbindelse med godt 3 700 arrangerede møder. 79 aftaler er allerede eller ventes at blive indgået.

Asiatiske virksomheder kan opnå støtte fra Asia-Invest til at deltage i Europartenariat-arrangementer. Det har allerede resulteret i, at 694 asiatiske virksomheder har deltaget i syv Europartenariat-arrangementer.

16.5. Samarbejdet med de nye uafhængige stater

- TACIS: program for teknisk støtte til de nye uafhængige stater (NUS)

Udviklingen af den private sektor prioriteres højt i TACIS-programmet for de nye uafhængige stater (NUS) og Mongoliet. SMV-støtten er fordelt på nedenstående programmer.

- **Erhvervskommunikationscentre (Business Communication Centres – BCC) under TACIS**

Der er oprettet en række erhvervskommunikationscentre (BCC), som skal formidle oplysninger til små og mellemstore virksomheder i alle de nye uafhængige stater. Centrene, som typisk er placeret i handelskamrene, udgør en enestående kilde til oplysninger om det lokale erhvervsliv, både for firmaer i området og for firmaer fra andre nye uafhængige stater og fra EU.

²⁹² <http://www.asia-invest.com>

Formålet med ordningen er at udvikle SMV-sektoren og den lokale industri ved at dele den kompetence og de erfaringer, SMV'erne i EU ligger inde med. Centrene fremmer udvekslingen af information mellem SMV'er i NUS og EU med hensyn til eksportmuligheder, muligheder for etablering af joint ventures mellem udenlandske og nationale partnere samt muligheder for at tilvejebringe udenlandske investeringer. Der skal i forbindelse med BCC etableres forbindelser til EU's erhvervsnet, arbejdes for at oprette tilsvarende centre i andre byer og områder i de nye uafhængige stater og tilbydes lederuddannelse til SMV'er.

SMV-udviklingsagenturer (SME Development Agencies - SMEDA) under TACIS

SMV-udviklingsagenturerne (SMEDA) tilbyder rådgivning, konsulentbistand og uddannelse til nye og eksisterende iværksættere i de nye uafhængige stater. De er et vigtigt led i TACIS, når det drejer sig om støtte til udvikling af private virksomheder i NUS. De supplerer det arbejde, der gøres i BCC. Udviklingsagenturerne hjælper virksomhedsledere med at udarbejde virksomhedsplaner og yder den støtte, de har behov for, når de skal præsentere deres virksomhed for potentielle udenlandske investorer. BCC stiller herefter sit netværk til rådighed med henblik på søgning af egnede partnere for SMV'erne og skaffer oplysninger om det pågældende erhvervs miljø – SMEDA og BCC er ofte placeret samme sted, og forskellen mellem dem bliver stadig mindre.

Mange udviklingsagenturer har allerede nydt godt af erhvervsstøtteprogrammerne under TACIS. Hovedvægten i TACIS lægges på etableringen af SMEDA.

Der er med SMV-støtte fra TACIS oprettet 23 SMV-udviklingsagenturer i Rusland takket være lokale, offentlige og private initiativer. Nettet er udvidet til 46 agenturer. Der ydes fortsat bistand i form af støtte til kurser og information over TACIS til nettet. Kurserne omhandler etablering af egen virksomhed, udarbejdelse af en virksomhedsplan og rådgivning af iværksættere.

Den knowhow, der stilles til rådighed for SMEDA under TACIS, stammer fra eksperter fra EU og suppleres af personaleuddannelse og studieture til EU-landene for lokale medarbejdere. Udviklingsagenturerne har for nylig fået hjælp gennem TACIS-programmet til at udvikle en bred vifte af tjenester for deres kunder, herunder også mere specialiserede aktiviteter. Blandt disse kan nævnes kurser for kvindelige iværksættere og målrettet rådgivning for iværksættere i centrale industrisektorer.

Gennem den knowhow, der stilles til rådighed, er det hensigten at oprette agenturer via TACIS, der kan fortsætte med at yde støtte til SMV'ernes udvikling i de nye uafhængige stater, længe efter at de enkelte programmer er afsluttet. De fremtidige aktiviteter under TACIS rettes mod fremme af SMEDA- og BCC-nettene på nationalt og internationalt plan.

ESSN-programmet (European Senior Service Network – det europæiske seniorekspertservicenet)

ESSN-nettet blev oprettet for at stille den knowhow og de erfaringer, pensionerede erhvervsledere og andre fagfolk i EU ligger inde med, til rådighed for ejere og ledere af SMV'er i NUS og Mongoliet. Ældre erhvervsfolk fra en af de 23 europæiske seniorekspertorganisationer besøger virksomheder, der ønsker adgang til EU's knowhow, og løser en række opgaver. Opholdet må ikke overstige seks uger. Programmets hovedformål er at støtte overgangen til markedsøkonomien ved at fokusere på privatisering og omstrukturering af virksomheder.

Ekspertene fra EU rådgiver SMV'er, der står over for en privatisering eller allerede er privatiseret, og som har brug for vejledning i omstillingsperioden. Organisationer, som støtter eller vejleder SMV'er, er ikke støtteberettigede.

Partnervirksomheden forventes at sørge for indkvartering, lokal transport, tolkning, oversættelse og sekretærassistance.

Det anbefales, at der følges op på aktiviteterne. Det vil efterfølgende være muligt at deltage i et arbejds- eller uddannelsesprogram i Europa. Der afholdes en række seminarer i NUS for at uddanne erhvervsledere fra NUS til at tage aktivt del i løsningen af erhvervsmæssige problemer.

16.6. Udviklings samarbejde (AVS-landene)

Den 23. juni 2000 blev den nye Cotonou-aftale underskrevet. Aftalen erstatter den fjerde Lomé II-konvention, som udgjorde det juridiske grundlag for udviklingssamarbejdet og omfattede samtlige politiske, økonomiske og handelsmæssige relationer mellem EU og de 77 associerede lande i Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet (AVS-landene). I en gennemgang af mulighederne for at sætte nyt liv i EU-AVS-partnerskabet, understreger Kommissionen **vigtigheden af at støtte den private sektor**, som skal fungere som katalysator for udviklingen. En mere indgående dialog mellem den offentlige og den private sektor, partnerskaber, skabelse af et gunstigt erhvervsklima, adgang til produktionsfaktorerne og navnlig til udenlandske investeringer er hovedhjørnestenene i den nye aftale.

Der er siden november 1998 udarbejdet en ny strategi til støtte for udviklingen af den private sektor, og navnlig af SMV'erne, som tegner sig for størsteparten af den private sektor i disse lande. Der er i de fleste tilfælde opnået makroøkonomisk stabilitet, og nu er tiden kommet til at sætte gang i den anden bølge af reformer, som bør ske på såvel makro- som mikroniveau og niveauet midt imellem. En række foranstaltninger er allerede truffet, og andre er på vej, således at der sættes ind på alle tre niveauer med det primære formål at hjælpe SMV'erne i AVS-landene.

CEU (Centret for Erhvervsudvikling, det tidligere CIU) yder støtte til oprettelse, udvidelse, diversificering og omstrukturering af produktions- og servicevirksomheder i AVS-landene, forbedre konsulenters og rådgivningsfirmaers kvalifikationer og færdigheder, tilrettelægge kontaktmøder mellem virksomheder fra AVS- og EU-landene og anspore til tekniske, kommercielle og finansielle partnerskaber mellem iværksættere fra AVS- og EU-landene. CEU modtager ca. 1 000 anmodninger om bistand pr. år, og med et årsbudget på 5 mio. € gennemføres der ca. 350 nye opgaver, der er til direkte fordel for SMV'er i AVS-landene og EU.

Der er også mulighed for at iværksætte andre specifikke foranstaltninger rettet mod SMV'er under de nationale og regionale indikativprogrammer. Arbejdsmæssigt supplerer Kommissionen, EIB og CEU (Centret for Erhvervsudvikling) hinanden og indgår derfor i et tæt operationelt samarbejde. CEU udvælger f.eks. "bankegnede" projekter, som så får lettere adgang til EIB's ressourcer. Visse globallån fra EIB til SMV'er ledsages af teknisk bistand fra Kommissionen og CEU. **De europæiske SMV'er involveres som hovedregel i gennemførelsen af EU's udviklingsstøtte gennem kontrakter vedrørende arbejde, leverancer og tjenester.**

For at sikre en større deltagelse af SMV'er i disse kontrakter, har Kommissionen forbedret den information, den stiller til rådighed vedrørende programmerne, ved hjælp af Internettet²⁹³, hvor der foretages over 800 søgninger om dagen. Med henblik på at udbrede kendskabet til Fællesskabets lovgivning og støtteforanstaltningerne for SMV'er overvejer Kommissionen at udvide nettet af Euro Info Centre til også at omfatte AVS-landene.

16.7. Samarbejdet med Sydafrika

Kommissionen yder under det europæiske program for genopbygning og udvikling i Sydafrika støtte til SMV-sektoren med særlig fokus på apartheidsystemets ofre. Støtten gives til etablering af specialiserede institutioner, som kan tilbyde de finansielle ydelser, som er nødvendige for at udvikle disse SMV'er. Det sker over udviklingsprogrammet for små virksomheder og mikrovirksomheder (11 mio. €, i samarbejde med KHULA Finance) og handels- og investeringsprogrammet for SMV'er (8,9 mio. €, i samarbejde med NTSIKA Enterprise Promotion Agency). Der ydes også støtte til oprettelse af virksomheder i sektorer med lokalt potentiale over Fællesskabets program til støtte for projekter i Fristaten (17 mio. €, rettet mod landbrugsbedrifter) og støtte til egnsudviklingsinitiativet for Wild Coast (12,8 mio. €, rettet mod virksomheder inden for landturisme). Det er planen, at der også fremover skal ydes støtte til SMV'erne, hvor der satses på udvikling af instrumenter såsom risikovillig kapital, i samarbejde med EIB og lokale specialiserede finansieringsinstitutioner. Den 11. oktober 1999 blev der indgået en global handels-, udviklings- og samarbejdsaftale, som trådte i kraft i januar 2000, og som formaliserer relationerne mellem EU og Sydafrika.

²⁹³ http://europa.eu.int/comm/development/index_en.htm

KONKLUSION

Denne rapport afspejler målsætningerne i det integrerede program for små og mellemstore virksomheder²⁹⁴, som danner rammen om koordineringen af de forskellige foranstaltninger, der træffes til fordel for SMV'erne inden for EU i forbindelse med erhvervspolitikken, Fællesskabets øvrige politikker og de samordnede aktioner. Rapporten viser, at SMV-dimensionen nu er indarbejdet i de fællesskabspolitikker, der er relevante for SMV'erne, og at de prioriteres højt i en lang række programmer, hvoraf en del indeholder særlige foranstaltninger rettet mod SMV'er.

Øget politisk prioritering af SMV'erne og større fokus på iværksætterånden

Udviklingen siden slutningen af 1997 viser, at SMV'erne har fået en central placering i europæisk politik. Det gælder ikke mindst i forbindelse med den såkaldte Luxembourg-proces, som danner grundlag for **den koordinerede europæiske strategi for de nationale beskæftigelsespolitikker**. En af de vigtigste opgaver for såvel Fællesskabet som medlemsstaterne er ifølge denne strategi at fremme iværksætterånden blandt mænd og kvinder, hvilket koordineres af Kommissionen. I forbindelse med den såkaldte Cardiff-proces er det desuden hensigten, at medlemsstaterne skal forenkle deres lovgivning til gavn for SMV'erne. Disse processer indgår i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik²⁹⁵. Hertil kommer **handlingsplanen BEST**, som beskriver de foranstaltninger, Kommissionen og medlemsstaterne skal træffe, og som iværksættes i fællesskab med medlemsstaterne med henblik på at forbedre erhvervmiljøet. Med hensyn til **strukturfondene**, som understøtter de nationale foranstaltninger, der iværksættes i støtteberettigede områder i EU, skal Kommissionen ifølge de nævnte retningslinjer opfordre medlemsstaterne til at prioritere SMV'erne i deres programmer og i den forbindelse sikre, at mænd og kvinder får de samme muligheder. På et andet, men ikke mindre aktuelt område, opfordres medlemsstaternes regeringer i forbindelse med **eEuropa-initiativet**²⁹⁶, som Kommissionen præsenterede på Det Europæiske Råds ekstraordinære møde i Lissabon (23.-24. marts 2000), til at skabe en videnbaseret økonomi i Europa baseret på en iværksætterkultur, der stimulerer finansieringen og udviklingen af nye idéer. Medlemsstaterne opfordres navnlig til at oprette brugervenlige internetsteder til brug for virksomheder med henblik på at tilvejebringe information og skabe dialog og til at fremme finansieringen af højteknologiske SMV'er. Det **Europæiske Råd** har i sine konklusioner fra **mødet i Lissabon** anført skabelsen af et gunstigt miljø for etablering og udvikling af virksomheder som en strategisk prioritering og opfordret Kommissionen til at forelægge en meddelelse om et innovativt, åbent Europa præget af iværksætterånd sammen med det flerårige program for initiativ og iværksætterånd for 2001-2005. Rådet og Kommissionen blev ved samme lejlighed anmodet om at udarbejde **et europæisk charter for små virksomheder**, iværksætte benchmarking for at identificere god praksis, navnlig for hvor meget det koster, og hvor lang tid det tager at etablere en virksomhed, og for risikovillige investeringer samt til at tage Den Europæiske Investeringsbanks (EIB) og Den Europæiske Investeringsfonds (EIF) finansielle instrumenter til fordel for virksomhederne op til fornyet overvejelse. Rådet har desuden givet sin tilslutning til udvekslingen af erfaringer og god praksis inden for SMV-politik og støtteforanstaltninger for SMV'er under de **samordnede aktioner** og opfordret Kommissionen til at arbejde videre i samme retning.

²⁹⁴ KOM(1994)207 af 3.6.1994, ajourført ved KOM(1996) 329 af 10.7.1996.

²⁹⁵ KOM(2000) 214 af 11.4.2000.

²⁹⁶ KOM(1999) 687.

I forlængelse af Det Europæiske Råds møde i Lissabon vedtog Rådet den 13. juni 2000 det europæiske charter for små virksomheder, som blev godt modtaget på **Det Europæiske Råds møde i Feira** (19.-20. juni 2000). Det Europæiske Råd godkendte ved samme lejlighed Europa-handlingsplanen for 2002. I april 2000 godkendte Kommissionen desuden en meddelelse om udfordringer for erhvervspolitikken i den videnbaserede økonomi sammen med et forslag til Rådets afgørelse om et flerårigt program til fremme af initiativ og iværksætterånd (2001-2005), som blev vedtaget af Rådet i december 2000.

Fælles for alle disse initiativer er ønsket om politikker, der er mere effektive og har en højere kvalitet. Det gælder ikke mindst for de politikker, der er rettet mod virksomhederne og navnlig de mindste virksomheder. Der **tegner sig** rent faktisk en **stigende politisk konvergens i retning af et bedre erhvervsklima og øget støtte til erhvervslivet**. Denne konvergens skyldes samordningsforanstaltninger som f.eks. retningslinjerne for beskæftigelsen, som er omsat til de nationale handlingsplaner for beskæftigelsen, strukturfondenes retningslinjer, som er indarbejdet i medlemsstaternes programmer, samt benchmarking og udveksling og overførsel af bedste praksis som et led i de samordnede aktioner.

Et nyt Generaldirektorat for Erhvervspolitik bestående af det tidligere generaldirektorat for henholdsvis industri og SMV'er samt Direktoratet for Innovation så dagens lys den 1. januar 2000.

Større deltagelse af SMV'er i EU's programmer

Der deltager generelt flere SMV'er i Fællesskabets programmer. Kommissionen har i de seneste år satset på at forbedre sin evaluering af foranstaltningerne til fordel for SMV'er. Det ses af den tematiske evaluering af strukturfondenes betydning for SMV'erne og af evalueringen af programmerne inden for forskning og teknologisk udvikling (FTU).

Ud over det tredje flerårige program for SMV'er (1997-2000), som er målrettet mod SMV'erne, findes der en række andre vigtige programmer og støtteinstrumenter for SMV'er, primært under strukturfondene, herefter følger EIB og EIF, forskningsprogrammerne og i varierende omfang Fællesskabets øvrige programmer.

Den tematiske evaluering af **strukturfondenes** betydning for SMV'erne viser, at ca. 18,2 % af de samlede midler svarende til 21,3 mia. € i perioden fra 1994 til 1999 gik til næsten 800 000 SMV'er. SMV'erne sættes i højsædet i den kommende periode fra 2000 til 2006, hvor de skal være med til at forbedre konkurrenceevnen på regionalt plan. Programmerne skal derfor fokusere endnu mere på virksomhedernes behov.

Adgangen til finansiering er stadig et grundlæggende problem for SMV'erne. Ud over at der er iværksat initiativer som **JEV-programmet** (Joint European Venture), **CREA** (startkapital) og etableringen af **nettet af uformelle investorer** (de såkaldte "business angels"), har **EIB** og **EIF** intensiveret deres aktiviteter til fordel for SMV'er, navnlig i forbindelse med initiativet "vækst og beskæftigelse". I løbet af de seneste fem år har 49 000 SMV'er, hvoraf 85 % var små virksomheder, modtaget globallån fra EIB. EIB har tildelt 1 mia. € fra sine egne ressourcer til et SMV-tiltag med henblik på erhvervelse af kapitalandele i risikokapitalfonde til finansiering af højteknologiske SMV'er eller SMV'er med vækstpotentiale samt til risikodeling med bankerne. Over halvdelen af disse midler er allerede brugt. En række af disse transaktioner er iværksat i samarbejde med EIF. Det gælder navnlig Den Europæiske Teknologifacilitet (ETF, budget: 125 mio. €), MET start-up (168 mio. €) samt SMV-garantifaciliteten (168 mio. €). EIF har udstedt garantier til SMV'er for i alt 879 mio. €, dvs.

33 % af samtlige sikkerhedsstillelser. På opfordring fra Det Europæiske Råd i Lissabon i marts 2000 vil EU's finansielle instrumenter, herunder navnlig EIB's og EIF's instrumenter, blive gennemgået med henblik på at omdirigere midlerne, så der ydes mere i støtte til nyetablerede højteknologivirksomheder og andre initiativer baseret på risikovillig kapital.

Hvad angår **programmerne inden for forskning og teknologisk udvikling** deltog der mere end dobbelt så mange SMV'er i fjerde rammeprogram som i det foregående program. Der deltog således 14 754 SMV'er i perioden fra 1994 til 1998 mod 5 424 i perioden fra 1990 til 1994. De 14 754 SMV'er, der deltog, tegnede sig for 28,5 % af samtlige projekter og modtog over 20 % af de samlede midler. Oprettelsen af et enkelt kontaktpunkt for SMV'erne, mere enkle ansøgningsprocedurer for SMV'er og iværksættelse af særforanstaltninger for SMV'er (forundersøgelsestilskud og CRAFT-projekter) har gjort det lettere for dem at være med. Antallet af SMV'er ventes at stige endnu mere i løbet af det igangværende femte rammeprogram, ikke mindst takket være det horisontale program for innovation og deltagelse af SMV'er.

På erhvervsuddannelsesområdet udgør **Den Europæiske Socialfond** det vigtigste finansielle instrument til støtte for medlemsstaternes politikker. Det kan endnu ikke siges med sikkerhed, hvor mange SMV'er der har fået del i midlerne, men det anslås, at de fleste SMV'er har medvirket i projekter under mål 4, hvor de i perioden mellem 1994 og 1999 udgjorde mellem 40 og 90 % af deltagerne i programmerne. SMV'erne stod for ca. 15 % af samtlige projekter under ADAPT-initiativet og 45 % af de projekter, der drejede sig om SMV-støtte eller etablering af virksomheder. De retningslinjer, som medlemsstaterne opfordres til at iværksætte i forbindelse med den europæiske strategi for beskæftigelsen, bygger bl.a. på en søjle vedrørende udvikling af iværksætterånden, som ventes at skabe større opmærksomhed om SMV'erne i den kommende programperiode fra 2000 til 2006. I Leonardo da Vinci-programmet stod SMV'erne i gennemsnit for 20 % af projekterne, selv om de ikke var en prioriteret målgruppe for programmet.

Inden for det internationale samarbejde gik en af de vigtigste opgaver ud på at træffe forberedelser til den **forestående udvidelse af EU**, som betyder, at det tredje flerårige program for SMV'er gradvis åbnes for ansøgerlandene.

Trods den positive udvikling er der brug for bedre evalueringer og større kendskab til programmernes indvirkning på SMV'erne

Der er brug for forbedringer på en række områder for bl.a. at kunne vurdere, hvilken indvirkning Fællesskabets programmer har på SMV'erne. I de programmer, der er relevante for SMV'erne, bør der således allerede fra starten indkredses en SMV-kategori (hvor der skelnes mellem virksomheder med under 250, 50 og 10 ansatte). Det vil efterfølgende gøre det muligt at indsamle oplysninger om, hvilke SMV'er der reelt deltager, og foretage sammenligninger. I tilknytning til forskningsprogrammerne er der udarbejdet et statistisk system, der gør det muligt at tilvejebringe præcise data om SMV'ernes deltagelse. Når der f.eks. er tale om EU-programmer, som samfinansieres af strukturfondene, er Kommissionen til gengæld henvist til medlemsstaternes forskellige evalueringssystemer. Kommissionen har for at gøre det lettere at indsamle data og foretage evalueringer udarbejdet en række metodebeskrivelser, som indeholder konsekvens- og resultatindikatorer, til brug for medlemsstaterne.

Et af de største problemer for SMV'erne er stadig, at det er vanskeligt for dem at få del i Fællesskabets programmer, både fordi de mangler kendskab til programmerne, men også fordi de mener, at procedurerne er for indviklede. Kommissionen har i en lang række

programmer bestræbt sig på at forenkle forslagsprocedurerne, f.eks. i forbindelse med forskningsprogrammerne, hvor SMV'erne kan fremlægge projekter løbende og få dem bedømt inden for tre måneder. Det er desuden blevet lettere at orientere sig om programmerne takket være Internettet. Informationsudvekslingen med virksomhederne og de enkelte borgere er også blevet forbedret takket være hjemmesider som "Dialog med erhvervslivet", som har gjort det muligt at tage større hensyn til erhvervslivets behov.

Større koordinering mellem alle parter med henblik på at styrke den europæiske iværksætterkultur og fremme oprettelsen og videreudviklingen af dynamiske og innovative virksomheder, der skaber nye arbejdspladser.

Fællesskabet kan gøre meget for at skabe et miljø, som er gunstigt for erhvervslivet, men det er lige så vigtigt, at medlemsstaterne selv gør en aktiv indsats. Det fremgår således af EF-traktatens artikel 157, at "Fællesskabet og medlemsstaterne sørger for, at de nødvendige betingelser for udviklingen af fællesskabsindustriens konkurrenceevne er til stede". Kommissionen arbejder meget tæt sammen med medlemsstaterne for at anspore til udveksling og overførsel af god praksis og sammenligning af resultater. Til eksempel er hensigten med metodikken for de samordnede aktioner og med benchmarking-aktiviteterne at forbedre og effektivisere de offentlige politikker til støtte for SMV'er. Det er derfor helt afgørende, at der også fremover samarbejdes med samtlige aktører, herunder de faglige organisationer, for at vi i fællesskab kan styrke Europa og gøre det mere konkurrencedygtigt.